

KONINKRIJK BELGIË

Nationaal Onderzoeks-
programma in de sociale
wetenschappen

ROYAUME DE BELGIQUE

Programme national
de recherches en sciences
sociales

15P

WETENSCHAPPELIJK RAPPORT

Groep: Marginalisering

RAPPORT SCIENTIFIQUE

Groupe: Marginalisation

**MARGINALISERING EN
WELZIJSZORG**

(vervolg)

— De een-oudergezinnen

R.M. BRUYNOOGHE
D. DE PAEPE
W. DUMON
A. LAPORTE
G. MARIËN
K. MATTHYS
J. VANHOUTVINCK

onder leiding van
Professor W. DUMON en
Professor J. VANHOUTVINCK

Sociologisch Onderzoeksinstituut
Katholieke Universiteit Leuven

**MARGINALISATION ET
SERVICES SOCIAUX**

(suite)

— Les familles mono-parentales

R.M. BRUYNOOGHE
D. DE PAEPE
W. DUMON
A. LAPORTE
G. MARIËN
K. MATTHYS
J. VANHOUTVINCK

sous la direction du
Professeur W. DUMON et du
Professeur J. VANHOUTVINCK

Sociologisch Onderzoeksinstituut
Katholieke Universiteit Leuven

DIENSTEN VAN DE EERSTE MINISTER

**Programmatie
van het Wetenschapsbeleid**

Wetenschapsstraat 8
1040 BRUSSEL

SERVICES DU PREMIER MINISTRE

**Programmation
de la Politique scientifique**

Rue de la Science 8
1040 BRUXELLES

NATIONAAL ONDERZOEKSPROGRAMMA
IN DE SOCIALE WETENSCHAPPEN
THEMA : MARGINALISERING

PROJECT : MARGINALISERING EN WELZIJNSZORG

DEEL VII : De één-oudergezinnen

R.M. BRUYNOOGHE, C. DE PAEPE, W. DUMON,
A. LAPORTE, S. MARIEN, K. MATTHYS,
J. VANHOUTVINCK

Projectleiding : Prof. dr. W. Dumon en
Prof. dr. J. Vanhoutvinck

Leuven, 1978

Deze studie maakt deel uit van het volgend geheel van rapporten opgesteld in het kader van het onderzoeksproject "Marginalisering en Welzijnszorg" :

Deel I : Marginalisering en welzijnszorg. Terreinafbakening, probleemstelling en sociologisch referentiekader (vol. 15 A)

Deel II : De algemene sociale dienstverlening en de gezinsvoorzieningen

Rapport 1 : De C.O.O. (O.C.M.W.)

Titel 1 & 2 : Analyse van wetgeving, structuur en werking (vol.15 B)

Titel 3 : Beschrijving van het cliënteel (vol. 15 C)

* Rapport 2 : De Jongeren Informatie- en Adviescentra

* Rapport 3 : De Centra voor Prematrimoniale, Matrimoniale en Gezinsconsultaties

Rapport 4 : De Diensten voor Gezins- en Bejaardenhulp (vol. 15 D)

Deel III : Bejaardenproblematiek en bejaardenzorg

Rapport 1 : De gezondheidszorg en de bejaarden. Situatie van de bejaarden in verzorgingsinstellingen (vol. 15 E)

De rapporten aangeduid met een * kunnen aangekocht worden op het Sociologisch Onderzoeksinstituut van de K.U. Leuven E. Van Evenstraat 2 B, 3000 Leuven. Tel. 016/23.36.52 - 23.71.45.
De overige rapporten zijn uitsluitend te verkrijgen op het Ministerie van Wetenschapsbeleid, Nationaal Onderzoeksprogramma in de Sociale Wetenschappen, Wetenschapsstraat 8, 1040 Brussel. Tel. 02/511.59.85.

Rapport 2 : De bejaardentehuizen

Titel 1 : Vlaanderen (vol. 15 F)

* Titel 2 : Brussel

Deel IV : Gehandicaptenproblematiek en gehandicaptenbeleid

* Rapport 1 : Overzicht van het gehandicaptenbeleid in België
naar leefsfere

Rapport 2 : De tegemoetkomingen voor minder-validen (vol. 15 G)

Rapport 3 : De tewerkstelling van gehandicapten in de (vol. 15 H)
beschermde werkplaatsen

* Rapport 4 : De residentiële zorg voor fysisch en mentaal
gehandicapten

Rapport 5 : Het ouder-project : gebruik en evaluatie van
het voorzieningenapparaat voor gehandicapten (vol. 15 I)

Rapport 6 : Het gehandicaptenbeleid : knelpunten en
beleidsaanbevelingen (vol. 15 J)

Deel V : De zorg voor sociaal gehandicapten

* Rapport 1 : De hulpverlening aan sociaal gehandicapten

Rapport 2 : De residentiële zorg voor sociaal gehandicapte
jongeren (vol. 15 K)

Rapport 3 : Probatie als vorm van pré-penitenciaire
"hulpverlening" aan sociaal gehandicapte
volwassenen (vol. 15 L)

Rapport 4 : De residentiële zorg voor sociaal gehandicapte
volwassenen (vol. 15 M)

Deel VI : Marginalisering in en rond het arbeidsproces

Rapport 1 : Arbeidskrachten aan de rand van het arbeidsproces
Algemene situatieverkenning (vol. 15 N)

Rapport 2 : Bestendig arbeidsongeschikten ten gevolge van
een arbeidsongeval (vol. 15 O)

* Rapport 3 : De laagstbetaalden

Deel VII : De één-oudergezinnen (vol. 15 P)

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Hoofdstuk 1 : Het onderzoeksontwerp	4
§ 1. Bepaling van de onderzoekspopulatie	4
A. Observatie op basis van primaire bronnen	4
B. De observatie-eenheid	5
C. Afbakening van de onderzoekspopulatie	6
D. Operationele definitie van het begrip alleenstaande ouder	10
§ 2. Steekproeftrekking	12
A. Keuze van het steekproeftype	13
B. Steekproefomvang	15
1. Globale steekproefomvang	15
2. Steekproefomvang en clusteringstechniek	16
C. Verloop van de steekproeftrekking	16
1. Trekking van de gemeenten	16
2. Trekking van de alleenstaande ouders	17
§ 3. Beschrijving van de steekproefpopulatie	19
A. De reële steekproefomvang	19
B. De non-response	22
§ 4. Organisatie en verloop van het veldwerk	25
A. Uitbouw interviewersnet	25
B. De organisatie van het veldwerk	27

C. De observatieperiode	28
D. De controle en codering van de vragenlijsten	29
 Hoofdstuk 2 : Profiel van de alleenstaande ouders	 32
§ 1. Inleiding : Begripsomschrijving in de volkstelling en in de steekproef	32
A. De volkstelling	32
B. Vergelijking met de definitie van "Alleenstaande Ouder" in de steekproef	36
C. Besluit	38
 § 2. De omvang en evolutie van het verschijnsel : de één-ouder-gezinnen in de volkstellingen van 1961 en 1970	 39
A. Het aantal en de evolutie van de alleenstaande ouders	39
B. De alleenstaande ouder naar gezinstype	46
C. Aantal kinderen in de onvolledige familie-kernen	52
 § 3. Een gedetailleerd beeld van de één-ouder-gezinnen : resultaten uit de steekproef	 57
A. Indeling van de alleenstaande ouders naar de basis-persoonsvariabelen : geslacht, burgerlijke staat en leeftijd	58
1. Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en burgerlijke staat	60
2. De leeftijd van de alleenstaande ouders	63

B. De samenstelling van het huishouden van één-ouder-gezinnen	69
1. Alleenstaande ouders naar type van huishouding	71
2. Het totaal aantal personen in de huishouding	76
3. Het aantal kinderen	78
4. Gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding	86
C. De beroepsactiviteit van de alleenstaande ouders	91
1. Wie zijn de beroepsactieve alleenstaande ouders en in welke mate zijn ze actief?	95
2. De beroepsactiviteit van de eventuele partner	103
3. Het beroepsniveau van de beroepsactieven	108
4. Het statuut van de niet-beroepsactieven	110
D. Huwelijksduur en anciënniteit als alleenstaande ouder	113
1. Huwelijksduur op het moment van de feitelijke scheiding	113
2. Anciënniteit als alleenstaande ouder	116
Samenvattende besluiten	122

Hoofdstuk 3 : De inkomenssituatie en de financiële problemen	130
--	-----

§ 1. Inleiding	130
----------------	-----

§ 2. Methodes van bevraging, operationalisatie van het begrip inkomen, kenmerken van de alleenstaande ouders waarvan het totale netto-maandelijke inkomen niet kan worden berekend	133
--	-----

A. Directe bevraging via de methode van de inkomensschaal	133
B. Indirecte bevraging via de methode van de inkomstenbronnen	134
C. Vergelijking tussen de bevraging via inkomensschaal en inkomstenbronnen	137
D. Kenmerken van de alleenstaande ouders waarvan het totale netto-maandelijkse inkomen niet kan worden berekend	141
1. Samenstelling van de huishouding	141
2. Gemiddelde leeftijd van de kinderen	143
3. Aantal kinderen in de huishouding	143
4. Opleidingsniveau respondent	143
5. Arbeid van de respondent	143
6. Beroepsniveau respondent	143
Besluit	146
§ 3. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen	148
A. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen per gezinslid	150
B. Het totale netto-maandelijkse inkomen naar geslacht van de alleenstaande ouder	151
C. Het totale netto-maandelijkse inkomen in klassen per gezinslid, naar geslacht van de alleenstaande ouder	151
D. Het totale netto-maandelijkse inkomen naar samenstelling van de huishouding	153
E. Netto-maandelijks inkomen per gezinslid naar samenstelling van de huishouding	153
F. Het totale netto-maandelijkse inkomen van de huishouding naar burgerlijke staat van de alleenstaande ouder	155

G. Het totaal netto-maandelijkse inkomen van de alleenstaande ouder naar het aantal kinderen aanwezig in de huishouding	155
H. Het totale netto-maandelijkse inkomen van de alleenstaande ouder naar het al dan niet beroepsactief zijn van de alleenstaande ouder	155
I. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen en de huidige partner	159
J. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen en het opleidingsniveau van de alleenstaande ouder	161
K. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen en het beroepsniveau van de alleenstaande ouder	163
 § 4. De samenstelling van het netto-maandelijkse gezinsinkomen	165
A. Het aantal inkomstenbronnen	165
B. Het inkomen uit arbeid	165
1. Het inkomen uit arbeid naar geslacht	167
2. Het inkomen uit arbeid naar burgerlijke staat	170
3. Het inkomen uit arbeid naar samenstelling van de huishouding	173
C. Het inkomen uit sociale zekerheid	175
1. Het inkomen uit sociale zekerheid naar geslacht	176
2. Het inkomen uit sociale zekerheid naar burgerlijke staat	179

3. Het inkomen uit sociale zekerheid naar samenstelling van de huishouding	179
D. Het inkomen uit privé-instanties	185
1. Inkomen uit privé-instanties naar geslacht van de alleenstaande ouder	186
2. Inkomen uit privé-instanties naar burgerlijke staat van de alleenstaande ouder	188
3. Inkomen uit privé-instanties naar samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder	190
E. Het inkomen uit bezit	194
§ 5. Specifieke inkomstenbronnen	196
A. Het aantal en de aard van de personen in de huishouding die bijdragen tot het netto-maandelijks gezinsinkomen	196
B. Alimentatie	198
C. Het onderhoudsgeld	201
D. Het overlevingspensioen	202
E. De kinderbijslag	203
§ 6. Financiële problemen	206
Besluit	218
Hoofdstuk 4 : De hulpverlening	223
§ 1. Inleiding	223
§ 2. De institutionele hulpverleningskanalen	225

A. De rechtsbedeling, de sociale dienstverlening, de geestelijke en lichamelijke gezondheidszorg	225
B. Gezins- en bejaardenhulp	230
C. Kinderzorg	232
§ 3. De niet-institutionele of informele hulpverlening	233
A. Huishoudelijk werk	233
1. Wie doet het meeste huishoudelijk werk ?	233
2. Hulp bij het huishoudelijk werk	237
3. Vervanger bij ziekte	238
4. Andere taken	240
B. Zorg voor de kinderen	243
1. Zorg overdag voor de niet-schoolgaande kinderen	243
2. Zorg voor de schoolgaande kinderen na de schooluren	243
3. Zorg voor de schoolgaande kinderen tijdens de laatste grote vakantie	247
4. Wie houdt zich het meest met de kinderen bezig buiten de alleenstaande ouder ?	251
5. Kinderen van de alleenstaande ouder die bij de vroegere partner, verwanten of an- deren leven	256
C. Niet-materiële hulp	256
1. Praten over problemen	256
2. Opvang bij moedeloosheid of gedeprimeerd- heid	264
Besluit	266

Hoofdstuk 5 : Sexualiteit, huwelijk en sociale re- laties	272
--	-----

Inleiding	272
I. Sexualiteit en huwelijk	274
§ 1. Sexualiteit	274
A. Sexuele contacten	275
B. Gevoelens van sexuele deprivatie	278
§ 2. De partnerrelatie en het huwelijk	282
A. De aanwezigheid van een vaste partner	282
B. Huwelijkskansen en wensen	282
C. De noodzakelijkheid van een huwelijk in onze samenleving	290
II. Sociale relaties	293
§ 1. Sociale contacten via de deelname aan het verenigingsleven en de vrijetijdsbesteding	293
A. Deelname aan het verenigingsleven	293
B. Vakantie	298
C. Het uitgaan	301
§ 2. Contacten en relaties met familie, vrienden, buren en evaluatie van deze relaties	305
A. Het contact met de ouders	305
B. Het contact met broers, zusters	307
C. De evaluatie van de relatie met ouders, broers, zusters	310
D. Het contact met de gehuwde kinderen	310
E. Het contact met andere familieleden	312
F. Het contact met de vroegere partner	314

G. Het contact met de ouders van de vroegere partner	316
H. Het contact en de evaluatie van de relaties met vrienden	318
I. Het contact en de evaluatie van de relaties met burens (kennissen)	320
 § 3. Gevoelens van maatschappelijke isolatie : de houding van een aantal sociale milieus, de vereenzaming, het behoren tot een aparte categorie in de samenleving	323
A. Beoordeling door de alleenstaande ouder van de houding van diverse sociale milieus	323
B. Vereenzaming	325
C. Alleenstaande ouders, een aparte categorie in de samenleving	326
Besluit	329
 Algemeen besluit	339
 Lijst van tabellen	344
 Lijst van grafieken	363
 Bijlagen	364

Inleiding

De vorige volumes inzake marginalisering hebben in hoofdzaak betrekking op het institutionele kader van de hulpverlening. In dit deel wordt speciaal aandacht besteed aan de bevolking. Het is een bevolkingsonderzoek van structureel gemarginaliseerden, d.w.z. van degenen die niet persoonlijk gemarginaliseerd zijn door sociale, fysische of psychische handicap, maar over een groep van personen die in onvolledige gezinsstructuren leven, met name de alleenstaande ouders. Onderzoek uit het buitenland (x) heeft met name aangetoond dat deze groep erg gemakkelijk vatbaar is voor marginaliserings-effecten. De grote vraag die hier gesteld wordt is of dit ook voor Vlaanderen (Nederlandstalig België) geldt en in welke mate. Een hoofdbekommernis was dan ook om een representatieve steekproef voor Vlaanderen te bekomen van personen die nog voor kinderen zorgen (kinderen hier gedefinieerd als personen beneden de 18 jaar) en niet samenwonen met een gehuwde partner. Op deze wijze is het mogelijk verschillen te constateren tussen weduwen, uit de echt gescheidenen, feitelijk gescheidenen en ongehuwde moeders. Het hier voorliggend deel van het onderzoek heeft een nog sterk beschrijvend karakter, waarbij naast de burgerlijke staat, zoals boven aangeduid, ook het geslacht en de samenstelling van de huishouding worden gehanteerd om tot types van alleenstaand ouderschap te komen en een zeker profiel van de alleenstaande ouders te kunnen schetsen. Vooreerst wordt aandacht besteed aan de problematiek van het inkomen, als indicator van materiële welstand. In een verder hoofdstuk gaat de aandacht naar de hulpverleningsstructuren voor deze ca-

tegorie, terwijl in een laatste hoofdstuk de sociale noden worden onderkend, waarbij seksualiteit en sociale relaties aan de orde staan.

Dit gehele rapport is slechts de eerste weerslag van onderzoeksgegevens, namelijk het beschrijvend gedeelte. Een meer analytisch verklarend stuk, waarbij ook de vergelijking met volledige gezinnen zal worden doorgevoerd, zal later worden gepubliceerd.

Prof. dr. W.A. DUMON

(x) BAHR, H.M. en G.R. GARRETT. Women Alone; The disaffiliation of urban females. Toronto, Lexington Books, 1976, 199 p.

BULL, D. Family Poverty. London, Gerald Duckworth & Co, 1971, 216 p.

DUCHATELET, G. Action sociale et familles socialement handicapées. Paris, C.N.A.F., 1972, 670 p.

GEMAEHLING, G. Service social et familles socialement handicapées. Paris, C.N.A.F., 1970, 251 p.

GEORGE, V. en P. WILDING. Motherless Families. London en Boston, Routledge & Kegan Paul, 1972, 232 p.

HUNT, A. Families and their Needs; with particular reference to one-parent families. London, Her Majesty's Stationery Office, Office of Population Censuses and Surveys, 1973, Volume I : 917 p., Volume II : 1.112 p.

KRIESBERG, L. Mothers in Poverty; A study of fatherless families. Chicago, Aldine Publishing Company, 1970, 356 p.

PICHAULT, G. Femmes-chefs de ménage de la ville de Liège, Population et Famille, 28 (1973) 1, 1-101

Report of the Committee on One-Parent Families. London, Her Majesty's Stationery Office, Department of Health and Social Security, 1974, 519 p.

VAN BIJSTERVELDT, Q.M. Een sociale voorziening en haar
clients; een onderzoek naar de bijstandsverlening aan
vrouwelijke gezinshoofden. Tilburg, Instituut voor
Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek, Katholieke Hogeschool,
1975, 359 p.

Hoofdstuk 1 : Het onderzoeksontwerp

§ 1. Bepaling van de onderzoekspopulatie

Voorliggend sociologisch onderzoek naar de situatie van alleenstaande ouders in Vlaanderen heeft geen universele waarde of, anders gesteld, is tijdruimtelijk gebonden. Onderzoekstechnisch vertaald, betekent dergelijke tijdruimtelijke situering het bepalen van de onderzoekspopulatie. Op welke wijze is het begrip alleenstaande ouder in dit onderzoek afgebakend ? Een nauwkeurige definitie van de te onderzoeken populatie is noodzakelijk omdat de bekomen resultaten onder bepaalde voorwaarden slechts geldig zijn voor de omschreven populatie maar ook omdat de relevante geachte gegevens slechts bij deze populatie, volledig of gedeeltelijk (steekproef), worden ingezameld.

A. Observatie op basis van primaire bronnen

Dit onderzoek naar de relatieve deprivatie van alleenstaande ouders in Vlaanderen is bijna uitsluitend gebaseerd op gegevens welke via een primaire observatie zijn ingezameld. Doorgaans staan een onderzoeker in de observatiefase twee bronnen ter beschikking om relevant geachte gegevens met betrekking tot de onderzoeksopzet in te zamelen: ofwel primaire ofwel secundaire bronnen. Bij een primaire observatie gaat de onderzoeker zelf de betreffende gegevens als nieuwe, oorspronkelijk data inzamelen terwijl bij een secundaire observatie wordt teruggevallen op reeds bestaande gegevens. Het aanwenden van de primaire observatie in dit onderzoek heeft onder meer een relatief hogere kostprijs tot gevolg

te wijten aan het noodzakelijke veldwerk (interviews) en een onderzoekstechnische en methodologische onderbouw die van een gans andere aard is dan bij een secundaire observatie. Voornoemde bezwaren worden echter ruimschoots gecompenseerd door het feit dat bij een primaire observatie de onderzoeker zelf de systematiek in de inzameling van de gegevens aanbrengt en hij de functionaliteit van de gegevens voor het onderzoeksopzet kan optimaliseren. Gebruik maken van secundaire bronnen houdt immers doorgaans in dat de beschikbare gegevens slechts in beperkte mate manipuleerbaar zijn in functie van de gestelde onderzoeksvragen (1).

Dit hoofdstuk wil nader ingaan op de onderzoekstechnische en methodologische aspecten eigen aan een primaire observatie.

B. De observatie-eenheid

In het onderzoek betreffende de alleenstaande ouders geschiedt de observatie op het niveau van de huishouding. Tijdens één interview worden gegevens over het ganse huishouden ingezameld. Daartoe wordt de informatie niet ingewonnen bij diverse huishoudleden maar wel bij één centrale oudercompositie.

In het geval van alleenstaande ouders is de keuze van de informant nogal voor de hand liggend : de alleenstaande ouder zelf. Ten aanzien van deze respondent wordt informa-

(1) Een voorbeeld van een studie van onvolledige gezinnen op basis van secundaire bronnen is : Department of Health and Social Security : Report of the Committee on One-Parent Families, Londen, Her Majesty's Stationery Office, 1974, Volume I, 519 p.

tie ingewonnen niet alleen over zichzelf maar ook over andere (ex-)huishoudleden. Bovendien heeft een gedeelte van de gevraagde gegevens niet zozeer betrekking op de respondent als informant voor het huishouden als wel op de zeer persoonlijke situatie van de alleenstaande ouder zelf. Het betreft hier voornamelijk kennis- en attitudevariabelen.

C. Afbakening van de onderzoekspopulatie

Sommige studies omtrent het alleenstaand ouderschap opteren voor een grondige bestudering van een welbepaalde groep alleenstaande ouders (1). In dit onderzoek is echter geopteerd om een zo ruim mogelijke range van alleenstaande ouders te bestuderen.

In functie van dergelijke opzet verschijnen bij de afbakening van de populatie alleenstaande ouders twee belangrijke elementen. Vooreerst gaat het om ouders : dit wil zeggen verantwoordelijkheid dragen voor één of meer kinderen ten laste. "Kinderen ten laste" kan gespecificeerd worden naar leeftijd van de kinderen, naar beroepsactiviteit van de kinderen en naar sociale volwassenheid van de kinderen. Als niet sociaal volwassen kunnen immers een aantal handicaps beschouwd worden die een permanente minderjarigheid met zich meebrengen. In principe zou niet geselecteerd

-
- (1) Onder andere : Q.M. VAN BIJSTERVELDT, Een sociale voorziening en haar cliënten; een onderzoek naar de bijstandverlening aan vrouwelijke gezinshoofden, Tilburg, 1975, p. 359.
 L. KRIESBERG, Mothers in Poverty; A Study of Fatherless Families, Chicago, 1970, p. 356.
 V. GEORGE, P. WILDING, Motherless Families, London, 1972, p. 232.
 M. WYNN, Fatherless Families; A Study of Families Deprived of a Father by Death, Divorce, Separation or Desertion Before or After Marriage, London, 1964, p. 212.

dienen te worden op de verwantschapsgraad tussen ouder en kind : biologische kinderen, stiefkinderen, adoptief kinderen, pleegkinderen kunnen allen als "kinderen ten laste" worden beschouwd. Ook kleinkinderen die exclusief door hun grootmoeder-alleenstaande ouder worden opgevoed kunnen binnen de definitie vallen. Theoretisch komen ook deze alleenstaande ouders in aanmerking die niet samenwonen met één of meer van hun kinderen omwille van bijvoorbeeld uithuisplaatsing.

Een tweede belangrijk element, in de afbakening, betreft het alleenstaand zijn. Daaronder dient, vanuit de onderzoeksopzet, te worden verstaan; de feitelijke afwezigheid van een vaste partner die in enige mate deelt in de zorg voor het kind of de kinderen.

Alhoewel de moeder of vader met haar of zijn kind(eren) volledig geïntegreerd kan zijn in de huishouding van haar of zijn ouders, vallen ook zij onder de ruime range alleenstaande ouders.

Feitelijk langdurig samenwonenden vallen theoretisch niet onder de definitie.

Principieel zou niet dienen geselecteerd te worden op de duurzaamheid van het alleenstaand zijn. Alleenstaand ouderschap kan immers voorkomen in geval van structurele onderbezetting van de gezinsposities wanneer door bepaalde gebeurtenissen zoals illegitimiteit, overlijden en echtscheiding bepaalde gezinsposities openvallen of openblijven. Evenzo kunnen als alleenstaande ouders worden beschouwd, die gevallen waarbij zich in het gezin onmogelijkheden tot rolvervulling voordoen ondermeer door uithuisigheid van één ouder, affectieve verwaarlozing, door bepaalde juridische maatregelen zoals voorlopige maatregelen, collocatie, ontzetting uit de ouderlijke macht en opsluiting in een strafinrichting.

De vraag is echter de bereikbaarheid van dergelijk ruime range van alleenstaande ouders. Daar de steekproeftrekking gebaseerd is op een selectie uit de bevolkingsregisters, is een gedeelte van de hoger beschreven populatie niet teruggevonden; anderzijds diende een gedeelte dat niet in de afbakening van de alleenstaande ouders was omschreven wel in de steekproef opgenomen te worden. De wijze van steekproeftrekking heeft tot gevolg dat niet aan bod komen :

- a) alleenstaande ouders met volwassen gehandicapte kinderen;
- b) alleenstaande ouders die niet samenwonen met hun kind (eren) ten laste;
- c) de verwantschapsrelatie ouder-kind diende beperkt tot "biologische ouders" en adoptief ouders; pleegouders en andere alleenstaanden die feitelijk een kind ten laste hebben vallen uit de populatie;
- d) tijdelijk alleenstaande ouders wegens hospitalisatie, gevangenschap en dergelijke van de partner;
- e) feitelijke scheidingen van recente datum waarbij nog geen adreswijzigingen zijn doorgegeven.

Daartegenover staat dat in de bevolkingsregisters een aantal personen als alleenstaande ouders zullen verschijnen terwijl in feite een (vaste) partner aanwezig is.

Een specifiek probleem stelt zich bovendien door de onvermijdelijke "time-lag" tussen het moment van de steekproeftrekking en het moment van de interviewing. Gedurende deze periode kan immers de als alleenstaande ouder geregistreerde persoon herhuwd zijn. Omwille van de specifieke situatie waarin dergelijke respondenten verkeren, zijn zij niet in de analyse opgenomen.

De begrenzing van de onderzoekspopulatie heeft niet alleen

te maken met wie als alleenstaande ouder kan beschouwd worden, ook andere dimensies spelen een rol.

In de eerste plaats is er een territoriale afbakening. Het onderzoek heeft betrekking op het Nederlandstalige lands-gedeelte van België, kortweg aangeduid als Vlaanderen. Discussiepunt in dit verband is het al dan niet incalculeren van het tweetalige arrondissement Brussel. Omwille van onderzoekstechnische bezwaren (1) is beslist de inwoners van het arrondissement Brussel niet in de onderzoekspopulatie op te nemen.

Een tweede criterium betreft de taalafbakening. De aan de basis liggende redenering is analoog aan deze van de territoriale afbakeningsrationaliteit, namelijk het vermijden van deelanalysen. Zoals de opname van Brussel de onderzoekspopulatie heterogeen maakt kan de insluiting van anderstaligen het relatief homogeen karakter van de onderzoekspopulatie evenzeer bedreigen. Anderstalige respondenten zijn derhalve uit de onderzoekspopulatie geweerd. Echter, Nederlandstalige respondenten die niet van Belgische nationaliteit zijn, zijn wel in de steekproef opgenomen. De taalafbakening is immers niet zonder meer gelijk te stellen aan een nationaliteitsafbakening. Aangenomen werd dat vreemdelingen die behoorlijk de Nederlandse taal machtig zijn een zekere mate van geïntegreerdheid bezitten zodat de homogeniteit van de onderzoekspopulatie niet in het gedrang komt.

(1) Incalculeren van het tweetalig gebied Brussel zou niet alleen impliceren de vertaling van de vragenlijsten en de recruterings van tweetalige enquêteurs, maar vooral zou de onderzoekspopulatie heterogener worden en een deelanalyse noodzakelijk maken.

D. Operationele definitie van het begrip alleenstaande ouder

De theoretische opzet een zo ruim mogelijke range van alleenstaande ouders te bestuderen is begrensd door de reële onderzoeksmogelijkheden. Omwille van de bereikbaarheid van de populatie, diende het begrip alleenstaande ouders afgebakend tot deze mannen en vrouwen met één of meer kinderen ten laste jonger dan achttien jaar, die niet samenwonen met een partner waarmee zij gehuwd zijn. Zoals geformuleerd kunnen aan deze operationele definitie volgende bedenkingen worden vastgeknoopt.

Zeer expliciet is bepaald dat het onderzoek onvolledige gezinnen betreft. Dit wil zeggen dat er kinderen aanwezig moeten zijn. Alzo wordt het onderzoeksveld danig beperkt omdat de opzet niet is de problematiek van alleenwonenden te bestuderen.

Niet alleen is de aanwezigheid van kinderen essentieel gesteld, bovendien is bepaald dat minstens één kind jonger dan achttien jaar moet zijn. Deze leeftijdsgrens voor het jongste kind is opgelegd om inderdaad onvolledige gezinnen, dus met kinderen ten laste, te selecteren. Een van de doelstellingen van het onderzoek behelst immers het effect van het alleenstaand-zijn na te gaan op de opvoeding van de kinderen. Gemeend werd, geen nadere voorwaarden met betrekking tot de kinderen ten laste, te moeten bepalen. Een eventuele tewerkstelling van kinderen jonger dan achttien jaar is niet in rekening gebracht omdat een vroege tewerkstelling als één van de afhankelijke variabelen kan beschouwd worden.

Het begrip alleenstaand-zijn werd omwille van een praktische noodzakelijkheid geoperationaliseerd tot het niet samenwonen met de persoon waarmee men gehuwd is. Hierbij dient

opgemerkt dat een eventuele echtgenoot(ote) niet tevens ook de biologische ouder van het kind of de kinderen dient te zijn. Vanaf het moment dat een wettelijke echtgenoot(ote) aanwezig is, behoort dergelijke huishouding niet (meer) tot de onvolledige maar tot de volledige gezinnen. Dergelijke afbakening weerspiegelt een institutioneel denkpatroon (1).

Feitelijk langdurige samenwoningen (cohabitatie) vallen dus wel onder de operationele definitie van alleenstaande ouders. Vanuit een interactioneel denkmodel zijn bij cohabitatie wel degelijk twee ouderposities ingenomen zodat van gezinsonvolledigheid geen sprake is. Door het feit dat de onderzoeker zich bewust is van dit denkmodel kan hij er ook rekening mee houden bij de analyse. De gevolgde werkwijze bij de bevraging maakt het tevens mogelijk deze respondenten die min of meer permanent met een partner samenwonen waarmee men niet gehuwd is, af te zonderen. Bovendien is het toch nog altijd zo dat dat maatschappelijke norm is: gehuwd samenwonen, ondanks de wensen van bepaalde groepen en de maatschappelijke tolerantie ten aanzien van cohabitatie. De situatie van cohabitatie of ongehuwd samenwonen van in dit geval gehuwd geweest zijnde personen, geeft omwille van de wettelijke normen terzake, een bijzondere dimensie aan deze categorie alleenstaande ouders. Vanuit een beleidsgericht onderzoek zoals deze studie, is het meenemen van deze populatie feitelijk samenwonenden dan ook als pluspunt te beschouwen. Het biedt de mogelijkheid in de vergelijking one-parents versus two-parents, een differentiatie meer in te bouwen.

(1) J. SIRJAMAKI, *The Institutional Approach*, H.T. CHRISTENSEN, Handbook of Marriage and the Family, Chicago, 1964, 33-49.

§ 2. Steekproeftrekking

Vanuit de opzet van een bevolkingsonderzoek en de omvangrijkheid van de onderzoekspopulatie (1), is het relevant niet zomaar een willekeurig aantal alleenstaande ouders te bevragen doch wel een steekproef van alleenstaande ouders te trekken die representatief is voor Vlaanderen. De opzet van een steekproef is zodanig een aantal eenheden uit de onderzoekspopulatie te selecteren, dewelke effectief onderzocht zullen worden (steekproefpopulatie), dat zij een representatieve weergave constitueren van de globale of onderzoekspopulatie.

Technisch beschouwd vereist het trekken van een representatieve steekproef niet alleen een enorme tijds- en energieinvestering maar ook een vrij aanzienlijke kostprijs. Teneinde zoveel mogelijk deze bezwaren te ondervangen, is geopteerd voor een nauwe samenwerking met het onderzoek "Eerstelijnsgezondheidszorg" eveneens een project uitgevoerd in het kader van het Nationaal Onderzoeksprogramma in de Sociale Wetenschappen onder het thema Gezondheidszorg. De samenwerking tussen beide projecten is uitsluitend gegrondvest op een methodologische en technische basis. Terzelfdertijd zijn in dezelfde gemeenten door dezelfde steekproeftrekkers twee van elkaar onafhankelijke steekproeven getrokken, namelijk een steekproef van individuen voor het project "Eerstelijnsgezondheidszorg" en een steekproef van huishoudingen voor het onderzoek "Alleenstaande Ouders". Gezien de nauwe samenwerking kan hier volstaan worden slechts bondig in te gaan op de belangrijkste elementen van de steekproeftrekking. Voor een

(1) Zie Hoofdstuk 2 Profiel van de alleenstaande ouders.

uitvoerige bespreking kan de lezer verwezen worden naar de rapportage van het project "Eerstelijnsgezondheidszorg".

A. Keuze van het steekproeftype

Het bekomen van een representatieve steekproef wordt gewaarborgd door eerbiediging van het toevalsprincipe. Elke onderzoekseenheid, in casu huishoudingen van alleenstaande ouders, die beantwoordt aan de gestelde voorwaarden dient gelijke kans te hebben om getrokken te worden als steekproefpopulatie eenheid..

Omwille van een aantal praktische bezwaren zoals de onmogelijkheid het universum, d.i. alle alleenstaande ouders in Vlaanderen, in kaart te brengen ter eerbiediging van het toevalsprincipe en vanuit de wens om een gewilde concentratie in de steekproef te brengen teneinde de verplaatsingskosten voor interviewing te drukken, is geopteerd voor het "cluster"-steekproeftype.

Bij clustering wordt het onderzoeksterritorium, in casu Vlaanderen, onderverdeeld in kleinere geografische omschrijvingen, clusters genaamd. Op toevallige wijze worden in een eerste fase een aantal clusters getrokken waaruit dan in een tweede fase, weerom op toevalsbasis, de uiteindelijke steekproefeenheden geselecteerd worden. Dergelijk verloop van de steekproeftrekking wordt gekarakteriseerd als een meertrapssteekproef.

Teneinde het onderzoeksterritorium in te delen in clusters is gebruik gemaakt van een feitelijk bestaande geografische onderverdeling, namelijk de gemeenten. De gemeenten vormen dus de clusters. In dit project is de gemeente-indeling, zoals deze bestond in het voorjaar 1975, aangehouden. Zo zijn wel de vroegere, beperkte gemeentefusies verrekend,

maar niet deze die van kracht zijn geworden op 1/1/1977. Een nadeel van de clustersteekproeftrekking is een verzwakking van de veralgemeningsmogelijkheden van de onderkende onderzoeksresultaten. Door het gebruik van clusters, in casu gemeenten, wordt immers een zekere mate van homogeniteit bekomen. Naarmate derhalve minder clusters in de steekproef opgenomen worden, wijkt de homogener wordende steekproefpopulatie meer en meer af van de heterogene onderzoekspopulatie. Het invoeren van het stratificatieprincipe in de steekproeftrekking ondervangt voornoemd nadeel van de clusteringtechniek.

Stratificatie wil zeggen dat de onderzoekspopulatie ingedeeld wordt in functie van relevante stratificatiecriteria. Op toevalsbasis worden vervolgens een aantal eenheden uit elk der onderscheiden strata getrokken. Deze strata zijn zodanig ingedeeld dat elk der strata intern zo homogeen mogelijk maar onderling zo heterogeen mogelijk zijn. Het stratificatiecriterium aangewend bij de steekproeftrekking van de clusters betreft de verstedelijkingsgraad van de gemeenten. Gebruik werd gemaakt van de typologie van de Belgische steden en gemeenten naar graad van verstedelijking opgesteld door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (1).

Samenvattend kan gesteld worden dat het type van steekproeftrekking aangeduid kan worden als een gestratificeerde clustersteekproef volgens het toevalsprincipe en uitgevoerd in twee fasen.

(1) N.I.S. Typologie van de Belgische steden en gemeenten naar graad van verstedelijking 1970, Statistisch tijdschrift, 3, 1977.

B. Steekproefomvang

1. Globale steekproefomvang

Het bepalen van het aantal respondenten uit de onderzoeks-populatie die zullen geobserveerd worden, is afhankelijk van meerdere rationaliteiten. Bovendien blijkt de steekproefomvang enigermate arbitrair, daar de bepaling ervan een aantal vooronderstellingen insluit.

Daar de steekproefomvang een element is in de berekening van de formules der standaardfouten (1) kan de berekening van de standaardfout een aanduiding verstrekken omtrent de statistisch gewenste steekproefomvang. Deze berekeningen hebben geen absolute waarde daar, op het ogenblik van de uittekening van het onderzoek, een aantal elementen uit bedoelde formules niet gekend zijn maar geschat moeten worden. Bij deze schatting wordt de ruimste veiligheids-marge genomen. Het zwakst mogelijke resultaat wordt als steekproefresultaat gesteld en de kans van het maximumverschil tussen steekproef- en universumresultaat wordt klein gehouden, namelijk 5 %.

Onder deze hypothese dient de steekproefomvang van voorliggend onderzoek ongeveer 1000 eenheden te bedragen.

Een tweede rationaliteit is van inhoudelijke aard. Gezien de opzet is een zo ruim mogelijke range van alleenstaande ouders te bestuderen, dient de steekproefomvang zodanig te zijn dat verschillende types van alleenstaande ouders in de steekproef zullen vertegenwoordigd zijn.

(1) De standaardfout geeft aan in welke mate een steekproefresultaat maximaal kan verschillen van het corresponderende universumresultaat, met een gestelde hoge kans dat dit maximumverschil niet zal overschreden worden.

Een derde en doorgaans sterk bepalende rationaliteit is van financiële aard. Hoe groter de steekproefomvang hoe hoger de kosten van het veldwerk.

Met een steekproefomvang van 952 alleenstaande ouders wordt zowel tegemoet gekomen aan de methodologische als de inhoudelijke vereisten. Bovendien stelt zich met dergelijke steekproefomvang geen bijzonder financieel probleem.

2. Steekproefomvang en clusteringstechniek

Hoger reeds is uiteengezet hoe er bij de clusteringstechniek in een eerste fase clusters worden getrokken, en in een tweede fase respondenten binnen de clusters.

De omvang van de te selecteren clusters wordt enerzijds bepaald door het financieel haalbare, anderzijds vanuit de verzwakking van de veralgemeningsmogelijkheden.

Mede op basis van een statistische schatting is het aantal clusters bepaald op 119 met 8 eenheden per cluster.

C. Verloop van de steekproeftrekking

1. Trekking van de gemeenten

In functie van het hoger beschreven steekproeftype is in een eerste fase de steekproeftrekking van de gemeentenclusters uitgevoerd. Zoals vermeld zijn de Nederlandstalige gemeenten van België ingedeeld naar graad van verstedelijking overeenkomstig de typologie ontworpen door het N.I.S.

Bij de concrete trekking der gemeentenclusters is daarenboven rekening gehouden met de volgende twee elementen. In de eerste plaats betreft het een steekproeftrekking

met teruglegging. Teruglegging betekent dat een getrokken cluster-gemeente terug geplaatst wordt bij de niet-getrokken gemeenten zodat eenzelfde gemeente meerdere malen kan getrokken worden. De consequentie is dan ook dat het aantal clusters niet overeenstemt met het aantal gemeenten : de 119 getrokken clusters vertegenwoordigen slechts 92 verschillende steekproefgemeenten.

Een tweede principe waarmee rekening werd gehouden, is dat de kans voor een gemeente om getrokken te worden proportioneel is aan zijn inwonersaantal. Een grotere gemeente krijgt in evenredigheid zoveel kansen meer om getrokken te worden dan een kleinere, in de mate zijn inwonersaantal dat van de kleinere gemeente overtreft. Omwille van dit principe kan per cluster een gelijk aantal huishoudingen van alleenstaande ouders, namelijk 8, in de steekproef gesteld worden.

2. Trekking van de alleenstaande ouders

Binnen de op voornoemde wijze weerhouden clusters-gemeenten, dienen in een tweede fase de uiteindelijke steekproef-eenheden volgens het toevalsprincipe bepaald. Deze trekking gebeurde zonder teruglegging. De meest valide en betrouwbare bron voor steekproeftrekking van huishoudingen vormen de gemeentelijke bevolkingsregisters. Om het toevalsprincipe bij de trekking te waarborgen is geopteerd voor een geëigende vorm van steekproeftrekking aangepast aan het systeem van de bevolkingsboekhouding per gemeente. Immers de bevolkingsboekhoudingen vertonen een grote verscheidenheid gaande van bevolkingsregisters met of zonder alfabetische klapper tot afzonderlijke klassementen van personen en/of woningsteekkaarten.

Afhankelijk van het systeem gebruikt in de verschillende steekproefgemeenten alsook van de grootte van de gemeen-

te, werd gebruik gemaakt van de methode der toevalsgetallen of de centimetermethode. Via deze laatste methode wordt niet geteld maar gemeten. De totale lengte van het steekkaartenstel, uitgedrukt in millimeter is gelijk aan de universumlijst. De nodige toevalscijfers telt men nu niet af maar wordt afgemeten via een schuifpasser.

Op deze wijze is in de 119 clusters overgegaan tot een toevallige steekproeftrekking van huishoudingen van alleenstaande ouders. Per cluster is geen steekproef van 8 huishoudingen maar wel van 16 alleenstaande ouders genomen. Er moest immers rekening gehouden worden met weigeringen, onbruikbaarheid en dergelijke meer, van een aantal steekproeфеenheden, met de afbakening van het onderzoeksveld en met onvolkomenheden van de gemeentelijke bevolkinsregisters (verhuizingen, migratie...). Samenvattend werden er tijdens de maand augustus 1976 in 92 gemeenten, welke 119 clusters vertegenwoordigen, 8 effectieve respondenten-alleenstaande ouders en 8 vervangers getrokken volgens het toevalsprincipe. Per getrokken huishouding (effectieven en vervangers) werd niet enkel naam en adres van de alleenstaande ouder genoteerd maar werden bovendien supplementaire gegevens zoals leeftijd, burgerlijke staat en beroep opgenomen. Dezelfde gegevens, evenals de verwantschapsgraad tot de alleenstaande ouder, werden bovendien genoteerd voor elk lid van de huishouding. Al deze informatie, afkomstig uit de bevolkingsregisters werd ingevuld op een speciaal daartoe opgestelde steekproeffiche. Controle van deze steekproeffiches door de onderzoekers maakte het mogelijk na te gaan of elke getrokken respondent beantwoordde aan de operationele definitie van het begrip alleenstaande ouders.

§ 3. Beschrijving van de steekproefpopulatie

A. De reële steekproefomvang

Om als steekprofeenheid weerhouden te worden, diende de getrokken respondent te beantwoorden aan de operationele definitie van het begrip alleenstaande ouder. Deze definitie stelt als voorwaarden dat de kandidaat-respondent tenminste één kind beneden de achttien jaar ten laste moet hebben en dat geen partner waarmee men wettelijk gehuwd is in de huishouding aanwezig mag zijn. Anderzijds worden vanuit de methodologische vereisten van het onderzoek ook eisen gesteld ten aanzien van de steekproefpopulatie. Meer in het bijzonder diende elke cluster samengesteld uit acht effectieve alleenstaande ouders ten einde de veralgemeenbaarheid van de onderzoeksresultaten niet in het gedrang te brengen.

Zodoende stelden zich problemen in geval de als alleenstaande ouder geregistreerde persoon ge- of herhuwd blijkt te zijn, geen inwonende kinderen ten laste heeft, anderszins is of uit de steekproefgemeente verhuisd is. In de twee eerste gevallen werd wel een interview afgenomen doch omwille van de specifieke situatie van deze populatie werd zij niet in de globale analyse betrokken (1). Anderstalige respondenten en alleenstaande ouders verhuisd buiten de steekproefgemeente vielen uit de steekproefpopulatie. Indien mogelijk werden dergelijke respondenten door andere

(1) Beide categorieën, herhuwden en feitelijk kinderloze "alleenstaande ouders", zijn wel bevraagd geworden om eventuele deelanalyses mogelijk te maken. Deze optie impliceert dan ook dat deze respondenten als effectieve onderzoekseenheden weerhouden zijn en dus niet vervangen werden.

Alleenstaande ouders die als vervangers in de steekproefpopulatie waren getrokken, vervangen.

Beide hoger genoemde elementen, het inhoudelijke en het methodologische, maakten dat voor sommige clusters niet het gestelde optimum van acht effectieven is bereikt. Allereerst is het in enkele kleinere steekproefgemeenten voorgekomen dat geen acht effectieve onderzoekseenheden per cluster, die voldeden aan de operationele definitie van alleenstaande ouders, werden teruggevonden. Op deze manier was het resultaat van de steekproeftrekking dan ook niet gelijk aan 952 effectieve respondenten en evenveel plaatsvervangers maar aan 935 effectieven en slechts 799 vervangers. Ten aanzien van de effectieven leverde de steekproeftrekking zodus een globaal te verwaarlozen tekort op van 17 alleenstaande ouders. Echter, het aantal vervangadressen telde een tekort van 153 alleenstaande ouders.

Gezien de ervaringen bij andere onderzoeken naar onvollende gezinnen (1) omtrent de relatief hoge uitval bij de interviewing, werd de vrees geuit dat het aantal bevraagden na de interviewfase niet meer aan het statistisch vastgestelde optimum zou beantwoorden. In een volgend punt wordt uitvoeriger ingegaan op de "non-response" bij dit onderzoek. Globaal beschouwd bestaat de steekproefpopulatie na steekproeftrekking, interview- en controlefase uit 836 alleenstaande ouders beantwoordend aan de gestelde operationele definitie. In vergelijking met de optimale

(1) G. PICHULT : Femmes-chefs de ménage de la ville de Liège, Population et Famille, 28 (1973) 1, p. 4-5.

steekproefomvang (952) betekent de reële steekproefpopulatie dus een tekort van 116 alleenstaande ouders of 12,2 %.

Beschouwd op niveau van de clusters, werd na de steekproeftrekking voor slechts vier clusters niet het gestelde optimum van 8 respondenten bereikt. Omwille van een aantal pragmatische overwegingen (1) maar ook omwille van de complexiteit van de steekproeftrekking zijn de tekorten in deze clusters niet ondervangen geworden.

Na de interviewfase bedroeg het aantal onvolledige clusters 27, na de controlefase 59 (tabel 1.1).

Er dient evenwel opgemerkt dat de graad van onvolledigheid slechts voor een kleiner aantal cluster relatief groot is.

Tabel 1.1 : Verdeling van de effectieve steekproefpopulatie in diverse onderzoeksfasen naar graad van volledigheid van de clusters

	Na steekproef- trekking	Na veldwerk	Na controle- fase
Volledige clusters	115	93	60
Clusters van 7 resp.	-	8	33
6	1	7	14
5	-	2	3
4	1	2	2
3	1	4	4
2	1	3	3
1	-	-	-
Totaal clusters	119	119	119
Totaal respondenten	935	878	836

(1) Vooral het tijdsgebrek en de coördinatie met steekproeftrekking voor het project Eerstelijnsgezondheidszorg.

B. De non-response

In principe dienden 952 alleenstaande ouders bevraagd te worden. Bij de steekproeftrekking werd echter geopteerd het dubbel aantal eenheden te trekken om aan het effectief van 952 respondenten te komen na non-response in de interviewfase.

Omwillen van redenen hoger reeds uiteengezet, leverde de steekproeftrekking slechts 935 effectieven en 799 vervangers op, of een totaal van 1.677 adressen. M.b.t. de vervangadressen werd bepaald dat de interviewer slechts dan gebruik mocht maken van een vervangadres, wanneer van een als effectief geslecteerde alleenstaande ouder geen interview kon worden afgenomen. Bovendien was de interviewer geïnstrueerd de vervangadressen in volgorde van voorkomen te gebruiken. Belangrijk is dat geen vervangadressen van de ene cluster op de andere werden "overgeschreven". Op deze wijze werden van de 1.677 adressen, effectieven en plaatsvervangers, 1.390 alleenstaande ouders bezocht. In totaal leverden de interviewers 878 vragenlijsten binnen (1) zodat het aantal "weigeringen" 512 respondenten bedraagt.

De organisatie van het veldwerk maakte het mogelijk meer informatie te bekomen omtrent de aard van deze weigeringen. Aan de interviewers werd immers een fiche met naam en adres van de effectieve en plaatsvervangende respondenten bezorgd. Gevraagd werd in bondige termen aan te duiden waarom een respondent eventueel weigerde te participeren aan het onderzoek.

(1) Van deze 878 vragenlijsten zijn er na controle 42 vragenlijsten niet voor analyse weerhouden. Het betreft hier 21 herhuwde respondenten en 21 respondenten zonder kind(eren) ten laste in de huishouding (zie hoger).

Het is met betrekking tot deze rapportering niet mogelijk gebleken de weigeringen te analyseren naar een aantal belangrijke idenditeitskenmerken van de alleenstaande ouders, zoals geslacht, burgerlijke staat, leeftijd en gezinssamenstelling. Op basis van informatie verstrekt door de interviewers kan echter wel een bondige analyse van de redenen van weigering gemaakt worden.

Tabel 1.2 : Verdeling van de alleenstaande ouders die weigerden te participeren aan het onderzoek naar redenen van weigering

	A.C.	%
Geweigerd in sensu stricto	233	45,5
Verhuisd buiten steekproefgemeente	72	14,1
Respondent was herhaaldelijk niet thuis	90	17,6
Persoon en/of adres onbekend	34	6,7
Respondent voldoet niet aan gestelde voorwaarden	28	5,4
Reden van weigering onbekend	55	10,7
Totaal	512	100,0

Het merendeel van de respondenten (233 of 45,5 %) die weigerden te participeren, gaven te kennen dat zij niet wilden geïnterviewd worden. Deze categorie "geweigerd in sensu stricto" omvat alle respondenten die bij het eerste contact van de interviewer expliciet weigerden te participeren, alsook diegenen die impliciet weigerden door herhaaldelijk niet aanwezig te zijn op de gemaakte afspraken met de interviewer.

Voor 72 respondenten of 14,1 % is de interviewer door na-

vraag bij buren en/of gemeentelijke ambtenaren met zekerheid te weten gekomen dat deze respondenten buiten de steekproefgemeente zijn verhuisd.

De categorie "respondent was herhaaldelijk niet thuis" omvat deze gevallen waarbij de interviewer na ten minste drie contactpogingen, de respondent niet thuis gevonden heeft en waaromtrent geen nadere informatie werd bekomen. Ook omvat deze categorie die respondenten waarvan de interviewer wel de reden van de uithuizigheid is te weten gekomen. Voor 41 van de 90 gevallen duidde de interviewer na één, twee of drie contactpogingen een concrete reden aan waaruit bleek dat de respondent onmogelijk binnen de gestelde observatieperiode kon bevraagd worden (1).

In 34 gevallen (6,7 %) vermeldde de interviewer dat de respondent op het opgegeven adres onbekend was, zelfs na navraag in de buurt en het gemeentehuis of politie.

Door de interviewers zijn 28 respondenten niet bevraagd geworden omwille van de instructie dat anderstalige respondenten niet voor interviewing in aanmerking kwamen.

Tenslotte is voor 55 respondenten de reden van weigering onbekend. Navraag bij de betrokken interviewers om alsnog informatie omtrent de reden te verkrijgen leverde niets op. Samenvattend kan gesteld worden dat niet eens de helft van de gevallen die weigerden aan het onderzoek te participeren, in de strikte betekenis van het woord weigerden.

De oorzaken van de non-response hebben daarentegen in belangrijke mate te maken met de onnauwkeurigheid van de be-

(1) Dergelijke redenen zijn onder meer langdurige hospitalisatie, uithuizig om beroepsredenen (airhostess, piloot, vrachtwagenchauffeur...), werkelijke verblijfplaats buiten steekproefgemeente, langdurige vakantie....

volkingsregisters als bron van de steekproeftrekking als-
ook met redenen eigen aan de bestudeerde populatie zoals
de relatief hoge mobiliteit.

§ 4. Organisatie en verloop van het veldwerk

A. Uitbouw interviewersnet

Om 935 alleenstaande ouders verspreid over 92 gemeenten in
het Vlaamse land uitvoerig te bevragen binnen een beperkte
periode, diende beroep gedaan op externe arbeidskrachten.
De recrutering en selectie van interviewers gebeurde gro-
tendeels in samenwerking met het project "Eerstelijnsge-
zondheidszorg" (1).

De toelevering van kandidaat-interviewers gebeurde in
functie van een territoriale spreiding aangepast aan de
verdeling van de steekproefgemeenten. Dergelijke werkwij-
ze maakte het mogelijk de reisonkosten bij het veldwerk
relatief laag te houden.

Anders dan het project "Eerstelijnsgezondheidszorg" werd
voor de bevraging van de alleenstaande ouders de voorkeur
gegeven aan vrouwelijke kandidaten. Immers verwacht werd
dat het merendeel der alleenstaande ouders vrouwen zijn.
Deze voorkeur hield echter geenszins een uitsluiting van
mannelijke interviewers in.

Als kandidaat-interviewers voor het project Alleenstaande
Ouders zijn slechts deze personen weerhouden welke niet in
aanmerking kwamen voor het project "Eerstelijnsgezondheids-

(1) Voor het verloop van de recrutering en selectie van in-
terviewers kan verwezen worden naar het rapport van het
project "Eerstelijnsgezondheidszorg".

zorg". Derhalve was de toelevering van kandidaat-interviewers door het project "Eerstelijnsgezondheidszorg" dan ook onvoldoende. Het gebrek aan kandidaten goldde des te meer voor sommige streken van Vlaanderen, zoals de provincie West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Voor deze streken werden vrienden en kennissen van leden van het wetenschappelijk personeel van het Sociologisch Onderzoeksinstituut, als mogelijke kandidaten gerekruteerd.

In totaal zijn 58 interviewers ingezet om 935 alleenstaande ouders te bevragen. Gemiddeld heeft elke interviewer 16 respondenten of 2 clusters bevraagd.

Alle aangeworven interviewers werden uitvoerig getraind. De interviewerstraining had niet enkel als doel materieel-technische informatie te geven maar vooral de interviewers inhoudelijk voor te bereiden. De aanwerving van 58 interviewers impliceert immers in principe de mogelijkheid 58 verschillende interpretaties van de vragenlijst te krijgen. Teneinde de uniformiteit te maximaliseren werd voor eerst de interviewerstraining verplichtend gesteld voor elke interviewer en werd uitvoerig aandacht besteed aan de interpretaties van vragen en antwoordcategorieën.

Analoog aan het project "Eerstelijnsgezondheidszorg" zijn interviewerstrainingen georganiseerd in Gent, Antwerpen, Hasselt en Leuven tijdens de maand september 1976. Interviewers die niet op één van deze trainingen konden aanwezig zijn, werden door de onderzoeker allen persoonlijk geïnstrueerd.

De georganiseerde trainingen gingen door op een zaterdagvoormiddag en duurden ongeveer drie uren. De leiding berustte bij de wetenschappelijke staf van het onderzoek. In dit korte tijdsbestek zijn de interviewers geïnstru-

eerd over volgende onderwerpen:

1. Algemene informatie over het onderzoekskader, de bedoelingen van het onderzoek, de onderzoekspopulatie en de steekproef.
2. Aanleren van enkele interviewtechnieken.
3. Omdat de respondenten geen introductiebrief is toegestuurd om geen weerstand tegen het onderzoek op te roepen, is uitvoerig aandacht besteed aan het eerste contact tussen interviewer en respondent.
4. Algemene instructies betreffende het invullen en het afnemen van de vragenlijst, alsook specificaties van gebruikte termen.
5. Specifieke instructies per vraag.
6. Enkele praktische schikkingen.

Om de betrokkenheid bij het onderzoek te vergroten en vooral de vertrouwdeheid met de vragenlijst te maximaliseren ontving elke interviewer een vragenlijst en bijbehorende instructies.

B. De organisatie van het veldwerk

Om 58 interviewers in een beperkte tijd 935 alleenstaande ouders te laten bevragen is een gedegen organisatie nodig. Zonder in detail te treden, kunnen volgende taken tijdens het veldwerk worden vermeld.

1. Verdeling van de clusters over de interviewers rekening houdend met de arbeidsbelasting, de geografische spreiding en de wens van de interviewers.

2. Begeleiding van de interviewers : raadgevend en corrigerend optreden hoofdzakelijk op vraag van de interviewers zelf.
3. Controle op de non-response. In geval een respondent weigerde te participeren aan het onderzoek, werd deze vervangen door de eerste van een reeks van 8 alleenstaande ouders, als vervangers in de steekproef getrokken.
5. Intake van de ingevulde vragenlijsten : eerste controle van de vragenschema's om bij eventuele fouten en tekorten de interviewer te consulteren en bij te scholen.
5. Permanent bijhouden van een fichenstelsel omtrent de stand van het veldwerk. Op basis daarvan kan druk gezet worden achter de interviewers die niet binnen de gestelde tijd hun interviews binnen leverden.
6. Betaling van de interviewers voor geleverde prestaties. De interviewvergoeding werd vastgesteld op 500 fr. bruto, inbegrepen een forfaitair bedrag voor verplaatsingskosten.

C. De observatieperiode

Bij de uittekening van het onderzoek werd de observatieperiode bepaald van de maanden september 1976 tot en met december 1976. Om diverse redenen is de werkelijke veldwerkfase uitgelopen tot en met februari 1977.

Omwille van de afhankelijkheid van het project "Eerstelijnsgezondheidszorg" wat de toelevering van interviewers betreft, was het onmogelijk alle clusters over de beschikbare enquêteurs te verdelen tijdens de georganiseerde interviewtrainingen in de maand september 1976.

Omdat dus een eigen recrutering van enquêteurs diende op touw gezet, waren alle clusters pas in de maand november

1976 over de interviewers verdeeld.

Bovendien moet rekening gehouden met interviewers die ofwel volledig ofwel gedeeltelijk de hun toebedeelde cluster(s) onafgewerkt terugbezorgden.

De interviewperiode strekte zich zodus in werkelijkheid over 6 maanden uit. Verondersteld kan worden dat dergelijke relatief lange observatieperiode geen inhoudelijke consequenties heeft op het onderzoek daar de problematiek van alleenstaande ouders niet seizoengebonden is. Theoretisch verhoogt echter wel de kans op een hogere uitval van steekproefeenheden door herhuwelijk of verhuizing uit de steekproefgemeente.

D. De controle en codering van de vragenlijsten

Bij intake van de ingevulde vragenlijsten geschiedde een eerste globale controle met de bedoeling, indien nodig, de interviewer op bepaalde punten bij te scholen.

Nadien volgde een gedetailleerde controle van alle vragenlijsten.

Naast de onderzoeker zelf werden 2 codeurs vrijgesteld voor deze opdracht. De controle der interviewschema's omvatte een technische en inhoudelijke controle. De technische controle betreft vooral volgende aspecten :

1. Zijn alle vragen die dienden gesteld, en slechts deze vragen, beantwoord (volledigheid der observatieschema's en probleem blanco antwoorden) ?
2. Heeft de interviewer de opgegeven instructies opgevolgd ?

De inhoudelijke controle omvat volgende elementen :

1. Beantwoordt de respondent aan de gestelde operationele definitie van alleenstaande ouder ?
2. Is het gegeven antwoord consistent ?

3. Eenduidige interpretatie van de open antwoordcategorieën over alle vragenlijsten.

Het doel van een dergelijke uitgebreide controle is erop gericht zoveel mogelijk tekorten en onduidelijkheden in de vragenlijsten aan te duiden en op te lossen zonder evenwel tot een algemene precodering over te gaan. De ervaring heeft uitgewezen dat deze werkwijze de uiteindelijke codering der vragenlijst niet alleen heeft vereenvoudigd maar ook versneld.

Nadat een cluster-vragenschema's werd gecontroleerd, startte de codering. Het coderen van vragenlijsten houdt in het omzetten van de verstrekte informatie in codeklassificaties, aan de hand van een vooraf opgesteld codeboek, zodat een mecanografische verwerking van de gegevens mogelijk wordt.

Om een dergelijk uitgebreide vragenlijst als deze van de alleenstaande ouders, te coderen staan grosso modo twee mogelijkheden open. Ofwel kan elke vragenlijst in zijn geheel worden gecodeerd door één enkele codeur (stukwerk) ofwel kan een gedeelte van elke vragenlijst, overeenstemmend met één kaart van het codeschema, door steeds dezelfde codeur worden gecodeerd (bandwerk). Geopteerd werd voor deze laatste methode omdat op deze wijze een maximale uniformiteit bij de codering kon gewaarborgd worden en de snelheid bij het coderen kon opgevoerd worden.

Organisatorisch veronderstelde dergelijke codeermethode een nauwkeurige administratie. De codeurs, een achttal in totaal, dienden telkens een cluster van vragenlijsten te coderen en op elke vragenlijst aan te duiden of hun gedeelte is gecodeerd. Bovendien werd een lijst per vragenlijstgedeelte of codekaart en per cluster bijgehouden zo-

dat permanent een overzicht omtrent de stand van zaken werd verkregen.

Op regelmatige tijden werd door de onderzoeker bij wijze van steekproef een controle op het codeerwerk uitgevoerd. Eventuele fouten, vooral dan systematische fouten, konden op die wijze tijdig verbeterd worden.

De codering der vragenlijsten startte op 15 februari 1977 en werd definitief beëindigd op 18 mei 1977. Elke vragenlijst werd op 11 codekaarten overgebracht zodat in totaal 9.658 kaarten werden gecodeerd.

Hoofdstuk 2 : Profiel van de alleenstaande ouders

§ 1. Inleiding : Begripsomschrijving in de volkstelling en in de steekproef

A. De Volkstelling

De terminologie die in de volkstelling weerhouden wordt wijkt sterk af van het ingeburgerd woordgebruik in het Nederlands. Zo heeft de term "gezin" in de volkstelling een heel andere betekenis dan de betekenis die er in ons taalgebied gebruikelijk wordt aan verleend. Het Nederlands taalgebruik zou de volkstellingsterm eerder omschrijven als "huishouding".

Laten we de volkstelling zelf aan het woord (1) :

"Gezin" : "Een enkelvoudige of collectieve eenheid, welke bestaat uit een persoon die alleen leeft of uit twee of meer personen, die al dan niet door familiebanden verbonden, gewoonlijk éénzelfde woning betrekken en er samenleven."

Deze definitie werd in 1970 lichtjes ingekort maar niet wezenlijk veranderd.

Het zijn dus de huishoudelijke banden die bepalend zijn voor deze definitie en niet de biologische of familiebanden. En beide kunnen wel degelijk uiteenlopen. Zo behoren de leden van een zelfde familie, zelfs wanneer ze gewoonlijk in hetzelfde huis verblijven tot onderscheiden gezin-

(1) N.I.S. - Volkstelling 31 december 1961, Deel 6, p. 9.
N.I.S. - Volkstelling 31 december 1970, Deel 6 A, p. 5.

nen indien zij er niet samenleven. Daarentegen vormen twee of meer onderscheiden families, en zelfs verscheidene personen onder wie geen verwantschap bestaat, slechts één gezin, indien zij samenleven.

Zo maken ook de dienstboden en werklieden, die bij hun werkgever inwonen, deel uit van het gezin van laatstgenoemde; indien zij evenwel tenminste elke week naar hun gezin van herkomst terugkeren, blijven zij deel uitmaken van dit laatste.

Verder wordt sinds de volkstelling van 1961 een onderscheid gemaakt tussen "private" en "collectieve" gezinnen.

"Collectief gezin" : de personen die in inrichtingen of gestichten samenleven en er hun gewoon verblijf hebben zoals:

- de leden van een kloostergemeenschap die in éénzelfde huis verenigd zijn;
- al de vrijwilligers die in een kazerne wonen;
- de gevangenen in tuchthuizen;
- groepen personen die samenleven in weeshuizen, tehuizen voor bejaarden, weldadigheidsinrichtingen, e.a.

"Privaat gezin" : al de andere gezinnen. Zij worden verder onderverdeeld in "familiale" en "niet familiale" gezinnen.

"Familiaal gezin" :

- echtparen, al of niet uitgebreid met andere personen;
- de personen die gewoonlijk met elkaar samenleven en waar-tussen familiebanden in de eerste graad bestaan, al of niet uitgebreid met andere personen.

"Niet familiaal gezin" :

- alleenwonende personen. Wordt ook als alleenwonend beschouwd : de persoon die gewoonlijk in een huis verblijft dat door één of meer gezinnen bewoond is, doch met geen

van hen samenleeft;

- de personen die gewoonlijk met elkaar samenleven doch die geen echtpaar vormen en waartussen geen familiebanden in de eerste graad bestaan. Zo vormen twee vennoten of twee of meer vrienden die samenleven een gezin.

In de verdere behandeling beperken we ons tot de private gezinnen en dan hoofdzakelijk nog tot de familiale gezinnen.

Sinds de volkstelling van 1961 wordt ook het begrip "familiekern" ingevoerd.

"Familiekern" : "bestaat uit een echtpaar met of zonder ongehuwde kinderen, of uit een vader of een moeder met één of verscheidene ongehuwde kinderen. Men onderscheidt dus vier soorten familiekernen :

1. Echtpaar zonder kinderen
2. Echtpaar met ongehuwd(e) kind(eren)
3. Vader met ongehuwd(e) kind(eren)
4. Moeder met ongehuwd(e) kind(eren)

Kinderen die gehuwd zijn of gehuwd zijn geweest worden beschouwd als behorende tot de familiekern van de ouders (net als een ongehuwd kind), als zij alleen bij hun ouders wonen, dus zonder hun echtgenoot of echtgenote en zonder hun kinderen".

Het begrip "familiekern" beantwoordt meer aan de gebruikelijke betekenis van het woord "gezin", alhoewel de laatste toevoeging, gelijkschakeling weer onmogelijk maakt.

Het begrip "familiekern" is dus beperkter dan het begrip "gezin" in die zin dat het gezin alle personen omvat die in eenzelfde woning samenleven in huiselijk verkeer (d.w.z. gemeenschappelijke woonkamer, samen koken en eten, enz.)

terwijl de familiekeren alleen de samenwonende personen behelst die gebonden zijn door huwelijk of bloedverwantschap in de eerste graad. Hieruit volgt dat een gezin kan bestaan uit twee of meer familiekeren en anderzijds dat in sommige gezinnen geen enkele familiekeren aanwezig is (bv. alleenstaande personen, een man met een huishoudster, twee zusters, e.d.).

Verder speelt het begrip "gezinshoofd" in de volkstelling een belangrijke rol bij de interpretatie van de gepubliceerde gegevens.

"Gezinshoofd" : "Is het gezinslid dat, in feite, de gezinszake aangelegenheden leidt. In de praktijk zal dus als gezinshoofd aangeduid worden, het gezinslid dat, in het gezin, het meeste gezag uitoefent.

Uiteindelijk zijn de volgende categorieën voor ons van belang :

- . gezin met één familiekeren :
- vader met ongehuwd(e) kind(eren)
- moeder met ongehuwd(e) kind(eren)
- vader met ongehuwd(e) kind(eren) + (schoon-)vader of (schoon-)moeder van familiehoofd.
- moeder met ongehuwd(e) kind(eren) + (schoon-)vader of (schoon-)moeder van familiehoofd
- vader met ongehuwd(e) kind(eren) + (schoon-)vader of (schoon-)moeder van familiehoofd + andere personen
- moeder met ongehuwd(e) kind(eren) + (schoon-)vader of (schoon-)moeder van familiehoofd + andere personen
- vader met ongehuwd(e) kind(eren) + andere personen, behalve (schoon-)vader of (schoon-)moeder van familiehoofd
- moeder met ongehuwd(e) kind(eren) + anderen personen, behalve (schoon-)vader of (schoon-)moeder van familiehoofd

- Gezin met meerdere familiekeren (1)
- echtpaar + (schoon-)zoon + kleinkinderen
- echtpaar + (schoon-)dochter + kleinkinderen

B. Vergelijking met de definitie van "Alleenstaande Ouder"
in de steekproef

In het onderzoek werd volgende operationele definitie weerhouden : "Alleenstaande ouder" : elke man of vrouw met kind(eren) ten laste beneden de 18 jaar en die niet samenwoont met een partner waarmee men wettelijk gehuwd is.

Er zijn nogal grote verschillen tussen deze definitie van het éé noudergezin in onderhavig onderzoek en de gebruikte terminologie en typologieën in de volkstelling.

De belangrijkste verschillen zijn de volgende :

1. De volkstelling is een "eerder normatieve" registratie, de steekproef een "uitsluitend feitelijke" registratie. Het is niet altijd duidelijk welke personen men in de volkstelling tot gezinslid rekent. Zijn het zij die lijfelijk samenwonen en samenleven of zijn zij het die behoren samen te wonen en samen te leven ?
Bijvoorbeeld : een ongehuwde student met verblijfplaats in een universiteitsstad en die nog slechts sporadisch zijn ouders opzoekt zal in de volkstelling meestal als lid van het ouderlijk gezin gerekend worden.

-
- (1) Verder onderscheid bij gezinnen met meerdere familiekeren is niet mogelijk in de volkstellingsresultaten van 1961. Bovendien laat de typologie in de volkstelling van 1970 niet toe alleenstaande ouders levend in een gezin met meerdere familiekeren te detecteren.

Bijvoorbeeld : ongehuwde kinderen van een weduwnaar of ongehuwde kinderen die bij een echtscheiding aan de man worden toegewezen, maar die feitelijk door de (schoon-) ouders, (schoon-)broer of (schoon-)zuster van de man worden opgevoed zullen meestal wel als lid van het gezin van deze man gerekend worden.

Bij de steekproeftrekking heeft men zich wel gebaseerd op dezelfde steekkaarten als bij de volkstelling. Wel heeft er nadien een controle plaatsgevonden in de realiteit. Gezinnen die niet aan de gestelde definitie in het onderzoek beantwoordden, werden niet weerhouden.

2. Het is in de volkstelling niet altijd duidelijk waar de feitelijk maar niet wettelijk, gescheiden levende personen zich in de typologieën situeren. In de steekproef werden zij duidelijk onderscheiden. Het bleek zelfs dat zij een onverwacht grote groep vormen.

3. Welke kinderen maken deel uit van het gezin ?

In de volkstelling gaat het om alle ongehuwde kinderen. Bovendien worden gehuwde of gehuwd geweest zijnde kinderen geacht deel uit te maken van de familiekeren van de ouders, indien zij alleen bij hun ouders wonen, dus zonder hun echtgenoot of echtgenote en zonder hun kinderen. In de steekproef wordt een één-oudergezin alleen weerhouden wanneer er tenminste één kind beneden de 18 jaar feitelijk aanwezig is.

Bijvoorbeeld : een bejaarde man die woont bij zijn ongehuwde dochter boven de 18 jaar vormt, voor de volkstelling, daar samen één gezin mee. Een dergelijk gezin zal uit de steekproef worden uitgesloten. Het betreft hier geen gering aantal gezinnen. Een indicatie hiervoor is dat er in de volkstelling van 1970 reeds 7.111

gezinnen voorkomen met mannelijk gezinshoofd en enkel bestaande uit moeder met ongehuwd(e) kind(eren).

4. Het tijdstip van registratie

De laatste volkstelling geeft de toestand weer op 31 december 1970. De gegevens van de steekproef werden 6 jaar later geregistreerd. Verschillen tussen volkstelling en steekproef kunnen dus ook te maken hebben met feitelijke verschuivingen gedurende deze periode.

C. Besluit

Er zijn grote verschillen tussen de operationele definitie die bij de steekproeftrekking gehanteerd werd en de tellingsprincipes van de volkstelling. De aangewende terminologie is zo belangrijk omdat ze de uitkomsten in zeer hoge mate mee bepaalt. Aanzienlijke verschillen in terminologie leiden dan ook onvermijdelijk tot grote verschillen in uitkomsten. Dit heeft tot gevolg dat de resultaten van volkstelling en steekproef zeer moeilijk te vergelijken zijn.

In feite zijn er zelfs belangwekkende verschillen in uitkomsten, met name m.b.t. :

- de verhouding vader- en moederloze gezinnen;
- de verhouding onvolledige kerngezinnen en uitgebreide gezinnen;
- het aantal kinderen in deze gezinnen.

Het zou dan ook zeer interessant zijn om in een vervolgstudie de juiste redenen voor deze verschillen op te sporen; met name ook om de bruikbaarheid van de volkstellingsgegevens te verhogen.

De gegevens uit de volkstelling worden behandeld in paragraaf 2. Zij geven maar informatie m.b.t. een beperkt aan-

tal uitzichten van de één ouder gezinnen. Toch geven zij ons een beeld omtrent de evolutie ervan sinds 1961. Bovendien laten ze een vergelijking naar taalgebied toe. De gegevens uit de steekproef worden voorgesteld in paragraaf 3. Zij laten toe deze groep alleenstaande ouders veel gedetailleerder te gaan beschrijven. Door deze groep telkens vanuit een ander facet te gaan belichten krijgen we een geprofileerd beeld van de alleenstaande ouders en van hun gezinnen.

§ 2. De omvang en evolutie van het verschijnsel : de één-ouder-gezinnen in de volkstellingen van 1961 en 1970

Gegevens over het aantal alleenstaande ouders in Vlaanderen en België zijn in eerste instantie slechts beschikbaar als de bevolking geteld wordt. Dergelijke telling van de bevolking gebeurt in België elk decennium door de zogenoemde Volkstelling. Een volkstelling geeft dus principieel een exacte weergave van de bevolking van een land op een welbepaald moment.

De laatste volkstelling is in België gehouden op 31 december 1970. Een vergelijking is alleen mogelijk met de volkstelling van 1961, aangezien pas in 1961 het begrip "familiekern" werd ingevoerd.

A. Het aantal en de evolutie van de alleenstaande ouders

Uitgaande van de telling van de private gezinnen of huishoudingen waren er eind 1970 in België 214.707 alleenstaande ouders ofwel 6,64 % (Zie tabel 2.1).

Dit percentage is echter berekend op het totaal aantal private gezinnen, inbegrepen de alleenwonenden en de andere

niet-familiale gezinnen. Het aantal alleenstaande ouders ten opzichte van het totaal aantal familiale huishoudingen bedraagt 8,48 %. Een vergelijking met de telling van 1961 is maar mogelijk t.a.v. de onvolledige gezinnen met één familiekeren.

Het aantal van deze gezinnen is in de periode van 1961 tot 1970 aangegroeid van 196.688 tot 209.241. Maar ook de andere familiale gezinnen en de niet-familiale gezinnen groeiden aan.

Het % onvolledige gezinnen met één familiekeren is in die periode opmerkelijk stabiel gebleven. Dit geldt zowel voor het % t.o.v. alle private gezinnen als voor het % t.o.v. de familiale gezinnen.

Naast de telling van het aantal huishoudingen, geeft de volkstelling ook een telling van het aantal familiekeren. Een familiekeren verschilt in deze zin van een huishouding, dat één huishouding uit één of meerdere familiekeren kan bestaan.

Op 31/12/1970 telde België 2.591.774 familiekeren waarvan 228.479 of 8,82 % onvolledige familiekeren. Indien we de echtparen zonder kinderen buiten beschouwing laten dan vormen de onvolledige familiekeren (met kinderen) 13,54 % van alle familiekeren met kinderen (zie tabel 2.2.).

Ondanks de aangroei van de onvolledige familiekeren in absoluut aantal is ook hier het percentage van gezinnen t.o.v. 1961 opmerkelijk stabiel gebleven.

Tabel 2.1. : Aantal private gezinnen naar type in 1961 en
1970. Absolute cijfers en percentages t.o.v.
totaal aantal gezinnen en t.o.v. totaal aantal
familiale gezinnen

Type van gezin	1961			1970		
	A.C.	% priv. gezin	% fam. gezin	A.C.	% priv. gezin	% fam. gezin
1. Vader + ong.k. (1)	33.912	1,12	1,40	34.907	1,08	1,38
2. Moeder + ong.k.	126.369	4,18	5,22	131.932	4,08	5,21
3. Vader + ong.k. + asc.	6.655	0,22	0,27	1.940	0,06	0,08
4. Moeder + ong.k. + asc.	29.752	0,98	1,23	5.914	0,18	0,23
5. Vader + ong.k. + asc. + a.p.				356	0,01	0,01
6. Moeder + ong.k. + asc. + a.p.				830	0,03	0,03
7. Vader + ong.k. + a.p.				10.394	0,32	0,41
8. Moeder + ong.k. + a.p.				22.968	0,71	0,91
Subtotaal onvolledig gezin met 1 familiekeren	196.688	6,51	8,12	209.241	6,47	8,27
9. Echtpaar + (sch.)zoon + kl.k.	?			1.427	0,04	0,06
10. Echtpaar + (sch.)dochter + kl.k.				4.039	0,13	0,16
Subtotaal onvolledig gezin met 2 of meer familiekeren (2)				5.466	0,17	0,22
Totaal onvolledige gezinnen	196.688	6,51	8,12	214.707	6,64	8,48
Andere familiale gezinnen	2.226.066	73,65	91,88	2.315.844	71,60	91,52
Totaal familiale gezinnen	2.422.754	80,16	100,00	2.530.551	78,24	100,00
Niet-familiale gezinnen	599.777	19,84		703.677	21,76	
Totaal private gezinnen	3.022.531	100,00		3.234.228	100,00	

Bron : - Volkstelling 1961, Deel 6, tabel 16, p. 37.
- Volkstelling 1970, Deel 6 A, tabel 24, p. 42-43.
- Bewerking door auteur.

Toelichting bij tabel 2.1.

(1) De betekenis van de afkortingen is als volgt :

ong.k. : ongehuwd(e) kind(eren)
asc. : ascendent(en), d.i. (schoon-)vader of (schoon-
moeder van het familiehoofd
a.p. : andere personen behalve (schoon-)vader of
(schoon-)moeder van het familiehoofd
kl.k. : kleinkind(eren).

(2) Het aantal alleenstaande ouders is een onderschatting daar de typologie van 1961 niet toelaat de alleenstaande ouders levend in een gezin met 2 of meer familiekeren te detecteren. De typologie van 1970 laat dit slechts gedeeltelijk toe.

Tabel 2.2 : Aantal familiekeren naar type in 1961 en 1970. Absolute cijfers en percentages t.o.v. het totaal aantal familiekeren en t.o.v. het aantal familiekeren met kinderen

Type familiekeren	1961			1970		
	A.C.	% tot. fam.k.	% fam.k. met k.	A.C.	% tot. fam.k.	% fam.k. met k.
Vader met ongehuwd(e) kind.	47.053	1,89	2,93	53.830	2,08	3,19
Moeder met ongehuwd(e) kind.	169.981	6,83	10,60	174.649	6,74	10,35
Onvolledige familiekeren	217.034	8,72	13,53	228.479	8,82	13,54
Echtpaar met ongehuwd(e) kind.	1.386.532	55,71	86,47	1.459.382	56,31	86,46
Familiekeren met ongehuwd(e) kind.	1.603.566	64,43	100,-	1.687.861	65,13	100,-
Echtpaar zonder kinderen	885.275	35,57		903.913	34,87	
Totaal aantal familiekeren	2.488.841	100,-		2.591.774	100,-	

Bron : - Volkestelling 1961, Deel 6, tabel 19, p. 43
 - Volkestelling 1970, Deel 6 1, tabel 29, p. 52
 - Bewerking door auteur.

Tabel 2.3: Aantal alleenstaande ouders in 1970 op basis van het aantal private gezinnen naar type en taalstreek. Absolute cijfers en percentages t.o.v. totaal aantal private gezinnen

Type van gezin	Nederlands taalgebied		Frans + Duits		Brussel	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
1. vader met ongeh.kind.	19.205	1,13	11.261	1,04	4.440	0,99
2. moeder met ongeh.kind.	60.496	3,56	47.000	4,42	23.536	5,25
3. vader met ongeh.k. + asc.	839	0,05	901	0,08	200	0,04
4. moeder met ongeh.k. + asc.	2.534	0,15	2.539	0,23	941	0,19
5. vader + ong.k. + asc. + ap.	130	0,01	186	0,02	40	0,01
6. moed. + ong.k. + asc. + ap.	336	0,02	390	0,04	104	0,02
7. vader + ong.k. + ap.	4.343	0,26	4.073	0,38	1.978	0,44
8. moed. + ong.k. + ap.	10.113	0,59	9.544	0,88	3.321	0,74
Subtotaal onvolledig gezin met 1 familiekeren	97.996	5,77	76.795	7,09	34.450	7,68
9. echtp. + (sch)zoon + kl.k.	750	0,04	539	0,05	138	0,03
10. echtp. + (sch)docht. + kl.k.	2.022	0,12	1.693	0,16	324	0,07
Subtotaal onvolledig gezin met 2 of meer familiekeren	2.772	0,16	2.232	0,21	462	0,10
Totaal onvolledige gezinnen	100.768	5,92	79.027	7,29	34.912	7,78
Totaal private gezinnen	1.701.531	100,--	1.084.024	100,--	448.673	100,--
Aantal familiale gezinnen	1.416.796		827.921		285.834	
% onvolledige gezinnen t.o.v. het aantal familiale gezinnen		7,11		9,55		12,21

Bron : - Volkstelling 1970, Deel 6 A, tabel I, p. 60-73
 - Bewerking door auteur

Toelichting : zie tabel 2.1.

Tabel 2.4 : Aantal familiekeren in 1970 naar type en taalstreek. Absolute cijfers en percentages t.o.v. het totaal aantal familiekeren

Type familiekeren	Nederlands taalgebied		Frans + Duits		Brussel	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Vader met ongeh. kind	27.976	1,92	18.716	2,20	7.138	2,48
Moeder met ongeh.kind.	80.146	5,51	65.700	7,74	28.803	10,00
Onvolledige familiekeren	108.122	7,43	84.416	9,94	35.941	12,48
Echtpaar met ongeh.kind.	863.480	59,38	457.705	53,87	133.197	47,99
Echtpaar zonder kind.	482.540	33,18	307.530	36,19	113.843	39,53
Totaal aantal familiekeren	1.454.142	100,--	849.651	100,--	287.981	100,--
% onvolledige familiekeren t.o.v. tot. aantal familiekeren	11,13		15,57		20,64	

Bron : - Volkstelling 1970, Deel 6 A, tabel X, p. 113-122
 - Bewerking door auteur.

Een vergelijking naar taalstreken levert duidelijke verschillen op. Verhoudingsgewijze leven er in het Nederlandse taalgebied minder alleenstaande ouders dan in Wallonië. In Brussel-hoofdstad zijn ze relatief het sterkst vertegenwoordigd.

Dit geldt zowel voor de typologie naar gezinnen (zie tabel 2.3) als voor de typologie naar familiekernen (zie tabel 2.4).

Eén en ander wordt samengevat in tabel 2.5.

Tabel 2.5 : Het percentage alleenstaande ouders naar taalstreek en naar type van gezin en type van familiekern

Taalstreek	% onvolledige gezinnen t.o.v.		% onvolledige familiekernen t.o.v.	
	Alle private gezinnen	Alle familiale gezinnen	Alle familiekernen	Familiekernen met kinderen
Vlaanderen	5,8	7,1	7,4	11,1
Wallonië	7,1	9,6	9,9	15,6
Brussel	7,7	12,2	12,5	20,6
België	6,6	8,5	8,8	13,5

Bron : Tabellen 2.1, 2.2, 2.3 en 2.4

Op basis van de volkstellingsgegevens kan men dus besluiten dat eind 1970 in Vlaanderen 1 "gezin" op 14, in Wallonië 1 "gezin" op 11, in Brussel 1 "gezin" op 8 en voor gans het land 1 "gezin" op 12 een onvolledig gezin is. Beschouwen we echter alleen gezinnen met kinderen, dan liggen deze verhoudingen nog gevoelig hoger.

B. De alleenstaande ouder naar gezinstype

De verhouding "fatherless-families" (alleenstaande moeders

met kinderen) t.o.v. "motherless-families" (alleenstaande vaders met kinderen) bedraagt voor België in 1970 : 77,16 % versus 22,48 % indien we de typologie naar gezinnen nemen (zie tabel 2.6). Volgens de typologie naar familiekeren echter is de verhouding 76,44 % versus 23,56 %. In meer dan 3/4 van de Belgische één-ouder-gezinnen ontbreekt dus de vader-positie. In vergelijking met 1961 is er een stijging van de alleenstaande vaders met kinderen van zowat 2 %.

Ten aanzien van deze verhouding "fatherless-families" versus "motherless-families" treden ook vrij aanzienlijke regionale verschillen op. In Vlaanderen zijn er verhoudingsgewijze meer alleenstaande vaders met kinderen dan in Wallonië en in Brussel.

Tabel 2.6 : Verhouding "fatherless-families" versus "motherless-families"

	% "fatherless"	% "motherless"	Totaal aantal
<u>Typologie naar "gezinnen"</u>			
Vlaanderen	74,93	25,07	100.768
Wallonië	78,53	21,47	79.027
Brussel	80,54	19,46	34.912
België in 1970	77,17	22,83	214.707
België in 1961	79,37	20,63	196.688
<u>Typologie naar "familiekernen"</u>			
Vlaanderen	74,13	25,87	108.122
Wallonië	77,83	22,17	84.416
Brussel	80,14	19,86	35.941
België in 1970	76,44	23,56	228.479
België in 1961	78,32	21,68	217.034

Bron : Tabellen 2.1. 2.2. 2.3 en 2.4

Een tweede element in de gezinstypologie is het onderscheid tussen alleenstaande ouders levend in een kerngezin en alleenstaande ouders in een uitgebreid gezin.

Op basis van de telling van familiekeren, leefden eind 1970 in België 73 % van de alleenstaande ouders uitsluitend samen met hun ongehuwd(e) kind(eren) (kerngezin) (zie tabel 2.7).

Een vergelijking met de tellingsresultaten van 1961 is niet goed mogelijk omdat daar de alleenstaande ouders die deel uitmaken van een gezin met verscheidene familiekeren niet gekend zijn. Tevens blijkt dat alleenstaande moeders veel vaker uitsluitend met hun ongehuwde kinderen samen leven dan alleenstaande vaders : 75,5 % versus 64,8 %. Bij alleenstaande vaders wonen naast de eigen kinderen relatief ook meer andere personen. Alleenstaande vaders maken verhoudingsgewijze ook vaker deel uit van een gezin met verscheidene kernen.

Ook t.a.v. het onderscheid kerngezin versus uitgebreid gezin zijn er regionale verschillen.

Alleenstaande ouders levend in een kerngezin komen relatief vaker voor in Brussel (77,8 %) dan in Vlaanderen (73,7 %) en in Wallonië (70,1 %). Bij nader inzien geldt dit echter alleen voor de alleenstaande moeder levend in een kerngezin. Alleenstaande vaders levend in een kerngezin komen immers relatief het vaakst in Vlaanderen voor (zie tabel 2.8).

In elk taalgebied is het percentage alleenstaande moeders dat in een kerngezin leeft groter dan het percentage voor alleenstaande vaders in een kerngezin. Dit verschil is echter veel groter in Brussel : bijna 20 % (namelijk 81,7 % versus 62,2 %). In Wallonië bedraagt het verschil 13 % (namelijk : 72,9 % versus 60,2 %). In Vlaanderen is het verschil het kleinst : 7 % (namelijk 75,5 % versus 68,6 %).

Tabel 2.7 : Alleenstaande ouders in 1970 naar type familiekeren en naar geslacht (1)

Type familiekeren	Moeders met ong.k.		Vaders met ong.k.		Alle alleenstaande ouders met ong.k.	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Zonder andere personen	131.932	75,5	34.907	64,8	166.839	73,02
Met ascendenten	5.914	3,4	1.940	3,6	7.854	3,44
Met ascendenten + a.p.	830	0,5	356	0,7	1.186	0,52
Met a.p. behalve asc.	22.968	13,2	10.394	19,3	33.362	14,6
Deel uitmakend van een gezin met verscheidene fam. k.	13.004	7,4	6.233	11,6	19.237	8,42
Totaal	174.648	100,0	53.830	100,0	228.478	100,0

Bron : - Volkstelling 1970, Deel 6 A, tabel 32, p. 53

- Bewerking door auteur

(1) Toelichting bij tabel 2.7

- ong. k. : ongehuwde kinderen
- asc. : ascendenten : (schoon-)vader of (schoon-)moeder van familiehoofd
- a.p. : andere personen
- fam. k. : familiekeren

Tabel 2.8 : Alleenstaande ouders in 1970 naar type familiekeren, naar geslacht en naar taalgebied

Streek	Type familiekeren	Moeders met ong. k.		Vaders met ong. k.		Alle alleenst. ouders met ong.k.	
		A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Vlaanderen	Zonder andere personen	60.496	75,5	19.205	68,6	79.701	73,7
	Met ascendenten	2.534	3,2	839	3,0	3.373	3,1
	Met asc. + a.p.	336	0,4	130	0,5	466	0,4
	Met a.p. behalve asc.	10.113	12,6	4.343	15,5	14.456	13,4
	Deel uitmakend van een gezin met verscheidene fam.k.	6.667	8,3	3.459	12,4	10.126	9,4
	Totaal	80.146	100,0	27.976	100,0	108.122	100,0
Wallonië	Zonder andere personen	47.900	72,9	11.262	60,2	59.162	70,1
	Met ascendenten	2.539	3,9	901	4,8	3.440	4,1
	Met asc. + a.p.	390	0,6	186	1,0	576	0,8
	Met a.p. behalve asc.	9.544	14,5	4.073	21,8	13.617	16,1
	Deel uitmakend van een gezin met verscheidene fam.k.	5.327	8,1	2.294	12,3	7.621	9,0
	Totaal	65.700	100,0	18.716	100,0	84.416	100,0
Brussel	Zonder andere personen	23.536	81,7	4.440	62,2	27.976	77,8
	Met ascendenten	841	2,9	200	2,8	1.041	2,9
	Met asc. + a.p.	104	0,4	40	0,6	144	0,4
	Met a.p. behalve asc.	3.311	11,5	1.978	27,7	5.289	14,7
	Deel uitmakend van een gezin met verscheidene fam.k.	1.011	3,5	480	6,7	1.491	4,1
	Totaal	28.803	100,0	7.138	100,0	35.941	100,0

Bron : - Volkstelling 1970, Deel 6 A, tabel X, p. 113-122
 - Bewerking door auteur.

Toelichting : afkortingen : zie tabel 2.7.

Een derde element in een gezinstypologie zou een vergelijking naar burgerlijke staat kunnen zijn. Dit is echter niet goed mogelijk aangezien de volkstelling enkel de burgerlijke staat van het gezinshoofd geeft en de alleenstaande ouder lang niet altijd het gezinshoofd is.

Tabellen 2.9 en 2.10 dienen dan ook met het grootste voorbehoud geïnterpreteerd te worden !

Uit tabel 2.9 blijkt dat het aandeel van de verweduwde gezinshoofden in gezinnen van alleenstaande ouders met één familiiekern vrij sterk is afgenomen tussen 1961 en 1970. Het aandeel van gehuwde en gescheiden gezinshoofden is daarentegen gestegen.

Tabel 2.9 : Alleenstaande ouders met één familiiekern naar burgerlijke staat van het gezinshoofd in 1961 en 1970

Burgerlijke staat van het gezinshoofd	1961		1970	
	A.C.	%	A.C.	%
Ongehuwd	19.818	10,1	22.531	10,8
Gehuwd	34.171	17,4	42.973	20,5
Weduwstaat	127.138	64,6	121.681	58,2
Uit de echt gescheiden	15.559	7,9	22.056	10,5
Totaal A.O. met één familiiekern	196.686	100,-	209.241	100,-

Bron : - Volkstelling 1961, Deel 6, tabel 16, p. 37
 - Volkstelling 1970, Deel 6 A, tabel 24, p. 42-43
 - Bewerking door auteur.

Uit tabel 2.10 blijkt dat bij alleenstaande moeders ongehuwde en verweduwde gezinshoofden verhoudingsgewijze vaker voorkomen dan bij alleenstaande vaders. Bij deze laat-

sten zijn daarentegen de gehuwde gezinshoofden relatief vaker vertegenwoordigd.

De laatste kolom uit tabel 2.10 geeft andere cijfers dan deze uit tabel 2.9 omdat in tabel 2.10 ook de alleenstaande ouders uit gezinnen met verscheidene familiekeren vervat zitten.

Uit de door het N.I.S. gepubliceerde tabellen is een vergelijking naar burgerlijke staat van het gezinshoofd per taalgebied niet mogelijk.

Tabel 2.10 : Alleenstaande ouders naar geslacht en naar burgerlijke staat van het gezinshoofd in 1970 op basis van de telling van gezinnen

Burgerlijke staat van het gezinshoofd	Alleenstaande moeders		Alleenstaande vaders		Alleenstaande ouders	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ongehuwd	19.083	11,5	3.470	7,1	22.553	10,5
Gehuwd	34.689	20,9	13.420	27,4	48.109	22,4
Weduwstaat	94.828	57,2	27.097	55,3	121.925	56,8
Uit de echt gescheiden	17.083	10,3	5.037	10,3	22.120	10,3
Totaal	165.683	100,-	49.024	100,-	214.707	100,-

Bron : - Volkstelling 1970, Deel 6 A, tabel 24, p. 42-43
- Bewerking door auteur.

C. Aantal kinderen in de onvolledige familiekeren

Van het totaal aantal kinderen in België eind 1970 behoort 10,78 % tot een onvolledige familiekeren (zie tabel 2.11).

M.a.w. 1 op de 10 kinderen in een gezin leeft in een één-ouder-gezin. In vergelijking met 1961 is dit een zeer lich-

te toename. Van het totaal aantal kinderen in een één-ouder-gezin in 1970 leeft 76,2 % in een "fatherless-family". Dit is een afname met ongeveer 2 % t.o.v. 1961.

Tabel 2.11 : Het aantal kinderen in een familiekeren naar type familiekeren in 1961 en 1970. Absolute cijfers en percentages

Type familiekeren	België 1961		België 1970	
	A.C.	%	A.C.	%
Vader + ong.k.	75.056	21,67	89.678	23,80
Moeder + ong.k.	271.239	78,33	287.151	76,20
		100,--		100,--
Onvolledige familiekeren	346.295	10,56	376.829	10,78
Echtpaar + ongeh. kinderen	2.932.746	89,44	3.119.040	89,22
Totaal aantal kinderen	3.279.041	100,--	3.495.869	100,--

Bron : - Volkstelling 1970, Deel 6, tabel 30, p. 52

Per taalstreek zijn er weer grote verschillen.

In 1970 behoort 8,79 % van de kinderen in gezinnen in Vlaanderen tot een één-ouder-gezin. In Wallonië daarentegen is dit 12,65 % en in Brussel zelfs 17,18 % (zie tabel 2.12). M.a.w. het percentage kinderen uit één-ouder-gezinnen ligt in Brussel 2 maal zo hoog als in Vlaanderen. Van de kinderen uit één-ouder-gezinnen leven er dan in Vlaanderen proportioneel weer meer bij hun vader dan in Wallonië en in Brussel (resp. 25,86 %; 22,48 %; 20,30 %).

Tabel 2.12 : Het aantal kinderen in een familiekeren naar type familiekeren
en taalgebieden. Absolute cijfers en percentages

Type familiekeren	Vlaanderen		Wallonië		Brussel	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Vader + ong.kind.	47.080	25,86	31.453	22,48	11.145	20,30
Moeder + ong.kind.	134.946	74,14	108.456	77,52	43.749	79,70
		100,--		100,--		100,--
Onvolledige familiekernen	182.026	8,79	139.909	12,65	54.894	17,18
Echtpaar + ongeh. kinderen	1.888.943	91,21	966.284	87,35	264.713	82,82
Totaal	2.070.069	100,--	1.106.193	100,--	319.607	100,--

Bron : Volkstelling 1970, Deel 6 B, p. 99
Bewerking door auteur.

Het aantal kinderen per onvolledige familiekeren wordt weergegeven in tabel 2.13. In 1970 heeft van de alleenstaande ouders 63,5 % 1 kind. In vergelijking met 1961 is dit een daling van ongeveer 2 %. M.a.w. het aantal kinderen in de onvolledige familiekeren is in de periode 1961 tot 1970 lichtjes toegenomen.

Eenzelfde stijging doet zich voor bij de echtparen met kinderen. In vergelijking met de echtparen met kinderen hebben de alleenstaande ouders veel vaker slechts 1 kind (63,5 % tegenover 41,3 % in 1970). M.a.w. het aantal kinderen in de één-ouder-gezinnen ligt over 't algemeen aanzienlijk lager dan in de twee-ouder-gezinnen.

Tussen vaderloze- moederloze gezinnen zijn er m.b.t. het aantal kinderen nauwelijks verschillen waar te nemen.

De publikaties van het N.I.S. lieten geen vergelijking per taalgebied toe.

Tabel 2.13 : Aantal familiekernen per type naar aantal kinderen in 1970 en 1961. Absolute cijfers en percentages

Jaar	Aantal kinderen	Vader + kind.		Moed. + kind.		Onvolledige familiekern		Echtpaar + kind.	
		A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
1970	1 kind	33.566	62,3	111.498	63,8	145.064	63,5	602.870	41,3
	2 kinderen	12.035	22,4	36.575	21,0	48.610	21,3	435.987	29,9
	3 kinderen	44.374	8,1	14.492	8,3	18.866	8,3	217.620	14,9
	4 of meer kind.	3.855	7,2	12.084	6,9	15.939	6,9	202.905	13,9
	Totaal aantal familiekernen	53.830	100,-	174.649	100,-	228.479	100,-	1.459.382	100,-
	1 kind	30.908	65,7	111.658	65,7	142.566	65,7	608.024	43,8
	2 kinderen	9.682	20,6	34.905	20,5	44.587	20,5	395.995	28,6
	3 kinderen	3.566	7,6	12.942	7,6	16.508	7,6	190.339	13,7
	4 kind. of meer	2.897	6,2	10.476	6,2	13.373	6,2	192.174	13,9
	Totaal aantal familiekernen	47.053	100,-	169.981	100,-	217.034	100,-	1.386.552	100,-

Bron : - Volkstelling 1961, Deel 6, tabel X, p. 170-171
 - Volkstelling 1970, Deel 6 A, tabel 33, p. 54
 - Bewerking door auteur.

§ 3. Een gedetailleerd beeld van de één-ouder-gezinnen : resultaten uit de steekproef

De één-ouder-gezinnen vormen geen homogene groep

Dé alleenstaande ouder bestaat niet, wel bestaan er verschillende types van alleenstaande ouders welke allen één kenmerk gemeenschappelijk hebben : het ontbreken van één ouderpositie in het gezinssysteem (gezinsonvolledigheid). Een representatieve steekproef van de één-ouder-gezinnen in het Vlaamse landsgedeelte laat toe het profiel van deze groep nauwkeurig te schetsen.

Op basis van de persoonsvariabelen geslacht, burgerlijke staat en leeftijd kunnen we diverse types alleenstaande ouders onderscheiden. Verschillen in de samenstelling van het huishouden laten bovendien toe de één-ouder-gezinnen nog verder te typologeren.

Deze types zijn belangrijk om de heterogene groep van de alleenstaande ouders te verdelen in meer homogene subgroepen. Er mag immers verwacht worden dat de leden van deze subgroepen het alleenstaand ouder zijn verschillend beleven en dat zij ook vanuit de samenleving verschillend bejegend worden.

Het opzet van deze paragraaf is in eerste instantie deze types uit te tekenen. Hierbij wordt ook aandacht geschonken aan de beroepsactiviteit van de alleenstaande ouder, de huwelijksduur en de anciënniteit als alleenstaande ouder. Het opzet van de volgende hoofdstukken is voor elk van deze types een adequate beschrijving te geven van de problemen op diverse terreinen zoals inkomen, gezondheid, huisvesting, sociale contacten en opvoeding der kinderen en van de hulpmiddelen waar zij een beroep op doen bij

het oplossen van deze problemen.

A. Indeling van de alleenstaande ouders naar de basis-persoonsvariabelen : geslacht, burgerlijke staat en leeftijd

Kenmerkend voor één-ouder-gezinnen is dat één van de ouder- en gezinsposities vacant is. Hoe belangrijk dit feit op zichzelf voor het maatschappelijk functioneren ook moge zijn, de richting, de mate en de opvulling van individuele probleemsituaties eensdeels, en het maatschappelijk antwoord anderdeels, worden in belangrijke mate bepaald door het geslacht van de alleenstaande ouder. Waar de echtgenoot-vader vooral de instrumentele rollen vervult en het gezin naar verschillende sociale systemen toe vertegenwoordigd, speelt de rolvervulling van de vrouw zich in sterke mate af binnen het gezinssysteem. Het verdwijnen van een der posities kan het complementariteitskarakter van de vader- en moederrollen ernstig verstoren. Daar het meestal de vader is die beroepsactiviteit uitoefent kan verondersteld worden dat het ontbreken van de vaderpositie vlugger aanleiding geeft tot financiële problemen. Men kan dus verwachten dat alleenstaande moeders door deze structurele context meer afhankelijk zijn van de officiële hulpverlening (o.a. sociale zekerheid) en van andere diensten. Daarmee is het belang geschetst van het onderscheid tussen vader- en moederloze gezinnen.

Een tweede factor is niet zozeer structureel van aard, dan wel normatief-cultureel.

In het westers samenlevingstype is het normaal maatschappelijk functioneren in grote mate afgestemd op en gericht naar "het kerngezin", d.w.z. een gezin bestaande uit één

man en één vrouw die met elkaar gehuwd zijn en hun gemeenschappelijke kinderen. In de mate dat dit patroon wordt afgebroken (door overlijden of echtscheiding) ofwel niet wordt gevolgd (ongehuwde vaders en moeders), wijken de aldus gecreëerde posities af van het normatief patroon. De mate van "afwijking" is nochtans sterk gedifferentieerd. In het geval van verweduwing is de overblijvende partner niet "verantwoordelijk" voor zijn/haar nieuwe posities. D.w.z. deze positie ontstond buiten de wil om van de overblijvende partner. Totaal anders is het gesteld t.a.v. echtscheiding. Een hoog gewaardeerde instelling wordt hier met de voeten getreden. Hetzelfde kan gezegd worden voor ongetrouwde vaders en moeders.

Deze differentiële positie naar burgerlijke staat heeft belangrijke maatschappelijke repercussies. Zo kan worden verondersteld dat hoe minder de positie van de alleenstaande ouder gelegitimeerd is, hoe meer moeilijkheden hij/zij zal ondervinden. In die zin bevinden verweduwden zich in een meer bevooroordeelde positie dan andere alleenstaande ouders. Vandaar dat voor hen allerhande maatschappelijke voorzieningen en vormen van formele en informele hulpverlening zijn uitgebouwd. Voor gescheidenen en ongetrouwde vaders en moeders zijn deze voorzieningen niet of slechts indirect aanwezig of worden in het leven geroepen door allerhande vormen van "extra voorzieningen". Bovendien is hier vaak interventie van de rechterlijke macht nodig of zelfs noodzakelijk.

Om deze redenen wordt de burgerlijke staat als variabele gehanteerd bij de constructie van types één-ouder-gezinnen.

Een derde persoonsvariabele die discriminerend werkt t.a.v. de één-ouder-gezinnen is de leeftijd van de alleen-

staande ouder. Het betekent immers zowel persoonlijk, gezinsmatig als sociaal iets heel anders wanneer men alleen komt te staan met zijn kind(eren) op bijvoorbeeld 25 jaar dan op bijvoorbeeld 50 jaar. Niet alleen is het eigen toekomstbeeld anders wanneer men alleen komt te staan op jongere of op oudere leeftijd, ook stelt de aanwezigheid van het (de) nog zeer jonge kind(eren) andere zorgen en problemen aan de alleenstaande ouder dan wanneer het (de) kind(eren) al wat ouder zijn. Tenslotte heeft de leeftijd een maatschappelijke betekenis, o.a. wat de situatie op de arbeidsmarkt betreft.

In wat nu volgt geven we de verdeling van de alleenstaande ouders naar deze drie persoonsvariabelen en naar hun onderlinge combinaties.

1. Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en burgerlijke staat

Tabel 2.14 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht

Geslacht	A.C.	%
Mannelijk	155	18,5
Vrouwelijk	681	81,5
Totaal	836	100,-

Tot nog toe werden alleenstaande ouders nogal vlug vereenzelvigd met alleenstaande vrouwen met kinderen. Naast vaderloze gezinnen bestaan er ook moederloze gezinnen. Uit het onderzoek is naar voor gekomen dat een relatief groot aantal mannen alleen voor hun kinderen instaan :

18,5 % van de één-ouder-gezinnen. Er zijn aanwijzingen dat dit getal nog toeneemt, o.m. doordat bij echtscheiding de kinderen nu relatief gemakkelijker aan de man zouden worden toegewezen. Ook de gegevens van de volkstellingen, in paragraaf 2 behandeld, wijzen op een stijging van ongeveer 2 %. Toch blijven de vaderloze gezinnen met 81,5 % de grootste groep.

De alleenstaande ouders zijn in de tweede plaats in te delen naar burgerlijke staat. Hier vormen de verweeduwen de grootste groep. De gescheidenen (wettelijk en feitelijk) vertegenwoordigen zowat 45 % (zie tabel 2.15).

Tabel 2.15 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar burgerlijke staat

Burgerlijke staat	A.C.	%
Verweuwd	437	52,3
Wettelijk gescheiden	205	24,5
Feitelijk gescheiden	168	20,1
Ongehuwd	26	3,1
Totaal	836	100,-

Tabel 2.16 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en geslacht (1)

Burger- lijke staat \ geslacht	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Verweuwd	91	58,7	346	50,8	437	52,3
Wettelijk gescheiden	31	20,0	174	25,6	205	24,5
Feitelijk gescheiden	31	20,0	137	20,1	168	20,1
Ongehuwd	2	1,3	24	3,5	26	3,1
Totaal	155	100,-	681	100,-	836	100,-

$\chi^2 = 5,12$ $df = 3$ Niet significant

- (1) Onder elke kruistabel wordt de statistische significantie vermeld. D.w.z. er wordt nagegaan hoe groot de kans is dat de resultaten louter op basis van toevalsfactoren kunnen zijn tot stand gekomen. Wanneer die kans 5 % of groter is wordt het resultaat als statistisch niet significant beschouwd. Is de toevalskans kleiner dan 5 %, 1 % of 0,1 % dan wordt dit onder de tabel vermeld als $p < 0,05$, resp. $p < 0,01$ en $p < 0,001$. De berekening van deze toevalskans is bij de meeste tabellen gebeurd op basis van de chi-kwadraat toets (onder de tabel vermeld als $X^2 = \dots$), rekening houdend met het aantal vrijheidsgraden ($df = \dots$). Het aantal vrijheidsgraden wordt bepaald door het aantal categorieën van de ene variabele verminderd met één te vermenigvuldigen met het aantal categorieën van de andere variabele eveneens verminderd met één. Indien beide variabelen op ordinaal niveau gemeten zijn, wordt de toevalskans berekend op basis van de correlatiemaat Kendall's Tau.
- Bij significant van het toeval afwijkende resultaten wordt naast de statistische significantie ook de sterkte van het verband, uitgedrukt door een correlatiemaat, weergegeven. Een dergelijke maat ligt per definitie tussen 0 en 1 (eventueel ook tussen 0 en -1). Hoe verder de gevonden waarde van nul afwijkt hoe sterker, hoe dichter bij hoe zwakker, het gevonden verband is. Wanneer beide variabelen op ordinaal niveau gemeten zijn kunnen de Gamma coëfficiënt, Kendall's Tau B (indien beide variabelen een verschillend aantal categorieën tellen) berekend worden. Gamma kan ook toegepast worden indien één variabele slechts twee categorieën telt (= dichotome variabele) en de andere variabele gemeten is op ordinaal niveau.
- Indien beide variabelen slechts op nominaal niveau gemeten zijn wordt Cramers' V berekend. Hebben beide variabelen slechts twee categorieën dan wordt Cramers' V gelijk aan de Phi coëfficiënt.

De vader- en moederloze gezinnen hebben ongeveer eenzelfde verdeling naar burgerlijke staat. De verweduwen maken in beide groepen meer dan de helft uit. Toch blijken er relatief iets meer verweduwde mannen met kinderlast dan verweduwde vrouwen met kinderlast te zijn. Daarentegen zijn er relatief iets meer wettelijk gescheiden en ongehuwde vrouwen met kinderen dan wettelijk gescheiden en ongehuwde mannen met kinderen. Al deze verschillen zijn echter niet significant.

2. De leeftijd van de alleenstaande ouders

De verdeling naar leeftijd van de alleenstaande ouders wordt gegeven in grafiek 2.1.

De gemiddelde leeftijd is 42 jaar.

Bij de indeling naar geslacht blijkt dat de alleenstaande mannen met kinderen duidelijk ouder zijn dan de alleenstaande vrouwen met kinderen : 73 % van de mannen tegenover 57 % van de vrouwen is ouder dan 40 jaar (zie tabel 2.17 en grafiek 2.2).

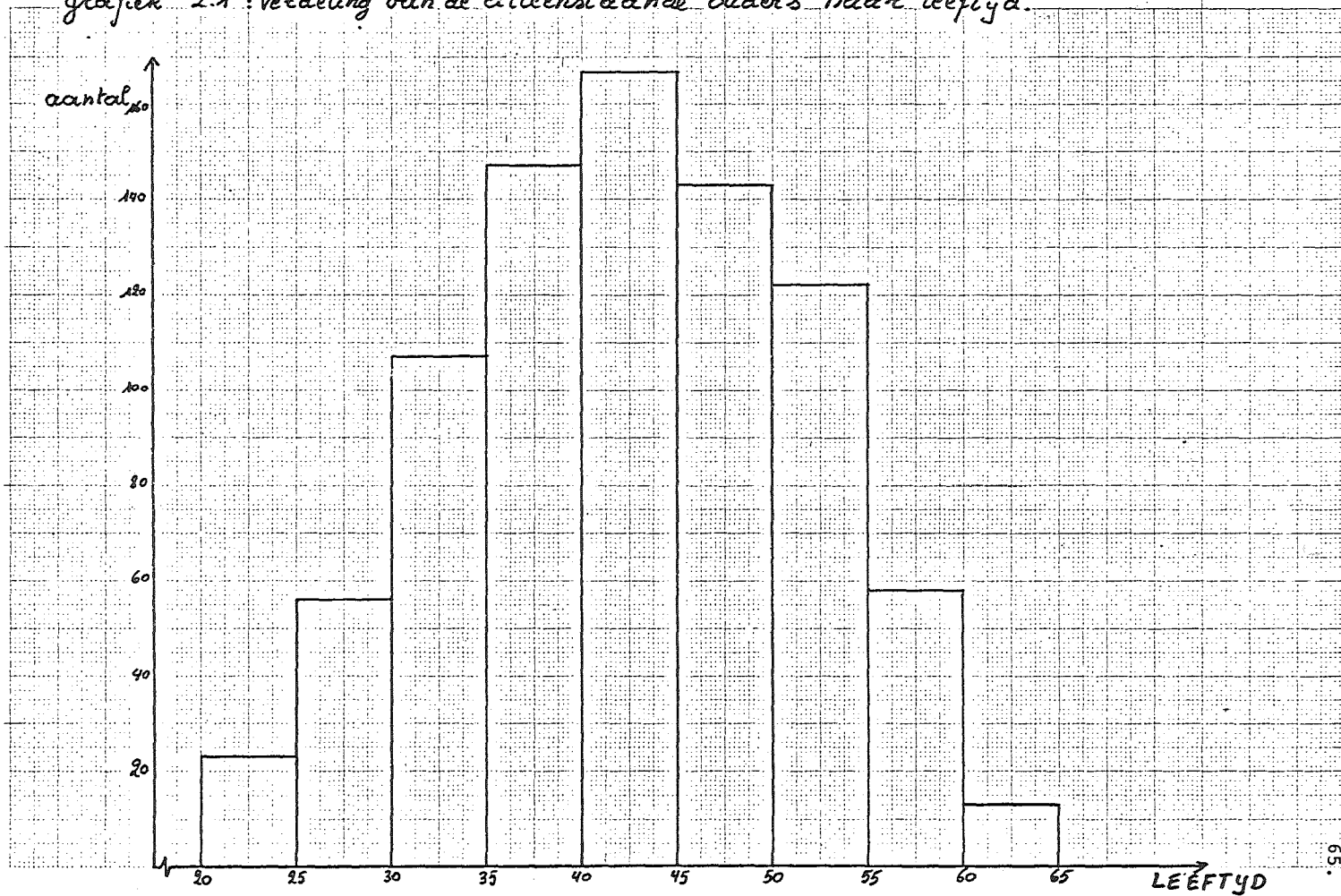
Naar burgerlijke staat zijn de leeftijdsverschillen nog groter. De gemiddelde leeftijd van de verweduwen ligt veel hoger dan die van de andere alleenstaande ouders. De ongehuwde ouders zijn gemiddeld de jongsten. De gemiddelde leeftijden (zowel de grafisch bepaalde mediaanwaarden als de berekende rekenkundig gemiddelden) van de feitelijk en de wettelijk gescheidenen liggen dicht bij elkaar. Wel is er enig verschil in spreiding. De standaardafwijking bedraagt voor de wettelijke gescheidenen 6,55 en voor de feitelijk gescheidenen 8,55. De wettelijk gescheidenen situeren zich dus voornamelijk in een enge leef-

Tabel 2.17 : Verdeling van de alleenstaande ouder naar leeftijd en geslacht

Geslacht Leeftijdsklassen	Man			Vrouw			Totaal		
	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %
Minder dan 25 j.	-	-	-	23	3,4	3,4	23	2,8	2,8
25 j. - 30 j.	5	3,2	3,2	51	7,5	10,9	56	6,7	9,5
30 j. - 35 j.	10	6,5	9,7	97	14,2	25,1	107	12,8	22,3
35 j. - 40 j.	27	17,4	27,1	120	17,6	42,7	147	17,6	39,9
40 j. - 45 j.	38	24,5	51,6	129	18,5	61,7	167	20,0	59,9
45 j. - 50 j.	25	16,1	67,7	118	17,3	79,0	143	17,1	77,0
50 j. - 55 j.	32	20,6	88,3	90	13,2	92,2	122	14,6	91,6
55 j. - 60 j.	17	11,0	99,3	41	6,0	98,2	58	6,9	98,5
60 j. - 65 j.	1	0,6	100,-	12	1,8	100,-	13	1,6	100,-
Totaal	155	100,-		681	100,-		836	100,-	
Rekenkundig gemiddelde leeftijd	44,71			41,30			41,93		

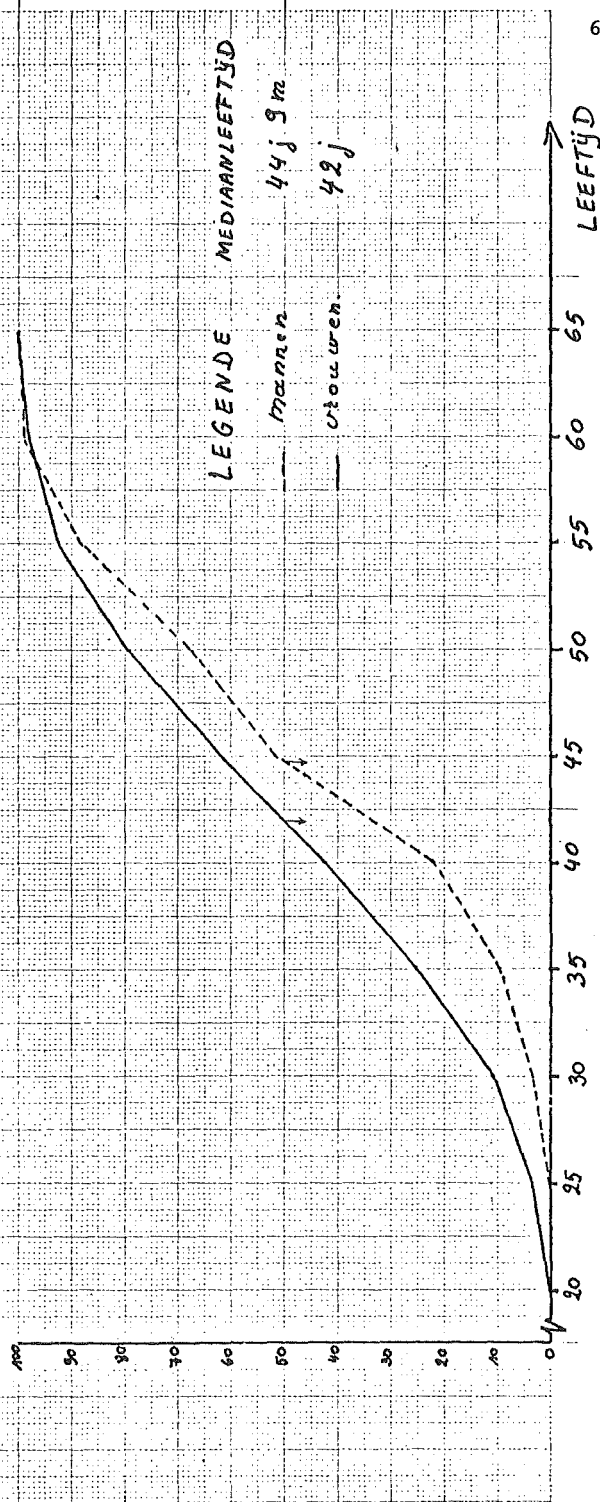
Gamma = 0,24 p < 0,001

grafiek 2.1: Verdeling van de alleenstaande ouders naar leeftijd.

Grafiek 2.2: Alleenstaande ouders naar geslacht en leeftijd.

% beneden een bepaalde leeftijd.

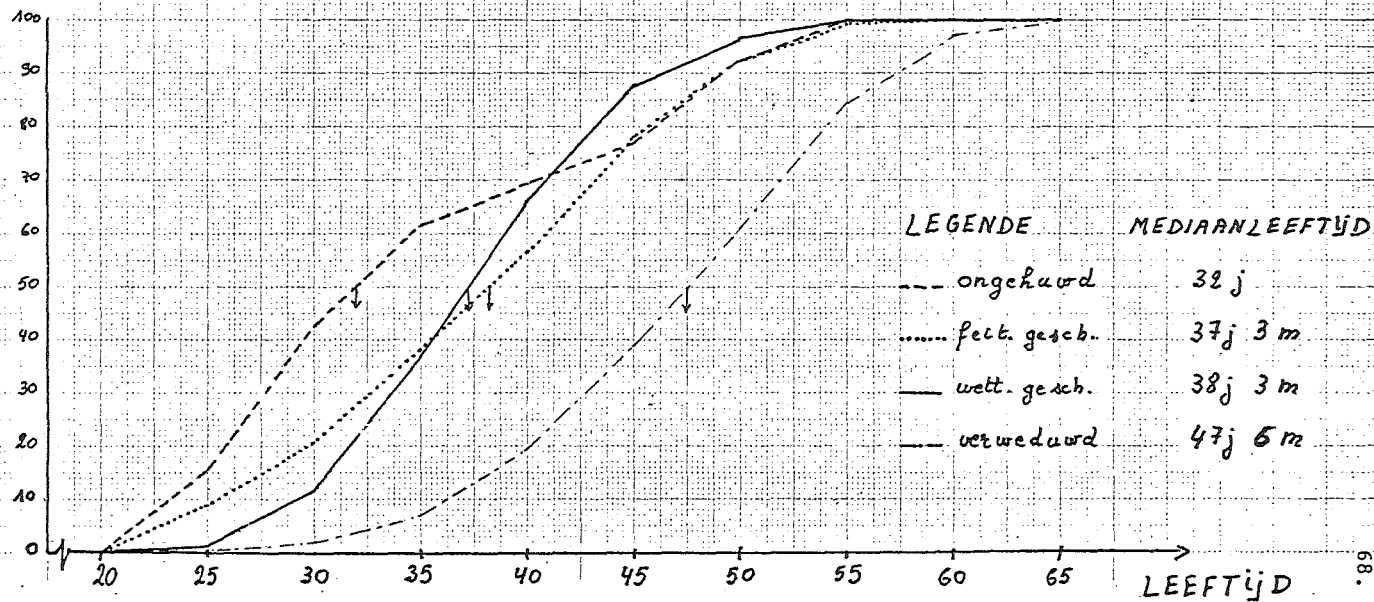
Tabel 2.18 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar leeftijd en burgerlijke staat

Leeftijdsklassen \ Burg.staat	Verweduwd			Wett. gescheiden			Feit. gescheiden			Ongehuwd		
	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %
- 25 j.	2	0,5	0,5	2	1,0	1,0	15	8,9	8,9	4	15,4	15,4
15 - 30 j.	7	1,6	2,1	22	10,7	11,7	20	11,9	20,8	7	26,9	42,3
30 - 35 j.	22	5,0	7,1	51	24,9	36,6	29	17,3	38,1	5	19,5	61,5
35 - 40 j.	54	12,4	19,5	60	29,3	65,9	31	18,5	56,6	2	7,7	69,2
40 - 45 j.	85	19,5	39,0	44	21,5	87,4	36	21,4	78,0	2	7,7	76,9
45 - 50 j.	96	22,0	61,0	19	9,3	96,7	24	14,3	92,3	4	15,4	92,3
50 - 55 j.	103	23,6	84,6	5	2,4	99,1	12	7,1	99,4	2	7,7	100,-
55 - 60 j.	55	12,6	97,2	2	1,0	100,-	1	0,6	100,-	-	-	100,-
60 - 65 j.	13	3,0	100,-	-	-	100,-	-	-	100,-	-	-	100,-
Totaal	437	100,-		205	100,-		168	100,-		26	100,-	
Rekenkundig gemidd.leeftijd	46,45			37,06			37,38			33,81		

$$\chi^2 = 288,11 \quad df = 23 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,34$$

grafiek 2.3 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en leeftijd

% beneden een bep. leeftijd

tijdsrange (54 % tussen 30 en 40 jaar). Bij de feitelijk gescheidenen zijn er relatief meer jongeren en ouderen en relatief minder van de tussen-leeftijdsgroep.

Uit tabel 2.18 en uit grafiek 2.3 kunnen we bovendien afleiden dat 80 % van de verweduwdens ouder zijn dan 40 jaar tegenover slechts 43 % van de feitelijk gescheidenen, 34 % van de wettelijk gescheidenen en 31 % van de ongehuwde alleenstaande ouders.

Het feit dat alleenstaande moeders over 't algemeen jonger zijn dan alleenstaande vaders geldt voor alle categorieën van burgerlijke staat. Het feit dat ongehuwde alleenstaande ouders over 't algemeen jonger zijn dan gescheidenen en deze over 't algemeen jonger dan de verweduwdens geldt zowel voor alleenstaande vaders als voor alleenstaande moeders (zie tabel 2.19) (1).

B. De samenstelling van het huishouden van één-ouder-gezinnen

Een zeer belangrijke component van de bestaanssituatie van de alleenstaande ouder is de structuur van de huishouding. Deze structuur wordt door verschillende factoren bepaald. De meest kenmerkende factor zouden we het "type van huishouding" kunnen noemen. Het betreft hier het onderscheid tussen :

- onvolledige kern : een huishouding alleen bestaande uit de alleenstaande ouder en het (de) kind(eren);

(1) Een uitzondering hierop is de gemiddelde leeftijd van de ongehuwde vaders. Aangezien echter dit cijfer slechts betrekking heeft op 2 respondenten is het in hoge mate onbetrouwbaar. Verder zijn de leeftijdscategorieën samengetrokken in tabel 2.19 om de aantallen per categorie niet te klein te maken.

Tabel 2.19 : Alleenstaande ouders naar geslacht, leeftijd en burgerlijke staat

Burgerlijke staat	Geslacht	Man		Vrouw		Totaal	
	Leeftijd	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Verweduwd	Min 30 j.	1	1,1	8	2,2	9	2,1
	30 - 40 j.	12	13,2	64	18,5	76	17,4
	40 - 50 j.	35	38,5	146	42,2	181	41,4
	50 j. + meer	43	47,3	128	37,0	171	39,1
	Totaal	91	100,-	346	100,-	437	100,-
	Gemiddelde leeftijd	47,70		46,12		46,45	
Wettelijk gescheiden	Min 30 j.	2	6,5	22	12,6	24	11,7
	30 - 40 j.	17	54,8	94	54,0	111	54,2
	40 - 50 j.	10	32,3	53	30,5	63	30,7
	50 j. + meer	2	6,5	5	2,9	7	3,4
	Totaal	31	100,-	174	100,-	205	100,-
	Gemiddelde leeftijd	38,58		36,79		37,06	
Feitelijk gescheiden	Min 30 j.	2	6,5	33	24,1	35	20,8
	30 - 40 j.	8	25,8	52	38,0	60	35,7
	40 - 50 j.	16	51,6	44	32,1	60	35,7
	50 j. + meer	5	16,1	8	5,8	13	7,7
	Totaal	31	100,-	137	100,-	168	100,-
	Gemiddelde leeftijd	42,13		36,30		37,38	
Ongehuwd	Min 30 j.	0	0,0	11	45,8	11	42,3
	30 - 40 j.	0	0,0	7	29,2	7	26,9
	40 - 50 j.	2	100,0	4	16,7	6	23,1
	50 j. + meer	0	0,0	2	8,3	2	7,7
	Totaal	2	100,-	24	100,-	26	100,-
	Gemiddelde leeftijd	43,50		33,00		33,81	

- onvolledig uitgebreid : een huishouding waar naast de alleenstaande ouder en het (de) kind(eren) tenminste één andere persoon, behalve een persoon die als partner van de alleenstaande ouder kan beschouwd worden, deel van uitmaakt;
- volledig : een huishouding waar naast de alleenstaande ouder en het (de) kind(eren) een partner waarmee men niet gehuwd is deel van uitmaakt, eventueel uitgebreid met nog andere personen.

Aangezien kan verondersteld worden dat het samenwonen met een partner of het inwonen van (respectievelijk bij) ouders of andere familieleden één van de oplossingsmechanismen is voor de problemen van de alleenstaande ouder (o.m. financiële-, opvoedings- en contactproblemen) is deze factor een zeer belangrijke karakteristiek van de één-ouder-gezinnen.

Naast het type van huishouding zijn het totaal aantal personen in de huishouding, het aantal kinderen en de leeftijd van deze kinderen factoren die de structuur van de huishouding bepalen.

1. Alleenstaande ouders naar type van huishouding

Tabel 2.20 : Alleenstaande ouders naar geslacht en type van huishouding

Type van huishouding \ Geslacht	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Onvolledige kern	106	68,4	451	66,2	557	66,6
Onvolledig uitgebreid	22	14,2	105	15,4	127	15,2
Volledig	27	17,4	125	18,4	152	18,2
Totaal	155	100,-	681	100,-	836	100,-

$$\chi^2 = 0,266 \quad df = 1 \quad p > 0,05$$

De alleenstaande ouders die enkel samenwonen met hun kind (eren) maken $\frac{2}{3}$ uit van de totale onderzoeksgroep. Daarnaast is er een relatief aantal (18 %) die feitelijk samenwoont met een partner. Tenslotte leeft 15 % van de alleenstaande ouders in een onvolledig gezin, maar met andere personen, in een uitgebreide huishouding (zie tabel 2.20), laatste kolom).

Naar geslacht zijn er geen significante verschillen. Naar burgerlijke staat daarentegen zijn er grote verschillen, zoals blijkt uit tabel 2.21 en grafiek 2.4.

De verweduwen leven veruit het meest in een onvolledig kerngezin, namelijk 82 %. Deze situatie komt het minst voor bij de ongehuwden, namelijk 38 %. De feitelijk en wettelijk gescheidenen vormen een tussengroep met respectievelijk 54 % en 48 %.

Anderzijds blijken verweduwen het minst (5 %) en ongehuwden het meest (38 %) samen te wonen met een partner. Ook hier nemen feitelijk en wettelijk gescheidenen een tussenpositie in met respectievelijk 30 % en 34 %. M.b.t. het type huishouding "onvolledig uitgebreid" zijn de verschillen niet zo groot.

We kunnen dus besluiten dat verweduwen in overgrote mate een onvolledig kerngezin vormen en slechts uitzonderlijk samenleven met een partner. Bij niet verweduwde alleenstaande ouders daarentegen is het samenleven met een partner geen ongewone situatie aangezien dit bij zowat $\frac{1}{3}$ van hen voorkomt.

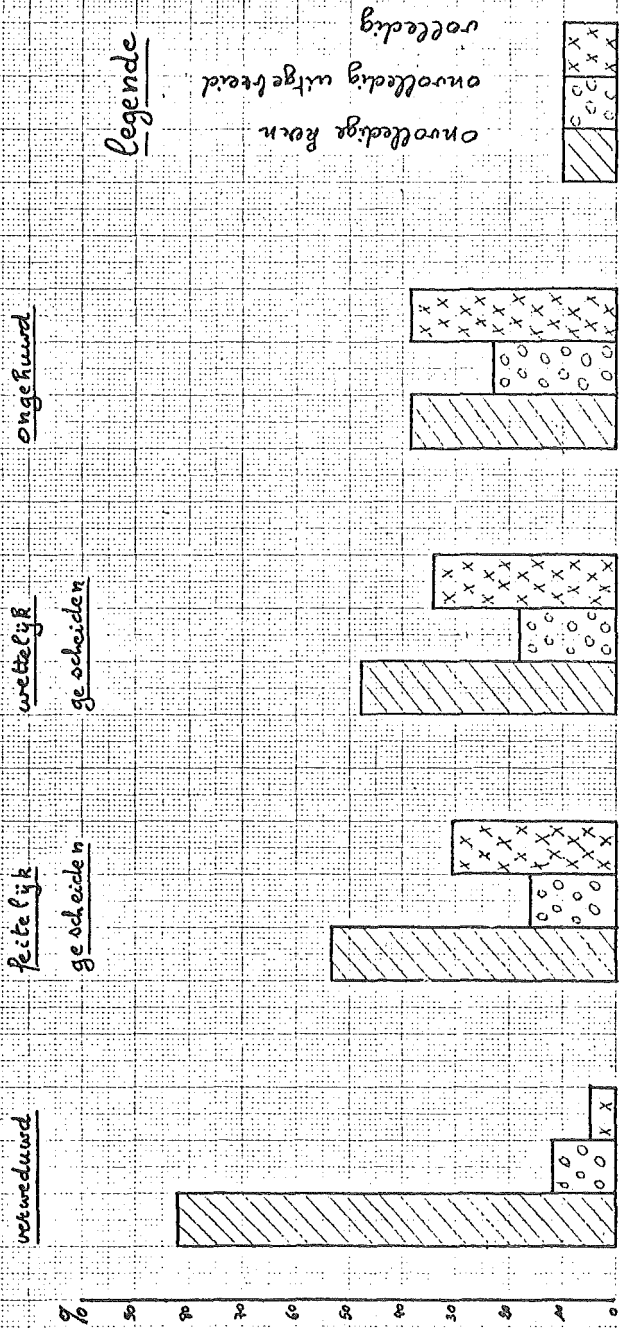
Deze verschillen in type huishouding naar burgerlijke staat gelden zowel voor de mannen als voor de vrouwen (zie tabel 2.22).

Tabel 2.21 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en type van huishouding

Type van huishouding \ Burgerlijke staat	Verweduwd		Feitelijk gescheiden		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Onvolledige kern	359	82,2	90	53,6	98	47,8	10	38,5	557	66,6
Onvolledig uitgebreid	57	13,0	27	16,1	37	18,0	6	23,1	127	15,2
Volledig	21	4,8	51	30,4	70	34,1	10	38,5	152	18,2
Totaal	437	100,-	168	100,-	205	100,-	26	100,-	836	100,-

$\chi^2 = 129,0$ $df = 6$ $p < 0,001$ Cramer's V = 0,28

grafiek 2.4: Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en type huishouding.

Tabel 2.22 : Alleenstaande ouders naar geslacht, burgerlijke staat en type van huishouding

Geslacht	Man				Vrouw			
Burgerl. staat	Verweduwd	Feitelijk gescheiden	Wettelijk gescheiden	Ongehuwd	Verweduwd	Feitelijk gescheiden	Wettelijk gescheiden	Ongehuwd
Type van huishouding	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Onvolledige kern	77 84,6	18 58,1	11 35,5	0 0,0	282 81,5	72 52,6	87 50,0	10 41,7
Onvolledig uitgebreid	11 12,1	4 12,9	7 22,6	0 0,0	46 13,3	23 16,8	30 17,2	6 25,0
Volledig	3 3,3	9 29,0	13 41,9	2 100,0	18 5,2	42 30,7	57 32,8	8 33,3
Totaal	91 100,-	31 100,-	31 100,-	2 100,-	346 100,-	137 100,-	174 100,-	24 100,-

2. Het totaal aantal personen in de huishouding

Tabel 2.23 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar
het totaal aantal personen in de huishouding

Tot. aant. personen in de huishouding	A.C.	%	Cum. %
2	159	19,0	19,0
3	149	29,8	48,8
4	220	26,3	75,1
5	103	12,3	87,4
6 en meer	105	12,6	100,-
Totaal	836	100,-	

De huishoudingen waarin de alleenstaande ouders leven zijn over 't algemeen klein. 19 % van hen woont enkel samen met één kind onder de 18 jaar. In ongeveer de helft van de gevallen zijn 2 of 3 personen in de huishouding en in 75 % van de gevallen maximaal 4 personen.

Noch naar geslacht, noch naar burgerlijke staat zijn er significante verschillen in de totale omvang van de huishouding (zie tabel 2.24 en 2.25).

Tabel 2.24 : Alleenstaande ouders naar geslacht en totaal
aantal personen in de huishouding

Tot. aant.pers.H.H.	Geslacht		Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
2	31	20,0	128	18,8	159	19,0		
3	38	24,5	211	31,0	249	29,8		
4	37	23,9	183	26,9	220	26,3		
5	23	14,8	80	11,7	103	12,3		
6 en meer	26	16,8	79	11,6	105	12,6		
Totaal	155	100,-	681	100,-	836	100,-		

Tabel 2.25 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en totaal aantal personen in de huishouding

Burgerlijke staat Tot. aantal pers. H.H.	Widuwstaat		Feitelijk gescheiden		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
2	81	18,5	31	18,5	37	18,0	10	38,5	159	19,0
3	125	28,6	45	26,8	72	35,1	7	26,9	249	29,8
4	122	27,9	43	25,6	49	23,9	6	23,1	220	26,3
5	47	10,8	26	15,5	29	14,1	1	3,8	103	12,3
6 en meer	62	14,2	23	13,7	18	8,8	2	7,7	105	12,6
Totaal	437	100,-	168	100,-	205	100,-	26	100,-	836	100,-

$\chi^2 = 17,33$ $df = 12$ Niet significant

3. Het aantal kinderen

Tabel 2.26 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar
het aantal kinderen in de huishouding

Aant. kinderen in de huishouding	A.C.	%	Cum. %
1	269	32,2	32,2
2	264	31,6	63,8
3	174	20,8	84,6
4	71	8,5	93,1
5 en meer	58	6,9	100,-
Totaal	836	100,-	

Uit tabel 2.26 blijkt dat bij ongeveer 1/3 van de alleenstaande ouders slechts 1 kind mee in de huishouding leeft, bij ongeveer 1/3 2 kinderen, bij 20 % 3 kinderen en bij 15 % 4 kinderen of meer.

Naar geslacht zijn er geen significante verschillen (zie tabel 2.27), naar burgerlijke staat echter zijn er grote verschillen m.b.t. het aantal kinderen in de huishouding (zie tabel 2.28 en grafiek 2.5).

Relatief hebben de verweduwden het meest aantal kinderen in de huishouding. De feitelijk gescheidenen hebben er relatief minder dan de verweduwden maar meer dan de wettelijk gescheidenen. De ongehuwden hebben duidelijk het minst aantal kinderen in de huishouding; meer dan 3/4 slechts 1 kind. Weer blijken de verweduwden en de ongehuwden de contrast-groepen te zijn, met de gescheidenen er tussen in.

Verder blijken er significante verschillen naar ty-

pe van huishouding in deze zin dat in de "onvolledig uitgebreide huishoudingen" er relatief minder kinderen aanwezig zijn dan in de onvolledige kerngezinnen en dan in huishoudingen waar een partner van de alleenstaande ouder deel van uitmaakt (zie tabel 2.29).

Tabel 2.27 : Alleenstaande ouders naar geslacht en aantal kinderen in de huishouding

Aantal kind. H.H.	Geslacht		Man		Vrouw		Totaal	
			A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
1			46	29,7	223	32,7	269	32,2
2			42	27,1	222	32,6	264	31,6
3			36	23,2	138	20,3	174	20,8
4			14	9,0	57	8,4	71	8,5
5 en meer			17	11,0	41	6,0	58	6,9
Totaal			155	100,-	681	100,-	836	100,-

$\chi^2 = 6,63$ $df = 4$ Niet significant

Tabel 2.28 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en aantal kinderen in de huishouding

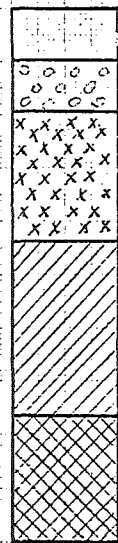
Burgerlijke staat Aant. kinderen in de huishouding	Verweduwd			Feitelijk gescheiden			Wettelijk gescheiden			Ongehuwd		
	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %
1	102	23,3	23,3	63	37,5	37,5	84	41,0	41,0	20	76,9	76,9
2	144	33,0	56,3	47	28,0	65,5	68	33,2	74,2	5	19,2	96,1
3	106	24,3	80,6	34	20,2	85,7	34	16,6	90,8	-	-	96,1
4	42	9,6	90,2	14	8,3	94,0	15	7,3	98,1	-	-	96,1
5 en meer	43	9,8	100,0	10	6,0	100,0	4	2,0	100,0	1	3,8	100,0
Totaal	437	100,-		168	100,-		205	100,-		26	100,-	

$$\chi^2 = 61,69 \quad df = 12 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,16$$

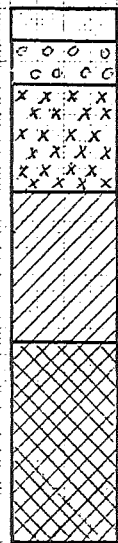
grafiek 2.5 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en aantal kinderen in de huishouding.

kumulatief %

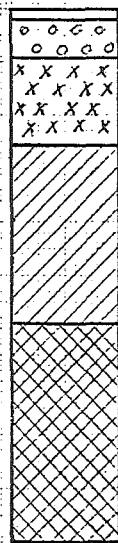
100
50
80
70
60
50
40
30
20
10
0

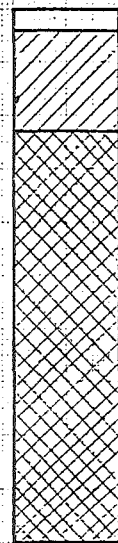
verw. wed.

feit. gesch.

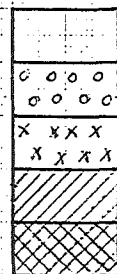

wett. gesch.

ongeh.

legende

5 k. of meer
4 kinderen
3 kinderen
2 kinderen
1 kind.

Tabel 2.29 : Alleenstaande ouders naar type van huishouding en aantal kinderen in de huishouding

Type van huishouding Aantal kinderen in de huishouding	Onvolledige kern			Onvolledig uitgebreid			Volledig		
	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %
1	165	29,6	29,6	56	44,1	44,1	48	31,6	31,6
2	177	31,8	61,4	39	30,7	74,8	48	31,6	63,2
3	128	23,0	84,4	16	12,6	87,4	30	19,7	82,9
4	43	7,7	92,1	12	9,4	96,8	16	10,5	93,4
5 en meer	44	7,9	100,0	4	3,1	100,0	10	6,6	100,0
Totaal	557	100,-		127	100,-		152	100,-	

$\chi^2 = 16,91$ $df = 8$ $p < 0,05$ Cramer's V = 0,10

De cijfers in tabel 2.29 geven het aantal kinderen weer in de huishouding, ongeacht hun leeftijd en ongeacht of ze ten laste zijn van de alleenstaande ouder of niet. Het kan immers best dat sommige kinderen werken of reeds gehuwd zijn. Anderzijds is het mogelijk dat sommige kinderen ten laste, in een internaat of een tehuis verblijven en dus niet in dezelfde huishouding leven als de alleenstaande ouder.

Uit tabel 2.30 blijkt dat het aantal kinderen ten laste over 't algemeen iets lager ligt dan het aantal kinderen in de huishouding. Van 7 alleenstaande ouders is het aantal kinderen ten laste onbekend en 31 onder hen, of 3,7 %, hebben geen kinderen ten laste.

Naar geslacht zijn er geen significante verschillen, naar burgerlijke staat zijn er wel grote verschillen m.b.t. het aantal kinderen ten laste. Deze verschillen lopen overigens volledig parallel met de verschillen in aantal kinderen in de huishouding naar burgerlijke staat (zie tabel 2.31 en vergelijk met tabel 2.28).

Uit tabel 2.32 blijkt tenslotte dat 297 (of 35,5 %) van de 836 alleenstaande ouders nog kinderen hadden buiten de huishouding. Er werden geen significante verschillen vastgesteld, noch naar geslacht, noch naar burgerlijke staat.

Tabel 2.30 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het aantal kinderen. Vergelijking tussen het aantal kinderen in de huishouding en het aantal kinderen ten laste van de alleenstaande ouder

Aantal kinderen	In de huishouding			Ten laste		
	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %
Geen	-	-	-	31	3,7	3,7
1	269	32,2	32,2	311	37,5	41,2
2	264	31,6	63,8	255	30,8	72,0
3	174	20,8	84,6	136	16,4	88,4
4	71	8,5	93,1	55	6,6	95,0
5 en meer	58	6,9	100,0	41	5,0	100,0
Totaal	836	100,-		829	100,-	
Onbekend	-			7		

Tabel 2.31 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en aantal kinderen ten laste

Aant. kinderen ten laste \ Burgerlijke staat	Verweduwd			Feitelijk gescheiden			Wettelijk gescheiden			Ongehuwd		
	A.C.	%	Cum.%	A.C.	%	Cum.%	A.C.	%	Cum.%	A.C.	%	Cum.%
Geen	13	3,0	3,0	7	4,2	4,2	9	4,4	4,4	2	7,7	7,7
1	141	32,6	35,6	68	41,0	45,2	81	39,7	44,1	21	80,8	88,5
2	143	33,0	68,6	49	29,5	74,7	61	29,9	74,0	2	7,7	96,2
3	78	18,0	86,6	20	12,0	86,7	38	18,6	92,6	-	-	96,2
4	30	6,9	93,5	13	7,8	94,5	11	5,4	98,0	1	3,8	100,0
5 en meer (1)	28	6,5	100,0	9	5,5	100,0	4	2,0	100,0	-	-	100,0
Totaal	433	100,-		166	100,-		204	100,-		26	100,-	
Onbekend	4			2			1			-		

$$\chi^2 = 42,06 \quad df = 21 \quad p < 0,01 \quad \text{Cramer's } V = 0,13$$

(1) De categorieën 5 kinderen, 6 kinderen en 7 kinderen zijn in de weergave van de tabel samengetrokken.

Tabel 2.32 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het aantal kinderen buiten de huishouding

Aantal kinderen buiten de huishouding	A.C.	% op het tot. aant. alleenst. ouders	% op het aant. alleenst. ouders met kinderen buiten de huishouding	Cumulatief %
Geen of onbekend	539	64,5	-	
1	117	14,0	39,4	39,4
2	79	9,5	26,6	66,0
3	48	5,7	16,2	82,2
4 en meer	53	6,3	17,8	100,0
Totaal	836	100,-	100,-	

4. Gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding

De gezinsfase is een factor in de bestaanssituatie van de alleenstaande ouder die niet uit het oog mag verloren worden. Het alleenstaan krijgt immers een ander uitzicht naarmate de kinderen ouder worden en zichzelf beter kunnen behelpen. De gezinsfase kan op verschillende manieren geïndiceerd worden. Elke indicering heeft zijn voor- en nadelen. De eenvoudigste wijze, en tevens de meest bruikbare voor dit onderzoek, is de gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding. Bij de interpretatie van de resultaten moet men daarbij wel in het oog houden dat een gemiddelde leeftijd van bijvoorbeeld 10 jaar zowel kan slaan op een huishouding met 1 kind van 10 jaar als op een huishouding met 2 kinderen van respectievelijk 11 en 9 jaar, als op een huishouding met 3 kinderen van respectievelijk 15, 14 en 1 jaar.

De gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding van de alleenstaande ouders ligt in 2/3 van de gevallen tussen 10 en 20 jaar (zie tabel 2.33, laatste kolom). Uiteraard hangt de gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding samen met de leeftijd van de alleenstaande ouder zelf. Deze samenhang, die zeer sterk is, wordt weergegeven in tabel 2.33, in grafiek 2.6 en in verkorte vorm in tabel 2.34.

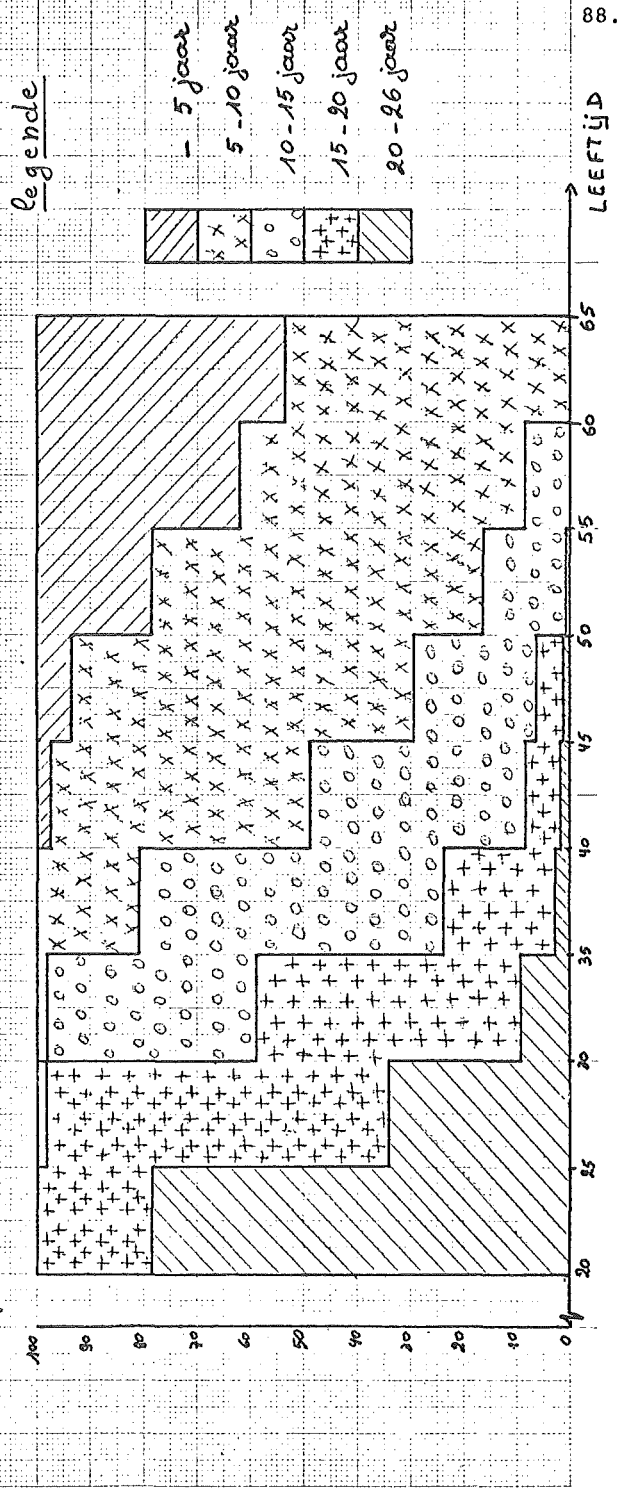
Tabel 2.33 : Alleenstaande ouders naar leeftijd en naar gemiddelde leeftijd van de kinderen in de
huishouding (uitgebreide versie)

Leeftijd van de alleenst. ouder Gem. leeft.v.d. kind. in de huishouding	20 - 25 j.		25 - 30 j.		30 - 35 j.		35 - 40 j.		40 - 45 j.		45 - 50 j.		50 - 55 j.		55 - 60 j.		60 - 65 j.		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 5 j.	18	78,3	19	33,9	10	9,3	4	2,7	3	1,8	2	1,4	-	-	-	-	-	-	56	6,7
5 - 10 j.	5	21,7	36	64,3	53	49,5	31	21,1	11	6,6	7	4,9	1	0,8	-	-	-	-	144	17,2
10 - 15 j.	-	-	1	1,8	42	39,3	84	57,1	68	40,7	33	23,1	19	15,6	5	8,6	-	-	252	30,1
15 - 20 j.	-	-	-	-	2	1,9	28	19,0	81	48,5	92	64,3	76	62,3	31	53,4	7	53,8	317	37,9
20 - 26 j.	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2,4	9	6,3	26	21,3	22	37,9	6	46,2	67	8,0
Totaal	23	100,-	56	100,-	107	100,-	147	100,-	167	100,-	143	100,-	122	100,-	58	100,-	13	100,-	836	100,-

Gamma = 0,79 $p < 0,001$

grafiek 2.6 : Alleenstaande ouders naar leeftijd en naar gemiddelde leeftijd van de kinderen

cumulatief %

Tabel 2.34 : Alleenstaande ouders naar leeftijd en naar gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding (verkorte versie)

Leeftijd van de alleenst. ouder Gem. leeft.v.d. kind. in de huishouding	Minder dan 40 jaar		40 jaar of meer		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 10 jaar	176	52,9	24	4,8	200	23,9
10 - 15 jaar	127	38,1	125	24,9	252	30,1
15 jaar en meer	30	9,0	354	70,4	384	45,9
Totaal	333	100,-	503	100,-	836	100,-

Gamma = 0, 89 p < 0,001

Naar geslacht is er een zwak significante samenhang, in deze zin dat de gemiddelde leeftijd van de kinderen van alleenstaande vaders iets hoger ligt dan de gemiddelde leeftijd van de kinderen van alleenstaande moeders (zie tabel 2.35). Deze samenhang is echter louter het gevolg van het feit dat alleenstaande vaders over 't algemeen ouder zijn dan alleenstaande moeders (cfr. tabel 2.17). Kontroleren we voor leeftijd dan wordt de relatie tussen geslacht van de alleenstaande ouder en gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding duidelijk niet significant (zie tabel 2.36). De vergelijkingen worden gemaakt op basis van de verkorte versie om voldoende elementen in elke combinatie van categorieën over te houden.

Tabel 2.35 : Alleenstaande ouders naar geslacht en gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding

Gem. leeft. kind. H.H. Geslacht	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Min. 10 j.	25	16,1	175	25,7	200	23,9
10 - 15 j.	53	34,2	199	29,2	252	30,1
15 j. en meer	77	49,7	307	45,1	384	45,9
Totaal	155	100,-	681	100,-	836	100,-

$$X^2 = 6,45 \quad df = 2 \quad p < 0,05 \quad \text{Cramer's } V = 0,09$$

Naar burgerlijke staat zijn er weer duidelijk significante verschillen: de gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding ligt veruit het hoogst bij de verweduwden en het laagst bij de ongehuwden. De gescheidenen vormen weer een tussengroep (zie tabel 2.37). Maar ook naar leeftijd van de alleenstaande ouder, rangschikken de groepen naar burgerlijke staat zich in dezelfde volgorde, zodat we ons kunnen afvragen of ook deze verschillen in gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding niet te verklaren zijn door verschillen in leeftijd van de alleenstaande ouder. Uit tabel 2.38 blijkt dat dit slechts ten dele mogelijk is: de samenhang burgerlijke staat - gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding blijft significant zowel voor de alleenstaande ouders jonger dan 40 jaar als voor de alleenstaande ouders van 40 jaar of ouder. Wel vermindert de sterkte van het verband. Cramer's V is in tabel 2.37 0,32 en in tabel 2.38 respectievelijk 0,21 voor de alleenstaande ouders jonger dan 40 jaar en 0,23 voor al-

leenstaande ouders van 40 jaar of meer.

We kunnen dus besluiten dat, ongeacht de eigen leeftijd van de alleenstaande ouder, de verweduwden over 't algemeen oudere kinderen hebben (en zich dus in een latere gezinsfase bevinden) dan de gescheidenen en dat de ongehuwden over 't algemeen de jongste kinderen hebben.

C. De beroepsactiviteit van de alleenstaande ouders

Het al of niet beroepsactief zijn bepaalt in sterke mate de bestaanssituatie van de alleenstaande ouder mee. Beroepsactiviteit resulteert immers niet alleen in een inkomen, het geeft ook meer contactmogelijkheden. Anderzijds stelt beroepsactiviteit problemen i.v.m. de opvang van de kinderen. Deeltijdse arbeid kan in dit verband voor sommigen als oplossingsmechanisme functioneren.

Een niet onbelangrijk aantal alleenstaande ouders leeft samen met een partner (in de steekproef waren er dat 152 of 18,2 % - cfr. tabel 2.20). Het ligt voor de hand de beroepsactiviteit van deze categorie alleenstaande ouders te bekijken in combinatie met de beroepsactiviteit van de partner.

Verder wordt nog aandacht geschonken aan het beroepsniveau van de actieven en het statuut van de niet-beroepsactieven.

Tabel 2.36 : Alleenstaande ouders naar geslacht en gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding per dichotome leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie van de alleenst. ouder	Gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding	Geslacht					
		Man		Vrouw		Totaal	
		A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Jonger dan 40 jaar	- 10 jaar	19	45,2	157	54,0	176	52,9
	10 - 15 jaar	20	47,6	107	36,8	127	38,1
	15 jaar en meer	3	7,1	27	9,3	30	9,0
	Totaal	42	100,-	291	100,-	333	100,-
	$X^2=1,85$ df=2 Niet significant						
40 jaar of ouder	- 10 jaar	6	5,3	18	4,6	24	4,8
	10 - 15 jaar	33	29,2	92	23,6	125	24,9
	15 jaar en meer	74	65,5	280	71,8	354	70,4
	Totaal	113	100,-	390	100,-	503	100,-
	$X^2=1,70$ df=2 Niet significant						

Tabel 2.37 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding

Burgerlijke staat Gem. leeft.kind.H.H.	Verweduwd		Wettelijk gescheiden		Feitelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Min 10 jaar	44	10,1	72	35,1	63	37,5	21	80,8	200	23,9
10 - 15 jaar	115	26,3	78	38,0	57	33,9	2	7,7	252	30,1
15 jaar en meer	278	63,6	55	26,8	48	28,6	3	11,5	384	45,9
Totaal	437	100,-	205	100,-	168	100,-	26	100,-	836	100,-

$$\chi^2 = 169,15 \quad df = 6 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,32$$

Tabel 2.38 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en gemiddelde leeftijd
van de kinderen in de huishouding per dichotome leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie van de alleen- staande ouder	Gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding	Verweduwd		Wettelijk gescheiden		Feitelijk gescheiden		Ongehuwd	
		A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Jonger dan 40 jaar	- 10 jaar	30	35,3	72	53,3	57	60,0	17	94,4
	10 - 15 jaar	40	47,1	53	39,3	33	34,7	1	5,6
	15 jaar en meer	15	17,6	10	7,4	5	5,3	-	-
	Totaal	85	100,-	135	100,-	95	100,-	18	100,-
	$X^2=29,42$ df=6 $p < 0,001$ Cramer's V=0,21								
40 jaar of ouder	- 10 jaar	14	4,0	-	-	6	8,2	4	50,0
	10 - 15 jaar	75	21,3	25	35,7	24	32,9	1	12,5
	15 jaar en meer	263	74,7	45	64,3	43	58,9	3	37,5
	Totaal	352	100,-	70	100,-	73	100,-	8	100,-
	$X^2=51,31$ df=6 $p < 0,001$ Cramer's V=0,23								

1. Wie zijn de beroepsactieve alleenstaande ouders en in welke mate zijn ze actief ?

Er zijn ongeveer evenveel werkende (52 %) als niet werkende (48 %) alleenstaande ouders (zie tabel 2.39, kolom (2)). Van de beroepsactieve alleenstaande ouders werkt meer dan $3/4$ voltijds en iets meer dan 21 % deeltijds (zie tabel 2.39, kolommen (3) en (4)).

Naar geslacht zijn er zeer grote verschillen. Alleenstaande vaders zijn in zeer hoge mate beroepsactief, namelijk 87 %. Het percentage beroepsactieve alleenstaande moeders bedraagt slechts de helft, namelijk 44 % (zie tabel 2.40). Bovendien werken de beroepsactieve alleenstaande vaders, op enkele uitzonderingen na, allemaal voltijds (98 %). Van de beroepsactieve alleenstaande moeders werkt slechts 69 % voltijds (zie tabel 2.41).

M.a.w. ook voor de alleenstaande ouders geldt dat de mannen overwegend een voltijdse betrekking hebben, dat de vrouwen meer niet dan wel beroepsactief zijn en dat van de vrouwen met een betrekking nog een relatief groot aantal slechts deeltijds werkt.

Naar burgerlijke staat zijn er eveneens grote verschillen m.b.t. de beroepsactiviteit. Bij de verweduwen zijn de beroepsactieven in de minderheid. Bij de andere categorieën zijn er meer beroepsactieven dan niet actieven. Toch zijn er ook daar nog verschillen in deze zin dat de ongehuwden relatief meer beroepsactief zijn dan de wettelijk gescheidenen en dezen op hun beurt meer dan de feitelijk gescheidenen. Het percentage beroepsactieven bedraagt respectievelijk 77 %, 70 % en 56 % (zie tabel 2.42).

Tabel 2.39 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de mate waarin ze beroeps-actief zijn

Mate van beroepsactiviteit	(1) A.C.	(2) % op het tot. aant. A.O.	(3) % op het aant. beroepsactieven	(4) Idem als (3), de cat. "onbekend" buiten beschouwing gelaten
Beroepsactief - voltijds	335	40,1	76,7	78,3
- deeltijds	93	11,1	21,3	21,7
- onbekend	9	1,1	2,1	
Totaal beroepsactief	437	52,3	100,-	
Niet beroepsactief	398	47,7		
Onbekend	1	0,1		
Totaal	836	100,-		

Tabel 2.40 : Alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet beroepsactief zijn

Geslacht Beroeps- actief ?	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	135	87,1	302	44,4	437	52,3
Neen	20	12,9	378	55,6	398	47,7
Totaal	155	100,-	680	100,-	835	100,-
Onbekend			1		1	

$$\chi^2 = 90,49 \quad df = 1 \quad p < 0,001 \quad \Phi = 0,33$$

$$\Gamma = 0,79$$

Tabel 2.41 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar geslacht en volledigheid van betrekking

Geslacht Volle- digheid v. betrekking	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Voltijds	131	97,8	204	69,4	335	78,3
Deeltijds	3	2,2	90	30,6	93	21,7
Totaal	134	100,-	294	100,-	428	100,-
Onbekend	1		8		9	

$$\chi^2 = 41,92 \quad df = 1 \quad p < 0,001 \quad \Phi = 0,32 \quad \Gamma = 0,90$$

Alhoewel verschillen niet significant zijn blijkt uit tabel 2.43 dat bij de beroepsactieve verweduwde alleenstaande ouders het percentage voltijds werkenden lager ligt dan bij de andere categorieën naar burgerlijke staat. Met andere woorden, t.o.v. de andere categorieën zijn de verweduwden relatief minder beroepsactief en de beroepsactieven onder hen werken vaker deeltijds.

Tabel 2.42 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en al dan niet beroepsactief zijn

Burgerlijke staat Beroepsactief ?	Verweduwd		Feitelijk gescheiden		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	180	41,3	94	56,0	143	69,8	20	76,9	437	52,3
Neen	256	58,7	74	44,0	62	30,2	6	23,1	398	47,7
Totaal	436	100,-	168	100,-	205	100,-	26	100,-	835	100,-
Onbekend	1								1	

$$\chi^2 = 53,47 \quad df = 3 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,25$$

Tabel 2.43 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en volledigheid van betrekking

Burgerlijke staat Volledigheid v. betrekking	Verweduwd		Feitelijk gescheiden		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Voltijds	130	73,0	75	82,4	113	81,3	17	85,0	335	78,3
Deeltijds	48	27,0	16	17,6	26	18,7	3	15,0	93	21,7
Totaal	178	100,-	91	100,-	139	100,-	20	100,-	428	100,-
Onbekend	2		3		4		-		9	

$$\chi^2 = 5,07 \quad df = 3 \quad \text{Niet significant}$$

Aangezien onder de alleenstaande ouders, verhoudingsgewijze, verweduwen vaker niet beroepsactief zijn (cfr. tabel 2.42) en mannen vaker verweduwd zijn (cfr. tabel 2.16) maar daarentegen wel vaker beroepsactief zijn (cfr. tabel 2.40) lijkt het nodig na te gaan of er geen interactie-effecten tussen geslacht en burgerlijke staat bestaan m.b.t. de beroepsactiviteit.

Uit tabel 2.44 blijkt dat het oorspronkelijk verschil in percentage beroepsactieve mannen versus vrouwen van 43 % zich differentieerd naar :

- 56 % voor de verweduwen
- 38 % " " feitelijk gescheidenen
- 24 % " " wettelijk gescheidenen
- 25 % " " ongehuwen.

M.a.w. alleenstaande vaders zijn in alle categorieën naar burgerlijke staat beroepsactiever, maar het verschil is het grootst bij de verweduwen.

Uit tabel 2.45 blijkt dat de verschillen in beroepsactiviteit tussen de categorieën voor burgerlijke staat, zowel gelden voor de mannen als voor de vrouwen, maar het blijkt ook dat ze veel groter zijn voor de vrouwen. Dit heeft te maken met het feit dat in elke categorie van burgerlijke staat, de overgrote meerderheid van de mannen werkt.

Men kan dus besluiten dat geslacht en burgerlijke staat een cumulatief effect hebben op het al dan niet beroepsactief zijn. Eén en ander komt duidelijk tot uiting in grafiek 2.7.

Tenslotte blijkt het niet significant verschil tussen verweduwen en de andere categorieën van burgerlijke staat, in die zin dat de verweduwen vaker deeltijds werken (cfr. tabel 2.43) significant te worden voor de vrouwen (zie ta-

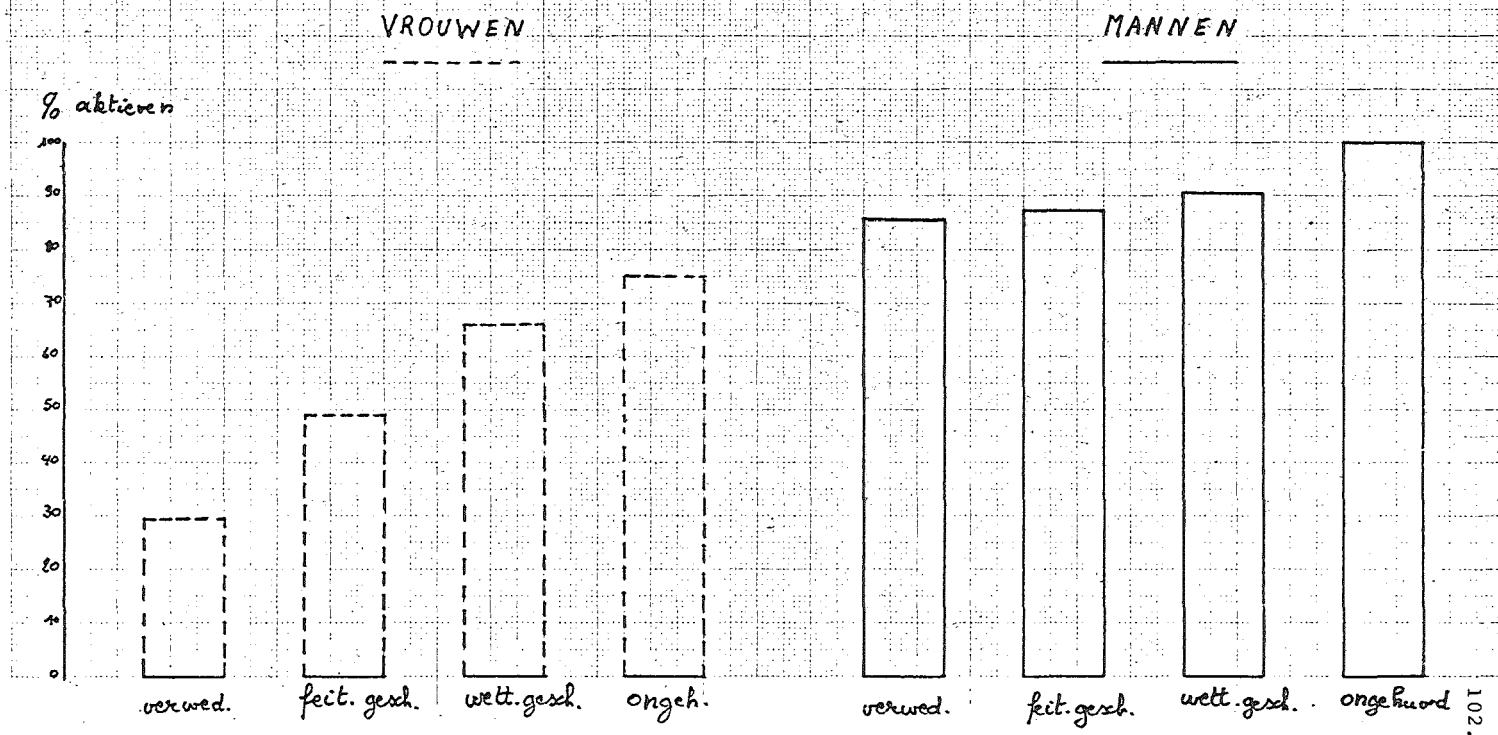
Tabel 2.44 : Alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet beroepsactief zijn, met controle naar burgerlijke staat

ALLE ALLEENSTAANDE OUDERS					
% beroepsactieven (aantal in elke categorie)		Mannen		Vrouwen	
		87 % (155)		44 % (680)	
Verschil in % tussen mannen en vrouwen		43			
VERWEDUWDEN			FEITELIJK GESCHEIDENEN		
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
% beroepsact.(aantal)	86 % (91)	30 % (345)	% beroepsact.(aantal)	87 % (31)	49 % (137)
Verschil in %	56		Verschil in %	38	
WETTELIJK GESCHEIDENEN			ONGEHUWDEN		
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
% beroepsact.(aantal)	90 % (31)	66 % (174)	% beroepsact.(aantal)	100 % (2)	75 % (24)
Verschil in %	24		Verschil in %	25	

Tabel 2.45 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en al dan niet beroepsactief zijn, met controle naar geslacht

ALLE ALLEENSTAANDE OUDERS	Verweduwen	Feit.gescheidenen	Wett.gescheidenen	Ongehuwen
% beroepsactieven(aantal)	41% (436)	56% (168)	70% (205)	77% (26)
MANNEN % beroepsactieven(aantal)	86% (91)	87% (31)	90% (31)	100% (2)
VROUWEN % beroepsactieven(aantal)	30% (345)	49% (137)	66% (174)	75% (24)
Verschil in % beroepsactieven		Bij alle alleenst.ouders		Bij mannen resp. vrouwen
Tussen verweduwen en feit.gescheidenen		15	1	11
" " en wett.gescheidenen		29	4	36
" " en ongehuwen		36	14	45
" feit.gescheidenen en wett.gescheidenen		14	3	17
" " en ongehuwen		21	13	26
" wett.gescheidenen en ongehuwen		7	10	9

grafiek 2.7: Alleenstaande ouders naar beroepsactiviteit, burgerlijke staat en geslacht

bel 2.46 : om kleine aantallen te vermijden werden de andere categorieën samengetrokken). Voor de mannen is het verschil niet significant aangezien bijna iedereen voltijds werkt.

2. De beroepsactiviteit van de eventuele partner

Van alle respondenten blijken er 152 samen te leven met een partner waarmee men niet gehuwd is. Onder hen is iets meer dan de helft beroepsactief. In die zin wijken ze niet af van de totale onderzochte groep. Toch is het interessant hun beroepsactiviteit te bekijken in combinatie met de beroepsactiviteit van hun partner. Van 2 respondenten ontbreken de nodige gegevens. In de beschrijving worden ze dan ook niet verder weerhouden.

Uit tabel 2.47 volgen twee vaststellingen.

Ten eerste : er is een duidelijk negatieve samenhang ($\text{Gamma} = -0,51$) tussen de beroepsactiviteit van de respondent en de beroepsactiviteit van de partner. D.w.z. indien de alleenstaande ouder niet werkt is de kans groter dat de partner werkt en omgekeerd indien de partner niet werkt is de kans groter dat de alleenstaande ouder werkt.

Ten tweede : de partners werken over 't algemeen vaker dan de alleenstaande ouders zelf (78 % tegenover 52 %). Deze vaststellingen moeten bekeken worden in het licht van het reeds in punt 1 vastgesteld feit dat mannen vaker werken dan vrouwen, terwijl de mannen slechts voor 18 % vertegenwoordigd zijn in de categorie van alleenstaande ouders die samenleven met een partner. Hieruit volgt dan weer dat de grote meerderheid van de partners mannen zijn. Een controle voor geslacht dringt zich dus op.

Tabel 2.46 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar volledigheid van betrekking bij verwe-
duwden en niet-verweeduwen, met controle naar geslacht

Geslacht	Mannen						Vrouwen							
Burgerlijke staat	Verweduwen		Niet verweduwen		Totaal		Verweduwen		Niet verweduwen		Totaal			
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%		
Volle- digheid v.betrekking	Voltijds		74	96,1	57	100,0	131	97,8	56	55,4	148	76,7	204	69,4
	Deeltijds		3	3,9	-	-	3	2,2	45	44,6	45	23,3	90	30,6
Totaal		77	100,-	57	100,-	134	100,-	101	100,-	193	100,-	294	100,-	
Onbekend		1				1		1		7		8		

$\chi^2 = 0,79$ $df = 1$ Niet significant

$\chi^2 = 13,43$ $df = 1$ $< p$ 0,001
Gamma = 0,45

Tabel 2.47 : Alleenstaande ouders die samenleven met een partner
naar eigen beroepsactiviteit en naar de beroepsactiviteit van hun partner

Beroepsactiviteit van de partner	Eigen beroepsactiviteit					
	Werkt		Werkt niet		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Werkt	54	69,2	63	87,5	117	78,0
rij %		46,2		53,8		100,0
Werkt niet	24	30,8	9	12,5	33	22,0
rij %		72,7		27,3		100,0
Totaal	78	100,-	72	100,-	150	
Rij %		52,0		48,0		100,-

Gamma = -0,51 p < 0,01

Tabel 2.48 : De beroepsactiviteit van de alleenstaande ouders die samenleven met een partner en de beroepsactiviteit van hun partners naar geslacht

Geslacht	Respondenten			Partners		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Beroeps-activiteit						
Werkt	25 92,6	53 43,1	78 52,0	107 87,0	10 37,0	117 78,0
Werkt niet	2 7,4	70 56,9	72 48,0	16 13,0	17 63,0	33 22,0
Totaal	27 100,-	123 100,-	150 100,-	123 100,-	27 100,-	150 100,-

Gamma = 0,89 $p < 0,001$

Gamma = 0,84 $p < 0,001$

Tabel 2.49 : Verdeling van de alleenstaande ouders die samenwonen met een partner naar hun beroepsactiviteit en de beroepsactiviteit van de partner.

T O T A L E G R O E P								
De partner is beroepsactief	De respondent is beroepsactief ?			% beroepsact. partners				
	Ja	Neen	Totaal					
Ja	54	63	117	78 %				
Neen	24	9	33					
Totaal	78	72	150					
% beroepsact. respondenten	52 %							
Gamma = -0,51 p < 0,001								
RESPONDENT = MAN PARTNER = VROUW			RESPONDENTEN = VROUW PARTNER = MAN					
De partner is beroepsact.	Resp. is beroepsact.			% beroepsact. partners	Resp. is beroepsact.	% beroepsact. partners		
	Ja	Neen	Totaal					
Ja	9	16	25	37 %	45	62	107	87 %
Neen	1	1	2		8	8	16	
Totaal	10	17	27		53	70	123	
% beroepsact. respondenten	92,6 %				43,1 %			
Gamma = -0,28 Niet significant					Gamma = -0,30 Niet significant			

Tabel 2.50 : Het percentage beroepsactieven naar geslacht voor alle alleenstaande ouders, voor de alleenstaande ouders die samenleven met een partner en voor hun partners

Geslacht	Alle alleenstaande ouders	Alleenstaande ouders die samenleven met een partner	Partners
Man	87 % (155)	93 % (27)	87%(123)
Vrouw	44 % (680)	43 % (123)	37%(27)
Gamma	0,79	0,89	0,84

Deze tabel is een samenvatting, samengesteld uit de tabellen 2.40, 2.48 en 2.49. Tussen haakjes staat het aantal respondenten waarop het percentage betrekking heeft.

Uit de tabellen 2.48, 2.49 en 2.50 volgt dat de twee bovengenoemde vaststellingen inderdaad het gevolg zijn van de factor geslacht. Of het nu gaat om alleenstaande ouders die samenleven met een partner of om alleenstaande ouders die niet samenleven met een partner of om de partners van alleenstaande ouders, mannen zijn steeds beroepsactiever dan vrouwen.

3. Het beroepsniveau van de beroepsactieven

De volgende indeling in beroepsniveau werd weerhouden :

Laag niveau : - ongeschoolde arbeiders/handlangers
 - geofende arbeiders, geschoolde arbeiders
 (of arbeidsters) met diploma A4.

Midden/laag niveau : - bedienden - niveau klerk
 - geschoolde arbeiders of arbeidsters

met diploma A3

- zelfstandige landbouwers of landbouwers zonder personeel
- zelfstandige ambachtlieden zonder personeel
- winkeliers.

Midden/hoog niveau : - onderwijzers en praktijkleraars of leraressen A3 of A2 met D-diploma

- bedienden - niveau opsteller
- bedienden A1, regenten en praktijkleraars A1 (of leraressen) meester-gasten.

Hoog niveau : - licentiaten in onderwijsinstellingen

- lagere officieren
- kleine ondernemers met personeel, zelfstandigen
- directeuren en prefekten in onderwijsinstellingen
- directeuren in bedrijven met 10-50 tewerkgestelden
- hoger kaderpersoneel in nijverheid en openbare besturen, directeuren, beheerders van middelgrote bedrijven (50-200)
- hogere academische beroepen, beroepsofficieren vanaf kolonelsgraad, directeuren en beheerders van grote bedrijven (+ 200).

Volgens deze indeling kunnen 47 % van de respondenten tot een laag beroepsniveau gerekend worden, 25 % tot een midden-laag niveau, 18 % tot een midden-hoog niveau en 10 % tot een hoog niveau (zie tabel 2.51, laatste kolom).

Noch naar geslacht, noch naar burgerlijke staat zijn er significante verschillen waar te nemen (zie de tabellen 2.51 en 2.52).

Wat betreft het beroepsniveau van de partners, van de alleenstaande ouders die samenwonen met een partner, zijn er evenmin significante verschillen noch naar geslacht, noch naar burgerlijke staat, noch in vergelijking met de alleenstaande ouders zelf.

Tabel 2.51 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar geslacht en beroepsniveau

Geslacht Beroeps- niveau	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Laag	65	48,1	140	46,4	205	46,9
Middenlaag	34	25,2	76	25,2	110	25,2
Middenhoog	20	14,8	60	19,9	80	18,3
Hoog	16	11,9	26	8,6	42	9,6
Totaal	135	100,-	302	100,-	437	100,-

$\chi^2 = 2,38$ $df = 3$ Niet significant

4. Het statuut van de niet-beroepsactieven

Van de niet-beroepsactieve alleenstaande ouders werd nagegaan in welke hoedanigheid zij niet beroepsactief zijn.

Uit tabel 2.53, laatste kolom blijkt dat de overgrote meerderheid onder hen thuis werkt, namelijk 85,6 %. Dit betekent dat van alle respondenten (beroepsactieven en niet-actieven) 40,7 % thuis werkt.

Verder zijn van de niet-beroepsactieve alleenstaande ouders 7,3 % werkloos en 4 % invalide.

Tabel 2.52 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en beroepsniveau

Burgerlijke staat Be- roepsniveau	Verweduwd		Feitelijk gescheiden		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Laag	80	44,4	50	53,2	66	46,2	9	45,0	205	46,9
Middenlaag	45	25,0	20	21,3	40	28,0	4	20,0	109	24,9
Middenhoog	33	18,3	14	14,9	27	18,9	6	30,0	80	18,3
Hoog	22	12,2	10	10,6	10	7,0	1	5,0	43	9,8
Totaal	180	100,-	94	100,6	143	100,-	20	100,-	437	100,-

$\chi^2 = 7,16$ $df = 9$ Niet significant

Tabel 2.53 : Niet-beroepsactieve alleenstaande ouders
naar geslacht en statuut niet-actief

Geslacht Statuut niet-actief	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Werkt thuis	3	15,0	337	89,4	340	85,6
Leerling	1	5,0	1	0,3	2	0,5
Invalide	9	45,0	7	1,9	16	4,0
Volledig werkloos	5	25,0	24	6,4	29	7,3
Gepensioneerd	1	5,0	6	1,6	7	1,8
Andere	1	5,0	2	0,5	3	0,8
Totaal	20	100,-	377	100,-	397	100,-

$$X^2 = 123,74 \quad df = 5 \quad p = 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,56$$

Naar geslacht zijn er zeer grote verschillen. De niet beroepsactieve alleenstaande moeders werken over 't algemeen thuis (89,4 %). Niet beroepsactieve alleenstaande vaders zijn dit over 't algemeen eerder "gedwongen" : 75 % onder hen zijn invalide, werkloos of gepensioneerd (zie tabel 2.53).

Van alle alleenstaande moeders (zowel beroepsactieve als niet actieven) werken er 49,6 % thuis. Van alle alleenstaande vaders slechts 2 %.

Het "thuiswerken" is duidelijk niet weggelegd voor de man, ook niet wanneer hij als overblijvende ouder voor één of meer kinderen beneden de 18 jaar instaat. In de eerste plaats is hij beroepsactief. Deeltijdse arbeid komt nauwelijks voor. De niet beroepsactieven zijn dit grotendeels eerder gedwongen.

Ook naar burgerlijke staat zijn er verschillen. De niet

beroepsactieve verweduwen zijn verhoudingsgewijze meer thuiswerkend en minder werkloos dan de niet verweduwde alleenstaande ouders (zie tabel 2.54).

Gezien de kleine aantallen in praktisch alle categorieën, heeft de indeling naar statuut van de niet beroepsactieven in combinatie met geslacht én leeftijd tesamen hier weinig zin.

D. Huwelijksduur en anciënniteit als alleenstaande ouder

Hier is het de bedoeling de alleenstaande ouders te beschrijven naar hun gezinsgeschiedenis. Voor degenen onder hen die gehuwd zijn of zijn geweest wordt in de eerste plaats nagegaan hoe lang zij gehuwd waren op het ogenblik van de scheiding. In de tweede plaats wordt nagegaan hoe lang men reeds alleenstaand is.

1. Huwelijksduur op het moment van de feitelijke scheiding

Van de alleenstaande ouders waren er 26 nooit gehuwd. Van 44 is er geen huwelijksduur bekend omdat zij zich hem niet meer konden herinneren of hem niet wilden opgeven. Van de 766 respondenten waarvoor de huwelijksduur wel bekend is, zijn er iets meer dan 1/3 minder dan 10 jaar gehuwd (zie tabel 2.55). De gemiddelde huwelijksduur bedraagt ongeveer 14 jaar (1).

(1) Het rekenkundig gemiddelde bedraagt 14 jaar en 2 maanden, de mediaanhuwelijksduur bedraagt 13 jaar en 4 maanden. Omdat de huwelijksduur op het moment van de feitelijke scheiding bij de alleenstaande ouders scheef verdeeld is, is de mediaan wellicht te verkiezen boven het rekenkundig gemiddelde.

Tabel 2.54 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en statuut niet-actief

Burgerlijke staat Statuut niet-actief	Verweduwden		Feitelijk gescheiden		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Werkt thuis	230	89,8	58	78,4	48	78,7	4	66,7	340	85,6
Leerling	-	-	2	2,7	6	6	0	6	2	0,5
Invalide	10	3,9	2	2,7	3	4,9	1	16,7	16	4,0
Volledig werkloos	8	3,1	11	14,9	9	14,8	1	16,7	29	7,3
Gepensioneerd	7	2,7	-	-	-	-	-	-	7	1,8
Andere	1	0,4	1	1,4	1	1,6	-	-	3	0,8
Totaal	256	100,-	74	100,-	61	100,-	6	100,-	397	100,-

$$\chi^2 = 35,74 \quad df = 15 \quad p < 0,01 \quad \text{Cramer's } V = 0,17$$

Tabel 2.55 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar
huwelijksduur op het moment van de feitelijke
scheiding

Huwelijksduur	Aantal	%	Cum. %
- 10 jaar	265	34,6	34,6
10 - 20 jaar	287	37,5	72,1
20 - 30 jaar	192	25,1	97,2
30 jaar of meer	22	2,9	100,0
Totaal	766	100,-	
Niet van toepassing	26		
Onbekend	44		

Tabel 2.56 : Alleenstaande ouders naar geslacht en naar
huwelijksduur op het moment van de feitelijke
scheiding

Geslacht Huwelijksduur	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Min 10 jaar	39	26,7	226	36,5	265	34,6
10 - 20 jaar	64	43,8	223	36,0	287	37,5
20 - 30 jaar	40	27,4	152	24,5	192	25,1
30 jaar + ouder	3	2,1	19	3,1	22	2,9
Totaal	146	100,-	620	100,-	766	100,-
Niet van toepassing	2		24		26	
Onbekend	7		37		44	
Mediaanwaarde	15,1		12,9		13,3	
Rekenk.gemiddelde	15,4		13,9		14,2	

Gamma = 0,12 Niet significant

Alhoewel de alleenstaande vaders gemiddeld langer gehuwd waren op het moment van de feitelijke scheiding dan de alleenstaande moeders, zijn de verschillen niet significant (zie tabel 2.56).

Naar burgerlijke staat daarentegen zijn er wel grote verschillen. De verweduwdeden hadden op het ogenblik van de scheiding over 't algemeen een langere huwelijksduur gekend dan de feitelijk gescheidenen, en dezen op hun beurt een langere huwelijksduur dan de wettelijk gescheidenen. De mediaanhuwelijksduur bedraagt respectievelijk 18,1 jaar, 9,8 jaar en 8,2 jaar (zie tabel 2.57). Deze verschillen komen ook duidelijk naar voor in grafiek 2.8.

2. Anciënniteit als alleenstaande ouder

Van 35 respondenten werden geen gegevens verkregen omtrent hun anciënniteit als alleenstaande ouder. Van de overige respondenten is de meerderheid minder dan 5 jaar alleenstaand, namelijk 58,6 % (zie tabel 2.58).

Uit tabel 2.59 blijkt dat de mannelijke respondenten over 't algemeen iets korter alleenstaand zijn dan de vrouwelijke respondenten.

Uit tabel 2.60 en grafiek 2.9 blijkt dat naar burgerlijke staat de verweduwdeden en de feitelijk gescheidenen verhoudingsgewijze de kortste anciënniteit als alleenstaande ouder hebben, de ongehuwdeden de langste anciënniteit hebben en dat de wettelijk gescheidenen wat anciënniteit betreft daar tussenin liggen. Het feit dat wettelijk gescheidenen over 't algemeen een langere anciënniteit als alleenstaande ouder hebben heeft uiteraard te maken met het feit dat een aantal van de feitelijke scheidingen na een zekere periode wettelijk bekrachtigd worden.

Tabel 2.57 : Alleenstaande ouders die ooit gehuwd waren naar burgerlijke staat en
huwelijksduur op het moment van de feitelijke scheiding

Burgerlijke staat Huwe- lijksduur	Verweduwden			Feitelijk gescheidenen			Wettelijk gescheidenen		
	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %
- 10 jaar	78	18,1	18,1	75	48,7	48,7	112	61,5	61,5
10 - 20 jaar	162	37,7	55,8	63	40,9	89,6	62	34,1	95,6
20 - 30 jaar	170	39,5	95,3	15	9,7	99,3	7	3,8	99,4
30 jaar en meer	20	4,7	100,0	1	0,6	100,0	1	0,5	100,0
Totaal	430	100,-		154	100,-		182	100,-	
Onbekend	7			14			23		
Mediaanwaarde		18,1			9,8			8,2	
Rekenk.gemiddelde		17,6			10,4			9,2	

$$\chi^2 = 175,61 \quad df = 6 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,34$$

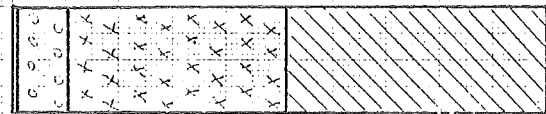
grafiek 2.8: Allenstaande ouders die oot gehuwd waren naar burgerlyke staat en huwelyksduur op het moment van de feitelijke scheiding.

kumulatief %

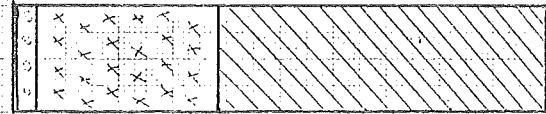
100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0

verweduwen

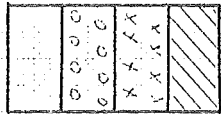

feit. gesch.

wett. gesch.

legende

30 jaar en meer.

tussen 20 en 30 jaar.

tussen 10 en 20 jaar.

minder dan 10 jaar.

Tabel 2.58 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar
anciënniteit als alleenstaande ouder

Anciënniteit	Aantal	%	Cum. %
- 5 jaar	469	58,6	58,6
5 - 10 jaar	205	25,6	84,2
10 - 15 jaar	86	10,7	94,9
15 jaar en ouder	41	5,1	100,0
Totaal	801	100,-	
Onbekend	35		

Opmerkelijk is tenslotte dat de alleenstaande ouders die geen anciënniteit konden of wilden opgeven hoofdzakelijk gescheiden en in meerderheid dan nog wettelijk gescheiden zijn (zie tabel 2.60).

Tabel 2.59 : Alleenstaande ouders naar geslacht en naar
anciënniteit als alleenstaande ouder

An- ciënniteit \ Geslacht	Man			Vrouw		
	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %
Min 5 jaar	100	66,7	66,7	369	56,7	56,7
5 - 10 jaar	37	24,7	91,4	168	25,8	82,5
10 - 15 jaar	11	7,3	98,7	75	11,5	94,0
15 jaar + ouder	2	1,3	100,0	39	6,0	100,0
Totaal	150	100,-		651	100,-	
Onbekend	5			30		

Gamma = 0,22 p < 0,01

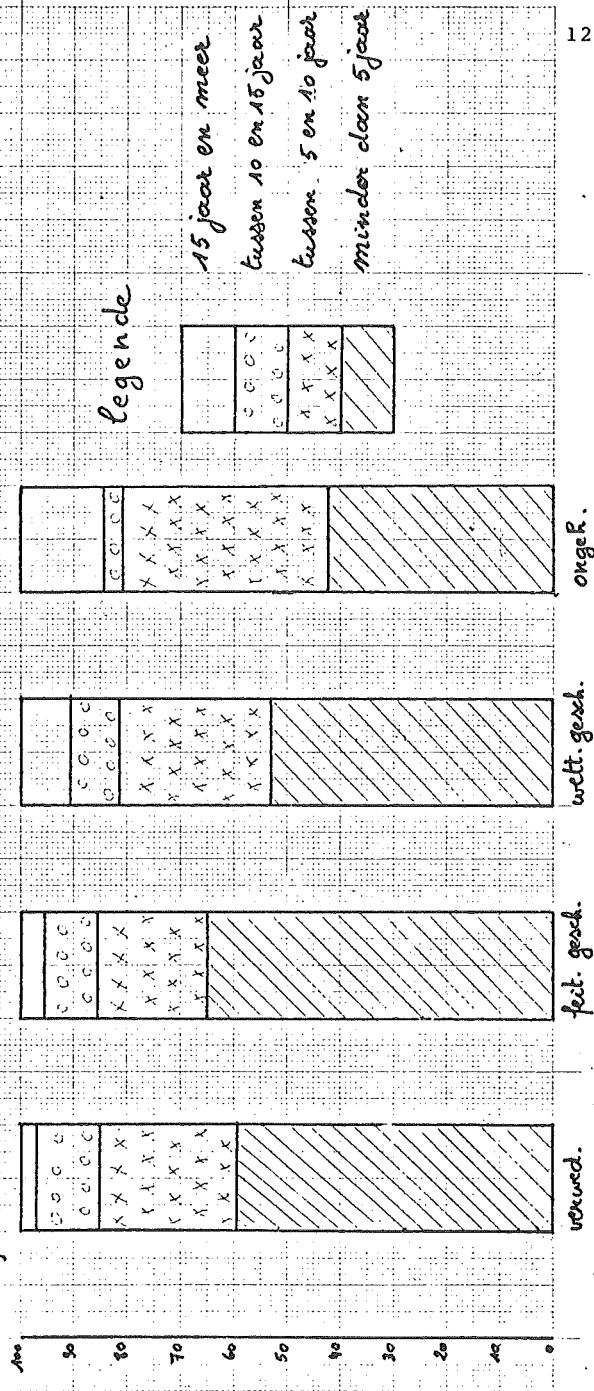
Tabel 2.60 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en naar anciënniteit als alleenstaande ouder

Burgerlijke staat Anciënniteit	Verweduwd			Feitelijk gescheiden			Wettelijk gescheiden			Ongehuwd		
	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %	A.C.	%	Cum. %
- 5 jaar	258	59,4	59,4	103	65,2	65,2	97	53,0	53,0	11	42,3	42,3
5 - 10 jaar	111	25,6	85,0	32	20,3	85,5	52	28,4	81,4	10	38,5	80,8
10 - 15 jaar	52	12,0	97,0	16	10,1	95,6	17	9,3	90,7	1	3,8	84,6
15 jaar en meer	13	3,0	100,0	7	4,4	100,0	17	9,3	100,0	4	15,4	100,0
Totaal	434	100,-		158	100,-		183	100,-		26	100,-	
Onbekend	3			10			22			-		

$$\chi^2 = 25,12 \quad df = 9 \quad p < 0,01 \quad \text{Cramer's } V = 0,10$$

grafiek 2.9 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en naar anciënniteit als alleenstaande ouder.

kumulatie%

Samenvattende besluiten

Voornamelijk omwille van belangrijke verschillen in terminologie zijn de resultaten van de volkstelling en de resultaten van de steekproef zeer moeilijk met elkaar te vergelijken. Via de volkstellingsgegevens is het mogelijk de één-ouder-gezinnen naar een beperkt aantal uitzichten te beschrijven, de evolutie ervan te maken sinds 1961 en een vergelijking naar taalgebied door te voeren.

De gegevens uit de steekproef van hun kant maken een gedetailleerd en geprofileerd beeld van de alleenstaande ouders mogelijk.

Resultaten uit de volkstelling

1. Uitgaande van de telling van "private gezinnen" of huishoudingen waren er eind 1970 in België tenminste 214.707 onvolledige gezinnen. Dit is 6,64 % van alle "private" gezinnen of 8,48 % van alle "familiale" gezinnen.

Uitgaande van de telling van "familiekernen" waren er eind 1970 in België 228.479 onvolledige familiekernen. Dit is 8,82 % van alle familiekernen en 13,54 % van alle familiekernen met kinderen.

2. Zowel het aantal onvolledige gezinnen als het aantal onvolledige familiekernen is in de periode van 1961 tot 1970 toegenomen, maar het percentage ervan t.o.v. de andere gezinnen, respectievelijk familiekernen is opvallend stabiel gebleven.
3. Naar taalgebieden zijn er grote verschillen. Men kan stellen dat eind 1970 in Vlaanderen 1 gezin op 14, in Wallonië 1 gezin op 11, in Brussel 1 gezin op 8 en voor gans het land 1 gezin op 12 een onvolledig gezin

is.

Beschouwen we echter alleen gezinnen met kinderen, dan liggen deze verhoudingen nog gevoelig hoger.

4. In ruim $3/4$ van de onvolledige gezinnen ontbreekt de vader. Toch is er een stijging van het percentage moederloze gezinnen van zowat 2 % in de periode van 1961 tot 1970.

Moederloze gezinnen komen verhoudingsgewijze in Vlaanderen duidelijk meer voor dan in Wallonië en in Brussel (resp. $\pm$ 26 %, $\pm$ 22 % en $\pm$ 20 %).

5. Eind 1970 leefden in België 73 % van de alleenstaande ouders uitsluitend samen met hun ongehuwd(e) kind(eren). Dit percentage ligt hoger voor de alleenstaande moeders (75,5 %) dan voor de alleenstaande vaders (64,8 %). Het ligt ook hoger in Brussel (77,2 %) dan in Vlaanderen (73,7 %) en in Wallonië (70,1 %).

6. Eind 1970 leefden in België 376.829 kinderen in een onvolledige familiekeren. Dit is 10,78 % van het totaal aantal kinderen. In vergelijking met 1961 is dit een zeer lichte toename. Per taalstreek treden er aanzienlijke verschillen op : in Vlaanderen leven 8,79 %; in Wallonië 12,65 % en in Brussel 17,18 % van alle kinderen in een onvolledige familiekeren. M.a.w. het % kinderen uit één-ouder-gezinnen ligt in Brussel 2 maal zo hoog als in Vlaanderen.

7. In vergelijking met de echtparen met kinderen hebben de alleenstaande ouders veel vaker slechts 1 kind : 63,5 % tegenover 41,3 % in 1970. M.a.w. het aantal kinderen in de één-ouder-gezinnen ligt over 't algemeen aanzienlijk lager dan in de twee-ouder-gezinnen.

Resultaten uit de steekproef

1. Bij het begrip "alleenstaande ouders" denkt men gewoonlijk in de eerste plaats aan alleenstaande vrouwen met kind(eren). In de steekproef zijn zij inderdaad veruit de grootste groep. Toch is het percentage alleenstaande mannen met kind(eren), namelijk 18,5 %, zeker niet te verwaarlozen en wellicht groter dan over 't algemeen gedacht wordt.
2. Van de alleenstaande ouders is 52,3 % alleen komen te staan door verweduwing; 45,6 % door scheiding, hetzij wettelijk (24,5 %), hetzij feitelijk (20,1 %). 3 % zijn nooit gehuwd geweest.
3. De leeftijd van de alleenstaande ouders varieert tussen 20 en 65 jaar. De gemiddelde leeftijd bedraagt ongeveer 42 jaar.
 De alleenstaande vaders zijn over 't algemeen ouder dan de alleenstaande moeders. (De gemiddelde leeftijd bedraagt respectievelijk ± 45 jaar en ± 41 jaar). Dit geldt zowel voor de verweduwden, als voor de gescheidenen en de ongehuwden.
 De verweduwden zijn over 't algemeen heel wat ouder dan de gescheidenen. De ongehuwden zijn over 't algemeen nog jonger. (De gemiddelde leeftijd bedraagt respectievelijk $\pm 46,5$ jaar, ± 37 jaar en ± 34 jaar).
 Dit onderscheid komt zowel terug bij de alleenstaande vaders als bij de alleenstaande moeders.
4. De onvolledige kerngezinnen of de alleenstaande ouders die enkel samenwonen met hun kind(eren) maken $\frac{2}{3}$ uit van de totale onderzoeksgroep. Daarnaast zijn er relatief veel (en wellicht meer dan over 't algemeen gedacht wordt) alleenstaande ouders die feitelijk samenwonen met een partner, namelijk 18 %. Tenslotte leeft 15 % van de alleenstaande ouders in een onvolledig gezin, maar in een uitgebreide huishouding.

5. De verweduwen leven in overgrote mate a een onvolledig kerngezin (82 %) en slechts uitzonderlijk leven ze samen met een partner (5 %). Bij de niet-verweduwde alleenstaande ouders is het samenleven met een partner geen ongewone situatie aangezien dit bij zowat $\frac{1}{3}$ van hen voorkomt. Dit geldt zowel voor alleenstaande vaders als voor alleenstaande moeders.
6. De huishoudingen waarin de alleenstaande ouders leven zijn over 't algemeen klein. 19 % van hen woont enkel samen met één kind onder de 18 jaar. In ongeveer de helft van de gevallen zijn er 2 of 3 personen in de huishouding en in 75 % van de gevallen maximaal 4 personen.
7. Bij ongeveer $\frac{1}{3}$ van de alleenstaande ouders leeft slechts 1 kind mee in de huishouding, bij nogmaals ongeveer $\frac{1}{3}$ 2 kinderen, bij $\pm 20\%$ 3 kinderen en bij 15 % 4 kinderen of meer.
Deze verdeling is echter zeer verschillend naar burgerlijke staat. De verweduwen hebben relatief meer kinderen in de huishouding dan de gescheidenen. De ongehuwden hebben duidelijk het minst aantal kinderen in de huishouding: bij meer dan $\frac{3}{4}$ onder hen slechts 1 kind.
8. Bovenstaande ging over het aantal kinderen in de huishouding, ongeacht hun leeftijd en ongeacht of ze ten laste zijn van de alleenstaande ouder of niet. Het kan immers best dat kinderen in de huishouding niet ten laste zijn omdat ze bijvoorbeeld reeds werken. Anderzijds is het mogelijk dat sommige kinderen ten laste bijvoorbeeld in een internaat verblijven en dus niet in dezelfde huishouding leven als de alleenstaande ouder.

Het aantal kinderen ten laste ligt over 't algemeen iets

lager dan het aantal kinderen in de huishouding. Naar burgerlijke staat lopen de verschillen in aantal kinderen ten laste parallel met de verschillen in aantal kinderen in de huishouding.

9. De gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding is een indicatie voor de gezinsfase waarin een gezin zich bevindt. Bij de alleenstaande ouders ligt die gemiddelde leeftijd in $2/3$ van de gevallen tussen 10 en 20 jaar.

Uiteraard hangt de gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding zeer nauw samen met de leeftijd van de alleenstaande ouder zelf.

Toch blijkt dat, ongeacht de eigen leeftijd van de alleenstaande ouder, de verweduwden over 't algemeen oudere kinderen hebben (en zich dus in een latere gezinsfase bevinden) dan de gescheidenen en dat de ongehuwden over 't algemeen de jongste kinderen hebben.

10. Iets meer dan de helft van de alleenstaande ouders zijn beroepsactief (52,3 %). Van de beroepsactieven werken er 78,3 % voltijds en 21,7 % deeltijds.

Deze cijfers liggen totaal anders voor mannen dan voor vrouwen. Het percentage alleenstaande vaders dat beroepsactief is ligt 2 maal zo hoog als dat van de alleenstaande moeders (namelijk 87,1 % tegenover 44,4 %). Van de beroepsactieve alleenstaande ouders werkt 98 % van de mannen voltijds tegenover slechts 69 % van de vrouwen. M.a.w. ook voor de alleenstaande ouders geldt dat de mannen overwegend een voltijdse betrekking hebben, dat de vrouwen meer niet dan wel beroepsactief zijn en dat enkel bij de vrouwen een relatief groot aantal van de beroepsactieven slechts deeltijds werkt. Ook naar burgerlijke staat zijn er grote verschillen in die zin dat de verweduwden, verhoudingsgewijze t.o.v.

de niet-verweduwden, minder beroepsactief zijn en dat de beroepsactieven onder hen vaker deeltijds werken. Dit komt vooral bij de vrouwen tot uiting, aangezien in elke categorie naar burgerlijke staat de grote meerderheid van de mannen beroepsactief is. M.a.w. geslacht en burgerlijke staat hebben een cumulatief effect op het al dan niet beroepsactief zijn.

11. Van de respondenten leven er 18 % samen met een partner. Wanneer men hun beroepsactiviteit bekijkt in combinatie met de beroepsactiviteit van hun partner stelt men een duidelijk negatieve samenhang vast. D.w.z. indien de alleenstaande ouder niet werkt is de kans groter dat de partner werkt en omgekeerd indien de partner niet werkt is de kans groter dat de alleenstaande ouder werkt. M.a.w. ook bij de alleenstaande ouders die samenleven met een partner, zonder dat die samenleving gewettigd is door een huwelijk, treedt er een duidelijke rolverdeling op. Deze rolverdeling is geslachtsspecifiek. Of het nu gaat om alleenstaande ouders die niet samenleven met een partner of om alleenstaande ouders die wel samenleven met een partner of om de partners van alleenstaande ouders, mannen zijn steeds beroepsactiever dan vrouwen.
12. 85,6 % van de niet-beroepsactieven "werkt thuis". Dit is 40,7 % van alle respondenten (beroepsactieven én niet-actieven).

Verder zijn van de niet-beroepsactieve alleenstaande ouders 7,3 % werkloos en 4 % invalide.

Deze cijfers liggen opnieuw totaal anders voor mannen dan voor vrouwen. De niet-beroepsactieve alleenstaande moeders werken over 't algemeen thuis (89,4 %). Niet-beroepsactieve alleenstaande vaders zijn dit over 't

algemeen eerder gedwongen : 75 % onder hen zijn invalide, werkloos of gepensioneerd. Van alle alleenstaande moeders (zowel beroepsactieven als niet-actieven) werken er 49,6 % thuis. Van alle alleenstaande vaders slechts 2 %.

Het "thuiswerken" is dus duidelijk niet weggelegd voor de man, ook niet wanneer hij als overblijvende ouder voor één of meer kinderen beneden de 18 jaar instaat. In de eerste plaats is hij beroepsactief. Deeltijdse arbeid komt nauwelijks voor. De niet-beroepsactieve mannen zijn dit grotendeels eerder gedwongen.

13. De gemiddelde huwelijksduur van de alleenstaande ouders op het moment van de feitelijke scheiding bedroeg ongeveer 14 jaar.

De verweduwden hadden op het ogenblik van de scheiding over 't algemeen een langere huwelijksduur gekend dan de feitelijk gescheidenen en deze op hun beurt een langere huwelijksduur dan de wettelijk gescheidenen. De mediaan-huwelijksduur bedraagt respectievelijk 18,1 jaar; 9,8 jaar en 8,2 jaar.

14. De meerderheid (58,6 %) van de respondenten is minder dan 5 jaar alleenstaand.

De mannelijke respondenten zijn over 't algemeen iets korter alleenstaand dan de vrouwelijke respondenten.

De verweduwden en de feitelijk gescheidenen hebben verhoudingsgewijze een kortere anciënniteit als alleenstaande ouder dan de wettelijk gescheidenen. De ongehuwden hebben over 't algemeen de langste anciënniteit.

Het feit dat wettelijk gescheidenen over 't algemeen een langere anciënniteit als alleenstaande ouder hebben wijst er op dat een aantal feitelijke scheidingen na een zekere periode wettelijk bekrachtigd worden.

Opmerkelijk was ook dat de alleenstaande ouders die geen anciënniteit konden of wilden opgeven hoofdzakelijk gescheiden en in meerderheid dan nog wettelijk gescheiden zijn.

15. Opmerkelijk is ten slotte dat de feitelijk en de wettelijk gescheidenen bij de uittekening van hun profiel op de meeste variabelen elkaar niet veel ontliepen. Bovendien vormden zij steeds de tussengroep tussen de verwe-
duwden en de ongehuwden die meestal wel duidelijk met elkaar contrasteren.

Hoofdstuk 3 : De inkomenssituatie en de financiële problemen

§ 1. Inleiding

Uit de literatuur omtrent armoede blijkt dat bij studies van het profiel van de armoede-populatie, de factor gezinsonvolledigheid belangrijk is (1).

Niet alleen buitenlandse studies echter wijzen op de relatie tussen gezinsonvolledigheid en armoede, ook Belgische publikaties duiden op het belang ervan.

Sinds 1 januari 1975 werd in België het recht op bestaansminimum toegekend (2). Op 30 november 1976 waren er in totaal 11.205 rechthebbenden (3).

Naar leefsituatie is de verdeling :

samenwonende echtgenoten :	1.176	10,5 %
alleenstaanden :	7.186	64,1 %
andere samenwonenden :	2.843	25,4 %
<u>totaal</u>	<u>11.205</u>	<u>100,0 %</u>

Op basis van deze cijfers kan slechts een schatting ge-

-
- (1) Zie Q.M. VAN BIJSTERVELD, Een sociale voorziening en haar cliënten; een onderzoek naar de bijstandverlening aan vrouwelijke gezinshoofden, Tilburg, 1975, 359 p.
L. KRIESBERG, Mothers in Poverty; a Study of Fatherless Families, Chicago, 1970, 356 p.
M. WYNN, Fatherless Families, Londen, 1964, p. 24.
 - (2) Wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het bestaansminimum. Het Belgisch Staatsblad, 18 september 1974.
 - (3) Vragen en Antwoorden - Kamer van Volksvertegenwoordigers, (1977) 13, p. 671-672.

maakt worden van het aantal alleenstaande ouders dat een bestaansminimum ontvangt. Duidelijk is dat slechts 10,5 % van het aantal rechthebbenden in een gelegitimeerd volledig gezinsverband leeft.

Alhoewel dus met enige omzichtigheid gesteld kan worden dat de groep der alleenstaande ouders oververtegenwoordigd is binnen de armoede-populatie, betekent dit nog niet dat een groot aantal alleenstaande ouders financieel gemarginaliseerd zijn.

In buitenlandse onderzoeken wordt vastgesteld dat alleenstaande ouders financieel aanzienlijk zwakker staan dan de volledige gezinnen (1).

Belangrijk is echter dat binnen de categorie alleenstaande ouders verschillen bestaan naar type alleenstaande ouder. Uit deze studies blijkt dat de financiële situatie van alleenstaande vaders gunstiger is dan deze van alleenstaande moeders; deze van weduwen beter dan deze van de overige alleenstaande moeders, en de onvolledige gezinnen met zeer jonge kinderen er het slechtst aan toe zijn (2).

Een deel van het onderzoeksopzet was precies rond deze vraagstelling gecentreerd : welke types kunnen in de categorie alleenstaande ouders naar de financiële situatie worden onderkend en werkt deze situatie de marginalisatie in de hand ? Ligt de financiële situatie gedifferentieerd voor types van één-oudergezinnen en kan er m.a.w. sprake

(1) Report of the Committee on One-Parent Families, London, 1974, p. 261.

A. HUNT; Families and their needs, London, 1973, p. 30.

(2) Report of the Committee on One-Parent Families, London, 1974, p. 261;

G. PICHAULT, Femmes-chefs de ménage de la ville de Liège, Population et Famille, 28(1973) 1, p. 35-44.

A. HUNT, ibid., p. 29-30.

zijn van een vorm van interne marginaliteit ?

Doorheen de ganse bespreking van de financiële situatie zullen telkens de reeds hoger besproken cruciale variabelen aan de orde komen, nl. geslacht, burgerlijke staat en samenstelling van de huishouding.

Om de financiële situatie, globaal en in relatie tot de genoemde variabelen te meten, werden in de vragenlijst twee metingen ingebouwd, nl. de methode van de inkomensschaal en de methode van de inkomstenbronnen. Beide methodes zullen besproken en nader uitgewerkt worden. Uiteindelijk werd geopteerd de methode van de inkomstenbronnen in de verdere analyse te weerhouden. In totaal waren in de vragenlijst 40 inkomstenbronnen voorzien, die later werden gereduceerd tot een vier-deling : inkomen uit arbeid, uit sociale zekerheid, uit privé-instanties en uit bezit. Na de analyse van de totale inkomenssituatie, zal elk van deze bronnen afzonderlijk worden besproken.

Enige aandacht zal ook geschonken worden aan specifieke inkomstenbronnen zoals alimentatie, kinderbijslag, enz.

Er zal telkens nagegaan worden hoeveel respondenten de respectievelijke inkomstenbronnen ontvangen, en, indien dit niet het geval is, welke daarvoor de redenen zijn.

Tenslotte zal een aparte bespreking worden gegeven betreffende de gerapporteerde financiële problemen, en de eventuele posten waarop moet bespaard worden.

§ 2. Methodes van bevraging, operationalisatie van het begrip inkomen, kenmerken van de alleenstaande ouders waarvan het totale netto-maandelijkse inkomen niet kon worden berekend

Het verkrijgen van informatie over het inkomen via een interview is nog steeds een delicate aangelegenheid.

Daarom werd er bij de opstelling van de vragenlijst uitvoerig aandacht aan besteed (1).

Door het aanwenden van twee verschillende methodes van bevraging werd gepoogd de betrouwbaarheid en exactheid van de informatie zoveel mogelijk te waarborgen.

A. Directe bevraging via de methode van de inkomensschaal

De respondenten werd gevraagd het totale netto-maandelijkse inkomen, alles inbegrepen, van de huishouding, te rangschikken op een inkomensschaal. De schaal is samengesteld uit tien categoriën gaande van "minder dan 5.000 fr" tot "50.000 fr en meer", telkens met een klasse-interval van 5.000 fr.

Deze vraag behoort in de vragenlijst tot de laatste van een reeks vragen betreffende de inkomenssituatie.

(1) Bijlage : vragenlijst onderzoek alleenstaande ouders, vragen 80-106.

B. Indirecte bevraging via de methode van de inkomstenbronnen

Aan de respondenten werd een lijst voorgelegd van 40 mogelijke bronnen van inkomsten (1). Vooreerst werd hen gevraagd, deze bronnen van inkomsten te vermelden welke op het moment van het interview voor de huishouding van toepassing zijn (2).

Vervolgens werd gevraagd hoeveel ongeveer het netto-inkomen gemiddeld per maand bedraagt, voor elke bron waaruit inkomsten worden betrokken.

M.b.t. sommige inkomstenbronnen diende vermeld aan welke persoon van de huishouding deze inkomsten worden uitbetaald. Het is immers mogelijk dat diverse leden van de huishouding eenzelfde inkomensbron betrekken.

De veertig inkomstenbronnen werden bij de analyse samgetrokken tot vier soorten van inkomens :

1. Inkomen uit arbeid :

1. inkomen uit eigen arbeid
2. inkomen uit arbeid van huidige partner
3. inkomen uit arbeid van vroegere partner

(1) Tevens werd een open categorie : "andere inkomstenbronnen" voorzien.

(2) Dezelfde werkwijze werd toegepast voor een bevraging van de inkomenssituatie op het moment dat de respondent alleen kwam te staan. Deze gegevens werden niet verwerkt omwille van de hoge non-response.

4. inkomen uit arbeid van één of meerdere kinderen
5. indien de categorie "andere" betrekking heeft op een arbeidsinkomen
2. Inkomen uit sociale zekerheid en vanwege officiële instanties
 1. eigen werkloosheidsvergoeding
 2. werkloosheidsvergoeding van huidige partner
 3. werkloosheidsvergoeding van één of meerdere kinderen
 4. sluitingsvergoeding
 5. wachtgeld bij sluiting van onderneming
 6. fondsen voor bestaanszekerheid
 7. ziekte- of invaliditeitsvergoeding
 8. rente voor arbeidsongeschiktheid wegens arbeidsongevallen
 9. rente voor arbeidsongeschiktheid wegens beroepsziekten
 10. ouderdoms- of rustpensioen
 11. overlevingspensioen
 12. brugpensioen
 13. gewaarborgd inkomen voor bejaarden
 14. aanpassingsuitkering
 15. arbeidsongevallenrente aan wezen
 16. bijkomende toelage van het Fonds voor Arbeidsongevallen
 17. gewone kinderbijslag
 18. verhoogde kinderbijslag voor wezen
 19. verhoogde kinderbijslag voor kinderen van invaliden
 20. verhoogde kinderbijslag voor mindervalide kinderen
 21. gewaarborgde kinderbijslag
 22. tegemoetkomingen voor mindervaliden
 23. bestaansminimum

- 24. toelagen C.O.O. (O.C.M.W.)
- 25. studiebeurzen
- 26. militiegeld
- 27. tussenkomst van het Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden
- 28. indien de categorie "andere" betrekking heeft op inkomen uit sociale zekerheid of vanwege officiële instanties
- 3. Inkomen vanwege privé-instanties
 - 1. onderhoudsgeld voor de kinderen
 - 2. alimentatie
 - 3. inkomen uit individuele verzekering
 - 4. inkomen uit groepsverzekering
 - 5. vroegere partner draagt bij
 - 6. familieleden dragen bij
 - 7. indien de categorie "andere" betrekking heeft op inkomen vanwege privé-instanties
- 4. Inkomen uit bezit
 - 1. verhuur van kamer(s)
 - 2. verhuur van huis of appartement
 - 3. inkomen uit aandelen, obligaties, ander privé-bezit
 - 4. indien de categorie "andere" betrekking heeft op inkomen uit bezit of vermogen.

Niet elke mogelijke inkomstenbron werd als variabele gecodeerd. In het codeschema werd een maximum van zes verschillende inkomstenbronnen voorzien. Uit de controle van 368 toevallig getrokken vragenlijsten bleek namelijk dat slechts 2 respondenten meer dan 6 inkomstenbronnen hadden aangeduid.

In de analyse van het netto-maandelijkse inkomen van huishoudingen van alleenstaande ouders op basis van deze gede-

tailleerde bevraging via inkomstenbronnen, werden alleen de respondenten betrokken die voor elke opgegeven inkomstenbron ook een reëel bedrag hebben vermeld.

C. Vergelijking tussen de bevraging via inkomensschaal en inkomstenbronnen

De vergelijking tussen beide methodes aangewend ter bevraging van het totale netto-maandelijkse inkomen van de huishouding, betreft alleen deze respondenten die beide vragen hebben beantwoord. Dit zijn 568 van de 836 onderzoekseenheden of 67,9 %. Voor 1/3 der respondenten ontbreekt de informatie voor één der vragen of voor beide.

Tabel 3.1 : Vergelijking tussen het totale netto maandelijkse inkomen bevraagd via een inkomensschaal en via inkomstenbronnen, van alleenstaande ouders die beide vragen hebben beantwoord

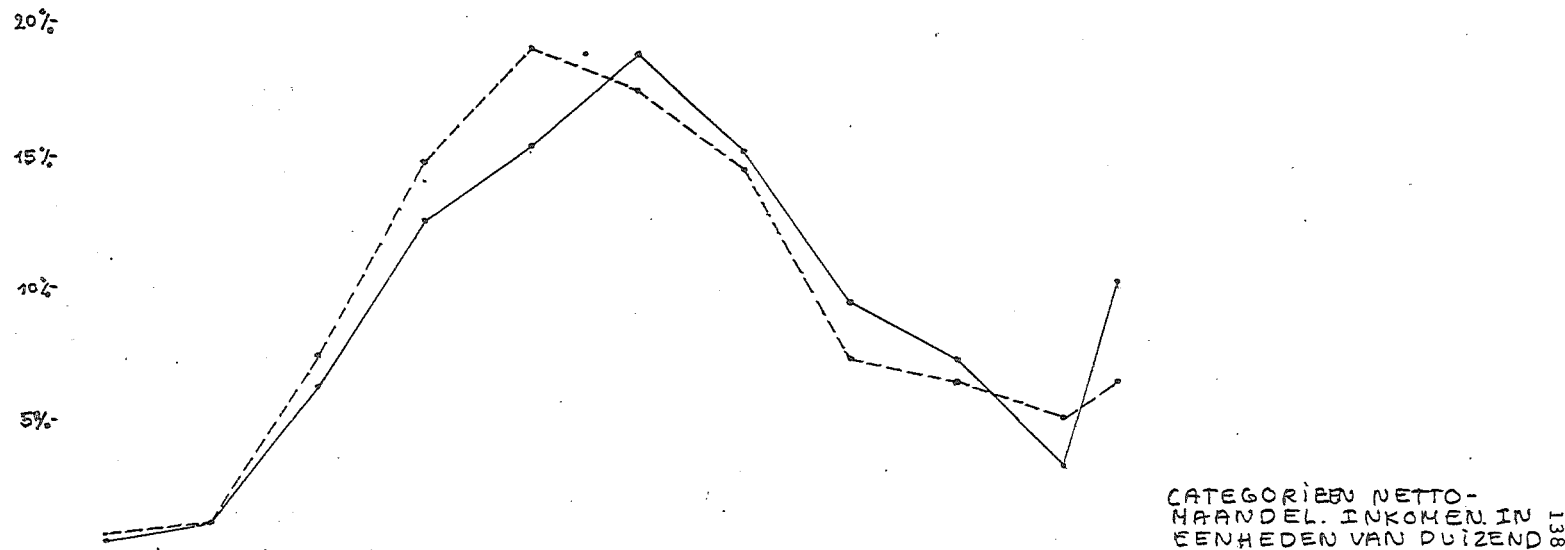
	Inkomstenbronnen		Inkomensschaal		Verschil	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 5.000 fr.	3	0,5	4	0,7	+ 1	+ 0,2
5.000 - 10.000	7	1,2	6	1,1	- 1	- 0,1
10.000 - 15.000	35	6,2	42	7,4	+ 7	+ 1,2
15.000 - 20.000	71	12,5	84	14,8	+ 13	+ 2,3
20.000 - 25.000	87	15,3	108	19,0	+ 21	+ 3,7
25.000 - 30.000	106	18,7	98	17,3	- 8	- 1,4
30.000 - 35.000	86	15,1	82	14,4	- 4	- 0,7
35.000 - 40.000	54	9,5	41	7,2	- 13	- 2,3
40.000 - 45.000	42	7,4	37	6,5	- 5	- 0,9
45.000 - 50.000	19	3,4	29	5,1	+ 10	+ 1,7
50.000 en meer	58	10,2	37	6,5	- 21	- 3,7
	568	100,0	568	100,0		

GRAFIEK 1 : VERDELING VAN DE ALEENSTAANDE OUDERS (PERCENTAGES) NAAR HET TOTALE NETTO-MAANDELYKSE INKOMEN, BEVRAAGD VIA EEN INKOMENSSCHAAL EN VIA INKOMENSBRONNEN, VAN DE HUISHOUDING.

PERCENTAGE
ALEENSTAANDE
OUDERS

———— INKOMSTENBRONNEN

----- INKOMENSSCHAAL

Uit tabel 1 blijkt dat meer alleenstaande ouders inkomens vermelden van minder dan 25.000 fr. via de methode van de inkomensschaal dan via deze van de inkomstenbronnen.

Vanaf 25.000 fr. netto-maandelijks gezinsinkomen is de verhouding andersom. Meer alleenstaande ouders geven een inkomen van 25.000 fr. en meer op via de methode van inkomstenbronnen dan via deze van de inkomensschaal.

De verschillen per inkomenscategorie tussen de twee bevragingswijzen zijn evenwel gering. De grootste verschillen treden op in de categorieën "20.000-25.000 fr." en "50.000 en meer". De categorie "50.000 fr. en meer" vormde de laatste inkomenscategorie op de inkomensschaal. Mogelijkerwijze bestaat er bij een aantal respondenten een psychologische barrière om zich in de hoogste inkomensklasse te situeren. Dit zou ook het bruuske positieve verschil in de voorlaatste categorie kunnen verklaren.

Wanneer mag aangenomen worden dat het inkomen het meest exact wordt bepaald via de methode van de inkomstenbronnen, kan uit de tabel worden afgeleid dat de respondenten het inkomen van de huishouding overschatten op de inkomensschaal wanneer dit inkomen minder dan 25.000 fr. bedraagt. Wanneer dit inkomen meer dan 25.000 fr. bedraagt wordt het eerder onderschat. Een nauwkeuriger vergelijking waarbij wordt nagegaan hoe elke respondent zich situeert op beide inkomensschalen, levert een genuanceerder beeld op (tabel 3.2). Tabel 3.2 toont aan dat een overschatting van het gezinsinkomen via bevraging volgens de schaalmethode optreedt in de lagere inkomenscategorieën. Overschatting van het inkomen komt echter niet vaak voor. Slechts 16 (2,8 %) der respondenten hebben zich hoger gesitueerd op de inkomensschaal dan op de schaal der inkomstenbronnen. Onderschatting treedt relatief meer op. 153 alleenstaande ouders of 26,9 % van het totaal geeft een lager inkomen op bij bevraging via de schaalmethode dan bij bevraging via de inkomstenbronnen.

Tabel 3.2 : Vergelijking van het netto maandelijks inkomen in categorieën, van alleenstaande ouders
volgens de methode van de inkomensschaal en volgens de methode van de inkomstenbronnen

Via inkomsten- bronnen Via in- komensschaal	Minder dan 5.000 fr.	5.000 - 10.000 fr.	10.000 - 15.000 fr.	15.000 - 20.000 fr.	20.000 - 25.000 fr.	25.000 - 30.000 fr.	30.000 - 35.000 fr.	35.000 - 40.000 fr.	40.000 - 45.000 fr.	45.000 - 50.000 fr.	50.000 fr. en meer	Totaal
Minder dan 5.000 fr.	3	1										4
5.000 - 10.000 fr.		6										6
10.000 - 15.000 fr.			31	10	1							42
15.000 - 20.000 fr.			4	55	20	3	2					84
20.000 - 25.000 fr.				6	62	29	8	3				106
25.000 - 30.000 fr.					3	72	16	7				93
30.000 - 35.000 fr.					1	2	60	15	3		1	82
35.000 - 40.000 fr.								29	9	2	1	41
40.000 - 45.000 fr.									30	3	4	37
45.000 - 50.000 fr.										14	15	29
50.000 fr. en meer											37	37
Totaal	3	7	35	71	87	106	86	54	42	19	55	558

D. Kenmerken van de alleenstaande ouders waarvan het totale netto maandelijks inkomen niet kan worden berekend

Wanneer de respondenten voor één of meerdere van de door hen aangeduide inkomstenbronnen geen reëel bedrag vermelden, kan het netto maandelijks inkomen niet worden berekend. Deze groep is relatief belangrijk en omvat 248 respondenten of 29,7 % van de steekproefomvang (1).

Om na te gaan of deze relatief hoge non-response de informatie over het inkomen vertekent, worden de alleenstaande ouders voor wie het inkomen kon worden berekend naar een aantal relevante kenmerken vergeleken met de respondenten van wie het inkomen niet gekend is.

Naar geslacht van de alleenstaande ouder, de verstedelijkingsgraad van zijn woonplaats, zijn burgerlijke staat en leeftijd, treden geen significante verschillen op tussen beide groepen. Er is evenmin vertekening naar anciënniteit van het alleenstaand ouderschap, noch naar het aantal personen in de huishouding.

Een aantal kenmerken echter, veroorzaken wel scheeftekening. Deze worden daarom meer gedetailleerd besproken.

1. Samenstelling van de huishouding

Naar de samenstelling van de huishouding zijn belangrijke verschillen vast te stellen. Bijzonder opvallend is het non-response percentage bij de alleenstaande ouders die in een uitgebreid gezinsverband leven. (Tabel 3.3)

(1) In het onderzoek "Femmes-chefs de ménage de la ville de Liège" weigerde 27 % het bedrag van één of meerdere inkomstenbronnen op te geven.
G. PICHAULT, Femmes-chefs de ménage de la ville de Liège, Population et Famille, 28(1973) 1, p. 35.

Tabel 3.3 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar al of niet informatie over het inkomen en samenstelling van de huishouding

Samenst. huish. Infor- matie	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebr.		Volledige kern		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Wel informatie	414	74,3	69	54,3	105	69,1	588	70,3
Geen informatie	143	25,7	58	45,7	47	30,9	248	29,7
Totaal	557	100,0	127	100,0	152	100,0	836	100,0

$$\chi^2 = 19,9 \quad df = 2 \quad p < .001$$

Tabel 3.4 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar al of niet informatie over het inkomen en de gemiddelde leeftijd van de kinderen

Informatie	- 5 jaar		5 - 10 j.		10 - 15 j.		15 - 20 j.		20 j. +		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Wel informatie	42	75,0	89	61,8	202	80,2	215	67,8	40	59,7	588	70,3
Geen informatie	14	25,0	55	38,2	50	19,8	102	32,2	27	40,3	248	29,7
Totaal	56	100,0	144	100,0	252	100,0	317	100,0	67	100,0	836	100,0

$$\chi^2 = 21,9 \quad df = 4 \quad p < .001$$

2. Gemiddelde leeftijd van de kinderen

In functie van de gemiddelde leeftijd van alle kinderen in de huishouding treden relatief grote verschillen op. De procentueel hoogste non-response is gesitueerd in de huishoudens met een gemiddelde leeftijd der kinderen van 20 jaar en meer. Belangrijk is ook de 38,2 % non-response in de groep met kinderen waarvan de gemiddelde leeftijd zich tussen 5 - 10 jaar situeert. (Tabel 3.4)

3. Aantal kinderen in de huishouding

Zowel de huishoudens met 1 kind als deze met 5 of meer kinderen tellen procentueel de hoogste non-response. De laagste non-response is gesitueerd in de huishoudens met 3 kinderen. (Tabel 3.5)

4. Opleidingsniveau respondent

Een relatief lage non-response is vast te stellen voor de respondenten met een lager onderwijsniveau en met een hogere secundaire opleiding. Een relatief hoge non-response is gescoord door alleenstaande ouders met een lager secundaire en een hogere onderwijsopleiding. (Tabel 3.6)

5. Arbeid van de respondent

Respondenten die werken geven in mindere mate dan diegenen die niet werken informatie over het bedrag aan inkomsten dat zij uit één of meerdere bronnen trekken. (Tabel 3.7)

6. Beroepsniveau respondent

Opmerkelijk is vooral het feit dat meer respondenten met hoog beroepsniveau geen antwoord op de vraag over de in-

Tabel 3.5 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar al of niet informatie over het inkomen en aantal kinderen in de huishouding

Informatie	1 kind		2 kind.		3 kind.		4 kind.		5 kind. en meer		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Wel informatie	173	64,3	187	70,8	139	79,9	50	70,4	39	67,2	588	70,3
Geen informatie	96	35,7	77	29,2	35	20,1	21	29,6	19	32,8	248	29,7
Totaal	269	100,0	264	100,0	174	100,0	71	100,0	58	100,0	836	100,0

$$\chi^2 = 12,58 \quad df = 4 \quad p < .05$$

Tabel 3.6 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar al of niet informatie over het inkomen en opleidingsniveau van de respondent

Informatie	Lager ond.		Lager sec.		Hoger sec.		Hoger ond.		Totaal (x)	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Wel informatie	310	74,5	99	61,9	79	73,8	51	65,4	539	70,8
Geen informatie	106	25,5	61	38,1	28	26,2	27	34,6	222	29,2
Totaal	416	100,0	160	100,0	107	100,0	78	100,0	761	100,0

(x) Voor 75 respondenten is het opleidingsniveau ongekend.

$$\chi^2 = 10,50 \quad df = 3 \quad p < .05$$

Tabel 3.7 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders
naar al of niet informatie over het inkomen
en naar al dan niet beroepsactief zijn van
de alleenstaande ouder

Informatie	Werkt		Werkt niet		Totaal (x)	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Wel informatie	287	65,7	300	75,4	587	70,3
Geen informatie	150	34,3	98	24,6	248	29,7
Totaal	437	100,0	398	100,0	835	100,0

(x) 1 respondent gaf geen antwoord

$$\chi^2 = 9,38 \quad df = 1 \quad p < .01$$

Tabel 3.8 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar wel of geen informatie over het inkomen en beroepsniveau van de respondent

Informatie	Laag		Middenlaag		Middenhoog		Hoog		Totaal (x)	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Wel informatie	156	76,1	55	50,0	60	75,0	16	38,1	287	65,7
Geen informatie	49	23,9	55	50,0	20	25,0	26	61,9	150	34,3
Totaal	205	100,0	110	100,0	80	100,0	42	100,0	437	100,0

(x) 298 respondenten zijn niet beroepsactief; 1 gaf geen antwoord

$$\chi^2 = 39,18 \quad df = 3 \quad p < .001$$

komstenbronnen hebben gegeven dan wel. Bovendien zijn er evenveel respondenten die wel als die geen antwoord hebben gegeven in categorie middenlaag beroepsniveau. Deze laatste categorie bevat onder meer de kleine zelfstandigen zoals winkeliers en landbouwers zonder personeel.

Besluit

De verschillen tussen de percentages van één-oudergezinnen waarvoor het totale netto-maandelijkse inkomen kon worden berekend en deze waarvoor dit niet kon, zijn voor de meeste van de onderzochte kenmerken niet zo groot dat ze vertekening zullen teweegbrengen.

Hierop zijn een aantal uitzonderingen. Naar samenstelling van de huishouding is de groep van één-oudergezinnen, waarvoor het inkomen kon worden berekend, vertekend t.o.v. de totale populatie.

De onvolledig uitgebreide gezinnen, namelijk deze, waar naast de alleenstaande ouder en de kinderen, derden, meestal verwanten in de huishouding leven, zijn sterk ondervertegenwoordigd.

Een reden voor de hoge non-response in deze groep kan zijn dat de alleenstaande ouder vaak niet op de hoogte is van de bedragen aan inkomen uit bvb. arbeid of pensioen die de inwonende verwant of ouder verwerft.

Dezelfde redenering kan aangevoerd worden m.b.t. de alleenstaande ouders met kinderen van 20 j. en meer in de huishouding. Deze zijn eveneens ondervertegenwoordigd in de groep der ouders waarvan het totale netto-maandelijkse inkomen gekend is. Vertekening treedt eveneens op m.b.t. het aantal kinderen in de huishouding. Zowel de huishou-

dens met 1 kind als deze met 5 of meer kinderen vertonen een significant hogere non-response. Onduidelijk is de scheeftrekking m.b.t. het opleidingsniveau van de respondent. Niet alleen de respondenten, die hoger onderwijs hebben gevolgd maar ook diegenen die enkel een lager secundaire onderwijsopleiding hebben gehad, vertonen een hogere non-response.

Belangrijk is eveneens dat de beroepsactieve respondenten significant ondervertegenwoordigd zijn in de groep van alleenstaande ouders waarvoor het inkomen kan worden nagegaan.

Tevens zijn van de beroepsactieve respondenten, diegenen met een hoog beroepsniveau, respectievelijk middenlaag niveau (zelfstandigen, landbouwers, winkeliers) ondervertegenwoordigd.

Vermoed mag worden dat de meeste van de niet in de analyse van het totale netto-maandelijkse inkomen betrokken huishoudens van alleenstaande ouders een relatief hoog inkomen hebben.

Derhalve dienen bij de veralgemening van de resultaten naar de totale populatie van alleenstaande ouders in België een aantal beperkingen te worden ingebouwd.

Toch wordt bij de analyse geopteerd voor de berekening van bedragen van inkomstenbronnen als indikator van het netto-maandelijks gezinsinkomen boven het inkomen geschat door de respondent (inkomensschaal cfr. supra). Laatst genoemde bevragingwijze levert een niet controleerbare onderschatting van het inkomen op terwijl de eerstgenoemde, weliswaar voor een beperktere groep alleenstaande ouders, een tamelijk exacte weergave van het inkomen waarborgt.

§ 3. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen

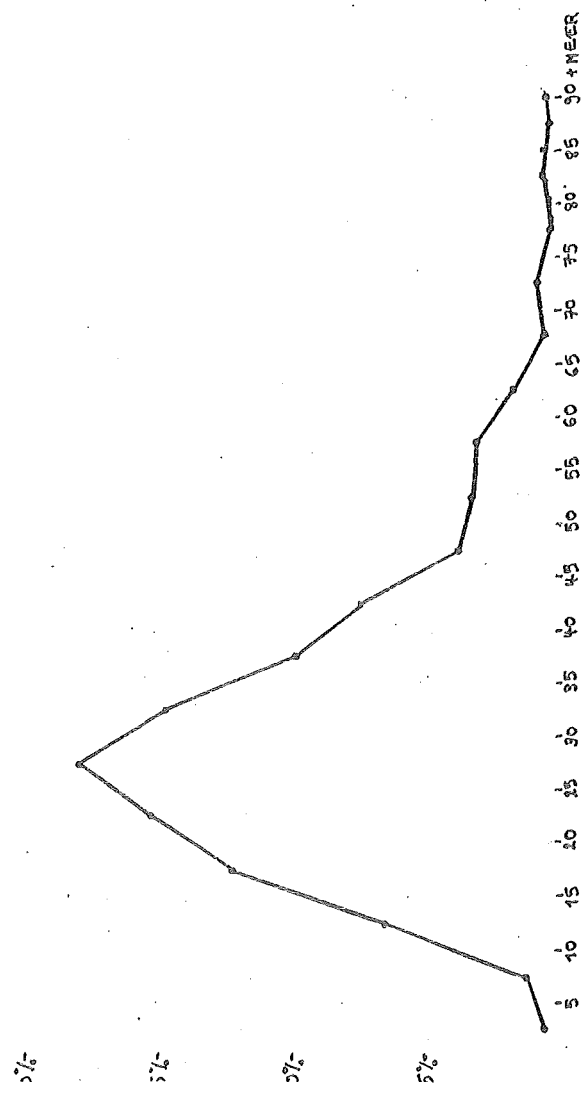
Het gemiddelde inkomen van de groep der alleenstaande ouders, berekend op basis van de reële bedragen, is 31.341 fr. totaal netto per maand voor de huishouding. De mediaan is 29.000 fr.; de modus 27.000 fr. De spreiding varieert van "geen inkomen" tot 92.000 fr. netto per maand.

Uit tabel 3.9 blijkt dat 20,2 % van de respondenten een netto gezinsinkomen heeft van minder dan 20.000 fr. per maand; 21,7 % heeft meer dan het dubbele of "40.000 fr. of meer" per maand.

Tabel 3.9 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen in categorieën, van de huishouding - bevraging via de inkomstenbronnen

	A.C.	%	Cum. %
Minder dan 5.000 fr.	3	0,5	0,5
5.000 - 10.000 fr.	7	1,2	1,7
10.000 - 15.000 fr.	38	6,5	8,2
15.000 - 20.000 fr.	71	12,1	20,2
20.000 - 25.000 fr.	90	15,3	35,5
25.000 - 30.000 fr.	106	18,0	53,6
30.000 - 35.000 fr.	87	14,8	68,4
35.000 - 40.000 fr.	58	9,9	78,2
40.000 - 45.000 fr.	43	7,3	85,5
45.000 - 50.000 fr.	23	3,9	89,5
50.000 - 55.000 fr.	19	3,2	92,7
55.000 - 60.000 fr.	18	3,1	95,7
60.000 - 65.000 fr.	10	1,7	97,4
65.000 - 70.000 fr.	3	0,5	98,0
70.000 - 75.000 fr.	4	0,7	98,6
75.000 - 80.000 fr.	2	0,3	99,0
80.000 - 85.000 fr.	3	0,5	99,5
85.000 - 90.000 fr.	1	0,2	99,7
90.000 fr. en meer	2	0,3	100,0
Totaal	588	100,0	

GRAFIEK 2 : VERDELING VAN DE ALLEENSTAANDE OUDERS (PERCENTAGES) NAAR HET TOTALE
 NETTO HANDELYKSE INKOMEN VAN DE HUISHOUDING (IN CATEGORIËN)
 BEVRAGING VIA DE INKOMSTENBRONNEN

CATEGORIËN
 NETTO HANDELYKSE INKOMEN
 IN EENHEDEN VAN DUIZEND

In de grafische voorstelling komt tot uiting dat de verdeling van het percentage alleenstaande ouders over de verschillende inkomensklassen (uitgedrukt in klassemiddens) nogal symmetrisch verloopt. De curve vertoont echter positieve scheefheid vanaf een inkomen van ongeveer 45 à 50.000 fr.

Een aantal alleenstaande ouders, alhoewel de percentages eerder gering zijn, hebben dus ook extreem hoge inkomens tot en met 90.000 fr. en meer.

A. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen per gezinslid

Tabel 3.10 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het maandelijks gezinsinkomen per gezinslid

	A.C.	%	Cum. %
Minder dan 5.000 fr.	71	12,1	12,1
5.000 - 10.000 fr.	322	54,8	66,8
10.000 - 15.000 fr.	152	25,9	92,7
15.000 fr. en meer	43	7,3	100,0
Totaal	588	100,0	

Onder gezinslid wordt verstaan elke persoon behorende tot en aanwezig in de huishouding. Het hoogste percentage van de één-ouder gezinnen, namelijk meer dan de helft, heeft meer dan 5.000 fr. maar minder dan 10.000 fr. inkomen per lid van de huishouding. Het gemiddelde inkomen per gezinslid is 8.921 fr. De mediaan is 8.250 fr. en de modus 7.000 fr., 12,1 % der één-ouder gezinnen heeft minder dan 5.000 fr. inkomen per gezinslid en 7,3 % meer dan 15.000fr.

De spreiding is zeer groot en varieert van 0 fr. inkomen tot 46.000 fr. inkomen per gezinslid.

B. Het totale netto maandelijks inkomen naar geslacht van de alleenstaande ouder

Uit tabel 3.11 blijkt dat de huishoudingen van alleenstaande vaders zich significant in hogere inkomensklassen bevinden dan deze van alleenstaande moeders.

Ongeveer één vierde van de alleenstaande moeders hebben een netto-maandelijks inkomen van minder dan 20.000 fr., tegenover slechts 2,6 % van de alleenstaande vaders.

20,2 % van de mannen hebben netto 50.000 fr. of meer per maand tegenover slechts 8,2 % van de vrouwen.

Tabel 3.11 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto-maandelijks inkomen in klassen en naar geslacht van de alleenstaande ouder

Netto-maandelijks klasse-inkomen	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 20.000 fr.	3	2,6	116	24,5	119	20,3
20.000 - 30.000 fr.	39	34,2	157	33,1	196	33,3
30.000 - 40.000 fr.	31	27,2	114	24,1	145	24,7
40.000 - 50.000 fr.	18	15,8	48	10,1	66	11,2
50.000 fr. en meer	23	20,2	39	8,2	62	10,5
Totaal	114	100,0	474	100,0	588	100,0

$$\chi^2 = 37,128 \quad df = 4 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,253$$

C. Het totale netto-maandelijks inkomen in klassen per gezinslid, naar geslacht van de alleenstaande ouder

Ook het netto-maandelijks inkomen per lid van de huishouding is significant hoger voor alleenstaande vaders dan voor alleenstaande moeders. In 14 % van de huishoudens der vrouwen heeft elk lid minder dan 5.000 fr. netto-inkomen per maand, bij de mannen slechts 4,4 %. 14 % van de alleenstaande vaders hebben een netto-maandelijks inkomen per lid van de huishouding van meer dan 15.000 fr. per maand, slechts 5,7 % van de alleenstaande moeders. De relatie tussen geslacht en inkomen per gezinslid is iets minder sterk dan deze tussen geslacht en totaal netto-maandelijks inkomen. Dit komt omdat het totaal aantal personen in de huishoudingen van mannelijke alleenstaande ouders iets hoger is dan in huishoudingen van alleenstaande moeders. Bij 31,6 % der mannen zijn 5 of 6 personen in de huishouding aanwezig, dit is slechts voor 23,3 % van de huishoudens van vrouwen zo. De relatie tussen geslacht en grootte van de huishouding is echter bijzonder zwak (Cramer's $V = 0,085$) en helemaal niet significant.

Tabel 3.12 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto-maandelijks inkomen (in klassen), per gezinslid en naar geslacht

Netto-maandelijks klasse-inkomen	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 5.000 fr.	5	4,4	66	13,9	71	12,1
5.000 - 10.000 fr.	52	45,6	270	57,0	322	54,8
10.000 - 15.000 fr.	41	36,0	111	23,4	152	25,9
15.000 fr. en meer	16	14,0	27	5,7	43	7,3
Totaal	114	100,0	474	100,0	588	100,0

$$\chi^2 = 23,42 \quad df = 3 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,20$$

D. Het totale netto-maandelijks inkomen naar samenstelling van de huishouding

Volledige gezinnen, namelijk deze waar de alleenstaande ouder met een partner samenwoont, hebben een significant hoger totaal netto-maandelijks inkomen dan onvolledige kernen en onvolledig uitgebreide gezinnen. Slechts 6,7 % van de volledige gezinnen heeft minder dan 20.000 fr. per maand t.o.v. 23,4 % van de onvolledige kernen en 21,7 % van de onvolledig uitgebreide gezinnen; 39 % van de volledige gezinnen, slechts 17,2 % van de onvolledige kernen en 23,1 % van de onvolledig uitgebreide gezinnen hebben meer dan 40.000 fr. totaal netto-inkomen per maand.

De onvolledig uitgebreide gezinnen zijn meer vertegenwoordigd in de hogere inkomensklassen dan de onvolledige kernen maar de verschillen zijn niet zo groot. (Tabel 3.13)

E. Netto-maandelijks inkomen per gezinslid naar samenstelling van de huishouding

Wanneer het totaal netto maandelijks inkomen per lid van de huishouding onderzocht wordt, krijgt men tegenovergestelde resultaten. Uit tabel 3.14 blijkt dat het inkomen per gezinslid het hoogst is bij onvolledige kernen d.w.z. huishoudingen die alleen bestaan uit de alleenstaande ouder en één of meerdere kinderen. 36,5 % van de onvolledige kernen hebben een inkomen per lid van de huishouding van meer dan 10.000 fr. t.o.v. slechts 14,5 % onvolledig uitgebreide gezinnen en 32,4 % volledige gezinnen. De verschillen qua inkomen per gezinslid zijn niet zo groot tussen volledige gezinnen en onvolledige kernen. De onvolledig uitgebreide gezinnen zijn er echter veel slechter aan toe. 31,9 % van deze huishoudingen hebben maandelijks een netto-inkomen per lid van minder dan 5.000 fr.

Tabel 3.13 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto
maandelijks inkomen in klassen, naar de samenstelling van
de huishouding

Netto gezinsinkomen	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 20.000 fr.	97	23,4	15	21,7	7	6,7	119	20,2
20.000 - 30.000 fr.	142	34,3	26	37,7	28	26,7	196	33,3
30.000 - 40.000 fr.	104	25,1	12	17,4	29	27,6	145	24,7
40.000 - 50.000 fr.	33	8,0	13	18,8	20	19,0	66	11,2
50.000 fr. en meer	38	9,2	3	4,3	21	20,0	62	10,5
Totaal	414	100,0	69	100,0	105	100,0	588	100,0

$$\chi^2 = 40,854 \quad df = 8 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,186$$

Alhoewel de onvolledig uitgebreide gezinnen qua totaal netto-maandelijks inkomen beter aan toe zijn dan de onvolledige kernen, hebben zij per gezinslid minder dan deze laatsten omdat er meer personen in de huishouding aanwezig zijn.

F. Het totale netto-maandelijks inkomen van de huishouding naar burgerlijke staat van de alleenstaande ouder

Uit tabel 3.15 blijkt dat er geen significante verschillen optreden tussen de totale netto maandelijkse inkomens in klassen van respectievelijk de feitelijk gescheidenen, verweduwen, wettelijk gescheidenen en ongehuwden in de steekproef. Hetzelfde geldt wat betreft het netto maandelijks inkomen in klassen per gezinslid van deze huishoudingen.

G. Het totaal netto-maandelijks inkomen van de alleenstaande ouder naar het aantal kinderen aanwezig in de huishouding

Tabel 3.16 toont dat het netto maandelijks inkomen hoger ligt naarmate er meer kinderen in de huishouding aanwezig zijn.

46,2 % van de huishoudens met 5 kinderen of meer hebben een inkomen van 50.000 fr. of meer, terwijl slechts 3,5 % van de alleenstaande ouders met 1 kind.

H. Het totale netto-maandelijks inkomen van de alleenstaande ouder naar het al dan niet beroepsactief zijn van de alleenstaande ouder

Wanneer de alleenstaande ouder beroepsactief is, is het totale netto maandelijks inkomen van de huishouding hoger dan wanneer dit niet het geval is.

Tabel 3.14 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto
maandelijks inkomen (in klassen) per gezinslid, naar samen-
stelling van de huishouding

Netto maandelijks inkomen	Onvolledi- ge kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 5.000 fr.	38	9,2	22	31,9	11	10,5	71	12,1
5.000 - 10.000 fr.	225	54,3	37	53,6	60	57,1	322	54,8
10.000 - 15.000 fr.	117	28,3	10	14,5	25	23,8	152	25,9
15.000 fr. en meer	34	8,2	0	0,0	9	8,6	43	7,3
Totaal	414	100,0	69	100,0	105	100,0	588	100,0

$$\chi^2 = 35,93 \quad df = 6 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,175$$

Tabel 3.15 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto maandelijks inkomen in klassen en naar burgerlijke staat

Netto maandelijks inkomen	Feitelijk gescheiden		Verweduwd		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 20.000 fr.	30	23,8	52	16,9	33	24,3	4	22,2	119	20,2
20.000 - 30.000 fr.	43	34,1	107	34,7	42	30,9	4	22,2	196	33,3
30.000 - 40.000 fr.	31	24,6	78	25,3	30	22,1	6	33,3	145	24,7
40.000 - 50.000 fr.	8	6,3	39	12,7	16	11,8	3	16,7	66	11,2
50.000 fr. en meer	14	11,1	32	10,4	15	11,0	1	5,6	62	10,5
Totaal	126	21,4	308	52,4	136	23,1	18	3,1	588	100,0

$$\chi^2 = 9,97407 \quad df = 12 \quad p > .05$$

Tabel 3.16 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto maandelijks gezinsinkomen (in klassen) en naar het aantal kinderen aanwezig in de huishouding

Totaal netto maand. gezinsinkomen	1		2		3		4		5 kind. + meer		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 20.000 fr.	61	35,3	41	21,9	15	10,8	2	4,0	0	0,0	119	20,2
20.000 - 30.000 fr.	61	35,3	69	36,9	47	33,8	11	22,0	8	20,5	196	33,3
30.000 - 40.000 fr.	32	18,5	51	27,3	37	26,6	17	34,0	8	20,5	145	24,7
40.000 - 50.000 fr.	13	7,5	14	7,5	26	18,7	8	16,0	5	12,8	66	11,2
50.000 fr. en meer	6	3,5	12	6,4	14	10,1	12	24,0	18	46,2	62	10,5
Totaal	173	100,0	187	100,0	139	100,0	50	100,0	39	100,0	588	100,0

Kendall's Tau B = 0,322 p < .001

27,3 % van de niet-actieve ouders hebben een inkomen voor de huishouding van minder dan 20.000 fr. per maand t.o.v. slechts 12,9 % der actieven. De relatie tussen het al dan niet beroepsactief zijn van de respondent en het inkomen is sterk en significant.

Tabel 3.17 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto maandelijks gezinsinkomen (in klassen) en naar het al dan niet beroepsactief zijn

Gezins- inkomen	Ja		Neen		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 20.000 fr.	37	12,9	82	27,3	119	20,3
20.000 - 30.000 fr.	88	30,7	108	36,0	196	33,4
30.000 - 40.000 fr.	74	25,8	71	23,7	145	24,7
40.000 - 50.000 fr.	44	15,3	22	7,3	66	11,2
50.000 fr. en meer	44	15,3	17	5,7	61	10,4
Totaal	287	100,0	300	100,0	587	100,0
	49,9		51,1		100,0	

Chi-kwadraat = 38.13458 df = 4 p < .001

Cramer's V = 0,25488

I. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen en de huidige partner

Wanneer de alleenstaande ouder in een volledig gezinsverband leeft d.w.z. samenwoont met een partner heeft hij/zij het financieel duidelijk beter dan andere alleenstaande ouders. Slechts 6,7 % heeft een inkomen van minder dan 20.000fr. en 20 % meer dan 50.000 fr. Ongeveer de helft heeft een inkomen van meer dan 40.000 fr. netto per maand. De respondenten die een vaste partner hebben waarmee ze niet samenwonen,

Tabel 3.18 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto maandelijks gezinsinkomen, naargelang de alleenstaande ouder al dan niet een huidige partner heeft en, in voorkomend geval, deze aanwezig is in de huishouding

Huidige partner Netto gezinsinkomen	Aanwezig in de huishouding		Niet aanwezig in de huishouding		Geen huidige partner		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 20.000 fr.	7	6,7	16	21,1	96	23,6	119	20,2
20.000 - 30.000 fr.	29	27,6	24	31,6	143	35,1	196	33,3
30.000 - 40.000 fr.	28	26,7	17	22,4	100	24,6	145	24,7
40.000 - 50.000 fr.	20	19,0	10	13,2	36	8,8	66	11,2
50.000 fr. en meer	21	20,0	9	11,8	32	7,9	62	10,5
Totaal	105	100,0	76	100,0	407	100,0	588	100,0
	17,9		12,9		69,2		100,0	

$$\chi^2 = 33,49834 \quad df = 8 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,16877$$

hebben een iets betere inkomenssituatie dan diegenen die geen huidige partner hebben. De verschillen zijn echter niet groot (tabel 3.18).

J. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen en het opleidingsniveau van de alleenstaande ouder

Alhoewel 51,1 % van de groep der respondenten waarvoor het inkomen kon berekend worden niet beroepsactief is (1), bestaat er toch een significante relatie tussen het opleidingsniveau van de respondent en het inkomen van de huishouding. Slechts 5,9 % van diegenen die hoger onderwijs hebben gevolgd, heeft een inkomen van minder dan 20.000 fr. per maand t.o.v. 21,9 % en 23,2 % van diegenen met een lagere onderwijsopleiding, respectievelijk lager secundaire onderwijsopleiding.

Anderzijds heeft 33,3 % van de ouders met een hogere onderwijsopleiding meer dan 50.000 fr. aan inkomen per maand t.o.v. slechts 7,1 % van hen met een lager onderwijsniveau (tabel 3.19).

Aangenomen mag worden dat, wat betreft de alleenstaande moeders, het opleidingsniveau vaak een indirecte indicator is voor het opleidingsniveau en/of beroepsniveau van de vroegere partner d.w.z. de echtgenoot. Bij gescheiden vrouwen of weduwen die alimentatie, onderhoudsgeld of een overlevingspensioen betrekken van de vroegere partner kan het sociaal niveau van deze laatste dus in sterke mate het huidige inkomen bepalen. Dit geldt vooral voor de niet-be-

(1) Er moge aan herinnerd worden dat een hoog percentage van de beroepsactieve respondenten geen bedrag vermeldde voor een of meerdere der inkomstenbronnen zodat het inkomen niet kon worden berekend.

Tabel 3.19 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto maandelijks gezinsinkomen (in klassen) en naar het opleidingsniveau

Tot. netto gezinsinkomen	Lager onderwijs		Lager secundair onderwijs		Hoger secundair onderwijs		Hoger onderwijs		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 20.000 fr.	68	21,9	23	23,2	12	15,2	3	5,9	106	19,7
20.000 - 30.000 fr.	115	37,1	31	31,3	20	25,3	8	15,7	174	32,3
30.000 - 40.000 fr.	71	22,9	27	27,3	28	35,4	13	25,5	139	25,8
40.000 - 50.000 fr.	34	6,3	12	12,1	6	7,6	10	19,6	62	11,5
50.000 fr. en meer	22	7,1	6	6,1	13	16,5	17	33,3	58	10,8
Totaal	310	100,0	99	100,0	79	100,0	51	100,0	539	100,0
	57,5		18,4		14,7		9,5		100,0	

Kendall's tau $B = 0,18015$ $p < .001$

roepsactieve vrouwen, zodat hier een gedeeltelijke verklaring kan worden gevonden voor de relatie tussen het opleidingsniveau van de respondent en het huidige gezinsinkomen.

K. Het totale netto-maandelijkse gezinsinkomen en het beroepsniveau van de alleenstaande ouder

Uit tabel 3.20 waarin alleen de beroepsactieve alleenstaande ouders werden opgenomen, blijkt dat het inkomen stijgt naarmate het beroepsniveau van de ouder hoger is (1). De relatie is significant en sterker dan deze tussen opleidingsniveau van de alleenstaande ouder en inkomen. Alle respondenten met een hoog beroepsniveau hebben minstens 30.000 fr. aan inkomen per maand, 50 % heeft 50.000 fr. of meer. Diegenen met een laag en middenlaag beroepsniveau zijn er financieel het slechtst aan toe.

Tussen beide groepen zijn de verschillen qua inkomen klein. 54 % van de ouders met een laag beroepsniveau heeft minder dan 30.000 fr. per maand en 47 % van hen met een middenlaag niveau.

(1) Beroepsniveau : voor de samenstelling van de categorieën wordt verwezen naar Hoofdstuk I.

Tabel 3.20 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal netto maandelijks inkomen (in klassen) en naar beroepsniveau (x)

Gezins- inkomen	Laag		Midden- laag		Midden- hoog		Hoog		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 20.000 fr.	28	17,9	9	16,4	0	0,0	0	0,0	37	12,9
20.000 - 30.000 fr.	57	36,5	17	30,9	14	23,3	0	0,0	88	30,7
30.000 - 40.000 fr.	35	22,4	13	23,6	22	36,7	4	25,0	74	25,8
40.000 - 50.000 fr.	23	14,7	12	21,8	5	8,3	4	25,0	44	15,3
50.000 fr. en meer	13	8,3	4	7,3	19	31,7	8	50,0	44	15,3
Totaal	156	100,0	55	100,0	60	100,0	16	100,0	287	100,0
	54,4		19,2		20,9		5,6		100,0	

(x) De niet-actieve alleenstaande ouders werden niet in de tabel opgenomen

Kendall's tau B = 0,28453 $p < .001$

§ 4. De samenstelling van het netto maandelijks gezinsinkomen

A. Het aantal inkomstenbronnen

Het netto maandelijkse gezinsinkomen van alleenstaande ouders bestaat gemiddeld uit drie inkomstenbronnen. Zoals uit tabel 3.21 blijkt heeft 30,2 % minder dan 3 bronnen, 40,2 % drie inkomstenbronnen en 29,6 % meer dan drie bronnen van inkomen.

Tabel 3.21 : Huishoudingen van alleenstaande ouders naar het aantal inkomstenbronnen

	A.C. (x)	%	Cum. %
Geen bron van inkomen	1	0,1	0,1
1 bron van inkomen	24	2,9	3,0
2 bronnen van inkomen	227	27,2	30,2
3 bronnen van inkomen	336	40,2	70,4
4 bronnen van inkomen	186	22,3	92,7
5 bronnen van inkomen	49	5,9	98,6
6 bronnen van inkomen of meer	12	1,4	100,0
Totaal	835	100,0	

(x) 1 geval is ongekend

B. Het inkomen uit arbeid

Zoals reeds eerder werd vermeld hebben de bronnen van inkomen uit arbeid die door de respondenten konden worden aangeduid in de vragenlijst, betrekking op :

- inkomen uit eigen arbeid
- inkomen uit arbeid van de huidige partner

- inkomen uit arbeid van de vroegere partner
- inkomen uit arbeid van één of meerdere kinderen
- andere.

Wanneer geen enkele van deze mogelijkheden door de respondent werd aangestipt, codeerde men "geen inkomen uit arbeid".

Van de 836 alleenstaande ouders hebben er 213 of 25,5 % geen inkomen uit arbeid.

Van de 623 alleenstaande ouders die verklaren wel een inkomen uit arbeid te hebben zijn er 150 of 24,1 % die weigerden het bedrag op te geven.

Het gemiddelde netto maandelijkse inkomen uit arbeid, berekend op basis van de reële bedragen van de 473 respondenten waarvoor het arbeidsinkomen gekend is, bedraagt 23.359 fr. De grootte van het arbeidsinkomen varieert zeer sterk; het minimumbedrag is 600 fr., het maximumbedrag 85.000 fr. De mediaanwaarde is 20.985 fr.

Tabel 3.22 : Verdeling van huishoudingen van alleenstaande ouders naar het netto maandelijkse inkomen uit arbeid

	A.C.	%	Cum. %
Minder dan 5.000 fr.	26	5,5	5,5
5.000 - 10.000 fr.	32	6,8	12,3
10.000 - 15.000 fr.	58	12,3	24,5
15.000 - 20.000 fr.	78	16,5	41,0
20.000 - 25.000 fr.	94	19,9	60,9
25.000 - 30.000 fr.	53	11,2	72,1
30.000 - 35.000 fr.	51	10,8	82,9
35.000 - 40.000 fr.	24	5,1	87,9
40.000 - 45.000 fr.	19	4,0	92,0
45.000 - 50.000 fr.	15	3,2	95,1
50.000 - 55.000 fr.	11	2,3	97,5
55.000 - 60.000 fr.	2	0,4	97,9
60.000 - 65.000 fr.	5	1,1	98,9
65.000 - 70.000	2	0,4	99,4
70.000 - 75.000 fr.	1	0,2	99,6
75.000 - 80.000 fr.	0	0,0	99,6
80.000 - 85.000 fr.	1	0,2	99,8
85.000 - 90.000 fr.	1	0,2	100,0
Totaal	473	100,0	

Voor 41 % van de één-oudergezinnen bedraagt het arbeidsinkomen minder dan 20.000 fr. per maand, voor 31,1 %
20.000 fr. tot minder dan 30.000 fr. en voor 27,9 %
30.000 fr. en meer.

1. Het inkomen uit arbeid naar geslacht

Tabel 3.23 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar
het al of niet hebben van inkomen uit arbeid en naar geslacht

Inkomen uit arbeid	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	144	92,9	479	70,3	623	74,5
Neen	11	7,1	202	29,7	213	25,5
Totaal	155	100,0	681	100,0	836	100,0
%	18,5		81,5		100,0	

$$\chi^2 = 23,68 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \Phi = 0.201$$

Uit tabel 3.23 blijkt dat huishoudingen van alleenstaande moeders significant minder een inkomen uit arbeid hebben dan huishoudingen van alleenstaande vaders. Ongeveer 30 % van de alleenstaande moeders en slechts 7,1 % van de mannen, hebben geen inkomen uit arbeid.

De respondenten werden ondergebracht in tabel 3.24 wanneer ze wel bronnen van inkomen uit arbeid opgaven en tevens voor elke bron het bedrag aan inkomen per maand (cfr. supra).

Uit tabel 3.24 blijkt dat de huishoudingen van alleenstaande vaders significant meer vertegenwoordigd zijn in

Tabel 3.24 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders volgens het inkomen uit arbeid, naar geslacht

Inkomen uit arbeid	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 20.000 fr.	14	12,0	180	50,6	194	41,0
20.000-30.000 fr.	51	43,6	96	27,0	147	31,1
30.000-40.000 fr.	28	23,9	47	13,2	75	15,9
40.000-50.000 fr.	13	11,1	21	5,9	34	7,2
50.000 en meer	11	9,4	12	3,4	23	4,9
Totaal	117	100,0	356	100,0	473	100,0
%	24,7		75,3			

$$\chi^2 = 56,12 \quad df = 4 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,345$$

de hogere inkomensklassen, dan de huishoudingen van vrouwen. Bij ongeveer de helft van de alleenstaande moeders die een inkomen uit arbeid hebben in de huishouding, bedraagt dit inkomen minder dan 20.000 fr. Dit geldt voor slechts 12 % van de huishoudingen van alleenstaande vaders. 20,5 % van de mannen hebben een inkomen uit arbeid van meer dan 40.000 fr. t.o.v. slechts 9,3 % vrouwen.

In tabel 3.25 werd het percentage inkomen uit arbeid berekend t.o.v. het totaal netto maandelijks inkomen van de huishouding. De cijfers hebben alleen betrekking op die respondenten waarvoor het totaal netto maandelijks inkomen kan worden berekend (cfr. supra).

Tabel 3.25 : Verdeling van de alleenstaande ouders, volgens het percentage inkomen uit arbeid t.o.v. het totaal netto-maandelijks inkomen, naar geslacht

% inkomen uit arbeid	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 25 %	1	1,0	24	7,7	25	6,0
25 - 50 %	7	6,7	76	24,5	83	20,0
50 - 75 %	32	30,5	90	29,0	122	29,4
75 - 100 %	65	61,9	120	38,7	185	44,6
Totaal	105	100,0	310	100,0	415	100,0
%	25,3		74,7			

$$\chi^2 = 28,018 \quad df = 3 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0.259$$

Bij de mannen maakt het inkomen uit arbeid een significant hoger percentage uit van het totaal netto-maandelijks inkomen dan bij de vrouwen. Bij ongeveer 62 % van de mannen en 39 % van de vrouwen bedraagt het arbeidsinkomen 75 tot 100 % van het totale netto-maandelijkse inkomen.

Bij 32 % van de moeders is het arbeidsinkomen minder dan de helft van het totale inkomen. Dit is slechts voor 8 % van de vaders zo.

Er zijn dus niet alleen minder vrouwen dan mannen die een inkomen hebben uit arbeid, maar wanneer ze een arbeidsinkomen hebben dan is dit kleiner in absolute grootte en heeft het tevens een geringer aandeel in het totale netto maandelijks inkomen. Vrouwen zijn dus meer dan mannen af-

hankelijk van andere inkomstenbronnen zoals bv. deze uit sociale zekerheid.

2. Het inkomen uit arbeid naar burgerlijke staat

Alle ongehuwde alleenstaande ouders, dit zijn bijna allemaal vrouwen, hebben een inkomen uit arbeid.

Significant meer weduwen en weduwnaars dan feitelijk of wettelijk gescheidenen hebben geen inkomen uit arbeid (33,9 % t.o.v. 19,6 % en 15,6 %). (Tabel 3.26)

Er is geen significante relatie tussen de grootte van het inkomen in klassen en de burgerlijke staat (tabel 3.27). Er is evenmin een relatie wanneer de feitelijk en wettelijk gescheidenen worden samengebracht in één categorie en de ongehuwden niet in de tabel worden opgenomen. Tabel 3.27 toont wel dat een hoger percentage weduwen en weduwnaars dan gescheidenen en ongehuwden een inkomen uit arbeid hebben van minder dan 20.000 fr. per maand. In de hogere inkomensklassen van 30.000 fr. en meer zijn de verweduwde alleenstaande ouders praktisch even sterk vertegenwoordigd als de gescheidenen. In de inkomensklassen vanaf 40.000 fr. zijn de ongehuwden iets ondervertegenwoordigd.

Er is echter een tamelijk sterke en significante relatie tussen het inkomen uit arbeid als percentage van het totaal netto maandelijks inkomen en de burgerlijke staat. Uit tabel 3.28 blijkt duidelijk dat bij weduwen en weduwnaars het percentage inkomen uit arbeid een kleiner gedeelte bedraagt van het maandelijks inkomen dan bij gescheidenen en ongehuwden.

Bij 61,2 % feitelijk gescheidenen, 57,7 % wettelijk gescheidenen en slechts 27,1 % verweduwden bedraagt het inkomen uit arbeid 75 à 100 % van het totale netto maandelijks inkomen.

Tabel 3.26 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van inkomen uit arbeid, naar burgerlijke staat

Inkomen uit arbeid	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	135	80,4	289	66,1	173	84,4	26	100,0	623	74,5
Neen	33	19,6	148	33,9	32	15,6	0	0,0	213	25,5
Totaal	168	100,0	437	100,0	205	100,0	26	100,0	836	100,0
%	20,1		52,3		24,5		3,1		100,0	

$$\chi^2 = 38,61 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,215$$

Tabel 3.27 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het inkomen uit arbeid, in klassen, naar burgerlijke staat

Klassen in- komen arbeid	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
20.000 fr. of minder	44	38,9	99	46,7	43	34,4	8	34,8	194	41,0
20.000 - 30.000 fr.	34	30,1	57	26,9	46	36,8	10	43,5	147	31,1
30.000 - 40.000 fr.	20	17,7	32	15,1	19	15,2	4	17,4	75	15,9
40.000 - 50.000 fr.	9	8,0	13	6,1	11	8,8	1	4,3	34	7,2
50.000 fr. of meer	5	5,3	11	5,2	6	4,8	0	0,0	23	4,9
Totaal	113	100,0	212	100,0	125	100,0	23	100,0	473	100,0
%	23,9		44,8		26,4		4,9		100,0	

$$\chi^2 = 9,76 \quad df = 12 \quad p > .05 \quad \text{Cramer's } V = 0,083$$

Tabel 3.28 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het percentage inkomen uit arbeid t.o.v. het totaal netto maandelijks inkomen, naar burgerlijke staat

% inkomen uit arbeid	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
25 % of minder	4	4,1	19	10,1	2	1,8	0	0,0	25	6,0
25 - 50 %	14	14,3	53	28,2	11	9,9	5	27,8	83	20,0
50 - 75 %	20	20,4	65	34,6	34	30,6	3	16,7	122	29,4
75 - 100 %	60	61,2	51	27,1	64	57,7	10	55,6	185	44,6
Totaal	98	100,0	188	100,0	111	100,0	18	100,0	415	100,0
%	23,6		45,3		26,7		4,3		100,0	

$$\chi^2 = 53,42 \quad df = 9 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,21$$

3. Het inkomen uit arbeid naar samenstelling van de huishouding

De volledige gezinnen d.w.z. deze waar de alleenstaande ouder samenwoont met een partner hebben bijna allemaal een inkomen uit arbeid. Slechts 3,9 % van hen heeft geen inkomen uit arbeid t.o.v. 29,1 % van de onvolledig uitgebreide en 30,5 % van de onvolledige gezinnen.

In het volledige gezin werkt dus ofwel de alleenstaande ouder ofwel de partner ofwel werken beiden.

Opvallend is dat van de onvolledig uitgebreide gezinnen waar naast de alleenstaande ouder en de kinderen nog één of meerdere andere volwassenen in de huishouding aanwezig zijn, bijna 30 % geen inkomen heeft uit arbeid.

Tabel 3.29 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van inkomen uit arbeid, naar samenstelling van de huishouding

Inkomen uit arbeid	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	387	69,5	90	70,9	146	96,1	623	74,5
Neen	170	30,5	37	29,1	6	3,9	213	25,5
Totaal	557	100,0	127	100,0	152	100,0	836	100,0
Rij %	66,6		15,2		18,2			

$$\chi^2 = 45,465 \quad df = 2 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,23$$

74,5 % van alle alleenstaande ouders uit de steekproef heeft een inkomen uit arbeid.

Van hen die het bedrag aan inkomen uit arbeid opgaven (tabel 3.30) zijn het de volledige gezinnen die de hoogste

arbeidsinkomens hebben. Slechts 19 % heeft minder dan 20.000 fr. per maand en meer dan 40 % heeft meer dan 30.000 fr. per maand.

80 % van de onvolledig uitgebreide gezinnen en 75 % van de onvolledige kernen heeft 30.000 fr. of minder per maand.

Tabel 3.30 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het inkomen uit arbeid, in klassen, naar samenstelling van de huishouding

Netto inkomen	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledige kern		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 20.000	144	48,3	30	42,9	20	19,0	194	41,0
20.000 - 30.000	80	26,8	27	38,6	40	38,1	147	31,1
30.000 - 40.000	47	15,8	9	12,9	19	18,1	75	15,9
40.000 - 50.000	14	4,7	3	4,3	17	16,2	34	7,2
+ 50.000	13	4,4	1	1,4	9	8,6	23	4,9
Totaal	298	100,0	70	100,0	105	100,0	473	100,0
%	63,0		14,8		22,2			

$$\chi^2 = 42,718 \quad df = 8 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,210$$

Tabel 3.31 toont tevens dat het arbeidsinkomen bij de volledige gezinnen een hoger percentage uitmaakt van het totale netto maandelijkse inkomen dan bij de onvolledige gezinnen. Vooral de alleenlevende ouder met zijn/haar kinderen is in sterkere mate aangewezen op andere bronnen van inkomsten dan deze uit arbeid.

Tabel 3.31 : Percentage inkomen uit arbeid (in klassen) t.o.v.
het totaal netto maandelijks inkomen naar samenstelling
huishouden van alleenstaande ouder

% inkom- men arbeid	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 25 %	22	8,1	2	4,7	1	1,0	25	6,0
25 - 50 %	62	22,7	10	23,3	11	11,1	83	20,0
50 - 75 %	82	30,0	11	25,6	29	29,3	122	29,4
75 - 100 %	107	39,2	20	46,5	58	58,6	185	44,6
Totaal	273	100,0	43	100,0	99	100,0	415	100,0
Rij %	65,8		10,4		23,9		100,0	

$$\chi^2 = 17,7 \quad df = 6 \quad p < .01$$

$$\text{Cramer's } V = 0,146$$

C. Het inkomen uit sociale zekerheid

Het inkomen uit sociale zekerheid kan betrekking hebben op
(cfr. supra) :

- werkloosheidsvergoedingen
- fondsen voor bestaanszekerheid
- vergoedingen voor ziekte, invaliditeit en arbeidsongeschiktheid
- pensioenen
- kinderbijslag
- bestaansminimum, toelagen C.O.O.
- studiebeurzen
- militiegeld.

Van de totale onderzoekspopulatie (836 alleenstaande ouders) heeft 10,2 % (85 respondenten) geen inkomen uit sociale zekerheid.

Van de 777 alleenstaande ouders die inkomen uit sociale zekerheid hebben heeft 10,9 % geweigerd het bedrag op te geven.

Tabel 3.32 : Het netto maandelijkse inkomen uit sociale zekerheid of vanwege officiële instanties van huishoudingen van alleenstaande ouders

	A.C.	%	Cum. %
Minder dan 5.000 fr.	230	33,2	33,2
10.000 fr.	97	14,0	47,3
15.000 fr.	119	17,2	64,5
20.000 fr.	116	16,8	81,2
25.000 fr.	57	8,2	89,5
30.000 fr.	46	6,6	96,1
35.000 fr.	17	2,5	98,6
40.000 fr.	5	0,7	99,3
45.000 fr.	3	0,4	99,7
50.000 fr.	1	0,1	99,9
55.000 fr.	1	0,1	100,0
Totaal	692	100,0	

Het gemiddeld maandelijkse inkomen uit sociale zekerheid bedraagt 12.038 fr. Het minimumbedrag is 300 fr. en het maximum 51.000 fr. Eén derde van de alleenstaande ouders heeft een maandelijks inkomen uit sociale zekerheid van minder dan 5.000 fr. Ongeveer één vijfde (18,8 %) heeft meer dan 20.000 fr. per maand (tabel 3.32).

1. Het inkomen uit sociale zekerheid naar geslacht

Er is geen significant verschil tussen het percentage man-

nen en vrouwen dat een inkomen heeft uit sociale zekerheid of vanwege officiële instanties.

Tabel 3.33 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van inkomen uit sociale zekerheid, naar geslacht

Inkomen soc. zekerheid	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	146	94,2	631	92,7	777	92,9
Neen	9	5,8	50	7,3	59	7,1
Totaal	155	100,0	681	100,0	836	100,0
%	18,5		81,5			

$$\chi^2 = 0,25 \quad df = 1 \quad p > .05 \quad \text{Phi} = 0,023$$

Bij de alleenstaande ouders die wel een inkomen hebben uit sociale zekerheid (tabel 3.34) is dit inkomen significant hoger bij de vrouwen dan bij de mannen.

21,1 % van de huishoudingen van de alleenstaande moeders en slechts 8,7 % van deze der vaders hebben een inkomen van meer dan 20.000 fr. per maand.

Ook het percentage inkomen uit sociale zekerheid t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen is hoger bij de huishoudingen van alleenstaande moeders. Bij 47,5 % van de vrouwen bedraagt het inkomen uit sociale zekerheid meer dan de helft van het totale netto maandelijkse inkomen. Bij 31,6 % van hen bedraagt dit inkomen zelfs 75 à 100 % van het maandelijkse inkomen. Slechts bij 14 % van de mannen bedraagt dit inkomen meer dan de helft van het totale inkomen per maand.

Tabel 3.34 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders,
volgens het inkomen uit sociale zekerheid,
naar geslacht

Inkomen soc. zekerheid	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 5.000 fr.	56	44,1	174	30,8	230	33,2
5.000-10.000 fr.	23	18,1	74	13,1	97	14,0
10.000-15.000 fr.	26	20,5	93	16,5	119	17,2
15.000-20.000 fr.	11	8,7	105	18,6	116	16,8
20.000 fr. en meer	11	8,7	119	21,1	130	18,8
Totaal	127		565		692	100,0
%	18,4		81,6			

$$\chi^2 = 22,92 \quad df = 4 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,182$$

Tabel 3.35 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders,
volgens het % inkomen uit sociale zekerheid,
t.o.v. het totaal netto maandelijks inkomen,
naar geslacht

% inkomen soc. zekerheid	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Min 25 %	67	62,6	138	30,9	205	37,1
25 - 50 %	25	23,4	96	21,5	121	21,9
50 - 75 %	5	4,7	71	15,9	76	13,7
75 - 100 %	10	9,3	141	31,6	151	27,3
Totaal	107	100,0	446	100,0	553	100,0
%	19,3		80,7			

$$\chi^2 = 47,104 \quad df = 3 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,2918$$

2. Het inkomen uit sociale zekerheid naar burgerlijke staat

Er zijn meer verweduwen dan andere alleenstaande ouders die een inkomen hebben uit sociale zekerheid. Ongeveer evenveel feitelijk gescheidenen, wettelijk gescheidenen en ongehuwden hebben een inkomen uit sociale zekerheid. (Tabel 3.36)

De verweduwen hebben niet alleen een hoger inkomen uit sociale zekerheid, maar dit inkomen vertegenwoordigt ook een groter aandeel van hun totale netto maandelijkse inkomen. Voor 61 % van de verweduwen is dit de helft of meer. Hetzelfde geldt slechts voor 16,8 % van de feitelijk gescheidenen en voor 17,9 % van de wettelijk gescheidenen.

(Tabel 3.37 en Tabel 3.38)

3. Het inkomen uit sociale zekerheid naar samenstelling van de huishouding

Iets meer volledige dan onvolledige gezinnen hebben geen enkele bron van inkomsten uit sociale zekerheid (12,5 % t.o.v. 6,1 % en 4,7 %). (Tabel 3.39)

Van diegenen die wel een inkomen hebben uit sociale zekerheid zijn het de ouders die alleen wonen met hun kinderen die de hoogste bedragen betrekken. 23,7 % heeft meer dan 20.000 fr. per maand (1). (Tabel 3.40)

(1) Er moge op gewezen worden dat de verweduwen in significant sterkere mate dan de gescheidenen en ongehuwden leven in een onvolledig kerngezin (82,2 % van de verweduwen t.o.v. 53,6 % van de feitelijk gescheidenen, 47,8 % van de wettelijk gescheidenen en 38,5 % van de ongehuwden).

Tabel 3.36 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van inkomen uit sociale zekerheid, naar burgerlijke staat

Inkomen soc. zekerheid	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	148	88,1	427	97,7	179	87,3	23	88,5	777	92,9
Neen	20	11,9	10	2,3	26	12,7	3	11,5	59	7,1
Totaal	168	100,0	437	100,0	205	100,0	26	100,0	836	100,0
%	20,1		52,3		24,5		3,1		100,0	

$$\chi^2 = 31,86 \quad df = 3 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,195$$

Tabel 3.37 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het inkomen uit sociale zekerheid, in klassen, naar burgerlijke staat

Inkomen soc. zekerheid	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 5.000 fr.	75	54,0	42	11,5	98	58,7	15	68,2	230	33,2
5.000-10.000 fr.	26	18,7	41	11,3	30	18,0	0	0,0	97	14,0
10.000-15.000 fr.	22	15,8	69	19,0	22	13,2	6	27,3	119	17,2
15.000-20.000	8	5,8	94	25,8	13	7,8	1	4,5	116	16,8
20.000 fr. en meer	8	5,8	118	32,4	4	2,4	0	0,0	130	18,8
Totaal	139	100,0	364	100,0	167	100,0	22	100,0	692	100,0
%	20,1		52,6		24,1		3,2			

$$\chi^2 = 237,35 \quad df = 12 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,338$$

Tabel 3.38 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het percentage inkomen uit sociale zekerheid t.o.v. het totaal netto maandelijks inkomen, naar burgerlijke staat

% inkomen soc. zekerheid	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Min 25 %	66	58,4	56	18,5	75	61,0	8	53,3	205	37,1
25 - 50 %	28	24,8	62	20,5	26	21,1	5	33,3	121	21,9
50 - 75 %	6	5,3	60	19,9	8	6,5	2	13,3	76	13,7
75 - 100 %	13	11,5	124	41,1	14	11,4	0	0,0	151	27,3
Totaal	113	100,0	302	100,0	123	100,0	15	100,0	553	100,0
%	20,4		54,6		22,2		2,7		100,0	

$$\chi^2 = 129,04 \quad df = 9 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,279$$

Tabel 3.39 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al
of niet hebben van inkomen uit sociale zekerheid, naar samen-
stelling van de huishouding

Inkomen soc. zekerheid	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	523	93,9	121	95,3	133	87,5	777	92,9
Neen	34	6,1	6	4,7	19	12,5	59	7,1
Totaal	557	100,0	127	100,0	152	100,0	836	100,0
%	66,6		15,2		18,2		100,0	

$$\chi^2 = 8,7 \quad df = 2 \quad p < .02$$

$$\text{Cramer's } V = 0,102$$

Tabel 3.40 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het inkomen uit sociale zekerheid, in klassen, naar samenstelling van de huishouding

Inkomen soc.zekerheid	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 5.000	118	25,9	52	47,3	60	47,6	230	33,2
5.000 - 10.000	61	13,4	17	15,5	19	15,1	97	14,0
10.000 - 15.000	83	18,2	15	13,6	21	16,7	119	17,2
15.000 - 20.000	86	18,9	15	13,6	15	11,9	116	16,8
20.000 en meer	108	23,7	11	10,0	11	8,7	130	18,8
Totaal	456	100,0	110	100,0	126	100,0	692	100,0
%	65,9		15,9		18,2			

$$\chi^2 = 44,026 \quad df = 8 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,178$$

Alhoewel onvolledig uitgebreide gezinnen absoluut ongeveer evenveel inkomen uit sociale zekerheid hebben als volledige gezinnen, bedraagt dit inkomen bij de eersten een hoger percentage van het totaal netto maandelijks inkomen dan bij de laatsten.

Het percentage inkomen uit sociale zekerheid is echter het hoogst bij de onvolledige kernen. Bij 33 % bedraagt het 75 à 100 % van het maandelijks inkomen.

Tabel 3.41 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders volgens het percentage inkomen uit sociale zekerheid t.o.v. het totaal netto maandelijks inkomen, naar samenstelling van de huishouding

% inkomen soc.zekerheid	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 25 %	127	32,3	30	46,2	48	50,5	205	37,1
25 - 50 %	77	19,6	10	15,4	34	35,8	121	21,9
50 - 75 %	61	15,5	9	13,8	6	6,3	76	13,7
75 - 100 %	128	32,6	16	24,6	7	7,4	151	27,3
Totaal	393	100,0	65	100,0	95	100,0	553	100,0
%	71,1		11,8		17,2		100,0	

$$X^2 = 41,79 \quad df = 6 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,194$$

D. Het inkomen uit privé-instanties

Onder deze categorie werden volgende bronnen van inkomsten samengebracht :

- onderhoudsgeld voor de kinderen
- alimentatie
- inkomen uit individuele- of groepsverzekering
- vroegere partner draagt bij
- familieleden dragen bij
- andere.

Een grote meerderheid van de onderzoekspopulatie, namelijk 591 of 70,7 % alleenstaande ouders, heeft geen inkomen vanwege privé-instanties.

Van de 245 respondenten die wel zulk inkomen ontvangen,

heeft 26,9 % (66 respondenten) geweigerd het bedrag te vermelden.

Tabel 3.42 : Het netto maandelijks inkomen vanwege privé-instanties van huishoudingen van alleenstaande ouders

	A.C.	%	Cum. %
Minder dan 5.000 fr.	88	49,2	49,2
5.000 - 10.000 fr.	52	29,1	78,2
10.000 - 15.000 fr.	23	12,8	91,1
15.000 - 20.000 fr.	6	3,4	94,4
20.000 - 25.000 fr.	6	3,4	97,8
25.000 - 30.000 fr.	0	0,0	97,8
30.000 - 35.000 fr.	2	1,1	98,9
35.000 - 40.000 fr.	1	0,6	99,4
40.000 - 45.000 fr.	1	0,6	100,0
Totaal	179	100,0	

Het gemiddeld maandelijks inkomen vanwege privé-instanties bedraagt 6.859 fr. De spreiding is groot en varieert van 500 fr. per maand tot 40.000 fr. per maand. Voor bijna de helft der respondenten is het inkomen uit privé-instanties minder dan 5.000 fr. per maand. Minder dan één op tien (8,9 %) heeft meer dan 15.000 fr.

1. Inkomen uit privé-instanties naar geslacht

34,1 % van de vrouwen heeft een inkomen uit privé-instanties t.o.v. slechts 8,4 % der mannen.

Van de 232 vrouwen en van de 13 mannen die dergelijk in-

Tabel 3.43 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van inkomen uit privé-instanties, naar geslacht

Inkomen privé-instanties	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	13	8,4	232	34,1	245	29,3
Neen	142	91,6	449	65,9	591	70,7
Totaal	155	100,0	681	100,0	836	100,0
%	18,5		81,5		100,0	

$$\chi^2 = 38,96 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \Phi = 0,2193$$

komen hebben, geven slechts 173 vrouwen en 6 mannen het bedrag.

Tabel 3.44 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het inkomen uit privé-instanties, in klassen, naar geslacht

Inkomen privé-instanties	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 5.000	3	50,0	85	49,1	88	49,2
5.000 - 10.000	0	0,0	52	30,1	52	29,1
10.000 - 15.000	2	33,3	21	12,1	23	12,8
15.000 - 20.000	1	16,7	5	2,9	6	3,4
20.000 en meer	0	0,0	10	5,8	10	5,6
Totaal	6	100,0	173	100,0	179	100,0
%	3,4		96,6			

$$\chi^2 = 7,46 \quad df = 4 \quad p > .05$$

$$\text{Cramer's } V = 0,204$$

Het aantal mannen dat op de vraag naar het inkomen uit privé-instanties geantwoord heeft, is te klein om vergelijkingen naar geslacht te maken. Uit de tabel kan wel worden afgeleid dat in ongeveer 50 % van de gevallen het inkomen uit privé-instanties kleiner is dan 5.000 fr., zowel voor mannen als voor vrouwen.

Tabel 3.45 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het % inkomen uit privé-instanties t.o.v. het totaal netto-maandelijks inkomen, naar geslacht

% inkomen privé-instanties	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 25 %	4	66,7	87	60,4	91	60,7
25 - 50 %	2	33,3	34	23,6	36	24,0
50 - 75 %	0	0,0	14	9,7	14	9,3
75 - 100 %	0	0,0	9	6,3	9	6,0
Totaal	6	100,0	144	100,0	150	100,0
%	4,0		96,0		100,0	

$$X^2 = 1,22 \quad df = 3 \quad p > .05 \quad \text{Cramer's } V = 0,10$$

Zoals te verwachten op basis van vorige tabel, vertegenwoordigt het % inkomen uit privé-instanties zowel bij mannen als bij vrouwen in de meerderheid van de gevallen minder dan 25 % van het totaal netto maandelijks inkomen.

2. Inkomen uit privé-instanties naar burgerlijke staat van de alleenstaande ouder

Daar van het inkomen uit privé-instanties aangenomen mag worden dat het vooral betrekking heeft op alimentatie en

Tabel 3.46 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van inkomen uit privé-instanties, naar burgerlijke staat

Inkomen privé-instantie	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	83	49,4	36	8,2	119	58,0	7	26,9	245	29,3
Neen	85	50,6	401	91,8	86	42,0	19	73,1	591	70,7
Totaal	168	100,0	437	100,0	205	100,0	26	100,0	836	100,0
%	20,1		52,3		24,5		3,1		100,0	

$$\chi^2 = 208,2 \quad df = 3 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,499$$

onderhoudsgeld, zijn er logischerwijze meer wettelijk en feitelijk gescheidenen die dergelijk inkomen krijgen (tabel 3.46).

Zoals uit tabel 3.47 blijkt ligt dit inkomen voor de feitelijk gescheidenen hoger dan voor de wettelijk gescheidenen. In deze laatste categorie betreft 60,4 % minder dan 5.000 fr. uit privé-instanties, terwijl dit bedrag bij de feitelijk gescheidenen in 59,0 % van de gevallen tussen 5.000 en 15.000 ligt. Voor de hogere bedragen echter zijn opnieuw de wettelijk gescheidenen het sterkst vertegenwoordigd.

Bij de feitelijk gescheidenen vertegenwoordigt het inkomen uit privé-instanties een groter aandeel van het totale netto maandelijks inkomen, dan bij de andere alleenstaande ouders (tabel 3.48).

Opvallend is dat de feitelijk gescheidenen niet alleen grotere bedragen aan inkomen uit privé-instanties ontvangen dan de wettelijk gescheidenen, maar tevens dat zij in sterkere mate aangewezen zijn op deze bron van inkomsten dan de wettelijk gescheidenen.

3. Inkomen uit privé-instanties naar samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder

Opmerkelijk is dat, terwijl de huishoudingen met onvolledige kern en volledige huishoudingen 20 à 30 % inkomen uit privé-instanties betreft, dit percentage opmerkelijk hoog oploopt (bijna 60 %) bij de onvolledig uitgebreide huishoudingen. Bovendien blijkt uit tabel 3.49 dat het bedrag bij de onvolledig uitgebreide huishoudingen de neiging heeft hoger te zijn dan in de andere types. Deze resultaten moeten nochtans met omzichtigheid worden behandeld omdat vele (50 %) van de respondenten uit de onvolle-

Tabel 3.47 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het inkomen uit privé-instanties, in klassen, naar burgerlijke staat

Klassen inkomen privé-instanties	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 5.000	24	36,4	7	38,9	55	60,4	2	50,0	88	49,2
5.000 - 10.000	23	34,8	7	38,9	21	23,1	1	25,0	52	29,1
10.000 - 15.000	16	24,2	3	16,7	4	4,4	0	0,0	23	12,8
15.000 - 20.000	1	1,5	1	5,6	4	4,4	0	0,0	6	3,4
20.000 en meer	2	3,0	0	0,0	7	7,7	1	25,0	10	5,6
Totaal	66	100,0	18	100,0	91	100,0	4	100,0	179	100,0
%	36,9		10,1		50,8		2,2			

$$\chi^2 = 26,443 \quad df = 12 \quad p < .01$$

$$\text{Cramer's } V = 0,222$$

Tabel 3.48 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het % inkomen uit privé-instanties t.o.v. het totaal netto maandelijks inkomen, naar burgerlijke staat

% inkomen privé-instanties	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 25 %	26	45,6	9	56,3	53	72,6	3	75,0	91	60,7
25 - 50 %	16	28,1	6	37,5	13	17,8	1	25,0	36	24,0
50 - 75 %	7	12,3	1	6,3	6	8,2	0	0,0	14	9,3
75 - 100 %	8	14,0	0	0,0	1	1,4	0	0,0	9	6,0
Totaal	57	100,0	16	100,0	73	100,0	4	100,0	150	100,0
%	38,0		10,7		48,7		2,7		100,0	

$$\chi^2 = 17,9 \quad df = 9 \quad p < .05$$

$$\text{Cramer's } V = 0,20$$

dig uitgebreide huishoudingen geen antwoord hebben gegeven op de vraag naar het bedrag van het inkomen dat zij hebben uit privé-instanties. Dezelfde beperking geldt ook voor tabel 3.50.

Tabel 3.49 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van inkomen uit privé-instanties, naar samenstelling van de huishouding

Inkomen privé-instanties	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	124	22,3	76	59,8	45	29,6	245	29,3
Neen	433	77,7	51	40,2	107	70,4	591	70,7
Totaal	557	100,0	127	100,0	152	100,0	836	100,0
%	66,6		15,2		18,2		100,0	

$$\chi^2 = 70,51 \quad df = 2 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,291$$

Tabel 3.50 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het inkomen uit privé-instanties, in klassen, naar samenstelling van de huishouding

Klassen inkomen privé-instanties	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 5.000	48	47,1	15	39,5	25	64,1	88	49,2
5.000 - 10.000	34	33,3	9	23,7	9	23,1	52	29,1
10.000 - 15.000	14	13,7	6	15,8	3	7,7	23	12,8
15.000 - 20.000	2	2,0	3	7,9	1	2,6	6	3,4
20.000 en meer	4	3,9	5	13,2	1	2,6	10	5,6
Totaal	102	100,0	38	100,0	39	100,0	179	100,0
%	57,0		21,2		21,8			

$$\chi^2 = 13,26 \quad df = 8 \quad p > .05 \quad \text{Cramer's } V = 0,192$$

Uit tabel 3.51 blijkt dat bij de volledige huishoudingen het percentage dat minder dan 25 % van het totaal maandelijks netto-inkomen uit privé-instanties betreft, zeer hoog is (nl. 92,9 %). Er is een tendens aanwezig dat de onvolledig uitgebreide huishoudingen een hoger % van hun inkomen hebben uit privé-instanties dan de andere categorieën.

Tabel 3.51 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het % inkomen uit privé-instanties t.o.v. het totale netto maandelijks inkomen, naar samenstelling van de huishouding

% inkomen privé-instanties	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder dan 25 %	50	56,8	15	44,1	26	92,9	91	60,7
25 - 50 %	22	25,0	13	38,2	1	3,6	36	24,0
50 - 75 %	10	11,4	3	8,8	1	3,6	14	9,3
75 - 100 %	6	6,8	3	8,8	0	0,0	9	6,0
Totaal	88	100,0	34	100,0	28	100,0	150	100,0
%	58,7		22,7		18,7		100,0	

$$\chi^2 = 17,93 \quad df = 6 \quad p < .01$$

$$\text{Cramer's } V = 0,245$$

E. Het inkomen uit bezit

Volgende bronnen van inkomen werden onder de categorie "inkomen uit bezit" samengebracht :

- verhuur van kamer(s)
- verhuur van huis of appartement
- inkomen uit aandelen, obligaties, ander privé bezit
- andere.

Slechts 8 % van de 836 ondervraagde alleenstaande ouders verklaart een inkomen te hebben uit bezit of vermogen. Van deze 67 respondenten weigerde 34,3 % het bedrag te vermelden.

Tabel 3.52 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het netto maandelijks inkomen uit bezit van de huishouding

	A.C.	%	Cum. %
Minder dan 5.000 fr.	20	45,5	45,5
5.000 à 10.000 fr.	12	27,3	72,7
10.000 à 15.000 fr.	6	13,6	86,4
15.000 à 20.000 fr.	2	4,5	90,9
20.000 à 25.000 fr.	2	4,5	95,5
25.000 à 30.000 fr.	2	4,5	100,0
Totaal	44	100,0	

Het gemiddeld inkomen uit bezit bedraagt 7.209 fr. per maand. De mediaan is 5.050 fr. De minimumwaarde is 800 fr., de maximumwaarde 28.000 fr.

Uit tabel 3.52 blijkt dat 45,5 % van de respondenten minder dan 5.000 fr. per maand aan inkomen heeft uit bezit. Bijna 1 op tien heeft meer dan 20.000 fr. per maand uit bezit of vermogen.

Gezien het gering aantal respondenten dat een inkomen heeft uit bezit, wordt deze vorm van inkomen niet verder beschreven bij types van alleenstaande ouders (naar geslacht, burgerlijke staat en samenstelling van de huishouding).

§ 5. Specifieke inkomstenbronnen

A. Het aantal en de aard van de personen in de huishouding dat bijdraagt tot het netto-maandelijks gezinsinkomen

Operationeel werd gesteld dat de bijdrage van een persoon uit de huishouding tot het gezinsinkomen, kan betrekking hebben op inkomen uit eigen arbeid, een vervangingsinkomen of inkomen uit bezit.

Inkomstenbronnen als kinderbijslag of studiebeurzen worden niet beschouwd als bijdragen van personen, wel ten hunnen behoeve.

Tabel 3.53 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar aantal (en aard) van de personen in de huishouding die bijdragen tot het gezinsinkomen

	A.C.	%
Niemand	29	3,5
Respondent alleen	414	49,5
Huidige partner alleen	22	2,6
Kinderen alleen	5	0,6
Andere verwanten alleen	6	0,7
Respondent + huidige partner	80	9,6
Respondent + kinderen	184	22,0
Kinderen + huidige partner	3	0,4
Kinderen + respondent + huidige partner	16	1,9
Andere verwanten + respondent	63	7,5
Andere verwanten + resp. + huidige partner	3	0,4
Andere verwanten + kinderen	1	0,1
Andere verwanten + kinderen + respondent	8	1,0
Anderen niet-verwanten + respondent	1	0,1
Anderen niet-verwanten + andere verwanten + respondent	1	0,1
Totaal	836	100,0

In bijna de helft (49,5 %) van alle bevraagde één-ouder gezinnen is de respondent de enige persoon in de huishouding die een inkomen verwerft.

In 14,8 % van alle gezinnen is er een partner van de respondent aanwezig die bijdraagt tot het inkomen. Dit percentage is hoog wanneer er rekening wordt mee gehouden dat slechts in 18,2 % van alle één-ouder gezinnen een huidige partner in de huishouding aanwezig is.

In 24,9 % der huishoudingen zijn er kinderen aanwezig die bijdragen tot het inkomen.

In 22 % der gevallen zijn de respondent en één of meerdere kinderen de enige kostwinners.

Ook andere verwanten (bv. vader of moeder van de respondent) dragen in 9,8 % van de huishoudens bij tot het inkomen (bv. via arbeid of pensioen).

Voor de huishoudingen gekenmerkt door een volledige kern werd ook gevraagd of de huidige partner bijdraagt tot het inkomen. Zoals uit tabel 3.54 blijkt is dit in de meerderheid van de gevallen inderdaad zo. Nochtans is er een significant verschil tussen mannelijke en vrouwelijke respondenten. Bij alleenstaande moeders draagt de partner in 93,6 % van de gevallen bij tot het inkomen, terwijl dit bij alleenstaande vaders in slechts 25,9 % van de gevallen het geval is.

Tabel 3.54 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet bijdragen tot het inkomen door de partner en naar geslacht

Bijdrage partner	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	7	25,9	117	93,6	124	81,6
Neen	20	74,1	8	6,4	28	18,4
Totaal	27	100,0	125	100,0	152	100,0
%	17,8		82,2			

$$\chi^2 = 67,73$$

$$df = 1$$

$$p < .001$$

$$\Phi = 0,67$$

Verschillen treden ook op naar de burgerlijke staat van de respondenten. Dit blijkt uit tabel 3.55. De verschillen zijn nochtans niet significant.

Bijdrage tot het gezinsinkomen door de kinderen gebeurt in ongeveer 25 % van de gevallen. Zoals uit tabel 3.56 blijkt zijn er naar deze variabele geen significante verschillen tussen alleenstaande vaders en moeders.

Daarentegen treden wel significante verschillen op tussen het al of niet bijdragen door de kinderen tot het inkomen naar burgerlijke staat van de respondent. Uit tabel 3.57 blijkt dat vooral bij de verweduwen de kinderen bijdragen tot het inkomen.

Bij de wettelijk gescheidenen en ongehuwden zijn deze percentages kleinst (resp. 12,2 % en 0,0 %).

B. Alimentatie

Van de wettelijk gescheiden vrouwen ontvangt 16,1 % alimentatie. Bij de feitelijk gescheidenen is dit percentage hoger, nl. 21,9 %. (Feitelijk gescheiden vrouwen kunnen alimentatie ontvangen via een onderlinge overeenkomst met de echtgenoot of via een maatregel van de vrederechter).

Aan de wettelijk gescheiden vrouwen werd gevraagd één van de in de vragenlijst vermelde redenen aan te duiden waarom zij geen alimentatie ontvangen. De antwoorden werden ondergebracht in tabel 3.59.

Tabel 3.55 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet bijdragen tot het inkomen door de partner en naar burgerlijke staat

Bijdrage partner	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	44	86,3	15	71,4	56	80,0	9	90,0	124	81,6
Neen	7	13,7	6	28,6	14	20,0	1	10,0	28	18,4
Totaal	51	100,0	21	100,0	70	100,0	10	100,0	152	100,0
%	33,6		13,8		46,0		6,6			

$$\chi^2 = 2,96 \quad df = 3 \quad p > .05 \quad \text{Cramer's } V = 0,14$$

Tabel 3.56 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet bijdragen tot het inkomen door de kinderen en naar geslacht

Bijdrage kind	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	43	27,7	165	24,2	208	24,9
Neen	112	72,3	516	75,8	628	75,1
Totaal	155	100,0	681	100,0	836	100,0
%	18,5		81,5			

$$\chi^2 = 0,66 \quad df = 1 \quad p > .05 \quad \text{Phi} = 0,032$$

Tabel 3.57 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet bijdragen tot het inkomen door de kinderen en naar burgerlijke staat

Bijdrage kind	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	38	22,6	145	33,2	25	12,2	0	0,0	208	24,9
Neen	130	77,4	292	66,8	180	87,8	26	100,0	628	75,1
Totaal	168	100,0	437	100,0	205	100,0	26	100,0	836	100,0
%	20,1		52,3		24,5		3,1			

$$\chi^2 = 42,83 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,226$$

Tabel 3.58 : Verdeling van gescheiden alleenstaande ouders(x) volgens het al of niet ontvangen van alimentatie, naar scheidingstoestand

Alimentatie	Wett.gesch.		Feit.gesch.		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	28	16,1	30	21,9	58	18,6
Neen	146	83,9	107	78,1	253	81,4
Totaal	174	100,0	137	100,0	311	100,0
%	55,9		44,1			

(x) Geen enkele der feitelijk of wettelijk gescheiden mannen in de steekproef ontvangt alimentatie van de vrouw.

$$\chi^2 = 1,702 \quad df = 1 \quad p > .05$$

Tabel 3.59 : Verdeling van de wettelijk gescheiden vrouwen naar redenen opgegeven voor het niet ontvangen van alimentatie

Redenen voor niet krijgen van alimentatie	A.C.	%
Niet gevraagd	40	27,4
Echtscheiding in nadeel uitgesproken	11	7,5
Heb niet aangedrongen op uitbetaling	23	15,8
Verdien genoeg	36	24,6
Vroegere echtgenoot verdient niet genoeg	6	4,1
Alimentatie werd niet toegekend	2	1,4
Weet niet	28	19,2
Totaal	146	100,0

Slechts een eerder gering percentage van de wettelijk gescheiden vrouwen vermeldt geen alimentatie te hebben gekregen omdat de echtscheiding in hun nadeel werd uitgesproken (7,53 %). Slechts in 1,4 % der gevallen werd alimentatie door de rechtbank geweigerd.

Een belangrijk percentage weet niet waarom geen alimentatie werd toegekend. Meer dan de helft van de vrouwen echter heeft geen alimentatie gevraagd of meent genoeg te verdienen om het zonder dit extra inkomen te kunnen stellen. Ongeveer 16 % der vrouwen had recht op alimentatie maar heeft niet aangedrongen op de uitbetaling ervan.

C. Het onderhoudsgeld

Er is weinig verschil tussen de wettelijk en feitelijk gescheidenen naar het al of niet ontvangen van onderhoudsgeld.

Tabel 3.60 : Verdeling van gescheiden alleenstaande ouders, volgens het al of niet ontvangen van onderhoudsgeld, naar scheidingstoestand

Onderhoudsgeld	Wett.gesch.		Feit.gesch.		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	96	46,8	67	39,9	163	43,7
Neen	109	53,2	101	60,1	210	56,3
Totaal	205	100,0	168	100,0	373	100,0
%	55,0		45,0			

$$X^2 = 1,81 \quad df = 1 \quad p > .05$$

Belangrijk op te merken is dat bij de wettelijk gescheiden mannen slechts 6,5 % (op 31) onderhoudsgeld krijgt. Bij de feitelijk gescheiden mannen krijgt geen enkele (op 31) onderhoudsgeld. Bij de vrouwen bedragen de respectievelijke percentages 54,0 (op 174) en 48,9 (op 137).

D. Het overlevingspensioen

Tabel 3.61 : Verdeling van het aantal verweduwde alleenstaande moeders volgens het al of niet ontvangen van overlevingspensioen

Overlevingspensioen	A.C.	%
Ja	279	80,6
Neen	67	19,4
Totaal	346	100,0

Ongeveer 1 op 5 van de weduwen heeft geen overlevingspensioen.

E. De kinderbijslag

30,1 % van alle alleenstaande ouders heeft vroeger problemen gehad m.b.t. het krijgen van kinderbijslag. Aan deze groep van ouders werd gevraagd de betreffende moeilijkheden te omschrijven. De antwoorden werden samengebracht in categorieën (tabel 3.62).

Een hoog percentage respondenten (32,0 %) vermeldt moeilijkheden van allerlei aard die niet konden worden ondergebracht in één der andere categorieën. Veel alleenstaande ouders (30,8 %) vermelden onderbrekingen te hebben gehad in de uitbetaling van het kindergeld. Ook moeilijkheden om de kinderbijslag via eigen naam te kunnen betrekken komen frekwent voor.

Tabel 3.62 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar aard moeilijkheden die zij vroeger hadden m.b.t. het krijgen van kinderbijslag

Moeilijkheden kinderbijslag	A.C.	%
Lange wachttijd	8	3,4
Onderbrekingen	73	30,8
Wachten op verhoogde kinderbijslag	11	4,7
Moeilijkheden om de kinderbijslag via eigen naam te krijgen	32	13,5
Vroegere partner krijgt kinderbijslag	15	6,3
Administratieve problemen	19	8,0
Andere problemen	76	32,0
Weet niet	3	1,3
Totaal	237(x)	100,0

(x) 15 respondenten gaven geen antwoord op deze vraag.

8,2 % der alleenstaande ouders krijgt momenteel, d.w.z. op het moment dat het interview werd afgenomen, geen kinderbijslag. Aan deze groep werd gevraagd de redenen hiervoor op te geven. Deze werden eveneens gegroepeerd in een aantal categorieën.

Tabel 3.63 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de redenen voor het niet ontvangen van kinderbijslag ten tijde van het interview

Moeilijkheden kinderbijslag	A.C.	%
Wacht er nog op	4	6,67
Niet gevraagd	2	3,33
Administratieve problemen	10	16,67
Vroegere partner betaalt niet	4	6,67
Werkonderbrekingen vroegere partner	2	3,33
Weet niet	2	3,33
Andere	36	60,00
Totaal	60(1)	100,00

De meeste respondenten (60 %) geven redenen op van allerlei aard die niet konden worden ondergebracht in één der andere categorieën. Van de anderen hebben er velen vooral administratieve problemen (16,7 %).

-
- (1) 8 respondenten krijgen geen kinderbijslag maar geven de redenen hiervoor niet op.
28 respondenten krijgen geen kinderbijslag omdat deze maatregel voor hen niet van toepassing is (alle kinderen werken). Deze groep werd buiten beschouwing gelaten in de analyse.

Wanneer de alleenstaande ouders die vroeger of ten tijde van het interview problemen hebben gehad m.b.t. het krijgen van kinderbijslag worden verdeeld naar het geslacht van de ouder, dan blijken het de vrouwen te zijn die, alhoewel niet significant, het meest moeilijkheden hebben gehad.

Tabel 3.64 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders volgens het al of niet hebben van problemen met de kinderbijslag, naar geslacht

Problemen kinderbijslag	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	41	27,5	230	34,9	271	33,5
Neen	108	72,5	429	65,1	537	66,5
Totaal	149	100,0	659	100,0	808	100,0
%	18,4		81,6		100,0	

$$X^2 = 2,66 \quad df = 1 \quad p > .05 \quad \text{Phi} = 0,06$$

34,9 % vrouwen heeft vroeger of ten tijde van het interview problemen gehad met betrekking tot het krijgen van kinderbijslag t.o.v. 27,5 % mannen.

Naar burgerlijke staat treden grotere en significante verschillen op wat betreft het al dan niet gehad hebben van problemen inzake kinderbijslag.

Slechts 23,9 % der verweduwdens heeft problemen met kinderbijslag gehad ten opzichte van 42,1 % der feitelijk gescheidenen en 47,8 % der wettelijk gescheidenen. (Tabel 3.65) De wettelijk gescheidenen hebben ondanks hun gelegaliseerde staat meer problemen gehad dan de feitelijk geschei-

denen die naar de overheid toe het recht op kinderbijslag delen met de echtgenoot wat vaak tot moeilijkheden leidt. Het verschil is echter niet zo groot. De mogelijkheid bestaat tevens dat de wettelijk gescheidenen vooral verwijzen naar problemen die bestonden ten tijde van de echtscheiding of ervoor.

§ 6. Financiële problemen

In tabel 3.66 wordt het aantal personen vermeld dat zegt financiële problemen te hebben. Alleen deze personen kwamen in aanmerking die na de verweduwing, echtscheiding (feitelijk of wettelijk) of de geboorte van het kind (ongehuwde vaders of moeders) financiële problemen hadden. Personen die vóór dit gebeuren, maar niet erna, financiële problemen hadden, komen derhalve niet in aanmerking. Zoals blijkt uit de tabel zegt ongeveer 60 % van de respondenten financiële problemen te hebben. Bij vrouwen (62,4 %) is dit significant vaker het geval dan bij mannen (52,6 %).

Naar burgerlijke staat worden het minst financiële problemen gerapporteerd door de verweduwden (54,8 %); het meest door de feitelijk gescheidenen (72,9 %). De wettelijk gescheidenen en ongehuwden nemen een tussenpositie in. Dit blijkt uit tabel 3.67.

Tenslotte werd de variabele financiële problemen ook gerelateerd aan de variabele samenstelling van de huishouding. De resultaten worden weergegeven in tabel 3.68. Hieruit blijkt dat geen significante verschillen optreden in het hebben van financiële problemen naar huishoudingssamenstelling.

Tabel 3.65 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van problemen met de kinderbijslag, naar burgerlijke staat

Problemen kinderbijslag	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	67	42,1	101	23,9	96	47,8	7	26,9	271	33,5
Neen	92	57,9	321	76,1	105	52,2	19	73,1	537	66,5
Totaal	159	100,0	422	100,0	201	100,0	26	100,0	808	100,0
%	19,7		52,2		24,9		3,2			

$$\chi^2 = 41,5 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,23$$

Tabel 3.66 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van financiële problemen, naar geslacht

Financiële problemen	Man		Vrouw		Totaal(x)	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	81	52,6	422	62,4	503	60,6
Neen	73	47,4	254	37,6	327	39,4
Totaal	154	100,0	676	100,0	830	100,0
%	39,4		60,6			

$$\chi^2 = 4,671 \quad df = 1 \quad p < .05 \quad \text{Phi} = 0,078$$

(x) 6 respondenten antwoorden niet op deze vraag.

Tabel 3.67 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van financiële problemen, naar burgerlijke staat

Financiële problemen	Feit. gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	121	72,9	239	54,8	126	62,4	17	65,4	503	60,6
Nee	45	27,1	197	45,2	76	37,6	9	34,6	327	39,4
Totaal	166	100,0	436	100,0	202	100,0	26	100,0	830	100,0
%	20,0		52,5		24,3		3,1			

$$\chi^2 = 17,13 \quad df = 3 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,14$$

Tabel 3.68 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van financiële problemen naar samenstelling van de huishouding

Financiële problemen	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	322	58,3	83	65,4	98	64,9	503	60,6
Neen	230	41,7	44	34,6	53	35,1	327	39,4
Totaal	552	100,0	127	100,0	151	100,0	830	100,0
%	66,5		15,3		18,2			

$$\chi^2 = 3,56 \quad df = 2 \quad p > .05$$

$$\text{Cramer's } V = 0,07$$

Zoals verwacht, worden vooral in de laagste inkomensklasse (-20.000 fr.) vaak (75,4 %) financiële problemen gemeld. Dit percentage daalt tot 60 % voor de volgende inkomensklasse (20.000 - 30.000 fr.). Merkwaardig is echter dat dit percentage zich op 60 % stabiliseert, ook voor de hoogste inkomenscategorie. Dit blijkt uit tabel 3.69.

De problematiek van financiële moeilijkheden werd nog langs een andere weg bevraagd. Er werd nl. aan de respondenten gevraagd of en op welke posten (1) zij dienden te besparen.

- (1) De weerhouden posten zijn : voeding - onderhoud en reparaties aan woning - rookwaar, drank en snoep - vervoer - cosmetica, kapper - kleding en schoeisel voor de respondent - kleding en schoeisel voor de kinderen - huishoudelijke apparaten en reparaties daaraan - meubilering en stoffering - vrije tijd kinderen - zakgeld kinderen - cadeautjes - krant, radio, T.V., boeken, tijdschriften - studies van de kinderen - ontspanning, uitgaan, sport en verenigingsleven - vakantie en weekenduitstapjes.

Tabel 3.69 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet hebben van financiële problemen, naar inkomensklassen

Financiële problemen	- 20.000		20.000 - 30.000		30.000 - 40.000		+ 40.000		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	89	75,4	116	59,5	84	57,9	75	59,5	364	52,3
Neen	29	24,6	79	40,5	61	42,1	51	40,5	220	37,7
Totaal	118	100,0	195	100,0	145	100,0	126	100,0	584	100,0
%	20,2		33,4		24,8		21,6			

$$\chi^2 = 10,905 \quad df = 3 \quad p < .02$$

$$\text{Cramer's } V = 0,14$$

Zoals blijkt uit tabel 3.70 moet 68,3 % van de respondenten besparen op minstens 1 post. Een meerderheid hiervan (72,5 %) moet nochtans niet op meer dan 4 posten besparen.

Tabel 3.70 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het aantal posten waarop moet bespaard worden in de huishouding

Aantal posten besparen	Aantal	%	Cum. %
Minder dan 2	254	31,2	31,2
4	149	18,3	49,5
6	73	9,0	58,5
8	32	3,9	62,4
10	20	2,4	64,8
12	12	1,5	66,3
14	7	0,9	67,2
16	9	1,1	68,3
Geen	258	31,7	100,0
Totaal	814(x)	100,0	

(x) 22 respondenten antwoordden niet op deze vraag.

Wanneer deze resultaten worden opgesplitst naar geslacht, blijkt dat vrouwelijke respondenten significant meer moeten besparen dan mannelijke respondenten (cfr. analoog resultaat voor de variabele al of niet hebben van financiële problemen). (Tabel 3.71)

Tabel 3.71 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet moeten besparen, naar geslacht

Besparen	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	80	53,3	476	71,7	556	68,3
Neen	70	46,7	188	28,3	258	31,7
Totaal	150	100,0	664	100,0	814	100,0
%		18,4		81,6		

$$\chi^2 = 18,20 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \Phi = 0,15$$

Uit tabel 3.72 volgt dat vooral de feitelijk (74,4 %) als wettelijk gescheidenen (73,3 %) moeten besparen op minstens één post. Voor de verweduwen en ongehuwen liggen deze percentages ongeveer 10 % lager (analoog resultaat bij de variabele financiële problemen).

Hoger werd er reeds op gewezen dat er geen significante verschillen optreden in het al of niet hebben van financiële problemen naar de samenstelling van de huishouding. Zoals uit tabel 3.73 blijkt zet deze tendens zich voort in de rapportering van het al of niet moeten besparen.

Tenslotte is er ook nog informatie omtrent de posten waarop meest moet bespaard worden. De resultaten worden weergegeven in tabel 3.74.

Tabel 3.72 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet moeten besparen, naar burgerlijke staat

Besparen	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	122	74,4	270	64,0	148	73,3	16	61,5	556	68,3
Neen	42	25,6	152	36,0	54	26,7	10	38,5	258	31,7
Totaal	164	100,0	422	100,0	202	100,0	26	100,0	814	100,0
%	20,1		51,8		24,8		3,2			

$$\chi^2 = 9,30 \quad df = 3 \quad p < .05$$

$$\text{Cramer's } V = 0,11$$

Tabel 3.73 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet moeten besparen, naar samenstelling van de huishouding

Besparen	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	373	68,8	80	64,5	103	69,6	556	68,3
Neen	169	31,2	44	35,5	45	30,4	258	31,7
Totaal	542	100,0	124	100,0	148	100,0	814	100,0
%	66,6		15,2		18,2		100,0	

$$\chi^2 = 1,00 \quad df = 2 \quad p > .05 \quad \text{Cramer's } V = 0,04$$

Tabel 3.74 : Het aantal alleenstaande ouders volgens de post waarop meest moet worden bespaard

	A.C.	%
Voeding	15	3,5
Onderhoud woning	53	12,2
Rookwaar, drank, snoep	29	6,7
Vervoer, fiets, auto	25	5,7
Cosmetica, kapper	18	4,1
Kleding of schoeisel voor uzelf	66	15,1
Kleding of schoeisel voor kinderen	27	6,2
Huish. apparaten en reparaties daaraan	24	5,5
Meubilair en stoffering	42	9,6
Vrije tijd kinderen	3	0,7
Zakgeld kinderen	4	0,9
Cadeautjes, bloemetjes	15	3,4
Krant, radio, T.V., tijdschriften, boeken	5	1,2
Studies van de kinderen	8	1,8
Ontspanning, uitgaan, sport, verenig.leven	30	6,9
Vakantie en weekenduitstapjes	72	16,5
	436 (x)	100,0

(x) 75 personen antwoordden niet op deze vraag, 39 wisten niet op welke post zij meest moesten besparen en voor 286 was deze vraag niet van toepassing.

Uit tabel 3.74 blijkt dat besparingen voor vakantie en weekenduitstapjes in 16,5 % van de gevallen wordt gemeld als post waarop meest moet worden bespaard. Daarop volgen respectievelijk kleding en schoeisel voor de respondent zelf, het onderhoud van de woning, meubilair en stoffering en ontspanning. Samen vertegenwoordigen deze posten 60,3 % van het totaal.

Alhoewel een groot deel van de alleenstaande ouders zegt financiële problemen te hebben en op bepaalde posten te moeten besparen, betekent dit nog niet dat de ouders de indruk hebben dat hun kinderen gedepriveerd zijn t.o.v. andere kinderen. Zoals uit tabel 3.75 blijkt, denkt de meerderheid (74,6 %) dat zij hun kinderen evenveel of meer kunnen geven en laten doen dan andere kinderen. Overigens is deze tendens bij mannen groter dan bij vrouwen, terwijl naar burgerlijke staat van de ouder geen significante verschillen optreden (tabel 3.76).

Tabel 3.75 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders volgens de perceptie van de ouder van de mogelijkheden van hun kind(eren) t.o.v. andere kinderen, naar geslacht

Mogelijkheden	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder	26	17,0	179	27,4	205	25,4
Evenveel of meer	127	83,0	474	72,6	601	74,6
Totaal	153	100,0	653	100,0	806	100,0
%		19,0		81,0		

$$\chi^2 = 6,56 \quad df = 1 \quad p < .01 \quad \Phi = 0,094$$

Tabel 3.76 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de perceptie van de ouder van de mogelijkheden van hun kind(eren) t.o.v. andere kinderen, naar burgerlijke staat

Mogelijkheden kinderen	Feit.gesch.		Verweduwd		Wett.gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder	38	23,3	121	29,0	41	20,5	5	19,2	205	25,4
Evenveel of meer	125	76,7	296	71,0	159	79,5	21	80,8	601	74,6
Totaal	163	100,0	417	100,0	200	100,0	26	100,0	806	100,0
%	20,2		51,7		24,8		3,2			

$$\chi^2 = 6,3 \quad df = 3 \quad p > .05$$

$$\text{Cramer's } V = 0,09$$

Kinderen blijken er, naar de visie van de alleenstaande ouder, slechter aan toe te zijn in huishoudingen met onvolledige kern. De minste problemen worden gemeld bij de volledige huishoudingen.

Tabel 3.77 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de perceptie van de ouder van de mogelijkheden van hun kind(eren) t.o.v. andere kinderen, naar samenstelling van de huishouding

Mogelijkh. kinderen	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder	161	30,1	26	21,1	18	12,1	205	25,4
Evenveel of meer	373	69,9	97	78,9	131	87,9	601	74,6
Totaal	534	100,0	123	100,0	149	100,0	806	100,0
%	66,3		15,3		18,5			

$$\chi^2 = 21,47 \quad df = 2 \quad p < .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,163$$

Tenslotte kan nog worden opgemerkt dat in de hogere inkomensgroepen (30.000 fr. en meer) slechts 15,3 % rapporteert minder aan hun kinderen te kunnen geven, terwijl dit bij de lagere inkomensgroep (minder dan 30.000 fr.) oploopt tot 33,6 % (tabel 3.78).

Tabel 3.78 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de perceptie van de ouder, van de mogelijkheden van hun kind(eren) t.o.v. andere kinderen, naar het netto-inkomen (in klassen)

Mogelijkheden kinderen	- 30.000		+ 30.000		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder	148	33,6	42	15,3	190	26,6
Evenveel of meer	292	66,4	233	84,7	525	73,4
Totaal	440	100,0	275	100,0	715	100,0
%	61,5		38,5			

$$\chi^2 = 28,31 \quad df = 1 \quad p = .001$$

$$\text{Cramer's } V = 0,202$$

Besluit

1. Het gemiddeld inkomen van de alleenstaande ouders is 31.341 fr. netto per maand. De sterkste concentratie (nl. 53,6 %) treedt op in de inkomensgroep tussen 25.000 en 30.000 fr. De distributie is vrij symmetrisch en er is een variatiebreedte van "geen inkomen" tot 92.000 fr. netto per maand.

2. Belangrijk is dat 20,2 % van de alleenstaande ouders een netto-maandelijks inkomen heeft van minder dan 20.000 fr. Bij de vrouwen is dit bijna 25 %, bij de mannen daarentegen slechts 2,6 %. De verschillen naar burgerlijke staat zijn kleiner, alhoewel blijkt dat de verweduwdens minder vertegenwoordigd zijn in de laagste inkomensklasse dan de gescheidenen en ongehuwdens. Naar samenstelling van de huishouding geldt hetzelfde voor de huishoudingen met volledige kern. Als konklusie kan dus gesteld worden dat de mannen, de verweduwdens en de respondenten uit de huishoudingen met volledige kern, er financieel beter aan toe zijn dan de respectievelijk andere categorieën. Deze konklusie kan geanalyseerd worden als het inkomen per gezinslid wordt geanalyseerd. De trend dat vrouwen en gescheidenen meer financieel gedepriveerd zijn dan mannen en verweduwdens wordt ook hier bevestigd. Uit de analyse naar samenstelling van de huishouding blijkt echter dat de financiële deprivatie grootst is in de onvolledig uitgebreide huishoudingen. Bijna 32 % van deze huishoudens heeft minder dan 5.000 fr. netto per maand per gezinslid; bij de andere types is dit slechts 10 %. De bevinding dat de huishoudingen met onvolledige kern niet kunnen weerhouden worden als behorend tot de financieel meest gedepriveerde groepen houdt waarschijnlijk verband met de sterke bezetting van huishoudingen met onvolledige kern door verweduwdens (die er financieel beter aan toe zijn dan andere categorieën).
3. Voor de verschillende mogelijke inkomstenbronnen werd een onderscheid gemaakt tussen : inkomen uit arbeid, inkomen uit sociale zekerheid, inkomen uit privé-instanties en inkomen uit bezit. Deze laatste mogelijk-

heid werd, gezien het geringe aantal alleenstaande ouders ($N = 44$) dat een inkomen heeft uit bezit, niet verder geanalyseerd.

Mannen hebben vooral een inkomen uit arbeid, en (secundair) uit sociale zekerheid. Vrouwen daarentegen zijn eerder aangewezen op de sociale zekerheid (hogere bedragen dan voor de mannen) en op privé-instanties. De verweduwden hebben minder dan de gescheidenen en ongetrouwden een inkomen uit arbeid of privé-instanties. Zij hebben daarentegen bijna altijd een inkomen uit sociale zekerheid, en bovendien is het bedrag hoger dan voor de andere categorieën. De gescheidenen verwerven vooral inkomen uit arbeid en sociale zekerheid, en zijn überhaupt ook sterker dan de verweduwden vertegenwoordigd in de inkomens uit privé-instanties (dat betrekking heeft op o.m. alimentatie en onderhoudsgeld). De resultaten naar huishoudingssamenstelling lopen sterk parallel met de bevindingen naar burgerlijke staat, wanneer voor ogen wordt gehouden dat de verweduwden bijzonder sterk vertegenwoordigd zijn in de huishoudingen met onvolledige kern.

Uit deze bevindingen blijkt dat de inkomstenbron niet alleen determinerend is voor de hoogte van het inkomen. Andere, m.n. maatschappelijke factoren, spelen hierin evenzeer een rol. De relatieve impact van deze factoren kan echter niet uit de weergegeven resultaten afgeleid worden, aangezien er enerzijds tussen de factoren geslacht, burgerlijke staat en samenstelling van de huishouding interacties zijn, en anderzijds verschillende andere, belangrijke (niet onderzochte) factoren hierin ook een rol spelen.

4. In de helft van de gevallen zorgt alleen de respondent

voor het inkomen van de huishouding. In 25 % van de gevallen leveren ook de kinderen een bijdrage tot het inkomen, en dit in even sterke mate bij alleenstaande vaders als bij alleenstaande moeders. Naar burgerlijke staat dragen vooral de kinderen van verweduwden bij tot het inkomen. Bij de beoordeling van de financiële situatie van verweduwden zal deze bevinding duidelijk in rekening moeten gebracht worden.

5. Van de gescheidenen ontvangt ongeveer 19 % alimentatie en 43 % onderhoudsgeld. Er treden geen significante verschillen op tussen feitelijk en wettelijk gescheidenen. Van de verweduwden ontvangt 80 % een overlevingspensioen. Een vrij hoog percentage, nl. 8 % van de respondenten ontvangt geen kinderbijslag. In 60 % van de gevallen kon de reden hiervan niet achterhaald worden. Ongeveer 16 % vermeldt administratieve problemen. Het al of niet hebben van problemen met het ontvangen van de kinderbijslag is niet verschillend voor mannen en vrouwen. Naar burgerlijke staat rapporteren vooral de gescheidenen (zowel de feitelijk als wettelijk gescheidenen) problemen met het krijgen van de kinderbijslag.
6. Ten einde enige indicaties te hebben betreffende de repercussies (m.n. financiële problemen) van de financiële situatie van alleenstaande ouders, werden ook rond deze kwestie een aantal analyses doorgevoerd. Een hoog aantal respondenten, nl. 60 %, zegt financiële problemen te hebben. Zoals kan verwacht worden op basis van de financiële situatie van de onderkende groepen worden minst problemen gerapporteerd bij de mannen, de verweduwden en de onvolledige kern-huishoudingen. Een merkwaardig gegeven is het hoge percentage problemen

dat gemeld wordt in huishoudingen met volledige kern, aangezien hoger reeds werd vermeld dat deze groep niet behoort tot de financieel meest gedepriveerde groepen. Dit gegeven kan nochtans verband houden met de bevinding dat boven de inkomensgrens van 20.000 fr. de relatieve deprivatie m.b.t. het inkomen, vertaald naar financiële problemen, zich stabiliseert op 60 %, en dit voor alle successieve inkomensklassen. De enige inkomenscategorie waarvoor dit percentage hoger is (nl. 75 %) is deze beneden de 20.000 fr. Uit een andere benadering om de financiële deprivatie te meten blijkt dat 68 % van de alleenstaande ouders op minstens één uitgavepost moet besparen, een resultaat dat goed overeenkomt met voorgaande bevinding. Ook langs deze weg komt tot uiting dat mannen en verweduwden er financieel beter aan toe zijn dan respectievelijk vrouwen en gescheidenen. Tevens blijkt dat de onvolledig uitgebreide huishoudingen vaker op minstens één uitgavepost moeten besparen, dan de andere types. Wanneer nagegaan wordt welke posten vooral voor besparing in aanmerking komen, dan zijn dit : vakantie en weekenduitstapjes, kleding en schoeisel, en onderhoud van de woning.

7. Ongeveer één vierde van de alleenstaande ouders zegt dat zij de eigen kinderen minder kunnen geven dan hun vriendjes en vriendinnen hebben. Bij vrouwen wordt dit, zoals verwacht, vaker gerapporteerd dan bij mannen. Het merkwaardig gegeven doet zich echter voor dat, alhoewel de financiële situatie van de verweduwden beter is dan van de gescheidenen, zij vaker stellen dat zij hun kinderen minder kunnen geven en laten doen dan andere kinderen. Het is echter mogelijk dat de verweduwden deze vraag niet naar financiële, maar naar algemeen-menselijke mogelijkheden, hebben vertaald.

Hoofdstuk 4 : De hulpverlening

§ 1. Inleiding

In analyses van het cliënteel van instellingen binnen het domein van de sociale dienstverlening wordt nogal eens vastgesteld dat alleenstaande ouders er oververtegenwoordigd zijn.

Zo bestaat 13,8 % van het totaal cliënteel van de O.C.M.W.'s (C.O.O.'s) in Vlaanderen uit alleenstaande ouders (1). Vergeleken met het percentage alleenstaande ouders op de totale bevolking gemeten na de laatste volkstelling (cfr. supra deel II) betekent dit een oververtegenwoordiging.

Ook in de Centra voor Maatschappelijk Werk aangesloten bij het Nationaal Verbond maken de alleenstaande ouders 13,2 % van het cliënteel uit (2). Vooral de diensten gezins- en bejaardenhulp in Vlaanderen worden geconfronteerd met één-oudergezinnen. 16,4 % van hun cliënteel bestaat uit onvolledige kerngezinnen met kinderen (3). In de Centra voor

(1) Nationaal onderzoeksproject in de sociale wetenschappen. Project : Marginalisering en welzijnszorg. Deel II : De algemene sociale dienstverlening en de gezinsvoorzieningen. Rapport 1 : De C.O.O. (O.C.M.W.); Beschrijving van het cliënteel. E. Samoy, K.U.Leuven, S.O.I., p. 53.

(2) Jaarverslag 1976 van het Nationaal Verbond van Diensten voor Maatschappelijk Werk, Gent, p. 35.

(3) Nationaal onderzoeksproject in de sociale wetenschappen. Project : Marginalisering en welzijnszorg. Deel II : De algemene sociale dienstverlening en de gezinsvoorzieningen. Rapport 4 : Diensten gezins- en bejaardenhulp, F. Lammertijn, S. Mariën, R. Renier.

prematrimoniaale, matrimoniaale en gezinsconsultaties bestaat 7,5 % van het cliënteel uit alleenstaande ouders (1). Uit deze vaststellingen kan niet worden afgeleid dat veel alleenstaande ouders gebruik maken van deze diensten. Mogelijks betreft het hier een kleine problematische groep. Tot nu toe was het echter vooral via deze kanalen dat enige kennis en beeldvorming omtrent de problemen van één-oudergezinnen tot stand kwam.

Deze studie biedt een andere invalshoek. Daar een representatieve steekproef van alleenstaande ouders in Vlaanderen (uitgezonderd Brussel) werd bevraagd, kan worden nagegaan in welke mate deze groep effectief beroep doet op deze diensten. Niet alleen de sociale dienstverlening maar een ganse reeks van instellingen in het domein van de georganiseerde, institutionele hulpverlening, zoals deze op het vlak van de rechtsbedeling en de lichamelijke of geestelijke gezondheidszorg, worden in de analyse betrokken. De gezins- en bejaardenhulp wordt afzonderlijk behandeld. Meer bepaald wordt informatie verstrekt over de kennis die alleenstaande ouders hebben van deze dienst, de mate waarin zij er feitelijk gebruik van maken en de redenen die worden opgegeven waarom zij er geen beroep op doen. Tevens wordt aandacht besteed aan het gebruik van alternatieve, eerder informele of niet-institutionele hulpverleningskanalen. M.a.w. wenden alleenstaande ouders zich niet

(1) Nationaal onderzoeksproject in de sociale wetenschappen. Project : Marginalisering en welzijnzorg. Deel II : De algemene sociale dienstverlening en de gezinsvoorzieningen. Rapport 3 : Centra voor prematrimoniaale, matrimoniaale en gezinsconsultaties, S. Mariën, K.U. Leuven, S.O.I.

in eerste instantie tot de familie, verwanten, vrienden en kennissen met hun problemen ? Meer specifiek m.b.t. de domeinen van het huishoudelijk werk en de kinderopvang die deel uitmaken van de dubbele gezinstaat van de ouder die alleen komt te staan wordt dit onderzocht. Ook de niet-materiële hulp, geïndiceerd door "het kunnen praten met iemand over je problemen" en "het kennen van mensen die je kunnen opvangen wanneer je moedeloos of gedeprimeerd bent", krijgt een centrale plaats in deze analyse.

§ 2. De institutionele hulpverleningskanalen

A. De rechtsbedeling, de sociale dienstverlening, de geestelijke en lichamelijke gezondheidszorg

Aan de respondenten werd een lijst voorgelegd van instellingen in de sfeer van de lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg, de sociale dienstverlening en de rechtsbedeling (1). Hen werd gevraagd de diensten aan te duiden waar ze, sinds ze alleen kwamen te staan met hun kind(eren), wel eens contact mee hebben gehad. Dit contact kan variëren over het inwinnen van informatie, het praten over en het zoeken naar oplossingen voor problemen, tot het ontvangen van materiële en niet-materiële hulp.

Alhoewel de meeste diensten sensu stricto behoren tot het domein van de georganiseerde hulpverlening, zijn er een aantal die slechts onrechtstreeks of in brede zin op het

(1) De Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling, het buurtwerk, het psycho-medisch sociaal centrum en de dienst voor studie en beroepsoriëntering werden apart gerangschikt Tabel 4.1.

verlenen van hulp zijn toegespitst zoals bv. de politie, het vredegerecht.

Tijdens de fase van het coderen werd er echter op toegezien dat alleen de contacten die effectief met hulpverlening te maken hadden, werden weerhouden. Contacten met de politie via bv. overtredingen werden uiteraard niet opgenomen.

Bijna alle diensten behoren tot de ambulante zorg d.w.z. dat zij niet voorzien in een volledige opvang van het individu in een instelling. Een uitzondering hierop vormen de tehuizen voor ongehuwde moeders. Tevens liggen bijna alle in de lijst opgenomen vormen van hulpverlening in de publieke sfeer. De meer private individueel-professionele hulpverlening komt praktisch niet aan bod met uitzondering bv. van de advocatuur.

In tabel 4.1 werden alle diensten ondergebracht en werd het aantal respondenten, respectievelijk het percentage t.o.v. het totaal aantal bevraagde alleenstaande ouders dat contact had met de betreffende instelling vermeld.

Teneinde zoveel mogelijk zekerheid te hebben dat de respondent weet om welke diensten het gaat, werd aan de interviewer gevraagd hieromtrent, indien nodig, enige uitleg te verschaffen. Tevens werd aan de interviewer een lijst meegegeven met informatie omtrent benaming van regionale en plaatselijke afdelingen van bepaalde diensten, alsook over de benaming van deze diensten in de verschillende streektaalen, dit om mogelijke misverstanden te voorkomen.

Uit tabel 4.1 blijkt dat het percentage contacten voor de meeste instellingen zeer laag is.

Het hoogst scoren advocaat en/of vrederechter. Bijna 58 % van alle alleenstaande ouders uit de steekproef heeft met

één of beiden contact gehad. 16 % heeft contact gehad met een psycho-medisch-sociaal centrum of met een dienst voor studie- en beroepsoriëntering. Aangenomen mag worden dat het hier veelal via de school georganiseerde gesprekken betrof m.b.t. studiekeuze of studieresultaten van de kinderen.

De gemeentelijke sociale dienst, het O.C.M.W. en de sociale dienst van de mutualiteit zijn van de bestaande kanalen op het domein van de sociale dienstverlening, de door de respondent meest gebruikte. Door hun geringe gespecialiseerdheid en polyvalente werking worden zij binnen de welzijnszorg als eerstelijnsdiensten gecategoriseerd. 14,8 % van de respondenten heeft contact gehad met de sociale dienst van de gemeente of het O.C.M.W. en 14,6 % met de sociale dienst van de mutualiteit. Op deze diensten wordt o.a. beroep gedaan wanneer er moeilijkheden zijn m.b.t. het krijgen van toegekende gelden als alimentatie, onderhoudsgeld of overlevingspensioen. Van de 465 bevraagden die recht hadden op één of meerdere van deze inkomstenbronnen, maar problemen hadden met het uitbetaald krijgen ervan, heeft 24,7 % de hulp ingeroepen van de sociale dienst van gemeente of mutualiteit.

De andere diensten in de sfeer van de sociale zorg worden veel minder gebruikt. Dit geldt vooral voor de meest gespecialiseerde. Slechts 3 personen hebben contact gehad met een tehuis voor ongehuwde moeders. Nochtans zijn er 24 ongehuwde moeders in de steekproefpopulatie aanwezig.

Van de diensten in de sfeer van de lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg die nogal gespecialiseerd zijn, heeft men het meest contact gehad met het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn. Deze overkoepelende dienst houdt zich dan ook bezig met de organisatie van de meest uiteenlopen-

de aspecten van de pré- en postnatale kindverzorg.

11,1 % van de bevraagden heeft contact gehad met de politie en 9,8 % is in aanraking geweest met het jeugdgerecht of een jeugdbeschermingscomité.

Tabel 4.1 : Percentage alleenstaande ouders dat sinds het alleenstaan contact heeft gehad met elk der vermelde diensten

	Diensten	A.C.	%
Lich. of geestel. gezondheidszorg	Nationaal Werk voor Kinderwelzijn	64	7,7
	Dienst thuisverpleging	19	2,3
	Centrum geestelijke gezondheidszorg	15	1,8
	Anonieme alcoholisten groepen	4	0,5
Sociale dienstverlening	Gemeentelijke sociale dienst en C.O.O. (O.C.M.W.)	124	14,8
	Sociale dienst mutualiteit	122	14,6
	Dienst voor gezins- en bejaardenhulp	48	5,7
	Centrum voor maatschappelijk werk, teledienst, tele-onthaal	44	5,3
	Consultatiebureau voor levens- en gezinsmoeilijkheden, Centrum gezinsplanning en sexuele opvoeding	18	2,2
	Jongerenadvies-, jongereninformatie centra	5	0,6
	Pleeggezindienst, adoptiewerk	5	0,6
	Tehuis voor ongetrouwde moeders	3	0,4
Rechtsbe- deling	Advocaat - vrederechter	482	57,7
	Politie	93	11,1
	Jeugdbeschermingscomité - jeugdrecht	82	9,8
	Release - wetswinkel	6	0,7
Andere	Psycho-medisch sociaal centrum, dienst voor studie- en beroepsoriëntering	134	16,0
	Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling	56	6,7
	Buurtwerk	2	0,2

Uit de gegevens kan worden opgemaakt dat de alleenstaande ouder zich met zijn problemen slechts in geringe mate tot de maatschappelijk georganiseerde hulpverlening wendt.

21,2 % van alle bevraagde alleenstaande ouders heeft, na het alleen komen te staan, zelfs geen contact gehad met één van de in tabel 4.1 vernoemde diensten.

35,2 % heeft contact gehad met één dienst, 22,4 % met 2 diensten, 11,5 % met drie en 9,7 % met 4 of meer (Tabel 4.2).

De vermeldde instanties op het domein van de lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg worden het minst benut.

Slechts 11,2 % maakte van één of meerdere van deze diensten gebruik.

32,4 % van de bevraagden deed beroep op de sociale dienstverlening en 62,2 % had contact met één of meerdere rechtsbedelingsinstanties.

Het al dan niet contact hebben gehad met diensten, evenmin als het aantal instellingen waarmee contact werd opgenomen, variëren naar het geslacht en de burgerlijke staat van de alleenstaande ouder, noch naar de samenstelling van de huishouding en de anciënniteit van het alleenstaand ouderschap.

Hetzelfde geldt m.b.t. de aard van deze diensten. Hierbij treedt één uitzondering aan het licht (Tabel 4.2). Meer wettelijk en feitelijk gescheidenen dan verweduwden en ongehuwden hebben contact gehad met rechtsbedelingsinstanties. 51 % der verweduwden hebben noch met jeugdgerecht, advocaat of vredegerecht noch met release of wetswinkel contact gehad nadat zij alleen kwamen te staan. Hetzelfde geldt voor 61,5 % der ongehuwden, maar slechts voor 17,6 % der wettelijk gescheidenen en voor 22,6 % van de feitelijk gescheidenen. Tevens hebben de wettelijk en feitelijk gescheidenen met meer instanties contact gehad dan de verwe-

duwden en de ongehuwden. Deze contacten met het rechtsbedelingsaparaat hebben waarschijnlijk betrekking op de na feitelijke of wettelijke scheiding te regelen zaken i.v.m. alimentatie, onderhoudsgeld, toewijzing van de kinderen, verdeling van de goederen en dergelijke.

B. Gezins- en bejaardenhulp

Wanneer de positie van één der echtgenoten in een gezin vacant wordt, komt de nu alleenstaande ouder vaak voor onvoorziene moeilijkheden te staan wat betreft het organiseren en runnen van de huishouding en de opvang van de kinderen.

De dienst gezinshulp is vooral toegespitst op deze problemen. Uit tabel 4.1 blijkt dat slechts 48 personen (5,7 %) op het ogenblik dat zij alleen kwamen te staan met de kinderen een aanvraag hebben gedaan om gezinshulp te krijgen. 22 personen (of 2,7 %) hebben enige tijd nadat zij alleen kwamen te staan gezinshulp aangevraagd. Het gaat hier vaak om dezelfde alleenstaande ouders.

Gezien deze geringe aantallen wordt bondig aandacht besteed aan de kennis die bij alleenstaande ouders bestaat omtrent deze vorm van hulp en de redenen waarom geen hulp wordt gevraagd.

Van de respondenten die geen aanvraag indienden tot gezinshulp kende 43 % deze dienst niet (Tabel 4.3)

40,2 % had geen behoefte aan hulp. Van het totaal aantal dat de dienst kende en er dus eventueel beroep kon op doen is dit 71 %. 44 personen of 5,6 % van het totaal aantal dat geen hulp vroeg dacht geen recht te hebben op deze vorm van dienstverlening. 3 % kreeg hulp van anderen, 2 % wilde geen hulp en 1 % deed er geen beroep op om financiële redenen.

Tabel 4.2 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar contacten met rechtsbedelingsinstanties en burgerlijke staat van de alleenstaande ouder

Rechtsbedeling	Feitelijk gescheiden		Verweduwd		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Geen contact	38	22,6	223	51,0	36	17,6	16	61,5	313	37,4
Met 1 dienst	80	47,6	184	42,1	129	62,9	8	30,8	401	48,0
Met 2 diensten	43	25,6	22	5,0	37	18,0	2	7,7	104	12,4
Met 3 diensten	7	4,2	8	1,8	3	1,5	0	0,0	18	2,2
Totaal	168	100,-	437	100,-	205	100,-	26	100,-	836	100,-
Rij %	20,1		52,3		24,5		3,1		100,-	

$$\chi^2 = 124,06 \quad df = 9 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,22$$

Tabel 4.3 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de redenen waarom de alleenstaande ouder geen aanvraag tot gezinshulp deed op het ogenblik dat hij/zij alleen kwam te staan

Redenen geen aanvraag tot gezinshulp	A.C.	%
Geen behoefte	314	40,20
Dacht er geen recht op te hebben	44	5,63
Kreeg hulp van anderen	22	2,82
Wilde geen hulp	14	1,79
Om financiële redenen	10	1,28
Andere redenen	37	4,74
Weet niet	4	0,51
Kende de gezinshulp niet	336	43,03
Totaal (1)	781	100,00

(1) 7 personen gaven geen antwoord op de vraag

Van de respondenten die hulp vroegen hebben er 37 of 77 % ook effectief hulp gekregen. Deze betrof bij 25 één-oudergezinnen hulp in de huishouding, bij de overige 12 de zorg voor de kinderen.

De gezinshelpster kwam bij 20 respondenten helpen gedurende 40 uren per week, bij de anderen minder. De periode tijdens dewelke hulp werd geboden varieert van 1 maand tot 1 jaar en meer.

M.b.t. de 22 respondenten die enige tijd nadat zij alleen kwamen te staan gezinshulp hebben gevraagd, liggen de resultaten in dezelfde lijn.

C. Kinderzorg

Aan de respondenten werd gevraagd of zij kinderen hebben

die niet bij hen leven maar in een pleeggezin of een kindertehuis werden opgenomen. Slechts 15 alleenstaande ouders (1,8 %) hebben 1 of meerdere kinderen die in een pleeggezin of kindertehuis worden opgevoed (1).

Dit cijfer is een zeer onvolkomen indicatie van het aantal alleenstaande ouders dat zijn kinderen in een instelling of pleeggezin plaatst. De reden hiervoor is dat in het onderzoek een feitelijke situatie werd bevraagd. De alleenstaande ouders die bv. al hun kinderen of hun enig kind ergens hebben geplaatst zijn niet in de steekproef aanwezig daar zij feitelijk niet zelf voor hun kinderen zorgen.

§ 3. De niet-institutionele of informele hulpverlening

A. Huishoudelijk werk

In vorige paragrafen werd vastgesteld dat de alleenstaande ouders in de periode dat zij alleen kwamen te staan en ook later slechts in zeer geringe mate beroep deden en doen op de dienst gezinshulp. Een hoog percentage vermeldt tevens geen behoefte te hebben gehad aan hulp. Meer specifiek m.b.t. het huishoudelijk werk wordt daarom onderzocht wie deze taak op zich neemt en/of, indien dit de respondent is, deze hierbij hulp krijgt van anderen.

1. Wie doet het meeste huishoudelijk werk ?

In 82 % van alle één-ouder-gezinnen doet de respondent het meeste huishoudelijk werk. Op de tweede plaats komen moeder en dochter van de respondent.

(1) 4 respondenten antwoordden niet op deze vraag.

Tabel 4.4 : Verdeling van de één-ouder-gezinnen naar persoon die het meeste huishoudelijk werk doet in het gezin

Wie doet het meeste huishoudelijk werk ?	A.C.	%
Alleenstaande ouder	684	82,01
Huidige partner	26	3,12
Dochter	44	5,28
Zoon	2	0,24
Moeder	44	5,28
Andere verwanten	11	1,32
Andere niet-verwanten	23	2,76
Totaal (1)	834	100,00

(1) Twee respondenten gaven geen antwoord op deze vraag.

In 3,12 % van de één-ouder-gezinnen doet de huidige partner van de respondent het meeste huishoudelijk werk. Dit is slechts 17 % van het totaal aantal gezinnen waar een partner in de huishouding aanwezig is. In het merendeel van deze huishoudens (125 op 152) die "volledige gezinnen" werden genoemd is de vrouw alleenstaand ouder. De inwonende partner is hier dus een man en veelal kostwinner. Het huishoudelijk werk wordt slechts in een klein aantal gezinnen gedaan door andere verwanten of niet-verwanten. Wanneer een opdeling wordt gemaakt naargelang de alleenstaande ouder al dan niet zelf het meeste huishoudelijk werk doet, treden significante verschillen op naar het geslacht van de respondent. Slechts 43 % van de vaders doet zelf het meeste huishoudelijk werk t.o.v. 91 % van de moeder ($\chi^2 = 193$, $df = 1$, $p < 0,01$). Het al dan niet beroepsactief zijn van de alleenstaande ouder kan hier een belang-

rijke rol spelen. Meer alleenstaande vaders zijn beroepsactief (87 %) dan alleenstaande moeders (44 %).

Tabel 4.5 : Verdeling van de beroepsactieve alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet zelf doen van het meeste huishoudelijk werk

Wie doet het meeste huishoudelijk werk ?	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Alleenstaande ouder	54	40,3	256	84,8	310	71,1
Andere	80	59,7	46	15,2	126	28,9
Totaal	134	100,0	302	100,0	436	100,0
Rij %	30,7		69,3		100,0	

$$\chi^2 = 89,5 \quad df = 1 \quad p < 0,01 \quad \text{Cramer's } V = 0,45$$

Van de beroepsactieve alleenstaande ouders doen significant veel meer vrouwen het huishoudelijk werk dan mannen (85 % t.o.v. 40 %). Hetzelfde geldt m.b.t. de niet-beroepsactieven. (Tabel 4.6).

De mannen doen dus meer beroep op/of worden spontaan vervangen in de huishouding door familieleden als moeder, dochter en in geringere mate andere verwanten of niet-verwanten.

Naar burgerlijke staat treden geen significante verschillen op. 86 % van de feitelijk gescheidenen, 82 % van de verweeduwen, 80 % van de wettelijk gescheidenen en 77 % van de ongehuwden doen zelf het meeste huishoudelijk werk. Er treden wel significante verschillen op naar samenstelling van de huishouding. De alleenstaande ouders die al-

Tabel 4.6 : Verdeling van de niet-beroepsactieve alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet zelf doen van het meeste huishoudelijk werk

Wie doet het meeste huishoudelijk werk ?	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Alleenstaande ouder	12	60,0	362	95,8	374	93,9
Andere	8	40,0	16	4,2	24	6,1
Totaal	20	100,0	378	100,0	398	100,0
%		5,0		95,0		100,0

$$\chi^2 = 25,15 \quad df = 1 \quad p < 0,01 \quad \text{Cramer's } V = 0,25$$

leen met hun kinderen wonen (onvolledige kernen) doen in 88 % van de gevallen zelf het meeste huishoudelijk werk. In 82 % van de volledige gezinnen doet de ouder, meestal een vrouw (cfr. supra) het huishouden (Tabel 4.7).

In de onvolledig uitgebreide gezinnen zijn er vaker anderen die deze taak op zich nemen. 56 % van de alleenstaande ouders doet hier zelf het huishouden.

Tabel 4.7 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet zelf doen van het meeste huishoudelijk werk en de samenstelling van de huishouding

Wie doet het meeste huishoudelijk werk ?	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid gezin		Volledig gezin		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Alleenstaande ouder	489	87,9	71	55,9	124	82,1	684	82,0
Andere	67	12,1	56	44,1	27	17,9	150	18,0
Totaal	556	100,0	127	100,0	151	100,0	834	100,0
%		66,7		15,2		18,1		100,0

$$\chi^2 = 71,96 \quad df = 2 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,29$$

2. Hulp bij het huishoudelijk werk

Aan de respondenten die zelf het meeste huishoudelijk werk verrichten werd gevraagd of iemand en wie hen daar bij helpt.

Tabel 4.8 : Verdeling van de huishoudens waar de alleenstaande ouder het meeste huishoudelijk werk verricht naar personen die helpen

Persoon die alleenstaande ouder bij huishoudelijk werk helpt	A.C.	%
Huidige partner	34	5,3
Kinderen	205	31,9
Huidige partner en de kinderen	5	0,8
Moeder	34	5,3
Moeder en huidige partner	1	0,16
Moeder en de kinderen	1	0,16
Anderen	78	12,2
Huidige partner + anderen	1	0,16
Kinderen en anderen	8	1,3
Moeder en anderen	1	0,16
Niemand	274	42,7
Totaal (1)	642	100,00

(1) 42 personen gaven geen antwoord op de vraag.

In 42,7 % van de huishoudens waar de alleenstaande ouder het meeste huishoudelijk werk verricht, doet deze dat alleen en krijgt dus van niemand hulp. In 6,5 % der huishoudens helpt de huidige partner, eventueel bijgestaan door anderen. In 34,2 % der één-ouder-gezinnen bieden de kinderen hulp. Ongeveer 6 % van de respondenten krijgt hulp van zijn /

haar moeder.

In bijna 14 % der gevallen zijn er nog anderen, verwanten of niet, die een deel van de huishoudelijke taken op zich nemen.

De respondent is dus in eerste instantie op de kinderen aangewezen voor hulp bij het huishoudelijk werk.

3. Vervanger bij ziekte

Aan de respondent werd ook volgende vraag voorgelegd : "In het geval U ziek bent of zoudt worden, is er dan iemand die U zou kunnen vervangen, die zou kunnen inspringen in het gezin ?". Alhoewel de vraag voornamelijk doelt op huishoudelijk werk is zij toch ruimer gesteld en kan dus ook betrekking hebben op de opvang van, zorg voor de kinderen en dergelijke meer.

Tabel 4.9 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar aard vervanger in de huishouding bij ziekte van de alleenstaande ouder

Vervanger huishouding	A.C.	%
Huidige partner	46	5,5
Ascendent respondent	151	18,2
Descendent respondent	190	22,9
Andere verwanten respondent	76	9,2
Verwanten huidige of vroegere partner	21	2,5
Vriend - buur	27	3,3
Anderen	24	2,9
Weet niet of ken niemand die zou kunnen vervangen	295	35,5
Totaal (1)	830	100,0

(1) 6 personen weigerden te antwoorden op de vraag.

35,5 % van alle bevraagde alleenstaande ouders kent niemand die hen zou kunnen vervangen in de huishouding. In 5,5 % van de gezinnen zou de partner eventueel kunnen inspringen. Het zijn echter voornamelijk de kinderen van de respondent (in 23 % van de huishoudens) en de ascendent, (in 18,2 % der huishoudens), hoogstwaarschijnlijk de moeder die in aanmerking komen om de huishouding te runnen bij ziekte van de respondent.

Het al dan niet kennen van iemand die de respondent zou kunnen vervangen in de huishouding verschilt niet significant naar het geslacht van de alleenstaande ouder. Vrouwen kennen in iets sterkere mate iemand dan mannen. De verschillen, 65,2 % t.o.v. 61,2 %, zijn echter niet groot. Naar burgerlijke staat van de alleenstaande ouder treden evenmin belangrijke verschillen op. 69,2 % van de ongehuwden vermelden een vervanger, tgo 66,3 % van de feitelijk gescheidenen en 64 % van de wettelijk gescheidenen en de verweduwden.

Naar samenstelling van de huishouding zijn de verschillen wel significant. Alleenstaande ouders in een onvolledig uitgebreid gezin kennen in 84 % der gevallen iemand die hen zou kunnen vervangen bij ziekte (Tabel 4.10). Het zijn veelal de inwonende verwanten die hiervoor in aanmerking komen. Van de alleenstaande ouders die samenwonen met een partner geeft 67 % een vervanger op. Diegenen die alleen wonen met hun kinderen kennen het minst iemand die zou kunnen inspringen bij ziekte (61 %). Het is dus deze groep die het meest in aanmerking komt voor de georganiseerde hulpverlening als bv. gezins- en bejaardenhulp. Nochtans blijkt uit de informatie hierover dat op deze dienst weinig beroep wordt gedaan (cfr. supra).

Tabel 4.10 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet kennen van iemand die de ouder kan vervangen in het gezin bij ziekte en de samenstelling van de huishouding

Kennen van vervanger bij ziekte ?	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid gezin		Volledig gezin		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	329	59,3	107	84,3	99	66,9	535	64,5
Neen	226	40,7	20	15,7	49	33,1	295	35,5
Totaal	555	100,-	127	100,-	148	100,-	830	100,-
%		66,9		15,3		17,8		100,0

$$\chi^2 = 28,6 \quad df = 2 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,19$$

4. Andere taken

Wanneer één der ouderposities in het gezin wegvalt of niet wordt opgevuld, wordt de alleenstaande ouder geconfronteerd met een dubbele taak. Zowel de functies traditioneel toegewezen aan de echtgenoot-vader als deze van de echtgenote-moeder dienen nu door één persoon te worden vervuld. Het huishoudelijk werk was tot voor kort één der belangrijkste taken van de vrouw. Uit voorgaande blijkt dan ook dat de meeste alleenstaande moeders zelf dit werk blijven doen ook als ze beroepsactief zijn, terwijl het vooral de mannen zijn die beroep doen op meestal vrouwelijke familieleden om deze taken op zich te nemen.

Daarom worden hier twee kleinere gezinstaken die als typisch kunnen beschouwd worden voor de instrumentele rol van de man, namelijk het invullen van de belastingsbrief en het doen van kleine herstellingen in en rond de woning, onder de loep genomen.

Verondersteld mag worden dat veel alleenstaande moeders in deze hulp behoeven.

Het invullen van de belastingsbrief

53 % van alle alleenstaande ouders (393), mannen en vrouwen, laat de belastingsbrief invullen door een deskundige. 201 respondenten (27 %) vullen deze zelf in, 5,7 % laat dit doen door de huidige partner en 14,3 % door iemand van de eigen familie of door een familielid van de vroegere partner (1).

Zoals verwacht laten significant meer vrouwen hun belastingsbrief door iemand anders invullen dan mannen. Slechts 23 % vrouwen doen dit zelf t.o.v. 43 % mannen. Uit voorgaande echter blijkt dat toch niet in eerste instantie beroep wordt gedaan op familie en verwanten, maar op deskundigen om deze taak te volbrengen.

Tabel 4.11 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet zelf invullen van de belastingsbrief

Invullen belastingbrief	Man	Vrouw	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Alleenstaande ouder	65 43,0	136 23,0	201 27,1
Ander	86 57,0	455 77,0	541 72,9
Totaal	151 100,-	591 100,-	742 100,-
%	20,4	79,6	100,0

$$\chi^2 = 23,4 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \text{Phi} = 0,182$$

(1) 94 personen antwoordden niet op deze vraag.

Het doen van kleine herstellingen in en rond de woning

In 43,2 % van alle één-ouder-gezinnen doet de ouder zelf de kleine herstellingen in en rond de woning. 9,3 % doet hiervoor beroep op een deskundige. In 90 huishoudingen (11,3 %) doet de partner deze werkjes.

De kinderen doen het in 14,4 % van de gezinnen. Weerom wordt slechts in geringe mate beroep gedaan op verwanten van de respondent of van huidige of vroegere partner (14,5 %). Niet-verwanten bieden hier hulp in 7,3 % van de gevallen (1).

86 % van de alleenstaande vaders doet zelf de herstellingen t.o.v. slechts 33 % van de moeders. Het zijn dus vooral de vrouwen die hier beroep doen op anderen, vooral mannelijke familieleden of niet-verwanten.

Tabel 4.12 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en het al dan niet zelf doen van kleine herstellingen in en rond de woning

Doen herstellingen	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Alleenstaandé ouder	133	86,4	212	32,9	345	43,2
Ander	21	13,6	433	67,1	454	56,8
Totaal	154	100,-	645	100,-	799	100,-
%		19,3		80,7		100,0

$$x^2 = 142,8 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \text{Phi} = 0,43$$

(1) 37 respondenten beantwoordden deze vraag niet.

B. Zorg voor de kinderen

1. Zorg overdag voor de niet-schoolgaande kinderen

Slechts bij 49 respondenten zijn er kinderen in de huishouding aanwezig die nog niet naar school gaan. Dit is 6 % van het totaal. Aan deze personen werd gevraagd wie overdag voor deze kinderen zorgt. In 27 van deze 49 huishoudens is de respondent overdag thuis om de kinderen te verzorgen.

In 5 gezinnen is de huidige partner thuis aanwezig. In 7 gevallen zorgt de familie voor deze kinderen en slechts 2 alleenstaande ouders brengen de kinderen naar een kinderkribbe.

In het merendeel van deze huishoudens (55 %) blijft de respondent (meestal de vrouw) dus thuis wanneer de kinderen te jong zijn om naar school te gaan.

2. Zorg voor de schoolgaande kinderen na de schooluren

Aan de alleenstaande ouders met schoolgaande kinderen (760) werd gevraagd wie voor de kinderen zorgt na de schooluren.

Tabel 4.13 betreft de door de respondent eerst vermeldde persoon. 78 % van de alleenstaande ouders zegt zelf de kinderen op te vangen na de schooluren en dit thuis of elders.

In 56 (7,5 %) gezinnen zorgen de kinderen voor zichzelf tot de ouder thuiskomt. Een eerder gering aantal respondenten doet beroep op de school of de familie of anderen om de kinderen na school gedurende enige tijd op te passen. Slechts 12,5 % van de respondenten vermeldt nog een tweede persoon of instantie die soms voor de kinderen zorgt na de

Tabel 4.13 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar aard personen of instanties die voor de kinderen van alleenstaande ouders zorgen na de schooluren

Wie past op na school ?	A.C.	%
Respondent thuis of elders	587	78,1
Huidige partner thuis	13	1,7
Verwant thuis	37	4,9
Niet-verwant thuis	4	0,5
De school	32	4,3
De familie	17	2,3
Het kind zorgt voor zichzelf	56	7,5
Iemand anders	5	0,7
Totaal (1)	751	100,0

(1) 9 respondenten antwoordden niet op de vraag.

schooluren en 1,1 % geeft een derde persoon op.

Een onderscheid wordt gemaakt tussen 1) alleenstaande ouders die steeds zelf hun kinderen opvangen na de schooluren, 2) alleenstaande ouders waarvan de kinderen ofwel voor zichzelf zorgen (klein percentage) ofwel soms of altijd door anderen worden opgepast.

Er is een significant verschil naar geslacht. 73 % van de alleenstaande moeders zorgt zelf steeds voor de kinderen na de schooluren t.o.v. slechts 41 % der mannen.

Tabel 4.14 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet steeds zelf zorgen voor de kinderen na school en geslacht

Wie past op na school ?	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Alleenstaande ouder alleen	57	41,0	445	72,7	502	66,8
Niemand, anderen soms of altijd	82	59,0	167	27,3	249	33,2
Totaal	139	100,-	612	100,-	751	100,-
%	18,5		81,5		100,-	

$$\chi^2 = 49,95 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \Phi = 0,26$$

Het al dan niet beroepsactief zijn speelt een belangrijke rol. 87 % der vaders is beroepsactief t.o.v. slechts 44 % van de vrouwen. Tevens werkt een hoger percentage van de alleenstaande moeders part-time (31 %) t.o.v. slechts 2 % van de alleenstaande vaders. Het niet of slechts part-time werken van de vrouw kan hier zowel reden als gevolg zijn van het feit dat vrouwen minder hulp krijgen bij de opvang van de kinderen, dan mannen.

Van de beroepsactieve mannen dient echter ook 45 % de werkzaamheden zo te regelen dat de kinderen na school kunnen worden opgevangen. Deze groep alleenstaande vaders kan dus evenmin rekenen op hulp terzake.

Naar burgerlijke staat treden kleinere maar eveneens significante verschillen op. De verweduwdens zorgen het meest zelf en alleen voor de kinderen na de schooluren (73 %), de ongehuwdens het minst (53 %), de feitelijk en wettelijk gescheidenen in ongeveer even sterke mate (62 % en 59 %).

Tabel 4.15 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet steeds zelf zorgen voor de kinderen na school en burgerlijke staat

Wie past op na school ?	Feitelijk gescheiden		Verweduwd		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Alleenstaande ouder alleen	93	62,0	289	72,8	111	59,4	9	52,9	502	66,8
Niemand, anderen soms of altijd	57	38,0	108	27,2	76	40,6	8	47,1	249	33,2
Totaal	150	100,-	397	100,-	187	100,-	17	100,-	751	100,-
%		20,0		52,9		24,9		2,3		100,0

$$\chi^2 = 14,1 \quad df = 3 \quad p < .01 \quad \text{Cramer's } V = 0,14$$

Naar samenstelling van de huishouding zijn de verschillen niet significant ($X^2 = 5,2$; $df = 2$, $p < .01$). De ouders in een onvolledig kerngezin evenals diegenen in een volledig gezin (voornamelijk vrouwen) zorgen in ongeveer even sterke mate zelf voor de kinderen na de schooluren (68 % en 70 %). De alleenstaande ouders in een onvolledig uitgebreid gezin kunnen meer rekenen op anderen, waarschijnlijk inwonende verwanten, om dit steeds of gedeeltelijk te doen. 58 % van de ouders in een onvolledig uitgebreid gezin vangt de kinderen zelf op na school.

3. Zorg voor de schoolgaande kinderen tijdens de laatste grote vakantie

Tijdens de vakanties vormt de kinderopvang een zwaarder probleem. Daarom werd aan de alleenstaande ouders met schoolgaande kinderen gevraagd wie voor hen zorgde tijdens de laatste grote vakantie. Tabel 4.16 betreft de eerstvermelde persoon of instantie.

Weerom is het de respondent zelf die in bijna 79 % der huishoudens tijdens minstens een gedeelte van de grote vakantie voor de schoolgaande kinderen heeft gezorgd.

In 4,8 % der gezinnen neemt een inwonende verwant deze taak op zich. Bij 5,5 % der bevraagden brengen de kinderen hun vakanties door bij familie. Het kind zorgt voor zichzelf in 7 % der gevallen. Het speelplein of de vakantiekolonie worden slechts in 2 % één-ouder-gezinnen benut als opvangmogelijkheid.

Slechts 15 % alleenstaande ouders vermeldt een tweede persoon of instantie die de kinderen opving tijdens een gedeelte van de laatste vakantie. 1,5 % geeft een derde persoon op.

Tabel 4.16 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar aard personen of instanties die voor de kinderen zorgden tijdens de laatste grote vakantie

Wie zorgde voor kinderen tijdens laatste grote vakantie ?	A.C.	%
Alleenstaande ouder thuis of elders	592	78,7
Huidige partner thuis	10	1,3
Verwant thuis	36	4,8
Niet-verwant thuis	2	0,3
Speelplein, vakantiekolonie	15	2,0
Familie	41	5,5
Kind zorgt voor zichzelf	50	6,6
Anderen	6	0,8
Totaal (1)	752	100,0

(1) 8 respondenten antwoordden niet op deze vraag.

Er werd een onderscheid gemaakt tussen :

- 1) alleenstaande ouders die zelf hun kinderen opvangen gedurende gans de vakantie
- 2) alleenstaande ouders waarvan de kinderen ofwel voor zichzelf zorgen ofwel tijdens een gedeelte of gans de vakantie door anderen worden opgepast.

Er is een significant verschil naar geslacht, 71,3 % van de alleenstaande moeders zorgde zelf voor de kinderen gedurende gans de laatste vakantie. Dit is slechts voor 39 % van de alleenstaande vaders zo (Tabel 4.17).

Ook naar burgerlijke staat zijn er significante verschillen. 74 % van de verveduwden zorgde alleen voor de kinderen tijdens de laatste vakantie. De feitelijk gescheidenen

Tabel 4.17 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet zelf gezorgd hebben voor de kinderen tijdens gans de laatste grote vakantie en geslacht

Wie past op de kinderen tijdens de laatste grote vakantie ?	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Alleenstaande ouder alleen	54	38,8	437	71,3	491	65,3
Niemand, anderen soms of altijd	85	61,2	176	28,7	261	34,7
Totaal	139	100,-	613	100,-	752	100,-
%		18,5		81,5		100,-

$$X^2 = 51,2 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \text{Phi} = 0,26$$

en ongehuwden kregen meer hulp van anderen. Slechts 58 % feitelijk gescheidenen en 59 % ongehuwden zorgden alleen voor de opvang. De wettelijk gescheidenen deden dit in 53 % van de gevallen alleen (Tabel 4.18).

Naar samenstelling van de huishouding zijn de verschillen ook significant. Evenals wat betreft de opvang van de kinderen na school zorgen de alleenstaande ouders in een onvolledige kern en volledig gezin het meest zelf voor de kinderen tijdens de laatste grote vakantie (67 % en 70 % respectievelijk).

De alleenstaande ouders in een onvolledig uitgebreid gezin kregen weerom meer hulp dan anderen (inwonende verwanten). Toch nog 52 % zorgde zelf voor de kinderen gedurende gans de laatste grote vakantie (Tabel 4.19).

Tabel 4.18 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet zelf gezorgd hebben voor de kinderen tijdens gans de laatste grote vakantie en burgerlijke staat

Wie past op de kinderen tijdens de laatste grote vakantie ?	Feitelijk gescheiden		Verweduwd		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Alleenstaande ouder alleen	87	58,0	294	74,1	100	53,2	10	58,8	491	65,3
Niemand, anderen soms of altijd	63	42,0	103	25,9	88	46,8	7	41,2	261	34,7
Totaal	150	100,-	397	100,-	188	100,-	17	100,-	752	100,-
%		19,9		52,8		25,0		2,3		100,-

$\chi^2 = 29,4$ $df = 3$ $p = .001$ Cramer's V = 0,20

Tabel 4.19 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet zelf gezorgd hebben voor de kinderen tijdens gans de laatste grote vakantie en samenstelling van de huishouding

Wie past op de kinderen tijdens laatste grote vakantie ?	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid gezin		Volledig gezin		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Alleenstaande ouder alleen	339	67,3	60	51,7	92	69,7	491	65,3
Niemand, anderen soms of altijd	165	32,7	56	48,3	40	30,3	261	34,7
Totaal	504	100,-	116	100,-	132	100,-	752	100,-
%		67,0		15,4		17,6		100,-

$$X^2 = 11,4 \quad df = 2 \quad p < .01 \quad \text{Cramer's } V = 0,12$$

4. Wie houdt zich het meest met de kinderen bezig buiten de alleenstaande ouder ?

32 % van alle alleenstaande ouders antwoordde op deze vraag dat niemand buiten henzelf zich met de kinderen bezighoudt (Tabel 4.20).

In 30 % van de één-ouder-gezinnen worden de kinderen ook opgevangen door een vrouwelijke verwant van de respondent, waarschijnlijk de moeder.

De huidige partner is na de moeder van de respondent de meest belangrijke persoon. De vroegere partner wordt slechts door 3,2 % van de alleenstaande ouders genoemd. Nochtans zijn 45 % van alle alleenstaande ouders feitelijk of wettelijk gescheiden en hebben zij meestal één of meer wettige kinderen, d.w.z. kinderen waar de vroegere partner van de respondent ouder van is.

In bijna 7 % van alle één-ouder-gezinnen houdt, buiten de respondent, voornamelijk de school of jeugdbeweging, zich met de kinderen bezig.

Tabel 4.20 : Verdeling van de één-ouder-gezinnen naar persoon of instantie die zich het meest met de kinderen bezighoudt buiten de alleenstaande ouder

Wie houdt zich meest met kinderen bezig buiten de respondent ?	A.C.	%
Huidige partner	120	15,2
Vroegere partner	25	3,2
Vrouwelijke verwant respondent	237	30,1
Mannelijke verwant respondent	39	4,9
Vrouwelijke verwant vroegere partner	23	2,9
Mannelijke verwant vroegere partner	1	0,1
School, jeugdbeweging	54	6,9
Anderen	36	4,6
Niemand	253	32,1
Totaal (1)	788	100,0

(1) 48 respondenten antwoordden niet op deze vraag.

In 32 % van de één-ouder-gezinnen houdt niemand, buiten de alleenstaande ouder zich bezig met de kinderen.

Wat dit gegeven betreft treden naar geslacht, significante verschillen op.

De alleenstaande vaders krijgen ook hier weer meer hulp van anderen dan de moeders. 77 % van de vaders zegt dat nog iemand anders dan henzelf zich met de kinderen bezig houdt. Hetzelfde geldt slechts voor 66 % der moeders.

Tabel 4.21 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en naargelang er al dan niet iemand is buiten de alleenstaande ouder, die zich bezighoudt met de kinderen

Is er iemand die zich bezighoudt met de kinderen buiten alleenst. ouder ?	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	115	76,7	420	65,8	535	67,9
Neen	35	23,3	218	34,2	253	32,1
Totaal	150	100,-	638	100,-	788	100,-
%		19,0		81,0		100,-

$$x^2 = 6,05 \quad df = 1 \quad p < .05 \quad \text{Phi} = 0,09$$

Ook naar burgerlijke staat zijn de verschillen significant. 44 % van de verweduwden zegt dat niemand anders dan hij/zij zelf zich met de kinderen bezighoudt. Hetzelfde geldt voor 23,4 % der feitelijk gescheidenen, voor 17,5 % van de wet- telijk gescheidenen en voor 12 % van de ongehuwden (Tabel 4.22).

Naar samenstelling van de huishouding zijn er eveneens sterk significante verschillen. In 88 % van de volledige gezinnen houdt nog iemand anders (waarschijnlijk de inwo- nende partner) zich met de kinderen bezig. Hetzelfde geldt voor 81 % van de onvolledig uitgebreide ge- zinnen. Van de ouders die alleen wonen met hun kinderen zegt echter 41,1 % dat niemand buiten hij- of zijzelf zich met de kinderen bezighoudt. (Tabel 4.23).

Tabel 4.22 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en naargelang er al dan niet iemand is buiten de alleenstaande ouder, die zich bezighoudt met de kinderen

Is er iemand die zich bezighoudt met de kinderen buiten alleenst. ouder ?	Feitelijk gescheiden		Verweduwd		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	121	76,6	227	56,0	165	82,5	22	88,0	535	67,9
Neen	37	23,4	178	44,0	35	17,5	3	12,0	253	32,1
Totaal	158	100,0	405	100,0	200	100,0	25	100,0	788	100,0
%		20,1		51,4		25,4		3,2		100,0

$$\chi^2 = 55,7 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,27$$

Tabel 4.23 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar samenstelling van de
huishouding en naargelang er al dan niet iemand is buiten de alleen-
staande ouder die zich bezighoudt met de kinderen

Is er iemand die zich be- zighoudt met de kinderen buiten alleenst. ouder ?	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid gezin		Volledig gezin		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	304	58,9	100	81,3	131	87,9	535	67,9
Neen	212	41,1	23	18,7	18	12,1	253	32,1
Totaal	516	100,-	123	100,-	149	100,-	788	100,-
%	65,5		15,6		18,9		100,-	

$$\chi^2 = 56,6 \quad df = 2 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,27$$

5. Kinderen van de alleenstaande ouder die bij de vroegere partner, verwanten of anderen leven

297 alleenstaande ouders (35,3 % van het totaal) hebben één of meerdere kinderen die elders leven. Deze kinderen hebben echter meestal een eigen huishouding en/of zijn gehuwd. 15 alleenstaande ouders hebben één of verschillende kinderen die in een pleeggezin of kindertehuis werden opgenomen (cfr. supra).

Slechts 38 alleenstaande ouders (4,6 % van het totaal aantal) hebben één of meerdere kinderen die bij verwanten van het kind leven. In een grote meerderheid (22 gezinnen) woont het kind of wonen de kinderen bij de vroegere partner. Het gaat hier dus voornamelijk om kinderen waarvan de ouders feitelijk of wettelijk gescheiden zijn. Een aantal alleenstaande ouders (6) hebben een kind dat woont bij de ouders van de vroegere partner en in slechts enkele gevallen wonen één of meerdere kinderen bij de ouders van de respondent.

C. Niet-materiële hulp

1. Praten over problemen

Uit paragraaf 2 bleek dat de alleenstaande ouders zich voor het praten over en eventueel oplossen van hun problemen slechts in geringe mate wenden tot een aantal daartoe opgerichte hulpverleningsinstanties.

De mogelijkheid dat de hulpverlening zich beweegt via eerder informele kanalen werd voor een aantal materiële aspecten als bv. hulp in de huishouding, zorg voor de kinderen, reeds in vorige paragraaf onderzocht. Aan het belang van het sociaal contact met familie en vrienden, de psychische en affectieve steun en opvang kan echter niet wor-

den voorbijgegaan.

Aan de respondenten werd daarom een lijst voorgelegd van personen en hen gevraagd die personen aan te duiden met wie ze de laatste tijd weleens over hun problemen en moeilijkheden hebben kunnen praten.

In tabel 4.24 werd voor elk van de in de lijst vermeldde personen weergegeven hoeveel respondenten met hem/haar hun problemen bespreekbaar zijn. Tevens werd het percentage respondenten vermeld t.o.v. het totaal aantal dat antwoorde op deze vraag.

Met uitzondering van de echtgenoot/ote werd geen rekening gehouden met het mogelijks niet meer in leven zijn van familieleden als vader of moeder. Evenmin werd bv. het percentage respondenten dat zijn problemen bespreekt met broer, zuster, zoon of dochter berekend op het totaal aantal respondenten dat een broer, zuster, zoon of dochter heeft. Het was namelijk de bedoeling de feitelijke opvangmogelijkheden en het al dan niet geïsoleerd zijn van de alleenstaande ouder te registreren.

Een aantal vrouwelijke familieleden van de alleenstaande ouder scoren het hoogst. 29,5 % van alle respondenten kan zijn problemen bespreken met zijn moeder. 28,5 % kan dit met de dochter en 23,4 % met de zuster. De zoon is eveneens een belangrijke gesprekspartner bij 24,2 % van de alleenstaande ouders.

Een aantal bevraagden (22,6 %) kunnen met hun problemen terecht bij een vriendin. Dit is iets meer dan 1/5 van de respondenten. De vriendin is in deze niet veel belangrijker dan de huisarts die door 20,3 % van de bevraagden wordt genoemd.

Tabel 4.24 : Het percentage alleenstaande ouders dat zijn problemen kan bespreken met elk der vermeldde personen

Persoon waarmee alleenstaande ouder problemen kan bespreken (1)	A.C.	%
Vroegere echtgenoot/ote	16	4,3 (2)
Huidige partner	145	18,0
Vader	116	14,4
Moeder	238	29,5
Zoon	195	24,2
Dochter	230	28,5
Broer	108	13,4
Zuster	189	23,4
Schoonvader	23	2,9
Schoonmoeder	42	5,2
Schoonzoon	26	3,2
Schoondochter	19	2,4
Schoonbroer	43	5,3
Schoonzuster	60	7,4
Vriend	88	10,9
Vriendin	182	22,6
Kennissen	67	8,3
Buren	72	8,9
Iemand van het werk van vroegere echtgenoot/ote of huidige partner	10	1,2
Iemand van het eigen werk	82	10,2
Iemand van school van de kinderen	30	3,7
Geestelijke	74	9,2
Huisarts	164	20,3
Schrijven naar hartsrubriek	2	0,3
Deskundige bv. maatschappelijk assistent of psycholoog	57	7,1
Andere	38	4,7

(1) 29 personen antwoordden niet op de vraag

(2) Dit is slechts 4,3 % van het totaal aantal feitelijk of wettelijk gescheiden alleenstaande ouders.

De in tabel 4.24 opgesomde sociale relaties van de respondent kunnen in drie groepen worden ondergebracht : de verwanten, de vrienden waaronder ook kennissen en burens, de secundaire relaties die lopen via het werk, de school of aangeknoopt worden om de deskundigheid die de ander op een specifiek domein te bieden heeft (1).

Tabel 4.25 : Het aantal alleenstaande ouders dat zijn problemen kan bespreken met minstens één der verwanten, vrienden of secundaire relaties

Bespreken problemen	A.C.	%
Verwanten	595	73,7
Vrienden	309	38,3
Secundaire relaties	308	28,2

De alleenstaande ouder richt zich met zijn problemen en moeilijkheden duidelijk het meest tot familieleden of verwanten (Tabel 4.25).

Ongeveer 74 % van de alleenstaande ouders kan met zijn problemen terecht bij één of meerdere familieleden of verwanten.

Slechts 38 % kan hierover praten met een vriendin, vriend, buur of kennis.

De vriendenkring is in deze niet belangrijker dan de secundaire relaties die men heeft, alhoewel mag aangenomen worden dat vriendschappen vaak gesloten worden via het werk of de school van de kinderen.

(1) De gewezen echtgenoot/ote en huidige partner worden hier buiten beschouwing gelaten.

Nochtans wendt men zich in bijna even sterke mate tot deskundigen zoals de huisarts, geestelijke, maatschappelijk assistent en psycholoog, als tot vrienden en kennissen.

Vrouwen praten iets meer over hun problemen met verwanten en familieleden dan mannen. Het verschil is echter klein en niet significant (tabel 4.26). Ongeveer evenveel mannen als vrouwen praten met vrienden over hun problemen. Hetzelfde geldt m.b.t. de secundaire relaties.

Tabel 4.26 : Verdeling van de alleenstaande ouders, naar het bespreken van problemen met verwanten en het geslacht van de alleenstaande ouder

Bespreken problemen verwanten	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Nee	45	31,2	167	25,2	212	26,3
Ja	99	68,8	496	74,8	595	73,7
Totaal	144	100,-	663	100,-	807	100,-
%		17,8		82,2		100,-

$$\chi^2 = 2,025 \quad df = 1 \quad p = 0.155 \quad \Phi = 0,054$$

Er is echter een significante relatie tussen het al dan niet praten over de problemen met verwanten en de burgerlijke staat van de alleenstaande ouder.

De verweduwden en feitelijk gescheidenen praten het meest met familie en verwanten over hun moeilijkheden (respectievelijk 79 % en 72 %). De wettelijk gescheidenen en ongetrouwden hebben blijkbaar minder dan de andere alleenstaande ouders open en diepgaande contacten met hun fami-

Tabel 4.27 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het bespreken van problemen met verwanten en de burgerlijke staat van de alleenstaande ouder

Bespreken problemen verwanten	Feitelijk gescheiden		Verweduwd		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Neen	47	28,3	87	20,9	67	33,5	11	44,0	212	26,3
Ja	119	71,7	329	79,1	133	66,5	14	56,0	595	73,7
Totaal	166	100,-	416	100,-	200	100,-	25	100,-	807	100,-
%		20,6		51,5		24,8		3,1		100,-

$$\chi^2 = 16,44 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,143$$

lie en kunnen zich voor steun en niet-materiële hulp minder op hen verlaten.

Er zijn echter geen significante verschillen naar burgerlijke staat van de alleenstaande ouder betreffende het al dan niet bespreken van problemen met vrienden en secundaire relaties.

Naar samenstelling van de huishouding treden echter wel significante verschillen op.

In meer dan 80 % van de onvolledig uitgebreide huishoudingen kan de alleenstaande ouder over zijn problemen praten met één of meer verwanten of familieleden.

Tabel 4.28 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan bespreken van problemen met verwanten en samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder

Bespreken problemen verwanten	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Neen	122	22,7	24	19,5	65	44,5	211	26,2
Ja	415	77,3	99	80,5	81	55,5	595	73,8
Totaal	537	100,-	123	100,-	146	100,-	806	100,-
%		66,6		15,3		18,1		100,-

$$\chi^2 = 31,6 \quad df = 2 \quad p < .01 \quad \text{Cramer's } V = 0,20$$

Dit hoog percentage hangt hoogstwaarschijnlijk samen met het feit dat in dit type meestal een verwant in de huishouding aanwezig is. Van de werkelijk alleenstaande ouders, namelijk diegenen die alleen wonen met de kinderen

heeft eveneens een hoog percentage diepgaande contacten met de familie. Van de alleenstaande ouders die samenwonen met hun partner praat slechts iets meer dan de helft met familie of verwanten over zijn problemen.

Eerstgenoemden hebben tevens minder gesprekken op dit niveau met vrienden dan de anderen. Slechts 23 % bespreekt zijn problemen met vrienden t.o.v. 38 % van diegenen in een onvolledig uitgebreid gezin en 42 % in een onvolledige kern.

Tabel 4.29 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet bespreken van problemen met vrienden en samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder

Bespreken problemen vrienden	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Neen	310	57,6	76	61,8	112	76,7	498	61,7
Ja	228	42,4	47	38,2	34	23,3	309	38,3
Totaal	538	100,-	123	100,-	146	100,-	807	100,-
%		66,7		15,2		18,1		100,-

$$X^2 = 17,7 \quad df = 2 \quad p = .01$$

Ongeveer hetzelfde geldt m.b.t. de secundaire relaties. Slechts 27 % personen behorende tot een volledig gezin praat over zijn moeilijkheden met collegas, huisarts, geestelijke, deskundige t.o.v. 40 % ouders in een onvolledig uitgebreid en 41 % in een onvolledig gezin.

Tabel 4.30 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet bespreken van problemen met secundaire relaties en samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder

Bespreken problemen se- cund. relaties	Onvolledige kern		Onvolledig uitgebreid		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Neen	319	59,3	74	60,2	106	72,6	499	61,8
Ja	219	40,7	49	39,8	40	27,4	308	38,2
Totaal	538	100,-	123	100,-	146	100,-	807	100,-
%		66,7		15,2		18,1		100,-

$$\chi^2 = 8,8 \quad df = 2 \quad p = .05 \quad \text{Cramer's } V = 0,10$$

2. Opvang bij moedeloosheid of gedeprimeerdheid

De vraag werd als volgt geformuleerd : "Als U eens in de put zit, moedeloos of gedeprimeerd bent, zijn er dan mensen op wie U kunt terugvallen, die U kunnen opbeuren ?"

Meer dan de helft van de alleenstaande ouders, die met een partner samenleven worden door deze laatste ook opgevangen bij moedeloosheid of gedeprimeerdheid.

35 % beweert niemand te hebben die hen opvangt. Kinderen en ouders van de respondent komen het meest in aanmerking. Ook vrienden en burens nemen een belangrijke plaats in (Tabel 4.31).

Voor een uittekening naar type van alleenstaand ouder werden de alleenstaande ouders die samenleven met een partner geëlimineerd.

Tabel 4.31 : Verdeling van de één-ouder-gezinnen naar personen die de alleenstaande ouder opvangen wanneer deze moedeloos of gedeprimeerd is

Wie opvang bij moedeloosheid of gedeprimeerdheid ?	A.C.	%
Huidige partner	85	10,4
Ascendent alleenstaande ouder	96	11,8
Descendent	114	14,0
Andere verwanten alleenstaande ouder	72	8,8
Verwanten huidige of vroegere partner	10	1,2
Vriend - buur	112	13,7
Anderen	44	5,4
Niemand	283	34,7
Totaal (1)	816	100,0

(1) 20 personen gaven geen antwoord op deze vraag.

Uit tabel 4.32 blijkt dat de alleenstaande vaders minder dan de moeders iemand kennen die hen kan opvangen wanneer ze gedeprimeerd zijn.

Naar burgerlijke staat treden verschillen op die echter niet significant zijn. 74 % feitelijk gescheidenen kennen iemand die hen kan opvangen t.o.v. slechts 56 % ongehuwden. De verweduwen en wettelijk gescheidenen kennen in ongeveer even sterke mate iemand (64 % t.o.v. 62 %). Naar samenstelling van de huishouding (onvolledig kerngezin of onvolledig uitgebreid gezin) treden helemaal geen verschillen op.

Tabel 4.32 : Verdeling van de één-ouder-gezinnen naar geslacht van de alleenstaande ouder en al dan niet kennen van iemand die hen kan opvangen wanneer ze moedeloos of gedeprimeerd zijn(1)

Opvang wanneer gedeprimeerd	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	61	49,6	372	68,3	433	64,8
Neen	62	50,4	173	31,7	235	35,2
Totaal (2)	123	100,-	545	100,-	668	100,-
%		18,4		81,6		100,-

$$X^2 = 14,5 \quad df = 1 \quad p < .01 \quad \text{Phi} = 0,15$$

(1) De volledige één-ouder-gezinnen werden niet in de tabel opgenomen.

(2) 16 personen gaven geen antwoord op deze vraag.

Besluit

1. Ondanks de vaak vastgestelde oververtegenwoordiging van alleenstaande ouders in het cliënteel van instellingen in het domein van de sociale dienstverlening, blijkt uit dit onderzoek dat het hier slechts een eerder gering percentage van de totale groep der alleenstaande ouders betreft.

De gemeentelijke sociale dienst, het O.C.M.W. en de sociale dienst van de mutualiteit zijn van de bestaande kanalen de meest gebruikte.

Van de dienst voor gezins- en bejaardenhulp werd door 6 % ouders gebruik gemaakt tijdens de periode dat hij

of zij alleen kwam te staan, door 3 % tijdens een latere periode.

Belangrijk is dat meer dan 40 % van de bevraagde populatie deze dienst niet kent.

Van diegenen die de dienst wel kenden maar er geen beroep op deden, beweerde meer dan 70 % geen behoefte gehad te hebben aan hulp.

2. De alleenstaande ouders deden slechts in zeer geringe mate beroep op de meer gespecialiseerde diensten in de sfeer van de lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg. Ze hadden echter in sterke mate contact met rechtsbedelingsinstanties.
3. Het al dan niet beroep doen op de maatschappelijk georganiseerde hulpverlening, evenals het aantal instellingen waarmee men contact had, varieert niet naar type van alleenstaande ouder (geslacht, burgerlijke staat, samenstelling van de huishouding). Ook naar anciënniteit van het alleenstaand ouderschap treden geen verschillen op. Hetzelfde geldt m.b.t. het domein waarop hulp wordt geboden. Een uitzondering betreft de rechtsbedeling. Meer wettelijk- en feitelijk gescheidenen dan verweduwden en ongehuwden hadden contact met rechtsbedelingsinstanties. Het gaat hier waarschijnlijk om regelingen i.v.m. alimentatie, onderhoudsgeld, de toewijzing van de kinderen, verdeling van de goederen en dergelijke meer.
4. Wanneer één der ouders alle gezinstaken op zich dient te nemen, kan geredelijk van overbelasting worden gesproken. Voor één der belangrijkste taken, namelijk het huishoudelijk werk wordt door de alleenstaande ouder, zoals eerder aangestipt, slechts weinig beroep gedaan op de institutionele hulpverlening. Nochtans wordt ook op informele wijze niet zoveel hulp geboden. Meer dan

80 % van de alleenstaande ouders doet zelf het voornaamste huishoudelijke werk. Wanneer anderen dit werk doen of hulp bieden, zijn het voornamelijk leden van de huishouding bv. de kinderen of een inwonende verwant. Belangrijke verschillen treden echter naar voor naar geslacht van de alleenstaande ouder. Vrouwen dienen meer dan mannen zelf het huishoudelijk werk te doen, zelfs wanneer ze beroepsactief zijn. Mannen worden in de huishouding vaak vervangen door vrouwelijke familieleden als moeder of dochter. Toch dient nog meer dan 40 % van de mannen, naast een full-time beroepsactiviteit, zelf het huishoudelijk werk op te knappen. Naar burgerlijke staat treden geen belangrijke verschillen op, wel naar samenstelling van de huishouding. In een onvolledig uitgebreid gezin neemt de inwonende volwassene (meestal verwant) vaak de huishoudelijke taken op zich.

5. Bijna alle alleenstaande moeders en 40 % van de vaders doen dus zelf het huishoudelijk werk. Tevens blijkt dat wanneer de ouder ziek zou zijn er in 36 % van de gevallen niemand zou kunnen worden gevonden die hem of haar kan vervangen in het gezin. Wanneer de ouder wel een eventuele vervanger kent, is dit meestal een descendent (waarschijnlijk dochter) of ascendent (waarschijnlijk moeder). Vrouwen staan wat dit betreft niet meer in de kou dan mannen, evenmin treden belangrijke verschillen op naar burgerlijke staat.

De ouders echter die alleen wonen met hun kinderen zouden minder kunnen vervangen worden bij ziekte dan de anderen. Het is dus deze groep die in principe het meest in aanmerking komt voor georganiseerde hulp bv. via de dienst gezins- en bejaardenhulp.

6. De zorg voor de kinderen wordt in de literatuur als één der belangrijkste problemen van het alleenstaand ouderschap beschouwd.

Nochtans heeft slechts een uitermate klein percentage alleenstaande ouders één of meer kinderen die in een pleeggezin of kindertehuis worden opgevoed of bij verwanten leven. Deze bevinding dient echter gerelativeerd daar alleenstaanden die feitelijk voor geen enkele van hun kinderen zorgen niet in het onderzoek werden opgenomen.

Slechts bij een klein percentage alleenstaande ouders zijn er niet-schoolgaande kinderen in de huishouding aanwezig. De leden van het gezin (ouder, inwonende partner of verwant) zorgen in de overgrote meerderheid der gevallen zelf voor deze kinderen. Slechts in 14 % van de gezinnen met niet-schoolgaande kinderen worden de laatsten door de familie opgevangen, in 4 % (2 gezinnen) worden ze naar een kinderkribbe gebracht.

Een overgrote meerderheid van de alleenstaande ouders met schoolgaande kinderen, zegt deze zelf steeds op te vangen na de schooluren en tijdens de grote vakantie. De familie, niet-verwanten, school, speelplein of vakantiekolonie fungeren slechts in geringe mate als opvangmogelijkheid. Meer vrouwen dan mannen, meer verweduwen dan gescheidenen of ongehuwden maar minder ouders in een onvolledig uitgebreid gezin, vinden dat zij zelf steeds als enige belast zijn met de zorg voor de kinderen.

Aangenomen mag worden dat veel van deze ouders feitelijk vaak in de onmogelijkheid zijn de kinderen op te vangen na school of in de vakantie daar een groot aantal beroepsactief is. Deze bevinding hoeft niet tot het besluit te leiden dat de verstrekte informatie onjuist

is maar veeleer dat de ouders volgens hun eigen perceptie en definitie van de situatie wel degelijk alleenstaan met de zorg voor de kinderen. Naar hun eigen gevoel vangen zij steeds de kinderen op, alhoewel feitelijk ook anderen in deze optreden en hulp verlenen. De tussenkomst van anderen verschijnt hier derhalve voor de ouder als minder belangrijk of te verwaarlozen. Dit komt ook gedeeltelijk tot uiting in het feit dat meer dan 30 % alleenstaande ouders zegt dat niemand zich met de kinderen bezighoudt buiten zichzelf. De vrouwen zeggen dit significant meer dan de mannen, de verweduwd en meer dan de gescheidenen of ongehuwd en, de ouders die alleen wonen met hun kinderen meer dan deze die samenwonen met een partner of andere volwassenen. Wanneer wel iemand wordt genoemd is dat in het gróófst aantal gevallen een vrouwelijke verwant (waarschijnlijk de moeder) van de ouder. Op de tweede plaats komt de huidige partner. Slechts 3 % vermeldt de vroegere partner, nochtans is meer dan 40 % van de respondenten wettelijk of feitelijk gescheiden zodat de vroegere partner hier veelal ouder is van één of meerdere kinderen.

7. Naast de informele hulp op eerder materieel vlak (huishoudelijk werk, kinderopvang) werd ook de niet-materiële hulpverlening onderzocht m.b.t. twee aspecten 1°) het kunnen praten met iemand over zijn problemen 2°) de opvang bij moedeloosheid of gedepimeerdheid.

De alleenstaande ouder kan het meest over zijn problemen praten met de familie, voornamelijk zijn moeder, dochter, zuster of zoon. Verweduwd en feitelijk gescheidenen kunnen significant meer bij verwanten terecht dan wettelijk gescheidenen en ongehuwd en. De alleenstaande ouder wendt zich met zijn problemen in even

sterke mate tot vrienden of kennissen als tot secundaire relaties. De huisarts is in deze een belangrijke gesprekspartner.

Ouders die samenwonen met een partner hebben blijkbaar minder behoefte aan deze contacten. Zij praten minder met verwanten, vrienden of kennissen en secundaire relaties over hun problemen dan de andere bevraagden. Wanneer de alleenstaande ouder moedeloos of gedeprimeerd is, kan hij in 35 % van de gevallen bij niemand terecht. Dit niveau van contact met anderen, dat mogelijks meer vertrouwelijkheid en intimiteit vereist, kan door de ouder blijkbaar moeilijker worden gerealiseerd dan het "praten over problemen". De ouders die samenwonen met een partner wenden zich hiervoor meestal tot deze laatste. De anderen wenden zich voornamelijk tot de kinderen of een ascendent, soms tot een vriend(in) of buur. Van de alleenstaande ouders die niet leven met een partner, worden de mannen significant minder door iemand opgevangen bij moedeloosheid of gedeprimeerdheid dan de vrouwen. Naar burgerlijke staat van deze ouders of samenstelling van de huishouding treden geen verschillen op.

Hoofdstuk 5 : Sexualiteit, huwelijk en sociale relaties

Inleiding

In dit hoofdstuk kunnen twee delen worden onderscheiden waarvan het eerste is toegespitst op het sexueel leven van de alleenstaande ouder, zijn partnerrelaties en huwelijksperspectieven. Het tweede deel geeft informatie over de sociale relaties van de alleenstaande ouder, zijn deelname aan het maatschappelijk leven en zijn al dan niet geïsoleerdheid.

Ondanks het eerder uiteenlopend karakter van de twee delen, werden zij toch samengebracht in één hoofdstuk omdat de informatie in beide betrekking heeft op de maatschappelijke integratie van de alleenstaande ouder.

De voor een volwassen individu meest voor de hand liggende en maatschappelijk verwachte vorm van sociale integratie is het huwelijk. De meest belangrijke behoeften van een man of vrouw aan liefde, affectiviteit, sexualiteit, bijstand en steun worden meestal binnen een partner - liefst huwelijksrelatie bevredigd. Ook in het maatschappelijk en sociaal leven treedt men als "paar", "echtpaar" op. Dit geldt bv. voor de contacten met familie, vrienden en werkrelaties, maar bv. evenzeer voor de vrijetijdsbesteding.

Verondersteld mag worden dat een groot aantal van de problemen van de alleenstaande ouder zich dan ook op dit niveau situeren. In een eerste deel wordt daarom naast een analyse van het sexueel leven van de bevraagde en het al dan niet voorkomen van gevoelens van sexuele deprivatie, vooral aandacht besteed aan het al dan niet hebben van een partner en de huwelijkskansen en -wensen. Niet alleen de persoonlijke wensen en appreciatie van de kansen zijn hier belangrijk, maar tevens volgende vraag : "vindt de alleenstaande ouder het voor zichzelf noodzakelijk in onze samenleving gehuwd te zijn ?" M.a.w. kan de bevraagde de situatie van het alleenstaand ouderschap en de specifieke problemen die

met deze status verbonden zijn aan of vindt hij/zij het noodzakelijk deze op te heffen via een (her)huwelijk? Hiermee wordt de keuze voor een bepaalde vorm van maatschappelijke integratie uitgedrukt, alhoewel deze keuze soms beperkt is gezien de vaak geringe huwelijkskansen.

Tevens biedt het op indirecte wijze inzicht in de mate waarin een fenomeen als "het alleenstaand ouderschap" in onze samenleving een volwaardige plaats kan krijgen naast andere leefvormen en er voor de alleenstaande ouder alternatieve vormen van maatschappelijke integratie aanwezig zijn. Dit laatste wordt nader onderzocht in het tweede deel van dit hoofdstuk. In eerste instantie wordt nagegaan of de alleenstaande ouder een aantal activiteiten doet die uitdrukking kunnen zijn van het hebben of zoeken van sociaal contact (deelname aan het verenigingsleven, op vakantie gaan, uitgaan). Tevens wordt onderzocht of de alleenstaande ouder frekwent contact heeft met familie, vrienden, kennissen, burens en in welke zin de relaties met deze personen veranderd zijn sinds het alleenstaan.

Tenslotte worden de gevoelens van maatschappelijke isolatie die bij de alleenstaande ouder kunnen bestaan, getaxeerd. Vooreerst werd hen gevraagd welke houding zij ondervinden in een aantal sociale milieus (familie, buurt, werkmilieu, katholieke milieus). Tevens werd hen gevraagd of zij vinden dat mensen in hun situatie eenzamer zijn dan andere mensen, alsook of zij vinden dat zij behoren tot een aparte categorie in de samenleving.

I. Sexualiteit en huwelijk

§ 1. Sexualiteit

In onze samenleving wordt sexualiteit nog steeds, alhoewel minder dan vroeger, voor het huwelijk gereserveerd. Voor de ouder die na dood of scheiding van de partner, alleen komt te staan evenals voor diegene die ongehuwd ouder wordt, zijn de mogelijkheden of kansen tot sexueel contact derhalve gering. Ook kan de realisatie ervan, via een vaste partnerrelatie of een (her)-huwelijk, worden bemoeilijkt door tal van factoren als het beperkt aantal beschikbare kandidaten, de leeftijd, de aanwezigheid van kinderen, het nog niet wettelijk verbroken zijn van de huwelijksband en dergelijke meer.

Alhoewel het al dan niet aanwezig zijn van een vaste partner of huwelijkskandidaat allicht in sterke mate de kans tot sexueel verkeer van de alleenstaande ouder bepaalt, vallen beide toch niet noodzakelijk samen. Het hebben van een vaste partner, de huwelijkskansen en behoeften worden dan ook in een volgende paragraaf behandeld.

Het feitelijk sexueel verkeer van de alleenstaande ouder werd als volgt bevraagd : "hoe lang is het geleden dat U geslachtsgemeenschap of coïtus hebt gehad ?"

Er dient echter een onderscheid te worden gemaakt tussen het feitelijk sexueel contact en de wens tot zulk contact.

Volgende vragen : "zou U veel meer, meer, evenveel, minder of veel minder sexueel verkeer wensen dan U nu hebt ?" en "hebt U het gevoel dat uw persoonlijk sexueel leven tot hiertoe gemiddeld minder goed, even goed of beter is geweest als dat van andere mensen ?" kunnen indicaties zijn voor de mate waarin de alleenstaande ouder zich sexueel gedepriveerd voelt.

(Vanwege het intiem karakter van de vragen i.v.m. sexualiteit werden deze door de respondent schriftelijk beantwoord en onder gesloten omslag aan de interviewer overhandigd).

A. Sexuele contacten

De vraag betreffende de duur verlopen na de laatste coïtuservaring leverde volgende resultaten op : ongeveer één op vier respondenten had minder dan een week geleden sexueel verkeer gehad, meer dan de helft van de bevraagden echter had sinds meer dan één jaar geen coïtuservaringen.

Tevens dient rekening te worden gehouden met de, ondanks de discrete bevraging, hoge non-response (23 %).

Tabel 5.1 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de duur sinds de laatste coïtus

	A.C.	%
Minder dan één week	159	24,7
Minder dan twee weken	45	7,0
Minder dan één maand	38	5,9
Minder dan drie maanden	24	3,7
Minder dan zes maanden	19	2,9
Minder dan één jaar	31	4,8
Meer dan één jaar	329	51,0
	645 (1)	100,0

(1) 191 respondenten antwoordden niet op deze vraag

Voor de beschrijving naar type van alleenstaand ouder, worden de categorieën van tabel 5.1 tot een tweedeling herleid : het minder dan één jaar geleden, respectievelijk meer dan één jaar geleden gehad hebben van coïtuservaringen.

Er is geen sifnificante relatie tussen het geslacht van de alleenstaande ouder en de tijd verlopen sinds de laatste coïtus. De burgerlijke staat is daarentegen wel een discriminerende variabele. Meer bepaald komt duidelijk naar voor dat de verweduwdens zeer sterk ondervertegenwoordigd zijn in de groep met recente (d.w.z. minder dan 1 jaar geleden) geslachtsbetrekkingen (tabel 5.2). De ongehuwden hebben het meest, sexueel verkeer gehad tijdens het laatste jaar. Deze gegevens hangen waarschijnlijk nauw samen met de leeftijd. De verweduwdens zijn ouder en de ongehuwden jonger dan de andere alleenstaande ouders (cfr. supra hfdst. II)

Tabel 5.2 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en duur sinds de laatste coïtus

Duur sinds laatste coïtus	Feitelijk gesch.		Verweduwd		Wettelijk gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 1 jaar	86	60,1	88	28,9	123	70,7	19	79,2	316	49,0
+ 1 jaar	57	39,9	216	71,1	51	29,3	5	20,8	329	51,0
Totaal	143	100,0	304	100,0	174	100,0	24	100,0	645	100,0
Rij %		22,2		47,1		27,0		3,7		100,0

$\chi^2 = 97,513 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,389$

Uit tabel 5.3. blijkt er inderdaad een sterk significante relatie aanwezig te zijn tussen duur sinds laatste coïtus en leeftijd.

Sterke verschillen treden eveneens op naar samenstelling van de huishouding. De ouders die samenwonen met een partner hebben logischerwijze bijna allemaal geslachtsbetrekkingen gehad tijdens het voorbije jaar.

Tabel 5.3 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar leeftijd en duur sinds de laatste coïtus

Duur sinds laatste coïtus	Min. 40 j.		Meer dan 40 j.		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 1 jaar	187	68,0	129	34,9	316	49,0
+ 1 jaar	88	32,0	241	65,1	329	51,0
Totaal	275	100,0	370	100,0	645	100,0
Rij %	42,6		57,4		100,0	

$$\chi^2 = 67.98 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \Phi = 0.33$$

De ouders in een onvolledig kerngezin hebben echter minder dan deze in een onvolledig uitgebreid gezin coïtuservaringen gehad gedurende het voorbije jaar. Mogelijks kan dit verklaard worden door de oververtegenwoordiging van verweduwen in de eerstvermelde groep.

Tabel 5.4 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar samenstelling van de huishouding en duur sinds de laatste coïtus

Duur sinds laatste coïtus	Onvolledige kern		Onvoll. uitgebreid gezin		Volledig gezin		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
- 1 jaar	142	34,0	46	47,4	128	98,5	316	49,0
+ 1 jaar	276	66,0	51	52,6	2	1,5	329	51,0
Totaal	418	100,0	97	100,0	130	100,0	645	100,0
%	64,8		15,0		20,2		100,0	

$$\chi^2 = 165,193 \quad df = 2 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,506$$

B. Gevoelens van seksuele deprivatie

39 % van de bevraagden zegt meer seksueel verkeer te wensen dan actueel het geval is. Dit is 12 % minder dan het percentage alleenstaande ouders dat sinds één jaar geen geslachtsbetrekkingen heeft gehad. Het non-response percentage is bij deze vraag echter beduidend hoger dan bij de vorige (35 %).

Alhoewel mannen niet significant minder dan vrouwen seksueel verkeer gehad hebben tijdens het voorbije jaar, zijn er meer mannen dan vrouwen die meer seksueel verkeer wensen. De verschillen zijn significant.

Tabel 5.5 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en gewenst seksueel verkeer in vgl. met actuele toestand

Evaluatie seks. verkeer	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Meer	69	55,2	143	34,2	212	39,0
Evenveel	50	40,0	222	53,1	272	50,1
Minder	6	4,8	53	12,7	59	10,9
Totaal	125	100,0	418	100,0	543	100,0
%	23,0		77,0		100,0	

$$\chi^2 = 19,658 \quad df = 2 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,19$$

Meer dan 70 % van de verweduwden heeft gedurende meer dan een jaar geen seksuele betrekkingen meer gehad, nochtans wenst slechts 41 % meer seksueel verkeer. Ook deze bevinding dient gerelativeerd daar het vooral de verweduwden zijn die deze vraag onbeantwoord lieten. Er is dan ook geen significante relatie tussen burgerlijke staat en het gewenst seksueel verkeer ($\chi^2 = 7,9$, $df = 6$, $p > .05$, Cramer's $V = 0.085$). De gescheidenen

(feitelijk en wettelijk) en de verweduwdën wensen in ongeveer even sterke mate meer sexueel verkeer ($\pm 40\%$) t.o.v. slechts 21% van de ongehuwdën. Van de laatsten had 79% gedurende het voorbije jaar sexuele betrekkingen.

Zoals kon verwacht worden, wenst 80% van de ouders in een volledig gezin niet meer sexueel verkeer dan hij of zij nu heeft. Vooral bij de respondenten in onvolledige kerngezinnen leeft blijkbaar een gevoel van sexuele deprivatie : ongeveer de helft wenst meer sexueel verkeer.

Tabel 5.6 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar gewenst sexueel verkeer in vgl. met actuele toestand en naar samenstelling van de huishouding.

Evaluatie sexueel verkeer	Onvolledige kern		Onvolled. uitgebreid		Volledige kern		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Meer	164	49,5	30	36,1	18	14,0	212	39
Evenveel	127	38,4	41	49,4	104	80,6	272	50,1
Minder	40	12,1	12	14,5	7	5,4	59	10,9
Totaal	331	100,0	83	100,0	129	100,0	543	100,0
%	61,0		15,3		23,8		100,0	

$$\chi^2 = 68,372 \quad df = 4 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } s = 0,251$$

Naar leeftijd treden helemaal geen significante verschillen op. ($\chi^2 = 1.03$, $df = 2$, $p > .05$, Cramer's $V : 0.04$). Nochtans bleken de alleenstaande ouders van 40 jaar en meer, minder sexueel contact te hebben gehad. Een reden voor deze discrepantie kan worden gevonden in het feit dat veel minder respondenten van 40 j. en ouder geantwoord hebben op de vraag naar het gewenst sexueel verkeer.

Via de vraag "hebt U het gevoel dat uw persoonlijk sexueel leven tot hiertoe gemiddeld minder goed, even goed of beter is geweest als dat van andere mensen?" werd eveneens het al dan niet bestaan van een gevoel van sexuele deprivatie bij de respondent getaxeerd.

Deze vraag betreft niet zoals de vorige enkel een evaluatie van het huidige sexueel verkeer. Ook de periode vóór het alleenstaand ouderschap kan in de evaluatie worden betrokken. Een tweede verschil met de vraag over het gewenst sexueel verkeer, ligt hierin dat het eigen sexueel leven niet op zich wordt beschouwd maar vergeleken met dat van anderen.

Bijna één op vier der alleenstaande ouders kwalificeert het eigen sexueel leven als minder goed dan dat van andere mensen.

Naar geslacht treden helemaal geen significante verschillen op. ($\chi^2 = 0.45$, $df = 1$, $p > .05$, $\Phi = 0.031$) : 22 % van de mannen en 25 % van de vrouwen evalueren het eigen sexueel leven als minder goed dan dat van anderen.

De variabele burgerlijke staat discrimineert daarentegen wel en dit op merkwaardige wijze. Alhoewel 70 % van de verweduwden gedurende een jaar geen sexuele betrekkingen meer had en slechts 40 % meer sexueel verkeer wenst, evalueert toch 81 % het persoonlijk sexueel leven als even goed of beter dan dat van anderen. Waarschijnlijk doelt de evaluatie hier voornamelijk op het vroeger sexueel leven met de echtgenoot. Ongeveer evenveel verweduwden als ongehuwden vinden dat zij sexueel gedepriveerd zijn t.o.v. andere mensen, de wettelijk gescheidenen iets meer. Van de feitelijk gescheidenen bedraagt het percentage 35 % (tabel 5.7).

Naar samenstelling van de huishouding treden eveneens belangrijke verschillen op.

Slechts 14 % van de ouders in een volledig gezin t.o.v. 27 % van deze in een onvolledige kern en 28 % van hen in een onvolledig uitgebreid gezin vinden het eigen sexueel leven minder goed dan dat van anderen (tabel 5.8)

Tabel 5.7 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar evaluatie van het persoonlijk sexueel leven in vergelijking met dat van anderen en naar burgerlijke staat

Appreci��tie sex. leven	Feitelijk gesch.		Verweduwd		Wettelijk gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Minder goed	49	34,8	55	19,2	41	24,1	5	20,8	150	24,2
Even goed/ beter	92	65,2	231	80,8	129	75,9	19	79,2	471	75,8
Totaal	141	100,0	286	100,0	170	100,0	24	100,0	621	100,0
Rij %	22,7		46,1		27,4		3,9		100,0	

$\chi^2 = 12,573$ $df = 3$ $p < .01$ Cramer's V = 0,142

Tabel 5.8 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar evaluatie van het persoonlijk sexueel leven in vergelijking met dat van anderen en naar samenstelling van de huishouding

Appreci��tie sex. leven	Onvolledige kern		Onvoll.uit- gebr. gezin		Volledig gezin		Totaal	
Minder goed	107	26,5	25	27,5	18	14,3	150	24,2
Even goed/ beter	297	73,5	66	72,5	108	85,7	471	75,8
Totaal	404	100,0	91	100,0	126	100,0	621	100,0
Rij %	65,1		14,7		20,3		100,0	

$\chi^2 = 8.4$ $df = 2$ $p < .05$ Cramer's V = 0.12

§ 2. De partnerrelatie en het huwelijk

A. De aanwezigheid van een vaste partner

Ongeveer 29 % van alle alleenstaande ouders heeft een vaste partner. 63.6 % van deze groep woont feitelijk met de partner samen (de volledige gezinnen cfr. supra hfdst. II)

Meer vrouwen dan mannen hebben een partner (29 % t.o.v. 27 %).

De verschillen zijn klein en niet significant.

Meer uitgesproken verschillen treden op naar burgerlijke staat.

Slechts 12 % verweduwdten tegenover 41 % feitelijk gescheidenen en 50 % wettelijk gescheidenen en ongehuwdten hebben een partner.

Tabel 5.9 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de burgerlijke staat en het al dan niet hebben van een partner

Vaste partner	Feitelijk gescheiden		Verweduwd		Wettelijk gescheiden		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	69	41,1	53	12,1	104	50,7	13	50,0	239	28,6
Nee	99	58,9	384	87,9	101	49,3	13	50,0	597	71,4
Totaal	168	100,0	437	100,0	205	100,0	26	100,0	836	100,0
%	20,1		52,3		24,5		3,1		100,0	

$$\chi^2 = 125,893 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,388$$

B. Huwelijkskansen en wensen

De vraag werd als volgt geformuleerd : "Acht U een huwelijk voor uzelf vrijwel uitgesloten, onwaarschijnlijk, mogelijk, waarschijnlijk, zo goed als zeker ?". De eerste twee antwoordmogelijkheden evenals de laatste twee werden in één categorie ondergebracht.

Ongeveer 60 % van de alleenstaande ouders acht de kans op een huwelijk uitgesloten of onwaarschijnlijk, 28 % acht een huwelijk mogelijk en 12 % waarschijnlijk of zo goed als zeker.

Verondersteld mag worden dat de perceptie van de huwelijkskansen in sterke mate bepaald wordt door het al dan niet aanwezig zijn van een partner d.w.z. een potentiële huwelijkskandidaat.

Tabel 5.10. toont inderdaad een significante relatie tussen beide aan.

Tabel 5.10 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet hebben van een partner en perceptie van de huwelijkskansen (1).

partner Huwe- lijkskans	Ja		Neen		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Uitgesloten	76	32,2	405	70,7	481	59,5
Onwaarschijnlijk						
Mogelijk	75	31,8	156	27,2	231	28,6
Waarschijnlijk	85	36,0	12	2,1	97	12,0
Zeker						
Totaal (1)	236	100,0	573	100,0	809	100,0
%	29,2		70,8		100,0	

(1) 27 personen antwoordden niet op de vraag

$$\chi^2 = 203,26 \quad df = 2 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,501$$

Van de respondenten die een partner hebben, acht 68 % een huwelijk minstens mogelijk, waarschijnlijk of zeker. Hetzelfde geldt slechts voor 29 % van de bevraagden zonder partner.

Belangrijk is dat 32 % van diegenen die zeggen een vaste relatie met iemand te hebben, een huwelijk voor zichzelf als uitgesloten of onwaarschijnlijk achten.

De perceptie van de kans op een huwelijk verschilt eveneens naar het geslacht van de alleenstaande ouder. Mannen definiëren hun kansen positiever dan vrouwen.

Tabel 5.11 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en perceptie van de huwelijkskansen

Huwelijkskansen	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Uitgesloten Onwaarschijnlijk	69	46,3	412	62,4	481	59,5
Mogelijk	60	40,3	171	25,9	231	28,6
Waarschijnlijk Zeker	20	13,4	77	11,7	97	12,0
Totaal	149	100,0	660	100,0	809	100,0
%		18,4		81,6		100,0

$$\chi^2 = 14,400 \quad df = 2 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,133$$

De percentages waarin gesteld wordt dat een huwelijk waarschijnlijk of zeker is, zijn praktisch even hoog. Mannen zeggen echter meer dat een huwelijk "mogelijk" is, terwijl meer vrouwen een huwelijk onwaarschijnlijk of uitgesloten achten.

Ook naar burgerlijke staat treden significante verschillen op. Vooral bij de verweduwden wordt de kans op een huwelijk vaak (72 % van de gevallen) uitgesloten geacht. Dit is in mindere mate het geval bij de gescheidenen. De kans op een huwelijk wordt het meest positief gedefinieerd door de ongehuwden.

Tabel 5.12 : Verdeling van de alleenstaande ouders, naar
burgerlijke staat en perceptie van de huwelijks-
kansen

burgerlijke Mo- ge- lijkheid huwelijk	Feitelijk gesch.		Verweduwd		Wettelijk gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Uitgesloten waarschijn- lijk	74	46,3	306	72,3	88	44,0	13	50,0	481	59,5
Mogelijk	58	36,3	104	24,6	63	31,5	6	23,1	231	28,6
Waarschijn- lijk/zeker	28	17,5	13	3,1	49	24,5	7	26,9	97	12,0
Totaal	160	100,0	423	100,0	200	100,0	26	100,0	809	100,0
%		19,8		52,3		24,7		3,2		100,0

$$\chi^2 = 94,504 \quad df = 6 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,242$$

Naar samenstelling van de huishouding zijn er eveneens belang-
rijke verschillen.

De respondenten die samenwonen met een partner vinden het minst,
alhoewel toch nog in 29 % der gevallen, dat een huwelijk voor
hen uitgesloten of onwaarschijnlijk is.

Hetzelfde geldt voor 68 % van de ouders die alleen wonen met
hun kinderen en voor 62 % van zij die leven in een onvolledig
uitgebreid gezin. (tabel 5.13).

Het aantal kinderen aanwezig in de huishouding van de alleen-
staande ouder, blijkt eveneens een belangrijke factor te zijn.
Ongeveer evenveel alleenstaande ouders met twee of minder kin-
deren en met drie of meer kinderen (in de huishouding) achten
de kans op een huwelijk waarschijnlijk of zeker. De verschil-
len situeren zich weerom in de eerste twee categorieën.

Tabel 5.13 : Verdeling van de alleenstaande ouders, naar samenstelling van de huishouding en perceptie van de huwelijkskansen

Mogelijk huwelijk	Onvolled. kern		Onvolled. uitgebreid		Volledige kern		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Uitgesloten Onwaarsch.	363	67,6	75	61,5	43	28,7	481	59,5
Mogelijk	150	27,9	37	30,3	44	29,3	231	28,6
Waarschijnl. Zeker	24	4,5	10	8,2	63	42,0	97	12,0
Totaal	537	100,0	122	100,0	150	100,0	809	100,0
%	66,4		15,1		18,5		100,0	

$$\chi^2 = 169,69 \quad df = 4 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,324$$

Ouders met twee of minder kinderen achten een huwelijk meer mogelijk dan ouders met drie of meer kinderen, terwijl deze laatsten in sterkere mate vinden dat een huwelijk voor hen uitgesloten of onwaarschijnlijk is.

Tabel 5.14. : Verdeling van de alleenstaande ouders naar kindertal en perceptie van de huwelijkskansen

Mogelijkheid huwelijk	Twee of min- der kinderen		Drie of meer kinderen		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Uitgesloten Onwaarschijnl.	289	56,1	192	65,3	481	59,5
Mogelijk	162	31,5	69	23,5	231	28,6
Waarschijnlijk Zeker	64	12,4	33	11,2	97	12,0
Totaal	515	100,0	294	100,0	809	100,0
%	63,7		36,3		100,0	

$$\chi^2 = 7,065 \quad df = 2 \quad p < .05 \quad \text{Cramer's } V = 0,093$$

Ook naar leeftijd van de alleenstaande ouder treden belangrijke verschillen op.

Bij de leeftijdsgroep van 40 jaar en meer wordt de kans op een huwelijk vaker als uitgesloten of onwaarschijnlijk geëvalueerd dan in de jongere leeftijdsgroep. Hier situeren de verschillen zich ook in de categorie "waarschijnlijk of zeker". 22 % van de ouders jonger dan 40 jaar zegt waarschijnlijk of zeker nog te zullen (her)huwen t.o.v. slechts 6 % van deze die ouder zijn dan 40 jaar.

Tabel 5.15. : Verdeling van de alleenstaande ouders, naar leeftijd en perceptie van de huwelijkskansen

Mogelijkheid huwelijk	Minder dan 40 jaar		Meer dan 40 jaar		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Uitgesloten	129	40,2	352	72,1	481	59,5
Onwaarschijnl.						
Mogelijk	122	38,0	109	22,3	231	28,6
Waarschijnlijk	70	21,8	27	5,5	97	12,0
Zeker						
Totaal	321	100,0	488	100,0	809	100,0
%	39,7		60,3		100,0	

$$\chi^2 = 92,655 \quad df = 2 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,338$$

Tenslotte hangt de gepercipieerde huwelijkskans ook sterk samen met het al dan niet beroepsactief zijn van de alleenstaande ouder.

Bij degenen die beroepsactief zijn is de gedefinieerde huwelijkskans in bijna 50 % van de gevallen op zijn minst mogelijk, bij degenen die niet beroepsactief zijn is dit slechts 32 %.

Tabel 5.16. : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet beroepsactief zijn en perceptie van de huwelijkskansen

beroeps- mo- gelijk-actief heid huwelijk	Ja		Neen		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Uitgesloten	218	51,4	262	68,2	480	59,4
Onwaarschijnlijk						
Mogelijk	152	35,8	79	20,6	231	28,6
Waarschijnlijk	54	12,7	43	11,2	97	12,0
Zeker						
Totaal	424	100,0	384	100,0	808	100,0
%		52,5		47,5		100,0

$$X^2 = 25,9 \quad df = 2 \quad p = .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,91$$

Er werd aan de respondenten tevens gevraagd waarom zij hun huwelijkskansen als zodanig kwalificeren.

Er werd een onderscheid gemaakt tussen positieve ("mogelijk", "waarschijnlijk" en "zo goed als zeker") en negatieve ("vrijwel uitgesloten" en "onwaarschijnlijk") antwoorden.

Zoals uit tabel 5.17. blijkt, kwalificeert 26 % van de bevraagden de kans op een huwelijk voor zichzelf negatief omdat hij/zij geen behoefte heeft aan een huwelijk. Ongeveer één vijfde acht een huwelijk uitgesloten of onwaarschijnlijk omwille van de kinderen.

Een niet onbelangrijk deel (24,6 %) haalt andere redenen aan terwijl 17 % zegt teveel negatieve ervaringen te hebben gehad en 5 % stelt geen partner te vinden.

43 % haalt dus redenen aan die er op wijzen dat men geen huwelijk wenst (geen behoefte, teveel slechte ervaringen). Bij de andere groep is het niet steeds duidelijk of men geen huwelijk wenst, dan wel of men een huwelijk niet mogelijk acht niettegenstaande de positieve wens.

Tabel 5.17 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de redenen waarom zij de kans op een huwelijk negatief kwalificeren

	A.C.	%
Geen behoefte aan een huwelijk	118	25,9
Genoeg slechte ervaringen gehad	79	17,3
Omwille van de kinderen	93	20,4
Vindt geen goede partner	24	5,2
Combinaties van vorige redenen	30	6,6
Andere	112	24,6
Totaal	456 (1)	100,0

- (1) Voor 355 respondenten is deze vraag niet van toepassing en 25 antwoordden niet op de vraag.

Van diegenen die de kans op een huwelijk mogelijk, waarschijnlijk of zo goed als zeker achten, geeft 60 % als reden hiervoor op een nieuwe partner te hebben gevonden (1). Een vijfde zegt dat het beter is gehuwd te zijn. 4,5 % zou huwen omwille van de kinderen.

-
- (1) Het aantal alleenstaande ouders dat hier een partner vermeldt is hoger dan het aantal dat een vaste partner heeft. Mogelijks gaat het hier in een aantal gevallen om een relatie die in de kennismakingsfase verkeert.

Tabel 5.18 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de redenen waarom zij de kans op een huwelijk positief evalueren

	A.C.	%
Het is beter gehuwd te zijn	60	19,3
Omwille van de kinderen	14	4,5
Heb nieuwe partner gevonden	187	60,1
Uit praktische overwegingen	6	2,0
Kombinaties van voorgaande redenen	25	8,0
Andere	19	6,1
Totaal	311 (1)	100,0

(1) Voor 508 respondenten is deze vraag niet van toepassing en 17 gaven geen antwoord.

C. De noodzakelijkheid van een huwelijk in onze samenleving

De vraag werd als volgt gesteld : "Vindt U dat U in onze samenleving eigenlijk getrouwd zou moeten zijn of vindt U dat U even goed ongetrouwd kan blijven ?".

Via deze vraag wordt niet de huwelijkswens gemeten maar wel de mate waarin de alleenstaande ouder het noodzakelijk acht gehuwd te zijn in onze samenleving. Het drukt enerzijds een beoordeling uit van de maatschappelijke norm terzake, anderzijds is het een evaluatie van de eigen situatie als ongehuwde in de samenleving.

60 % vindt het niet nodig dat zij/hij in ons samenleving zou dienen gehuwd te zijn.

Naar geslacht treden markante verschillen op. Waar van de mannen 56 % het nodig acht in onze samenleving gehuwd te zijn, daalt dit percentage bij vrouwen tot 36 %.

Tabel 5.19 : Verdeling van de alleenstaande ouders, volgens de perceptie van de noodzaak van een huwelijk, en naar geslacht

Noodzaak huwelijk	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	79	56,0	219	35,7	298	39,5
Neen	62	44,0	395	64,3	457	60,5
Totaal(1)	141	100,0	614	100,0	755	100,0
%	18,7		81,3		100,0	

$$\chi^2 = 19,054 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \Phi = 0,162$$

(1) 81 personen antwoordden niet op de vraag

Ook de burgerlijke staat is een discriminerende variabele. Meest opvallend is het hoge percentage (70 %) van de wettelijk gescheidenen dat stelt dat men even goed ongetrouwd kan blijven. Voor de andere categorieën liggen deze percentages steeds lager (tabel 5.20.).

Er kan tenslotte nog opgemerkt worden dat geen verschillen optreden wanneer de houding tegenover de noodzaak van het gehuwd zijn gerelateerd wordt aan de huishoudingssamenstelling. In de drie types acht steeds ongeveer 39 % het nodig in onze samenleving gehuwd te zijn.

Tabel 5.20 : Verdeling van de alleenstaande ouders, volgens de perceptie van de noodzaak van een huwelijk, naar burgerlijke staat

Houding gehuwd zijn	Feitelijk gesch.	Verweduwd	Wettelijk gesch.	Ongehuwd	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Ja	62 40,3	169 43,7	56 29,6	11 44,0	298 39,5
Nee	92 59,7	218 56,3	133 70,4	14 56,0	457 60,5
Totaal	154 100,0	387 100,0	189 100,0	25 100,0	755 100,0
%	20,4	51,3	25,0	3,3	100,0

$$\chi^2 = 10,772 \quad df = 3 \quad p < .02 \quad \text{Cramer's } V = 0,119$$

Zoals uit tabel 5.21. blijkt, beoordelen diegenen die het gehuwd zijn in onze samenleving nodig achten hun huwelijkskansen vaker positief dan de anderen.

Waar deze groep in 52,6 % van de gevallen een huwelijk uitgesloten of onwaarschijnlijk achten, is het percentage in de groep die het niet nodig acht gehuwd te zijn 63 %.

Belangrijke verschillen treden eveneens op de voorgrond wanneer de resultaten horizontaal worden gelezen. Van degenen die een huwelijk uitgesloten of onwaarschijnlijk achten stelt 35 % dat het niet nodig is in onze samenleving gehuwd te zijn. Degenen die een huwelijk mogelijk achten, stellen in 43 % van de gevallen dat een huwelijk noodzakelijk is. Dit percentage stijgt tot 52 % bij degenen die hun huwelijkskansen definiëren als waarschijnlijk of zeker.

Tabel 5.21 : Verdeling van de alleenstaande ouders, volgens de gedefinieerde huwelijksmogelijkheid, naar de perceptie van de noodzaak van het gehuwd zijn

Mo- gelijk- heid Noodzaak gehuwd zijn huwelijk	Ja			Neen			Totaal	
	A.C.	Kol. %	Rij %	A.C.	Kol. %	Rij %	A.C.	Kol. %
Uitgesloten	152	52,6	35	281	63,3	65	433	59,1
Onwaarschijnl.								
Mogelijk	89	30,8	43	119	26,8	57	208	28,4
Waarschijnlijk	48	16,6	52	44	9,9	48	92	12,6
Zeker								
Totaal	289	100,0	39	444	100,0	61	733	100,0
%		39,4			60,6			100,0

$$\chi^2 = 10,632 \quad df = 2 \quad p < .01 \quad \text{Cramer's } V = 0,120$$

II. Sociale relaties

§ 1. Sociale contacten via de deelname aan het verenigingsleven en de vrijetijdsbesteding

A. Deelname aan het verenigingsleven

Aan de respondenten werd gevraagd in welke verenigingen zij actief zijn. Met "aktief zijn" werd bedoeld deelnemen aan meetings, vergaderingen, participeren in festiviteiten, de georganiseerde vrijetijdsbesteding en dergelijke meer. Een louter passief lidmaatschap werd derhalve uitgesloten.

De interviewer kreeg de opdracht de door de alleenstaande ouder vernoemde verenigingen onder te brengen in een aantal categorieën.

Een onderscheid werd gemaakt tussen algemene organisaties (gezinsorganisatie, vrouwenorganisatie, mannenorganisatie en culturele verenigingen), verenigingen met specifiek doel (liefdadigheidsverenigingen, godsdienstige organisaties, parochiaal werk, gemeentelijke verenigingen, buurtwerk, plaatselijke organisaties en ouderverenigingen), belangengroepen (syndikaat, politieke partij en beroepsorganisatie), ontspanningsverenigingen (hobbyclub, sportverenigingen en muziekverenigingen), jeugdorganisaties (jeugdbeweging, jeugdclub, studentenvereniging) en tenslotte andere verenigingen (waaronder gespreksgroepen en aktiegroepen).

Tabel 5.22 : Percentage van de alleenstaande ouders, actief in elk der vermelde categorieën van verenigingen

	A.C.	% (1)
Algemene organisaties	113	13,5
Organisaties met specifiek doel	52	6,2
Belangengroeperingen	33	4,0
Ontspanningsverenigingen	62	7,4
Jeugdverenigingen	3	0,4
Andere	22	2,6

(1) Elk percentage is berekend t.o.v. het totaal. Aangezien 2 respondenten niet antwoordden op de vraag is N = 834

Het hoogste percentage respondenten (13,5 %) is actief in één of meer algemene organisaties. De hobbyclubs, ontspannings- en sportverenigingen komen op de tweede plaats (7,4 %), evenals de verenigingen met specifiek doel (6,2 %). Alleenstaande ouders zijn, zoals te verwachten viel, slechts in zeer geringe mate actief in jeugdorganisaties. Ook de belangengroeperingen komen in mindere mate aan bod.

Van alle alleenstaande ouders is 24,5 %, actief in één of meer verenigingen. Naar geslacht van de alleenstaande ouder treden belangrijke verschillen op. 43 % van de mannen is actief in een vereniging t.o.v. slechts 20 % van de vrouwen.

Tabel 5.23 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet actief zijn in één of meer verenigingen en het geslacht van de alleenstaande ouder

Actief vereni- gingen	Man		Vrouw		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Nee	89	57,4	541	79,7	630	75,5
Ja	66	42,6	138	20,3	204	24,5
Totaal	155	100,0	679	100,0	834	100,0
Rij %		18,6		81,4		100,0

$$\chi^2 = 32,6 \quad df = 1 \quad p < 0,001 \quad \Phi = 0,20$$

Ook naar burgerlijke staat zijn er grote verschillen. De verweduwden zijn het meest actief (31,5 %), de feitelijk gescheidenen het minst (13 %).

Tabel 5.24 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet actief zijn in één of meer verenigingen en de burgerlijke staat van de alleenstaande ouder

Actief vereni- gingsleven	Feitelijk gesch.	Verweduwd	Wettelijk gesch.	Ongehuwd	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Nee	146 86,9	298 68,5	165 80,5	21 80,8	630 75,5
Ja	22 13,1	137 31,5	40 19,5	5 19,2	204 24,5
Totaal	168 100,0	435 100,0	205 100,0	26 100,0	834 100,0
Rij %	20,1	52,2	24,6	3,1	100,0

$$\chi^2 = 26,5 \quad df = 3 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V : 0,18$$

Mogelijks speelt de leeftijd hier een rol. De verweduwden zijn gemiddeld veel ouder dan de andere alleenstaande ouders (cfr. supra hoofdstuk II)

Uit tabel 5.25. blijkt dat de actieve deelname aan het verenigingsleven significant toeneemt met de leeftijd. Slechts 8 % van de jongeren (minder dan 30 jaar) is actief in een vereniging t.o.v. 33 % van diegenen met leeftijd 50 jaar en ouder.

Tevens zijn alleenstaande ouders die samenwonen met een partner het minst actief in verenigingen (18 %), ouders die alleen wonen met hun kinderen het meest (27 %) (tabel 5.26).

Tabel 5.25 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet actief zijn in één of meer verenigingen en de leeftijd (in klassen) van de alleenstaande ouder

Actief verenigingsleven	Min 30 j.	30j. - 40j.	40j. - 50j.	50 jaar + ouder	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Nee	73 92,4	201 79,8	227 73,2	129 66,8	630 75,5
Ja	6 7,6	51 20,2	83 26,8	64 33,2	204 24,5
Totaal	79 100,0	252 100,0	310 100,0	193 100,0	834 100,0
Rij %	9,5	30,2	37,2	23,1	100,0

$$\chi^2 = 23,4 \quad df = 3 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,17$$

Tabel 5.26. : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet actief zijn in het verenigingsleven en samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder

Ac- tief verenigingsleven Samenstelling van huishouding	Onvolled. kern	Onvolled. uitgebr.	Volledig	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Nee	407 73,2	99 78,0	124 82,1	630 75,5
Ja	149 26,8	28 22,0	27 17,9	204 24,5
Totaal	556 100,0	127 100,0	151 100,0	834 100,0
Rij %	66,7	15,2	18,1	100,0

$$\chi^2 = 5,6 \quad df = 2 \quad p < 0,07 \quad \text{Cramer's } V = 0,08$$

B. Vakantie

De definitie van het met vakantie gaan, omvatte minstens vier nachten van huis wegblijven. Een uitstap van een aantal dagen evenals logeren bij familie of vrienden is dus ook met vakantie gaan.

48 % van alle alleenstaande ouders is sinds het alleenstaan geen enkele keer met vakantie geweest.

Vrouwen gingen iets meer met vakantie dan mannen, de verschillen zijn echter uitermate gering (53 % t.o.v. 51 %) en niet significant ($X^2 = 0,093$, $df = 1$, $p > .05$, $\Phi = 0,014$)

Naar burgerlijke staat zijn de verschillen groter maar evenmin significant ($X^2 = 3,8$, $df = 3$, $p > .05$, Cramer's $V = 0,07$).

De verweduwden en ongehuwden gaan het minst op vakantie (50 %), de wettelijke gescheidenen het meest (58 %), de feitelijk gescheidenen vormen een tussengroep (52 % gaat op vakantie).

Zoals kon verwacht worden hangt het al of niet met vakantie gaan in sterke mate samen met het inkomstenniveau.

Uit tabel 5.27. kan worden afgeleid dat naargelang het inkomen hoger is, meer alleenstaande ouders sinds het alleenstaan met vakantie zijn geweest. Voor de inkomstenklasse van 20,000 fr. of minder netto per maand is dit 42,0 % van de respondenten. Dit percentage stijgt, voor de successieve inkomensklassen, tot 62,5 % bij de hoogste inkomens (nl. 40.000 en meer)

Meer dan één op twee alleenstaande ouders is sinds het alleenstaan met vakantie geweest. Dit geeft weinig duiding omtrent de frequentie van het met vakantie gaan, gezien meerdere jaren in de analyse werden betrokken.

Tabel 5.27 : Verdeling van de alleenstaande ouders, volgens het al of niet met vakantie geweest zijn sinds het alleenstaan, naar het inkomensniveau van de respondent

Vakan- tie	- 20.000	20.000 30.000	30.000 40.000	+ 40.000	Totaal (1)
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Ja	50 42,0	92 46,9	89 61,4	80 62,5	311 52,9
Neen	69 58,0	104 53,1	56 38,6	48 37,5	277 47,1
Totaal	119 100,0	196 100,0	145 100,0	128 100,0	588 100,0
%	20,2	33,3	24,7	21,8	100,0

(1) Aangezien slechts voor 588 het inkomen is gekend (via de methode van de inkomstenbronnen), is er voor 248 respondenten geen antwoord op deze vraag.

$$\chi^2 = 17,371 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,172$$

Daarom werd tevens nagegaan hoeveel alleenstaande ouders gedurende de periode van één jaar, 1976, met vakantie gingen (1). Het percentage daalt tot 34 %.

Ook hier komen weer helemaal geen verschillen naar geslacht aan het licht (34,4 % mannen en 34 % vrouwen gingen met vakantie).

Evenmin zijn er significante verschillen naar burgerlijke staat, alhoewel de resultaten tamelijk gelijklopend zijn met deze betreffende de vakantie sinds het alleenstaan. Evenveel wettelijk als feitelijk gescheidenen gingen met vakantie (36 %), de verweduwen iets minder (33 %) en de ongehuwden het minst (23 %) ($\chi^2 = 2,04$, $df = 3$, $p > 0,05$, Cramer's $V = 0,05$).

(1) De interviewperiode liep van september 1976 tot en met februari 1977.

De alleenstaande ouders in een onvolledig kerngezin gingen het minst met vakantie (33 %), 36 % van de ouders in een onvolledig uitgebreid gezin en 37 % van deze in een volledig gezin gingen met vakantie. De verschillen zijn niet significant ($X^2 = 1,09$, $df = 2$, $p > 0,05$, Cramer's $V = 0,036$).

Hoger werd vastgesteld dat het met vakantie gaan in de periode na het alleenstaan, sterk samenhangt met het inkomensniveau. Daarom werd ook onderzocht of er voor de vakantie in 1976, verschillen optreden naar het al dan niet ontvangen hebben van vakantiegeld voor dat jaar. Zoals tabel 5.28. aangeeft blijkt ook hieruit het belang van de financiële situatie.

Van de alleenstaande ouders die vakantiegeld hebben ontvangen (71 %) is 37 % in 1976 op vakantie geweest. Voor diegenen die geen vakantiegeld ontvingen daalt dit percentage tot 28 %.

Tabel 5.28 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet met vakantie geweest zijn dit jaar en het al of niet ontvangen hebben van vakantiegeld

Vakantie- Va- kantie dit jaar	Ja		Neen		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	213	36,9	68	28,3	281	34,4
Neen	364	63,1	172	71,7	536	65,6
Totaal	577	100,0	240	100,0	817	100,0
%		70,6		29,4		100,0

$$X^2 = 5,158 \quad df = 1 \quad p < .05 \quad \text{Cramer's } V = 0,082$$

C. Het uitgaan

Aan de respondenten werd gevraagd of zij volgende activiteiten wel eens doen : naar de film of een bal gaan, in een restaurant eten. Evenals het met vakantie gaan, kunnen deze activiteiten een indicatie zijn van het hebben van/en of zoeken naar sociaal contact.

Slechts 51 % van de alleenstaande ouders doet één of meerdere van de hier vermelde activiteiten.

Tevens werd hen gevraagd met wie zij vooral naar de film, een bal of restaurant gaan. 5 % van de bevraagden die uitgaan, doet deze activiteiten voornamelijk alleen.

Ongeveer 28 % gaat uit met de huidige partner, alhoewel ook nog de kinderen en/of anderen in aanmerking kunnen komen.

33 % van de alleenstaande ouders gaat meestal alleen met de kinderen uit.

Nog eens 21 % gaat uit met de kinderen, de partner en/of anderen.

Tabel 5.29 : Verdeling van de alleenstaande ouders die uitgaan, naar de personen met wie zij dit vooral doen

Uitgaan met wie	A.C.	%
Alleen	16	4,8
Huidige partner	49	14,7
Kinderen	110	32,9
Huidige partner, de kinderen	30	9,0
Anderen	81	24,2
Huidige partner, anderen	9	2,7
Kinderen, anderen	35	10,5
Kinderen, anderen, huidige partner	4	1,2
Totaal (1)	334	100,0

(1) 95 personen gaven geen antwoord op de vraag.

24 % doet deze activiteiten meestal met andere personen dan de partner of de kinderen.

Nog eens 14 % gaat uit met anderen maar ook af en toe met de kinderen en/of de partner.

Het zijn dus vooral de kinderen met wie de alleenstaande ouder naar een bal, film of restaurant gaat. Nochtans doet ook 38 % deze activiteiten vaak met andere personen (verwanten, vrienden, of kennissen).

Wanneer het uitgaan wordt opgesplitst naar geslacht, blijkt dat mannen meer uitgaan dan vrouwen (nl. 58,6 % tegenover 49,3 %)

Tabel 5.30 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, naar het al of niet uitgaan en naar geslacht

Uitgaan	Man		Vrouw		Totaal(1)	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	89	58,6	335	49,3	424	51,6
Neen	63	41,4	344	50,7	407	49,0
Totaal	152	100,0	679	100,0	831	100,0
%		18,3		81,7		100,0

(1) 5 respondenten antwoordden niet op deze vraag.

$$\chi^2 = 3,850 \quad df = 1 \quad p < .05 \quad \text{Phi} = 0,071$$

Ook naar burgerlijke staat treden markante verschillen op. De verweduwen gaan het minst uit (38,9 %), de ongehuwden het meest (72,0 %). De feitelijk en wettelijk gescheidenen nemen een tussenpositie in met respectievelijk 58 % en 68 %.

Tabel 5.31 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders,
naar het al of niet uitgaan en naar burgerlijke
staat

Uitgaan	Feitelijk gesch.	Verweduwd	Wettelijk gesch.	Ongehuwd	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Ja	99 58,9	169 38,9	138 68,0	18 72,0	424 51,0
Neen	69 41,1	266 61,1	65 32,0	7 28,0	407 49,0
Totaal	168 100,0	435 100,0	203 100,0	25 100,0	831 100,0
%	20,2	52,3	24,4	3,0	100,0

$$\chi^2 = 57,755 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,264$$

De ouders die samenwonen met een partner gaan meer wel eens naar een film, bal of restaurant dan de andere respondenten (62 % t.o.v. 44 % en 41 %).

Tabel 5.32 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het
al of niet uitgaan en naar samenstelling van
de huishouding.

Uit- gaan	Onvolled. kern	Onvolled. uitgebr.	Volledig	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Ja	206 41,1	51 44,3	77 61,6	334 45,1
Neen	295 58,9	64 55,7	48 38,4	407 54,9
Totaal	501 100,0	115 100,0	125 100,0	741 100,0
%	67,6	15,5	16,9	100,0

$$\chi^2 = 16,981 \quad df = 2 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,151$$

Ook naar de leeftijd van de respondent treden verschillen op. In tegenstelling met de deelname aan het verenigingsleven welke toeneemt met de leeftijd, komt hier een tegenovergestelde relatie naar voren. Het uitgaan neemt gestadig af met de leeftijdstoename : terwijl bijna 70 % van de jongeren (-30 jaar) wel eens uitgaat, geldt dit slechts voor 29 % van diegenen die ouder zijn dan 50 jaar.

Tabel 5.33 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet uitgaan en naar leeftijd

Uit- gaan	- 30 j.	30 - 40 j.	40 - 50 j.	+ 50 j.	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Ja	47 69,1	117 54,4	118 42,0	52 29,4	334 45,1
Neen	21 30,9	98 45,6	163 58,0	125 70,6	407 54,9
Totaal	68 100,0	215 100,0	281 100,0	177 100,0	741 100,0
%	9,2	29,0	37,9	23,9	100,0

$$\chi^2 = 42,151 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,239$$

Het al of niet uitgaan hangt ook sterk samen met de beroepsactiviteit van de alleenstaande ouders. Waar van de beroepsactieven bijna 60 % uitgaat, daalt dit percentage voor de niet-beroepsactieven tot 41 %.

Tabel 5.34 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, naar het al of niet uitgaan en naar het al of niet beroepsactief zijn

Beroepsac- Uit- gaan tief	Ja		Neen		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	260	59,9	164	41,4	424	51,1
Neen	174	40,1	232	58,6	406	48,9
Totaal	434	100,0	396	100,0	830	100,0
%	52,3		47,7		100,0	

$$\chi^2 = 27,606 \quad df = 1 \quad p < .001 \quad \Phi = 0,185$$

§ 2. Contacten en relaties met familie, vrienden, buren en evaluatie van deze relaties

A. Het contact met de ouders

Van 241 respondenten (28,8 %) zijn beide ouders gestorven. Aan de personen van wie één of beide ouders nog leven werd gevraagd hoe vaak zij hen ontmoeten. Uit tabel 5.35. blijkt dat 36 % zijn ouders of één van hen dagelijks ziet. 34 % ontmoet hen minstens 1 keer per week. Slechts 14 % ziet hen minder dan 1 keer per maand, 5 % nooit.

Voor een beschrijving naar type van alleenstaand ouder werden de contacten die slechts enkele keren per jaar, eens per jaar, uitzonderlijk of nooit plaatsvinden in één categorie ondergebracht.

Tabel 5.35 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de frequentie van het contact met hun ouders

Frequent contact ouders	A.C. (1)	%	Cumm. %
Dagelijks	193	35,7	35,7
Eens per week	185	34,2	69,9
Eens per maand	85	15,7	85,6
Enkele keren per jaar	26	4,8	90,4
Eens per jaar	5	0,9	91,3
Uitzonderlijk	20	3,7	95,0
Nooit	27	5,0	100,0
Totaal	541	100,0	

(1) Voor 241 respondenten was deze vraag niet van toepassing en 54 gaven geen antwoord.

Er is geen significante relatie tussen de frequentie van het contact met de ouders en het geslacht van de respondent ($\chi^2 = 3,08$, $df = 3$, $p = 0,37$, Cramer's $V = 0,08$). Alleenstaande vaders zien hun ouders iets meer dagelijks dan alleenstaande moeders (41 % t.o.v. 35 %). De vrouwen ontmoeten hun ouders meer wekelijks (36 % t.o.v. 26 %). Het percentage respondenten dat zijn ouders slechts 1 maal per maand ontmoet verschilt slechts in geringe mate naar geslacht (17 % mannen, 16 % vrouwen). Hetzelfde geldt voor diegenen die slechts enkele malen per jaar of minder contact hebben met hun ouders (16 % mannen, 14 % vrouwen).

Er zijn evenmin significante verschillen naar de burgerlijke staat van de alleenstaande ouder ($\chi^2 = 7,2$, $df = 9$, $p = 0,61$, Cramer's $V = 0,07$).

Grote verschillen treden daarentegen wel op naar samenstelling

van de huishouding. Vooral de alleenstaande ouders uit de onvolledig uitgebreide huishoudingen hebben bijzonder veel contact met de ouder(s). Het minst is dit het geval in de huishoudingen met volledige kern; ongeveer 40 % van deze alleenstaande ouders heeft slechts één maal per maand of minder, contact met de ouder(s).

Tabel 5.36 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met de ouder(s), naar samenstelling van de huishouding

Samenstell. Fre- quentie contact	Onvolled. kern		Onvolled. uitgebr.		Volledig		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Dagelijks	88	27,4	81	75,7	24	21,2	193	35,7
Eens per week	131	40,8	12	11,2	42	37,2	185	34,2
Eens per maand	50	15,6	7	6,5	28	24,8	85	15,7
Enkele keren per jaar	52	16,2	7	1,3	19	16,8	78	14,4
Uitzonderlijk								
Nooit								
Totaal	321	100,0	107	100,0	113	100,0	541	100,0
Rij %	59,3		19,8		20,9		100,0	

$$\chi^2 = 99,119 \quad df = 6 \quad p = .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,303$$

B. Het contact met broers, zusters

Niet alleen de frequentie van het contact met de ouders, maar ook dat met de broers en zusters werd bevraagd. 89 personen waren enig kind in het gezin van herkomst ofwel zijn hun broer(s) en/of zuster(s) niet meer in leven.

De alleenstaande ouder heeft merkelijk minder contact met zijn broers en/of zusters dan met zijn ouders. Toch nog 10 % ziet

één of meerdere van zijn broers of zusters dagelijks.

29 % ontmoet hen minstens eens per week, 29 % eens per maand.

1 op 3 respondenten (33 %) echter ziet hen minder dan eens per maand, 7 % heeft zelfs nooit contact met hen.

Tabel 5.37 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de frequentie van het contact met broers en/of zusters

Frequent contact broers-zusters	A.C. (1)	%	Cum. %
Dagelijks	69	9,7	9,7
Eens per week	204	28,9	38,7
Eens per maand	203	28,8	67,4
Enkele keren per jaar	116	16,4	83,8
Eens per jaar	28	4,0	87,8
Uitzonderlijk	36	5,1	92,9
Nooit	50	7,1	100,0
Totaal	706	100,0	

(1) Voor 89 respondenten is deze vraag niet van toepassing en 41 gaven geen antwoord.

Voor de beschrijving naar type van alleenstaande ouder werden de categorieën van tabel 5.37 tot volgende driedeling herleid :

- 1) eens per maand, per week of dagelijks
- 2) uitzonderlijk, 1 keer of enkele keren per jaar
- 3) nooit

Mannen zien hun broers en/of zusters iets frequenter dan vrouwen. 71,2 % mannen ontmoet hen dagelijks tot 1 keer per maand t.o.v. 67 % der vrouwen. 3 % mannen zien hun broers en/of zusters nooit t.o.v. 8 % vrouwen. De verschillen zijn echter niet significant ($X^2 = 4,1$, $df = 2$, $p = 0,13$, Cramer's $V = 0,08$).

Naar burgerlijke staat zijn de verschillen wat betreft frequentie contact broers, zusters veel kleiner en dus evenmin significant ($X^2 = 2,6$, $df = 6$, $p = 0,86$, Cramer's $V = 0,04$). De alleenstaande ouders in een onvolledig uitgebreid gezin zien hun broers en/of zusters significant vaker dan diegenen in een onvolledige kern of volledig gezin. De meeste van deze ouders wonen samen met een familielid. Dit is vaak een broer of zus maar meestal een ouder. Aangenomen mag worden dat veel van de hier frequenter optredende contacten met broers en zusters lopen via de in de huishouding aanwezige ouder.

Tabel 5.38 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de frequentie van het contact met broers, zusters en naar de samenstelling van de huishouding

Freq. contact broers - zusters	Samenstel. huish.		Onvolled. kern	Onvolled. uitgebr.	Volledig	Totaal		
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%		
Dagelijks 1 keer per maand	316	65,7	79	81,4	81	63,3	476	67,4
Enkele keren per jaar/uitzonderlijk	131	27,2	14	14,4	35	27,3	180	25,5
Nooit	34	7,1	4	4,1	12	9,4	50	7,1
Totaal	481	100,0	97	100,0	128	100,0	706	100,0
Rij %		68,1		13,7		18,1		100,0

$$X^2 = 10,9 \quad df = 4 \quad p < 0,05 \quad \text{Cramer's } V = 0,09$$

C. De evaluatie van de relatie met ouders, broers, zusters

De vraag werd als volgt gesteld : "Sinds U alleen kwam te staan met uw kind(eren), vindt U uw relatie met uw ouders, respectievelijk broers en zusters dan verbeterd, verslechterd of niet veranderd ?"

Tabel 5.39 : Verdeling van de alleenstaande ouders 1) naar hun evaluatie van de relatie met hun ouders sinds het alleenstaan; 2) naar hun evaluatie van de relatie met hun broers, zusters sinds het alleenstaan

Relatie met	Verbeterd	Niet veranderd		Verslechterd		Totaal	
	A.C. %	A.C. %		A.C. %		A.C. %	
Ouders (1)	134 23,4	412 71,9		27 4,7		573 100	
Broers, zusters (2)	129 17,9	538 74,6		54 7,5		721 100	

(1) 22 personen antwoordden niet op de vraag.

(2) 26 personen antwoordden niet op de vraag.

De meeste respondenten vinden dat hun relatie met hun ouders niet veranderd is (72 %). 23 % vindt de relatie verbeterd, slechts 5 % verslechterd. De evaluaties van de relatie met broers en zusters liggen in dezelfde lijn. 75 % vindt dat de relatie dezelfde bleef, 7,5 % vindt ze verslechterd, 18 % zegt dat ze verbeterd is.

D. Het contact met de gehuwde kinderen

267 respondenten (32 % van het totaal) hebben één of meer gehuwde kinderen.

Aan deze respondenten werd eveneens gevraagd hoe vaak ze deze kinderen ontmoeten.

De frequentie van het contact is erg hoog. 78 % ziet de gehuwde kinderen minstens 1 keer per week. Dit percentage is hoger dan het percentage betreffende het contact met de ouders van de respondent (70 %, cfr. supra). Echter meer respondenten hebben dagelijks contact met de ouders (36 %, cfr. supra) dan met de gehuwde kinderen (25 %).

Toch nog 11 % bevraagden ziet de gehuwde kinderen slechts enkele keren per jaar of minder (1).

Tabel 5.40 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de frequentie van het contact met de gehuwde kinderen

Frequentie contact gehuwde kinderen	A.C. (1)	%	Cum. %
Dagelijks	61	24,7	24,7
Eens per week	132	53,5	78,2
Eens per maand	26	10,5	88,7
Enkele keren per jaar	9	3,6	92,3
Eens per jaar	1	0,4	92,7
Uitzonderlijk	5	2,0	94,7
Nooit	13	5,3	100,0
Totaal	247	100,0	

(1) 569 alleenstaande ouders hebben geen gehuwde kinderen en 20 gaven geen antwoord op de vraag.

(1) Gezien het geringe aantal respondenten dat gehuwde kinderen heeft wordt geen beschrijving van de frequentie van het contact met deze personen gegeven naar type van alleenstaand ouder.

E. Het contact met andere familieleden

Het contact met andere familieleden dan ouders, broers, zusters of kinderen, is in vele gevallen vrij beperkt. In meer dan de helft van de gevallen heeft dit contact maximaal een paar keer per jaar plaats. In ongeveer 26 % van de gevallen zijn deze contacten vrij frequent. Een niet ongelangrijk deel, nl. 20 % heeft nooit contact met andere familieleden.

Tabel 5.41 : De frequentie contact met andere familieleden dan ouders, broers, zusters of kinderen van alleenstaande ouders

	A.C. (1)	%	Cum. %
Dagelijks	7	1,0	1,0
Eens per week	65	9,6	10,6
Eens per maand	109	16,1	26,7
Enkele keren per jaar	153	22,6	49,3
Eens per jaar	67	10,0	59,3
Uitzonderlijk	142	21,0	80,3
Nooit	133	19,7	100,0
Totaal (1)	676	100,0	

(1) Voor 74 respondenten is deze vraag niet van toepassing, 86 geven geen antwoord.

Naar geslacht treden geen significante verschillen op inzake de frequentie van contact met andere familieleden. Zowel bij mannen als bij vrouwen heeft ongeveer 26 % minstens eens per maand contact met andere familieleden.

Naar burgerlijke staat treden daarentegen wel verschillen op. Zowel bij de verweduwden als bij de gescheidenen hebben ongeveer 25 % minstens één maal per maand contact met andere familieleden; bij de ongehuwden daarentegen is dit 42,9 %.

Tabel 5.42 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met andere familieleden dan ouders, broers, zusters of kinderen en naar burgerlijke staat

Frequentie contact	Feitelijk gesch.	Verweduwd	Wettelijk gesch.	Ongehuwd	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Dagelijks 1 maal/maand	38 27,7	91 26,1	43 25,3	9 42,9	181 26,8
Enkele malen per jaar/uitzonderl.	63 46,0	205 58,9	86 50,6	8 38,1	362 53,6
Nooit	36 26,3	52 14,9	41 24,1	4 19,0	133 19,7
Totaal	137 100,0	348 100,0	170 100,0	21 100,0	676 100,0
%	20,3	51,5	25,1	3,1	100,0

$$\chi^2 = 15,52 \quad df = 6 \quad p < .02 \quad \text{Cramer's } V = 0,11$$

Aangezien de alleenstaande ouders, die samenwonen met andere volwassenen (meestal verwanten) de onvolledig uitgebreide huishoudingen vormen, kan verwacht worden dat in deze huishoudingen er vaker contact zal zijn met andere familieleden dan in de andere huishoudingstypes.

Dit wordt bevestigd door tabel 5.42. Tevens hebben de respondenten die samenwonen met een partner minder dan de anderen contact met deze familieleden. 29 % heeft nooit contact met hen.

Tabel 5.43 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders volgens de frequentie van contact met andere familieleden dan ouders, broers, zusters of kinderen naar samenstelling van de huishouding

Frequentie contact	Onvolled. kern	Onvolled. uitgebreid	Volledige kern	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Dagelijks - 1 maal/maand	114 25,2	42 40,8	25 20,7	181 26,8
Enkele malen per jaar - uitzonderlijk	258 57,1	43 41,7	61 50,4	362 53,6
Nooit	80 17,7	18 17,5	35 28,9	133 19,7
Totaal	452 100,0	103 100,0	121 100,0	676 100,0
%	66,9	15,2	17,9	100,0

$$\chi^2 = 20,004 \quad df = 4 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,122$$

F. Het contact met de vroegere partner

Voor de gescheidenen werd ook nagegaan hoe vaak zij nog contact hebben met de vroegere partner. Zoals uit tabel 5.44 blijkt zijn er geen significante verschillen tussen feitelijk en wettelijk gescheidenen in de frequentie van contact met de vroegere partner. Wel is er een tendens aanwezig waarbij de feitelijk gescheidenen vaker contact hebben met de vroegere partner dan de wettelijk gescheidenen.

De frequentie van contact met de vroegere partner hangt ook sterk samen met de anciënniteit van het alleenstaand ouderschap. Algemeen kan worden gesteld dat hoe hoger de anciënniteit van het alleenstaand ouderschap is, hoe minder frequent de contacten zijn (tabel 5.45)

Tabel 5.44 : Verdeling van het aantal gescheiden alleenstaande ouders volgens de frequentie van contact met de vroegere partner, en naar burgerlijke staat

Frequentie contact \ Burgerlijke staat	Feitelijk gesch.	Wettelijk gesch.	Totaal(1)
	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Dagelijks/ eens per maand	39 24,7	29 15,8	68 19,9
Enkele keren per jaar/uitzonderlijk	27 17,1	44 23,9	71 20,8
Nooit	92 58,2	111 60,3	203 59,4
Totaal	158 100,0	184 100,0	342 100,0
%	46,2	53,8	100,0

(1) De verweduwen en ongehuwden werden niet in de tabel opgenomen. 31 feitelijke en wettelijke gescheidenen antwoorden niet op de vraag.

$$\chi^2 = 5,4 \quad df = 2 \quad p < .0,07 \quad \text{Cramer's } V = 0,13$$

Tabel 5.45 : Verdeling van het aantal gescheiden alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met de vroegere partner, naar anciënniteit van het alleenstaand ouderschap

Frequ. contact \ Anciënniteit alloonst. oud. sch.	Min 5 j.	5 - 10 j.	10 j. +	Totaal(1)
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Dagelijks/ eens per maand	48 26,5	13 16,4	4 7,5	65 20,8
Enkele keren per jaar/ uitzonderlijk	44 24,3	18 22,8	8 15,1	70 22,4
Nooit	89 49,2	48 60,8	41 77,4	178 56,9
Totaal	181 100,0	79 100,0	53 100,0	313 100,0
Rij %	57,8	25,2	16,9	100,0

(1) Van 29 personen (feitelijk of wettelijk gescheiden) is de anciënniteit van het alleenstaand ouderschap niet gekend.

$$\chi^2 = 15,6 \quad df = 4 \quad p < .01 \quad \text{Cramer's } V = 0,16$$

G. Het contact met de ouders van de vroegere partner

Een groot percentage van de alleenstaande ouders (exclusief de ongehuwden) heeft nooit contact met de ouders van de vroegere partner, nl. 54 %.

Ongeveer een vierde heeft minstens 1 maal per maand of meer met hen contact. Zoals uit tabel 5.46 naar voor komt is dit contact frequenter bij alleenstaande mannen dan bij alleenstaande vrouwen. Van deze laatsten heeft bijna 60 % nooit contact met de ouders van de vroegere echtgenoot.

Tabel 5.46 : Verdeling van het aantal verweduwde en gescheiden (wettelijk of feitelijk) alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met de ouders van de vroegere partner en naar geslacht

Frequentie contact	Man		Vrouw		Totaal(1)	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Dagelijks/ één maal per maand	34	40,0	93	24,9	127	27,7
Enkele malen per jaar/uitzonderlijk	20	23,5	63	16,9	83	18,1
Nooit	31	36,5	217	58,2	248	54,1
Totaal	85	100,0	373	100,0	458	100,0
%		18,6		81,4		100,0

(1) De ongehuwden werden niet in de tabel opgenomen, evenmin als de andere alleenstaande ouders van wie de ouders van de vroegere partner gestorven zijn.

$$\chi^2 = 13,4 \quad df = 2 \quad p < .01 \quad \text{Cramer's } V = 0,17$$

Grote verschillen treden eveneens op wanneer deze relatie wordt geanalyseerd naar burgerlijke staat. Hieruit blijkt dat vooral de verweduwd (54 %) vaak contact hebben met de ouders van de vroegere partner. Bij de wettelijk gescheidenen is dit slechts 5,2 % terwijl de feitelijk gescheidenen een tussenpositie innemen, nl. 15,3 %.

Tabel 5.47 : Verdeling van het aantal verweduwd en feitelijke of wettelijke gescheiden alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met de ouders van de vroegere partner en naar burgerlijke staat

Freq. contact ouders vroeg. partner \ Burgerlijke staat	Feitelijk gesch.		Verweduwd		Wettelijk gesch.		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Dagelijks/ één maal per maand	18	15,3	101	54,0	8	5,2	127	27,7
Enkele malen per jaar/uitzonderlijk	11	9,3	51	27,3	21	13,7	83	18,1
Nooit	89	75,4	35	18,7	124	81,0	248	54,1
Totaal	118	100,0	187	100,0	153	100,0	458	100,0
%	25,8		40,8		33,4		100,0	

$$\chi^2 = 170,1 \quad df = 4 \quad p < 0.001 \quad \text{Cramer's } V = 0,43$$

In het merendeel van de gevallen (nl. 52,5 %) is de relatie met de ouders van de vroegere partner minder goed geworden. Dit is nochtans alleen het geval bij de feitelijk en vooral de wettelijk gescheidenen. Bij de verweduwd is deze relatie in de meeste gevallen onveranderd gebleven en in 10 % van de gevallen zelfs verbeterd.

Tabel 5.48 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de evaluatie van de relatie met de ouders van de vroegere partner en naar burgerlijke staat

Eva- luatie relatie ouders v. part.	Burgerlijke staat		Feitelijk Gesch.		Verweduwd		Wettelijk gesch.		Totaal	
			A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Verbeterd	1	0,9	20	10,0	6	4,2	27	6,0		
Niet veranderd	29	26,9	128	63,7	31	21,5	188	41,5		
Minder goed ge- worden	78	72,2	53	26,4	107	74,3	238	52,5		
Totaal	108	100,0	201	100,0	144	100,0	453	100,0		
Rij %	23,8		44,4		31,8		100,0			

$$\chi^2 = 101,2 \quad df = 4 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,34$$

H. Het contact en de evaluatie van de relaties met vrienden

Meer dan de helft van de alleenstaande ouders (nl. 53,3 %) heeft regelmatig (d.w.z. minimum één maal per maand) contact met één of meer vrienden of vriendinnen.

19 % heeft zelden contact met vrienden of vriendinnen, en bijna 28 % heeft geen vrienden (tabel 5.49)

Noch naar geslacht, noch naar burgerlijke staat, noch naar samenstelling van de huishouding treden significante verschillen op in de frequentie van het contact met vrienden of vriendinnen.

Tabel 5.49 : De frequentie van contact met vrienden en vriendinnen van de alleenstaande ouder

	A.C.	%	Cum. %
Dagelijks	66	8,6	8,6
Eéns per week	206	26,9	35,5
Eéns per maand	137	17,8	53,3
Enkele keren per jaar	85	11,1	64,4
Eéns per jaar	8	1,0	65,4
Uitzonderlijk	53	6,9	72,3
Geen vrienden	213	27,7	100,0
Totaal (1)	836	100,0	

(1) 68 respondenten antwoordden niet op deze vraag

Tabel 5.50 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de evaluatie van hun relaties met vrienden sinds het alleenstaan

Evaluatie relaties met vrienden	A.C.	%
Verbeterd	156	23,6
Niet veranderd	424	64,3
Verslechterd	69	10,5
Met sommigen verbeterd	5	0,8
Met anderen verslechterd		
Met sommigen niet veranderd, met anderen verslechterd	3	0,5
Met sommigen verbeterd, met anderen verslechterd, met anderen niet veranderd	2	0,3
Totaal (1)	659	100,0

(1) 136 respondenten zeggen geen vrienden gehad te hebben voor zij alleen kwamen te staan. 41 personen geven geen antwoord op de vraag.

Wanneer aan de alleenstaande ouders gevraagd werd of hun relaties met hun vrienden veranderd zijn sinds zij alleen kwamen te staan, zegt 64 % dat de relaties niet veranderd zijn, 24 % vindt ze verbeterd en 11 % verslechterd. 2 % antwoordt gemuanceerd en evalueert sommige relaties als verbeterd of verslechterd, andere als niet veranderd.

I. Het contact en de evaluatie van de relaties met bureu
(kennissen)

In bijna 60 % van de gevallen is er minstens één maal per maand contact met bureu (tabel 5.51).

Tabel 5.51 : De frequentie van contact van alleenstaande ouders met bureu

	A.C.	%	Cum. %
Dagelijks	195	27,6	27,6
Eens per week	173	24,4	52,0
Eens per maand	49	6,9	58,9
Enkele keren per jaar	21	3,0	61,9
Eens per jaar	3	0,4	62,3
Uitzonderlijk	102	14,4	76,7
Nooit	165	23,3	100,0
Totaal (1)	708	100,0	

(1) Voor 45 respondenten is deze vraag niet van toepassing en 83 gaven geen antwoord.

Er is geen verschil tussen alleenstaande vaders en alleenstaande moeders in de frequentie van contact met bureu. Nochtans is er een tendens aanwezig dat mannen meer contact hebben met bureu dan vrouwen. Van de mannen heeft 63 %

dagelijks, eens per week of minstens eens per maand contact met bureu; bij de vrouwen is dat 58 %. Het aantal vrouwen dat nooit contact heeft met bureu bedraagt 25 %; voor de mannen is dit 16 %.

Naar burgerlijke staat treden daarentegen wel verschillen op. Vooral de verweduwd hebben frequent contact met de bureu : slechts in 14 % van de gevallen hebben zij nooit contact met bureu. Voor de andere categorieën alleenstaande ouders zijn de respectievelijke resultaten niet erg verschillend.

Tabel 5.52 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met bureu, naar burgerlijke staat

	Feitelijk gesch.	Verweduwd	Wettelijk gesch.	Ongehuwd	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Dagelijks/eens per maand	77 54,2	241 66,0	89 49,2	10 50,0	417 58,9
Enkele keren per jaar/ Uitzonderlijk	20 14,1	73 20,0	29 16,0	4 20,0	126 17,8
Nooit	45 31,7	51 14,0	63 34,8	6 30,0	165 23,3
Totaal	142 100,0 20,1	365 100,0 51,6	181 100,0 25,6	20 100,0 2,8	708 100,0 100,0

$$\chi^2 = 37,91 \quad df = 6 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,164$$

Ook naar huishoudingssamenstelling treden significante verschillen op. In het licht van voorgaande bevinding, m.n. het frequent contact van verweduwd met bureu, wordt het aannemelijk dat de respondenten uit de huishoudingen met

onvolledige kern (oververtegenwoordiging van verweduwden) frequenter contact zullen hebben met buren dan de anderen. Opmerkelijk is het hoge percentage van de alleenstaande ouders uit huishoudingen met volledige kern, die nooit contact hebben met de buren (nl. 42 %)

Tabel 5.53 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met buren, naar samenstelling van de huishouding

Frequentie contact	Onvolled. kern	Onvolled. uitgebr.	Volledige kern	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Dagelijks/ eens per maand	299 63,8	59 54,1	59 45,4	417 58,9
Enkele keren per jaar/ uitzonderlijk	81 17,3	29 26,6	16 12,3	126 17,8
Nooit	89 19,0	21 19,3	55 42,3	165 23,3
Totaal	469 100,0	109 100,0	130 100,0	708 100,0
%	66,2	15,4	18,4	100,0

$$\chi^2 = 38,03 \quad df = 4 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,164$$

De relaties van de alleenstaande ouders met de buren zijn in 79 % van de gevallen niet veranderd sinds zij alleen kwamen te staan. 14 % zegt dat ze verbeterd zijn en 6 % vindt ze minder goed geworden (tabel 5.54).

Tabel 5.54 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de evaluatie van hun relaties met burens of kennissen sinds het alleenstaan

Evaluatie relaties met burens of kennissen	A.C.	%
Verbeterd	92	14,4
Niet veranderd	508	79,2
Verslechterd	38	5,9
Met sommigen verbeterd	2	0,3
Met anderen verslechterd		
Met sommigen niet veranderd	1	0,2
Met anderen verslechterd		
Totaal (1)	641	100,0

- (1) 129 respondenten zeggen dat de vraag niet van toepassing is, d.w.z. dat ze bv. verhuisd zijn en niet meer dezelfde burens of kennissen hadden, 66 personen geven geen antwoord op de vraag.

§ 3. Gevoelens van maatschappelijke isolatie : de houding van een aantal sociale milieus, de vereenzaming, het behoren tot een aparte categorie in de samenleving

A. Beoordeling door de alleenstaande ouder van de houding van diverse sociale milieus

Aan de respondenten werd gevraagd welke houding zij ondervinden in diverse sociale milieus, nl. het werkmilieu, de buurt, de familie en katholieke milieus.

De antwoordmogelijkheden waren de volgende : "uitsluitend positief", "onverschillig", "uitsluitend negatief" en "sommigen positief, anderen negatief".

Een evaluatie van de houding van het werkmilieu werd uiteraard slechts gegeven door de respondenten die beroepsactief zijn.

M.b.t. katholieke milieus antwoordden alleen die personen die contact hebben met deze milieus.

De overgrote meerderheid van de alleenstaande ouders stelde dat de relaties met familie, vrienden, burens en kennissen sinds het alleenstaan niet minder goed werden, maar hetzelfde zijn gebleven of verbeterd waren.

De evaluatie door de alleenstaande ouder inzake de houding van een aantal milieus ligt in dezelfde lijn. De meerderheid ondervindt uitsluitend een positieve houding van de familie, respectievelijk het werkmilieu, de buurt, katholieke milieus.

In de buurt en katholieke milieus ondervindt men in iets sterkere mate een onverschillige houding dan bij de familie of in het werkmilieu. Uitsluitend negatieve reacties krijgt men zelden. Deze komen echter het meest voor in katholieke milieus (4 %).

Tabel 5.55 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar hun evaluatie van de houding van de familie, het werkmilieu, de buurt en katholieke milieus

Sociaal milieu	Uitsluitend positief		Onverschillig		Uitsluitend negatief		Som. neg. And. pos.		Totaal.	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Familie	558	69,1	100	12,4	20	2,5	129	16,0	807	100,0
Werkmilieu	298	66,5	71	15,9	2	0,5	77	17,1	448	100,0
Buurt	415	53,9	222	28,8	14	1,8	119	15,4	770	100,0
Katholiek milieu	318	54,9	132	23,2	25	4,4	93	16,5	568	100,0

Gezien de sterke concentraties in de categorieën "uitsluitend positief" en het relatief hoge percentage alleenstaande ouders

dat genuanceerd antwoordt (sommigen positief, anderen negatief) worden geen verdere onderscheidingen naar geslacht, burgerlijke staat en samenstelling van de huishouding ingevoerd.

B. Vereenzaming

Op de vraag : "Vindt U dat mensen in uw situatie eenzamer zijn dan andere mensen ?" antwoordt 69 % van de alleenstaande ouders bevestigend, en dit zowel bij de mannen (70 %) als bij de vrouwen (69 %).

De analyse naar burgerlijke staat brengt een aantal grote verschillen op de voorgrond; uit tabel 5.56 blijkt m.n. dat vooral de verweduwdvinden dat zij eenzamer zijn (nl. 80 %). Bij de ongehuwden is dit percentage het laagst, nl. 44 %.

Tabel 5.56 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet zichzelf eenzamer beschouwen dan andere mensen, naar burgerlijke staat

Eenzamer	Feitelijk gesch.	Verweduwd	Wettelijk gesch.	Ongehuwd	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Ja	91 56,5	337 80,8	108 57,1	11 44,0	547 69,1
Neen	70 43,5	80 19,2	81 42,9	14 56,0	245 30,9
Totaal(1)	161 100,0	417 100,0	189 100,0	25 100,0	792 100,0
%	20,3	52,7	23,9	3,2	

(1) 44 personen antwoordden niet op deze vraag.

$$\chi^2 = 58,7 \quad df = 3 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,27$$

Ook bij onvolledige kern-huishoudingen is het gevoel vereenzaamd te zijn groter dan in de andere types. Het minst is dit het geval in de huishoudingen met volledige kern (37,3 %).

Tabel 5.57 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet zichzelf eenzamer beschouwen dan andere mensen, naar samenstelling van de huishouding

Eenzamer	Onvolled. kern	Onvolled. uitgebr.	Volledige kern	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Ja	412 77,7	82 68,3	53 37,3	547 69,1
Nee	118 22,3	38 31,7	89 62,7	245 30,9
Totaal	530 100,0	120 100,0	142 100,0	792 100,0
%	66,9	15,2	17,9	100,0

$$\chi^2 = 85,6 \quad df = 2 \quad p < .001 \quad \text{Cramer's } V = 0,33$$

C. Alleenstaande ouders, een aparte categorie in de samenleving

Op de vraag of zij het gevoel hebben een aparte categorie te vormen in de samenleving, antwoordt 37 % van de alleenstaande ouders bevestigend. Dit percentage is (bij mannen en vrouwen gelijk (respectievelijk 37,1 % en 37,2 %).

Naar burgerlijke staat treden er wel verschillen op. Verweduwen vinden het meest dat zij deel uitmaken van een aparte categorie, de ongehuwden en wettelijk gescheidenen het minst. De bevinding dat meer verweduwen dan gescheidenen, zichzelf als behorend tot een aparte categorie definiëren, doet het vermoeden rijzen dat de antwoorden van vele respondenten geen

reflectie zijn van de maatschappelijke normering inzake huwelijk, gezinsvorming en ouderschap. Dit wordt verder bevestigd door de bevinding, dat de ongehuwde ouders, (dit zijn bijna allemaal ongehuwde moeders), wiens positie in de samenleving het minst gelegitimeerd is en vaak negatief gewaardeerd wordt, zich het minst een aparte groep voelen. Mogelijks is hun antwoord juist uitdrukking van een reactie tegen de maatschappelijke norm. Anderzijds kan hun antwoord ook verwijzen naar hun feitelijke maatschappelijke integratie (bv. geringe eenzaamheid).

De eenzaamheid speelt hier mogelijks een belangrijke rol. De groep die zich het meest vereenzaamd voelt (de verweduwen), vindt ook het meest dat zij behoort tot een aparte categorie in de samenleving. De ongehuwden die zich het minst vereenzaamd voelen, vinden ook in geringere mate dat zij deel uitmaken van een aparte categorie in de samenleving.

Tabel 5.58 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet zichzelf definiëren als een aparte categorie in de samenleving naar burgerlijke staat

Aparte categorie	Feitelijk gesch.		Verweduwd		Wettelijk gesch.		Ongehuwd		Totaal	
	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%	A.C.	%
Ja	56	35,0	176	41,4	62	30,8	8	30,8	302	37,2
Neen	104	65,0	249	58,6	139	69,2	18	69,2	510	62,8
Totaal	160	100,0	425	100,0	201	100,0	26	100,0	812	100,0
%		19,7		52,3		24,8		3,2		100,0

(1) 24 personen antwoordden niet op de vraag

$$\chi^2 = 7,5 \quad df = 3 \quad p < .06 \quad \text{Cramer's } V = 0,10$$

Dezelfde indruk wordt bevestigd wanneer de samenstelling van de huishouding in de analyse wordt betrokken.

Slechts 22 % van de ouders die samenwonen met een partner vindt dat hij/zij behoort tot een aparte categorie in de samenleving t.o.v. 40 % van hen in een onvolledig uitgebreid gezin en 41 % van hen in een onvolledige kern.

Tabel 5.59 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet zichzelf definiëren als een aparte categorie in de samenleving en naar samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder

Samenstelling Aparte huish. categorie	Onvolled. kern	Onvolled. uitgebr.	Volledig	Totaal
	A.C. %	A.C. %	A.C. %	A.C. %
Ja	221 40,8	49 39,8	32 21,8	302 37,2
Nee	321 59,2	74 60,2	115 78,2	510 62,8
Totaal	542 100,0	123 100,0	147 100,0	812 100,0
Rij %	66,7	15,1	18,1	100,0

$$\chi^2 = 18,3 \quad df = 2 \quad p < 0,001 \quad \text{Cramer's } V = 0,15$$

Besluit

I. Sexualiteit en huwelijk

1. De status van alleenstaande ouder in onze samenleving werkt seksuele deprivatie in de hand. Dit blijkt zowel uit het gedrag als uit de attitudes (evaluatie van het seksueel leven).
- Vooreerst heeft meer dan de helft van alle alleenstaande ouders en meer dan 30 % van hen die jonger zijn dan 40 jaar, tijdens het interview vermeld, sinds meer dan een jaar geen seksueel verkeer te hebben gehad. Dit aantal is even hoog bij mannen als bij vrouwen. Het is echter hoger bij de verweduwden dan bij de feitelijk of wettelijk gescheidenen en het laagst bij de ongehuwd.
- De leeftijd speelt hier een rol : alleenstaande ouders van meer dan 40 jaar hebben veel meer sinds een jaar geen coïtuservaringen gehad dan deze van minder dan 40 jaar.
- Niet alleen het feitelijk seksueel verkeer wijst op deprivatie maar tevens de evaluatie ervan door de ouder. Ongeveer 40 % van de bevraagden wenst meer seksueel contact en een geringer aantal alleenstaande ouders (één of vier) evalueren het seksueel leven dat ze tot nu toe hadden als minder goed dan dat van andere mensen.
- Mannen wensen meer seksueel verkeer dan vrouwen maar vinden niet in sterkere mate dat hun seksueel leven minder goed was dan dat van andere mensen.
- De ongehuwd en de ouders die samenwonen met een partner voelen zich het minst seksueel gedepriveerd. Zij wensen minder dan de anderen meer seksueel verkeer en vinden ook het meest dat hun seksueel leven tot hier toe even goed

of beter was dan dat van andere mensen. Alhoewel veel verweduwen gedurende het voorbije jaar geen sexueel verkeer hadden en 41 % meer sexueel verkeer wenst, vinden zij toch in overwegende mate dat hun sexueel leven even goed of beter was dan dat van andere mensen. Er mag aangenomen worden dat laatstgenoemde evaluatie betrekking heeft op de relatie die zij hadden met hun echtgeno(ote).

Alhoewel de feitelijk gescheidenen niet in sterkere mate meer sexueel verkeer wensen dan de verweduwen of de wettelijk gescheidenen, hebben zij meer dan alle andere alleenstaande ouders negatieve gevoelens m.b.t. hun sexueel leven. 35 % vindt dat het sexueel leven dat ze tot nu toe hadden minder goed was dan dat van andere mensen.

2. De mogelijkheid tot sexueel verkeer is allicht in sterke mate afhankelijk van het al dan niet hebben van een vaste partner.

Meer dan de helft van de alleenstaande ouders had sinds meer dan een jaar geen sexueel verkeer. Uit de gegevens blijkt dan ook dat slechts 30 % van de bevraagden een vaste partner heeft. Van diegenen die een partner hebben woont 64 % met deze laatste samen. Het zijn vooral de ongehuwden en wettelijk gescheidenen die een partner hebben (één op twee) t.o.v. 41 % van de feitelijk gescheidenen en slechts 12 % van de verweduwen. Evenveel mannen als vrouwen hebben een partner.

3. Een meerderheid van de alleenstaande ouders (60 %) meent dat een huwelijk voor hen in de toekomst uitgesloten of onwaarschijnlijk is. Alhoewel dit vooral voor de ouderen geldt is belangrijk dat toch nog 40 % van hen die jonger zijn dan 40 jaar, er zo over denkt. 28 % van alle bevraagden acht een huwelijk mogelijk en slechts 12 % denkt dat dit waarschijnlijk of zeker is.

Van de ouders die menen dat een huwelijk uitgesloten of onwaarschijnlijk is, zegt een groot aantal, alhoewel minder dan de helft, niet te willen (her)huwen (redenen : geen behoefte, te veel slechte ervaringen). Een klein percentage geeft als reden op geen goede partner te vinden. Van de anderen is niet duidelijk of zij denken niet te zullen (her)huwen omdat zij dit niet wensen of omdat de kansen tot het vinden van een partner gering zijn. De al dan niet aanwezigheid van een vaste partner heeft invloed op de perceptie van de huwelijkskansen. Toch vallen beide duidelijk niet samen. Van diegenen die een vaste relatie met een partner hebben zegt toch nog 32 % dat een huwelijk onwaarschijnlijk of uitgesloten is. Anderzijds acht 29 % van hen die geen partner hebben een huwelijk mogelijk of waarschijnlijk. Alhoewel ongeveer evenveel alleenstaande vaders als moeders een partner hebben, definiëren de mannen hun huwelijkskansen positiever dan de vrouwen. Mannen zeggen vooral dat een huwelijk mogelijk is, terwijl vrouwen dit voornamelijk uitgesloten of onwaarschijnlijk achten.

De verweduwen zeggen het minst dat er kans op een huwelijk is, de ongehuwen het meest.

Andere belangrijke discriminerende factoren zijn het kindertal en het al dan niet beroepsactief zijn. Alleenstaande ouders met twee of minder kinderen denken meer dat een huwelijk mogelijk is, terwijl ouders met drie of meer kinderen in de huishouding vaker menen dat zulks uitgesloten of onwaarschijnlijk is. De alleenstaande ouders die beroepsactief zijn, denken positiever over hun kansen op een huwelijk dan zij die niet beroepsactief zijn.

4. Er werd niet alleen gevraagd of er kans is op een huwelijk maar tevens of de alleenstaande ouders vinden dat zij in onze samenleving zouden dienen gehuwd te zijn. Een meerderheid (60 %) vindt een huwelijk niet noodzakelijk. Dit is significant meer zo bij de vrouwen dan bij de mannen (64 % t.o.v. 44 %).

Naar burgerlijke staat zijn er eveneens verschillen. Het zijn vooral de wettelijk gescheidenen die de huwelijksdruk in vraag stellen (70 %). Naar samenstelling van de huishouding zijn er geen significante verschillen.

De evaluatie van de noodzakelijkheid gehuwd te zijn in onze samenleving hangt sterk samen met de perceptie van de huwelijkskansen. Hoe meer men denkt dat er kans op een huwelijk is, hoe meer men vindt dat men dient gehuwd te zijn en omgekeerd.

Besluitend kan gesteld worden dat een groot aantal bevroagden het alleenstaand ouderschap blijkbaar niet beschouwen als een overgangstatus die wordt opgeheven via een (her)huwelijk, maar als een leefvorm die geldigheid bezit naast andere leefvormen in onze samenleving. Een huwelijk lijkt voor een aantal niet haalbaar maar wordt vaak ook niet gewenst of noodzakelijk geacht, alhoewel laatstgenoemde opvatting ook het resultaat kan zijn van de feitelijk geringe huwelijkskansen. Tevens echter zegt één derde van diegenen die een vaste partner hebben niet te zullen (her)huwen. Belangrijk is de groep van de wettelijk gescheidenen waarvan 70 % het niet noodzakelijk vindt in onze samenleving gehuwd te zijn. Ook kan geconcludeerd worden dat, indien de gepercipieerde huwelijkskansen van de respondenten enigszins de reële huwelijkskansen van deze groep benaderen, het alleenstaand

ouderschap als leefvorm in onze samenleving aan belang zal winnen. Dit geldt niet voor de ongehuwde moeders (vaders) voor wie het alleenstaand ouderschap vaak slechts zeer tijdelijk is en wordt opgeheven via een huwelijk.

II. Sociale relaties

Reeds eerder werd gesteld dat het sociale leven in onze samenleving georganiseerd wordt rond de huwelijksrelatie. Dit geldt voor contacten met familie, vrienden, werkrelaties maar bv. ook voor de ontspanning en de vrijetijdsbesteding. Tevens kan het volwassen individu met zijn behoeften aan liefde, affectiviteit, bescherming, steun en opvang slechts in geringe mate bij iemand anders terecht dan bij een (huwelijks)partner. Daarom kan verwacht worden dat de alleenstaande ouder het vaak moeilijk heeft om zich in het maatschappelijk leven te integreren, dat hij minder contacten en relaties heeft en zich vaak eenzaam en geïsoleerd voelt. Dit werd onderzocht in het tweede deel van dit hoofdstuk.

1. Van alle alleenstaande ouders is één op vier actief in één of meer verenigingen.

Het verenigingsleven lijkt een belangrijke vorm van sociaal contact en middel tot maatschappelijke integratie vooral voor de oudere alleenstaande ouders en voor diegenen die niet met een partner samenwonen.

De participatie aan het verenigingsleven neemt gestadig toe met de leeftijd. Van de jongeren (minder dan 30 jaar) is slechts 8 % actief in een vereniging t.o.v. 33 % van diegenen van 50 jaar en ouder.

Meer mannen nemen deel aan het verenigingsleven dan vrouwen. Ook naar de burgerlijke staat van de ouder treden belangrijke verschillen op : de verweduwdens zijn het meest actief in een vereniging, de feitelijk gescheidenen het minst.

2. Van alle alleenstaande ouders zegt bijna de helft nooit uit te gaan (naar een film, bal of restaurant). Belangrijk is dat het uitgaan in tegenstelling tot de deelname aan het verenigingsleven gestadig afneemt met de leeftijd. Terwijl 70 % van de jongeren (minder dan 30 jaar) wel eens uit gaat, geldt hetzelfde slechts voor 29 % van de ouderen (50 jaar en ouder). Ook gaan de alleenstaande ouders die samenwonen met een partner significant meer uit dan de anderen. Dit gegeven sluit aan bij de idee dat men dergelijke activiteiten vooral als paar of in gezinsverband doet. Een andere aanwijzing hiervoor is dat een hoog percentage van de ouders die wel eens uitgaan dit doen met de kinderen. Als mogelijkheid tot het hebben van sociaal contact verschijnt het verenigingsleven voor de oudere alleenstaande ouders en diegenen zonder partner, derhalve als een belangrijk alternatief.

Mannen zijn niet alleen meer actief in het verenigingsleven dan vrouwen, zij gaan ook significant meer uit. Tevens zijn het de verweduwdens die het minst uitgaan en de ongehuwdens het meest. De gemiddelde leeftijd van de eerstgenoemde groep is namelijk ook veel hoger dan deze van de laatstvermelde groep.

Het al dan niet beroepsactief zijn speelt ook een belangrijke rol. De beroepsactieve alleenstaande ouders gaan meer uit dan de niet-beroepsactieven.

3. Meer dan de helft van alle bevraagden is sinds het alleenstaan met vakantie geweest. 34 % ging in 1976 met vakantie.

Het met vakantie gaan is niet zoals het uitgaan een sociale activiteit die minder gedaan wordt door ouders die zonder partner leven dan door diegenen die met een partner leven. Er treden evenmin significante verschillen op tussen de mannen en de vrouwen, noch naar de burgerlijke staat van de alleenstaande ouder.

Zoals verwacht kan worden is er wel een relatie tussen het met vakantie gaan en het inkomen. Hoe hoger het inkomen van de huishouding, hoe meer men sinds het alleenstaan met vakantie is geweest. Ook zijn de alleenstaande ouders die in 1976 vakantiegeld ontvingen meer met vakantie geweest dat jaar dan diegenen die geen vakantiegeld kregen.

4. De alleenstaande ouder heeft meer contact met de familie dan met vrienden, kennissen of burens. Tevens zijn deze contacten bijzonder uitgebreid. Het meest frequent ontmoet men de ghuwde kinderen (78 % van de bevraagden ziet hen minstens één keer per week). Op de tweede plaats komen de ouders (70 % ziet hen minstens 1 keer per week). Men heeft eveneens veel, alhoewel minder, contact met broers en/of zusters. (39 % ontmoet hen minstens 1 keer per week).

De frequentie van het contact met ouders respectievelijk broers en zusters verschilt niet significant naar het geslacht van de alleenstaande ouder, noch naar zijn burgerlijke staat. Er zijn wel verschillen naar de samenstelling van de huishouding. De respondenten die leven in

een volledig gezin (samenwonen met een partner) zien hun ouders, respectievelijk broers en zusters het minst. Hieruit mag worden afgeleid dat het contact met de familie voor de feitelijk alleenstaande ouder (die leeft zonder partner) belangrijke functies vervult. De respondenten die leven in een onvolledig uitgebreid gezinsverband zien zowel hun ouders als hun broers of zusters het meest. Waarschijnlijk houdt dit verband met de dikwijls voorkomende aanwezigheid van een verwant (bv. ouder) in deze huishoudingen.

Gezien het uitgebreid contact met ouders, broers en zusters, wordt de relatie met deze personen door de alleenstaande ouder dan ook positief geëvalueerd. De meeste respondenten vinden dat deze relaties sinds het alleenstaan ofwel verbeterd ofwel niet veranderd zijn.

De alleenstaande ouder heeft veel contact met zijn/haar ouders, broers of zusters en gehuwde kinderen, maar in veel geringere mate met andere verwanten. Meer dan de helft van de bevroegden ziet deze personen slechts één keer per jaar, uitzonderlijk of nooit. Er zijn geen verschillen naar het geslacht, wel naar de burgerlijke staat van de ouder : de ongehuwden zien deze andere verwanten als neven, nichten, ooms en tantes het meest. De respondenten die samenwonen met een partner hebben hier weerom het minst contact met deze verwanten.

5. Meer dan de helft van de alleenstaande ouders heeft minstens 1 keer per maand contact met vrienden. 19 % ziet ze enkele keren, 1 keer per jaar of uitzonderlijk en 30 % zegt geen vrienden te hebben.

Er zijn geen significante verschillen in de frequentie van het contact met vrienden naar geslacht en burgerlijke

staat van de alleenstaande ouder, noch naar de samenstelling van de huishouding.

De alleenstaande ouder heeft frequenter (d.w.z. dagelijks of eens per week) contact met buren dan met vrienden. Het contact met buren verschilt niet significant naar het geslacht van de ouder. De verweduwden hebben het meest contact met de buren. Hetzelfde geldt voor de ouders die alleen wonen met hun kinderen. Diegenen echter die samenwonen met een partner zien hun buren het minst.

88 % van de bevroegden vindt de relaties met vrienden ofwel verbeterd ofwel niet veranderd sinds het alleenstaan. 93 % oordeelt op dezelfde manier over de relaties met de buren.

6. Op verschillende wijzen werd getracht de aanwezigheid van gevoelens van maatschappelijke isolatie bij de alleenstaande ouder te meten. Vooreerst werd gevraagd welke houding hij/zij ondervindt in diverse sociale milieus. De meerderheid van de respondenten ondervindt uitsluitend een positieve houding van de familie, respectievelijk het werkmilieu, de buurt en katholieke milieus. In de buurt en katholieke milieus ondervindt men in iets sterkere mate een onverschillige houding. Uitsluitend negatieve reacties krijgt men zelden. Deze komen echter het meest voor in katholieke milieus (4 %).

Bijna 70 % van alle alleenstaande ouders vindt dat mensen in hun situatie eenzamer zijn dan andere mensen. Het frequent contact met de familie lost dus de eenzaamheid niet op. Evenveel mannen als vrouwen, stellen dat mensen in

hun situatie eenzamer zijn dan andere mensen. De verweduwdens vinden dit significant het meest, de ongehuwdens het minst. Van de ouders die samenwonen met een partner vindt slechts 37 % dit. Tevens voelen de ouders die alleen wonen met hun kinderen zich eenzamer dan zij die in een onvolledig uitgebreid gezin leven (78 % t.o.v. 68 %).

37 % van alle alleenstaande ouders zegt te behoren tot een aparte categorie in de samenleving. Alhoewel dit percentage veel lager ligt dan het percentage dat zich eenzaam voelt, valt het op, dat de groepen die zich het meest ver-eenzaamd voelen, zich ook het meest situeren als behorende tot een aparte categorie in de samenleving. Dit zijn vooral de verweduwdens en de ouders die niet samenleven met een partner. Aangenomen mag worden dat de antwoorden van de alleenstaande ouders hier geen reflectie zijn van de maatschappelijke normering inzake huwelijk, gezinsvorming en ouderschap. De ongehuwde moeders bv. wiens positie in de samenleving het minst gelegitimeerd is, voelen zich het minst een aparte groep.

Het gevoel te behoren tot een aparte categorie in de samenleving lijkt dus eerder afhankelijk te zijn van de mate waarin men sociale contacten heeft (eenzaam is) en vice versa.

Het scheppen en uitbouwen van contactmogelijkheden voor de alleenstaande ouder, kan derhalve voor het beleid een belangrijk middel zijn om de maatschappelijke integratie en het welzijn van deze groep te bevorderen.

Algemeen besluit

Er dient op gewezen dat dit rapport uitsluitend een beschrijvend rapport is over de één-ouder-gezinnen in Vlaanderen. Het is louter beschrijvend. Een analyse volgt later in een andere publicatievorm evenals een vergelijking met twee-ouder of zogenoemd normale gezinnen die, reeds gedeeltelijk uitgevoerd, later wordt gepubliceerd. Toch is deze beschrijving niet onbelangrijk, mede omdat hier voor het eerst een beeld geschetst wordt dat geldig is voor het gehele Nederlandstalig gebied in België; in technische taal uitgedrukt, het betreft hier een representatieve steekproef. Daardoor kunnen de globale resultaten worden veralgemeend voor het gehele Nederlandstalige gebied in België. Dit is natuurlijk niet het geval voor deelgroepen die in dit rapport beschreven worden. Dit wil zeggen dat, speciaal voor kleine groepen, de betrouwbaarheidsgordel groot wordt, wat betekent dat de kans dat de uitspraken geldig zouden zijn voor gans deze specifieke groep, relatief afneemt.

1. Een eerste vaststelling die wellicht niet verrassend is, is dat de alleenstaande ouder, of het alleenstaande ouderschap, of het onvolledige gezin in feite niet bestaat. Op een aantal kenmerken werden bijzonder belangrijke verschillen onderkend die toe te schrijven zijn aan de wijze waarop het onvolledige gezin ontstaan is. Staat in de moderne gezinssociologie de gezinsvorming centraal, dan kan ook gesteld worden dat de vorming van onvolledige gezinnen eveneens veel aandacht verdient. Er is een bijzonder groot verschil naargelang de "onvolledigheid" tot stand gekomen

is door verweduwing, door echtscheiding, door feitelijke scheiding of door gebrek aan huwelijk.

Onder onvolledige gezinnen wordt hier verstaan één ouder met zijn of haar kinderen (waarvan één minder dan 18 jaar), al dan niet samenwonend met anderen.

De kwantitatief belangrijkste groep wordt in Vlaanderen gevormd door verweduwdens (52,3 %), gevolgd door uit de echt gescheidenen (24,5 %), feitelijk gescheidenen (20,1 %) en nooit gehuwden (3 %). Ongeveer de helft van de alleenstaande ouders zijn dus verweduwd, iets minder dan de helft gescheiden (feitelijk of juridisch), terwijl ongehuwdens met kinderen een heel kleine groep vormen. Met de toename van de echtscheiding kan worden voorspeld dat in de eerstkomende jaren, wellicht reeds in 1980, meer dan de helft van de alleenstaande ouders tot de gescheidenen kunnen worden gerekend. Dat is te meer waar daar de echtgescheidenen jonger zijn dan de verweduwdens.

2. Uiteraard zijn de meeste der alleenstaande ouders in Vlaanderen alleenstaande vrouwen met kinderen. Ook in het onderzoek bijvoorbeeld in de psychologie is veel aandacht besteed aan de zogenoemde "fatherless families". Toch is het zo dat in Vlaanderen bijna één op vijf onvolledige gezinnen bestaat uit een vader die reël samenwoont met zijn ongehuwde kinderen (van beneden 18 jaar).

Evenzeer is het evident dat van de één-ouder-gezinnen de meeste, dit is ongeveer twee derden, enkel bestaan uit één ouder (vader of moeder) die samenwoont met zijn/haar kinderen. Doch ook hier heeft het onderzoek uitgewezen dat de feitelijke samenwoning met de partner met wie men niet

gehuwd is, relatief frequent voorkomt (18 %). Deze feitelijke samenwoning - de term cohabitatie wordt hiervoor meer en meer gebruikt - komt significant verschillend voor naargelang van de burgerlijke staat. Dit betekent dat verweduwen zelden samenleven met een partner; gescheidenen en ongehuwden leven frequent in cohabitatie ongeveer een derde. Het is belangrijk hierbij te vermelden dat er naar geslacht bijna geen significante verschillen konden worden vastgesteld. Tenslotte dient te worden vermeld dat de overige alleenstaande ouders (twee derde leeft alleen met kinderen, één vijfde heeft een partner; rest, ongeveer 15 %) in een uitgebreide huishouding leven met verwanten (bijvoorbeeld samenwoning of inwoning bij de eigen ouders, vader of moeder, zusters of broers) en/of niet-verwanten, bijvoorbeeld een ongehuwde moeder die inwoont bij een vriendin, enz.

3. Ook inzake inkomen vormen de één-ouder-gezinnen geen homogene groep. Het feit van alleenstaande ouder te zijn betekent op zichzelf helemaal niet economisch gedepriveerd te zijn. Andersdeels is het wel zo dat een betrekkelijk belangrijke groep van alleenstaande ouders, met name een vijfde (20,2 %) wel kan worden aangezien als economisch zwak. Inderdaad, in 1 op 5 van deze gezinnen blijft het totale netto maandelijkse gezinsinkomen beneden de 20.000 BF. Er dient hierbij vermeld dat deze groep in hoofdzaak uit vrouwen bestaat en vooral uit alleenstaande vrouwen van een andere burgerlijke staat dan weduwen. In het algemeen kan gesteld worden dat de verweduwen er beter aan toe zijn dan de gescheidenen en vooral dan de feitelijk gescheidenen. Bovendien zijn de mannen er over

het algemeen beter aan toe dan de vrouwen, althans wat het financiële aspect betreft. Mannen hebben in hoofdzaak een inkomen uit arbeid, vrouwen zijn eerder aangewezen op vervangingsinkomens. De weduwen zijn er beter aan toe omdat zij relatief meer kunnen terugvallen op sociale zekerheid terwijl gescheidenen relatief meer aangewezen zijn op zogenoemd "private" inkomensbronnen, zoals bijvoorbeeld alimentatie en onderhoudsgeld. Bovendien zijn de aanvullende en/of vervangingsinkomens waarop weduwen kunnen rekenen ietwat hoger dan bij de andere categorieën van alleenstaande ouders. Dit zou er kunnen op wijzen dat bepaalde groepen van echtscheidenen en feitelijk gescheidenen bij prioriteit in aanmerking zouden komen voor verbetering van hun sociale voorzieningen.

4. De vorige rapporten uit de reeks marginalisering en welzijnszorg hebben bij de analyse van het cliënteel van bepaalde welzijnsvoorzieningen duidelijk aangetoond dat er een relatieve oververtegenwoordiging is van alleenstaande ouders. Het voorliggend onderzoek, een bevolkingsonderzoek, heeft daarentegen aangetoond dat slechts een gering aantal alleenstaande ouders gebruik maakt of gebruik heeft gemaakt van instellingen op het terrein van de sociale dienstverlening, de lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg. Hoe paradoxaal deze bevindingen ook zijn, ze zijn zeker niet tegenstrijdig. Het betekent wel dat er een enorm potentieel cliënteel is voor deze diensten en anderzijds, dat dit potentieel cliënteel dikwijls het bestaan van deze diensten niet eens kent.

Het zou echter naïef zijn dit probleem te reduceren tot een probleem van informatie en communicatie. Er zijn indicaties, ook buiten dit onderzoek, die suggereren dat sociale dienstverlening "labelend" of in zekere mate stigmatiserend werkt en anderdeels dat de middenklasse vlugger beroep doet op "private" dan op "openbare" dienstverlening. Wat daar ook van zij, het is een feit dat de alleenstaande ouders - en het is een evidentie voor de echtgescheidenen - in sterke mate contact hebben met personen en diensten in de sfeer van de rechtsbedeling. Naast de maatschappelijk georganiseerde hulpverlening is echter de private en hierin vooral de informele hulpverlening relatief belangrijk. Het beroep van alleenstaande ouders op burens, familie en kennissen is belangrijk, doch, meest belangrijk nog is het aangewezen zijn op zichzelf. Het is opmerkelijk dat zowel mannen als vrouwen relatief weinig beroep doen op geïnstitutionaliseerde hulpverlening. Wel worden mannen, vooral inzake huishoudelijk werk, meer bijgestaan door de informele groepen en vinden zij meer private oplossingen dan vrouwen. Hierin mag men echter niet overdrijven; ook 40 % van de mannen dient naast een beroepsactiviteit zelf - samen met de kinderen - het huishoudelijk werk op te knappen. Vrouwen echter, ook beroepsactieve vrouwen hebben praktisch geen hulp, ook niet van de geïnstitutionaliseerde hulpverlening. Blijkbaar werkt het net van de verwantschap beter voor mannen dan voor vrouwen althans in de materiële (niet emotionele) hulpverlening.

Lijst der tabellen

- Tabel 1.1 : Verdeling van de effectieve steekproefpopulatie in diverse onderzoeksfases naar graad van volledigheid van de clusters
- Tabel 1.2 : Verdeling van de alleenstaande ouders die weigerden te participeren aan het onderzoek naar redenen van weigering
- Tabel 2.1 : Aantal private gezinnen naar type in 1961 en 1970. Absolute cijfers en percentages t.o.v. totaal aantal familiale gezinnen
- Tabel 2.2 : Aantal familiekeren naar type in 1961 en 1970. Absolute cijfers en percentages t.o.v. het totaal aantal familiekeren en t.o.v. het aantal familiekeren met kinderen
- Tabel 2.3 : Aantal alleenstaande ouders in 1970 op basis van het aantal private gezinnen naar type en taalstreek. Absolute cijfers en percentages t.o.v. totaal aantal private gezinnen
- Tabel 2.4 : Aantal familiekeren in 1970 naar type en taalstreek. Absolute cijfers t.o.v. het totaal aantal familiekeren
- Tabel 2.5 : Het percentage alleenstaande ouders naar taalstreek en naar type van gezin en type van familiekeren.
- Tabel 2.6 : Verhouding "fatherless-families" versus "motherless-families"
- Tabel 2.7 : Alleenstaande ouders in 1970 naar type familiekeren naar geslacht
- Tabel 2.8 : Alleenstaande ouders in 1970 naar type familiekeren naar geslacht en naar taalgebied
- Tabel 2.9 : Alleenstaande ouders met één familiekeren naar burgerlijke staat van het gezinshoofd in 1961 en 1970
- Tabel 2.10 : Alleenstaande ouders naar geslacht en naar burgerlijke staat van het gezinshoofd in 1970 op basis van de telling van gezinnen
- Tabel 2.11 : Het aantal kinderen in een familiekeren naar type familiekeren in 1961 en 1970. Absolute cijfers en percentages

- Tabel 2.12 : Het aantal kinderen in een familiekeren naar type familiekeren en taalgebieden. Absolute cijfers en percentages
- Tabel 2.13 : Aantal familiekeren per type naar aantal kinderen in 1970 en 1961. Absolute cijfers en percentages.
- Tabel 2.14 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht.
- Tabel 2.15 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar burgerlijke staat
- Tabel 2.16 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en geslacht
- Tabel 2.17 : Verdeling van de alleenstaande ouder naar leeftijd en geslacht
- Tabel 2.18 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar leeftijd en burgerlijke staat
- Tabel 2.19 : Alleenstaande ouders naar geslacht, leeftijd en burgerlijke staat
- Tabel 2.20 : Alleenstaande ouders naar geslacht en type van huishouding
- Tabel 2.21 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en type van huishouding
- Tabel 2.22 : Alleenstaande ouders naar geslacht, burgerlijke staat en type van huishouding
- Tabel 2.23 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totaal aantal personen in de huishouding.
- Tabel 2.24 : Alleenstaande ouders naar geslacht en totaal aantal personen in de huishouding
- Tabel 2.25 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en totaal aantal personen in de huishouding.
- Tabel 2.26 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het aantal kinderen in de huishouding
- Tabel 2.27 : Alleenstaande ouders naar geslacht en aantal kinderen in de huishouding
- Tabel 2.28 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en aantal kinderen in de huishouding
- Tabel 2.29 : Alleenstaande ouders naar type van huishouding en aantal kinderen in de huishouding

- Tabel 2.30 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het aantal kinderen. Vergelijking tussen het aantal kinderen in de huishouding en het aantal kinderen ten laste van de alleenstaande ouder
- Tabel 2.31 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en aantal kinderen ten laste
- Tabel 2.32 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het aantal kinderen buiten de huishouding
- Tabel 2.33 : Alleenstaande ouders naar leeftijd en naar gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding (uitgebreide versie)
- Tabel 2.34 : Alleenstaande ouders naar leeftijd en naar gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding (verkorte versie)
- Tabel 2.35 : Alleenstaande ouders naar geslacht en gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding
- Tabel 2.36 : Alleenstaande ouders naar geslacht en gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding per dichotome leeftijdscategorie
- Tabel 2.37 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding
- Tabel 2.38 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en gemiddelde leeftijd van de kinderen in de huishouding per dichotome leeftijdscategorie
- Tabel 2.39 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de mate waarin ze beroepsactief zijn
- Tabel 2.40 : Alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet beroepsactief zijn
- Tabel 2.41 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar geslacht en volledigheid van betrekking
- Tabel 2.42 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en al dan niet beroepsactief zijn
- Tabel 2.43 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en volledigheid van betrekking

- Tabel 2.44 : Alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet beroepsactief zijn, met controle naar burgerlijke staat
- Tabel 2.45 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en al dan niet beroepsactief zijn, met controle naar geslacht
- Tabel 2.46 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar volledigheid van betrekking bij verweduwd en niet-verweduwd, met controle naar geslacht
- Tabel 2.47 : Alleenstaande ouders die samenleven met een partner naar eigen beroepsactiviteit en naar de beroepsactiviteit van hun partner
- Tabel 2.48 : De beroepsactiviteit van de alleenstaande ouders die samenleven met een partner en de beroepsactiviteit van hun partners naar geslacht
- Tabel 2.49 : Verdeling van de alleenstaande ouders die samenwonen met een partner naar hun beroepsactiviteit en de beroepsactiviteit van de partner
- Tabel 2.50 : Het percentage beroepsactieven naar geslacht voor alle alleenstaande ouders, voor de alleenstaande ouders die samenleven met een partner en voor hun partners
- Tabel 2.51 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar geslacht en beroepsniveau
- Tabel 2.52 : Beroepsactieve alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en beroepsniveau
- Tabel 2.53 : Niet-beroepsactieve alleenstaande ouders naar geslacht en statuut niet-actief
- Tabel 2.54 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en statuut niet-actief
- Tabel 2.55 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar huwelijksduur op het moment van de feitelijke scheiding
- Tabel 2.56 : Alleenstaande ouders naar geslacht en naar huwelijksduur op het moment van de feitelijke scheiding
- Tabel 2.57 : Alleenstaande ouders die ooit gehuwd waren naar burgerlijke staat en huwelijksduur op het moment van de feitelijke scheiding

- Tabel 2.58 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar anciënniteit als alleenstaande ouder
- Tabel 2.59 : Alleenstaande ouders naar geslacht en naar anciënniteit als alleenstaande ouder
- Tabel 2.60 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en naar anciënniteit als alleenstaande ouder
-
- Tabel 3.1 : Vergelijking tussen het totale netto-maandelijkse inkomen bevraagd via een inkomensschaal en via inkomstenbronnen van alleenstaande ouders die beide vragen hebben beantwoord
- Tabel 3.2 : Vergelijking van het netto-maandelijks inkomen in categorieën, van alleenstaande ouders, volgens de methode van de inkomensschaal en volgens de methode van de inkomstenbronnen
- Tabel 3.3 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar al of niet informatie over het inkomen en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.4 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar al of niet informatie over het inkomen en naar de gemiddelde leeftijd van de kinderen
- Tabel 3.5 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar al of niet informatie over het inkomen en naar aantal kinderen in de huishouding
- Tabel 3.6 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar al of niet informatie over het inkomen en naar opleidingsniveau van de respondent
- Tabel 3.7 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar al of niet informatie over het inkomen en naar al dan niet beroepsactief zijn van de alleenstaande ouder
- Tabel 3.8 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar wel of geen informatie over het inkomen en beroepsniveau van de respondent
- Tabel 3.9 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen in categorieën, van de huishouding-bevraging via de inkomstenbronnen

- Tabel 3.10 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het maandelijks gezinsinkomen per gezinslid
- Tabel 3.11 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen in klassen en naar geslacht van de alleenstaande ouder
- Tabel 3.12 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen (in klassen) per gezinslid en naar geslacht van de alleenstaande ouder
- Tabel 3.13 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen in klassen en naar de samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.14 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen (in klassen) per gezinslid, naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.15 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen in klassen en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.16 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen in klassen en naar het aantal kinderen aanwezig in de huishouding
- Tabel 3.17 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen in klassen en naar het al dan niet beroepsactief zijn
- Tabel 3.18 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen, naargelang de alleenstaande ouder al dan niet een huidige partner heeft, en in voorkomend geval, deze aanwezig is in de huishouding
- Tabel 3.19 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen in klassen en naar het opleidingsniveau

- Tabel 3.20 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het totale netto maandelijkse inkomen in klassen en naar beroepsniveau.
- Tabel 3.21 : Huishoudingen van alleenstaande ouders naar het aantal inkomstenbronnen
- Tabel 3.22 : Verdeling van huishoudingen van alleenstaande ouders naar het netto maandelijks inkomen uit arbeid
- Tabel 3.23 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van inkomen uit arbeid en naar geslacht
- Tabel 3.24 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het inkomen uit arbeid en naar geslacht
- Tabel 3.25 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het percentage inkomen uit arbeid t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen en naar geslacht
- Tabel 3.26 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van inkomen uit arbeid en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.27 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het inkomen uit arbeid (in klassen) en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.28 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het percentage inkomen uit arbeid t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.29 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van inkomen uit arbeid en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.30 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het inkomen uit arbeid (in klassen) en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.31 : Percentage inkomen uit arbeid (in klassen) t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen naar samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder
- Tabel 3.32 : Het netto maandelijkse inkomen uit sociale zekerheid of vanwege officiële instanties van huishoudingen van alleenstaande ouders

- Tabel 3.33 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van inkomen uit sociale zekerheid en naar geslacht
- Tabel 3.34 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het inkomen uit sociale zekerheid en naar geslacht
- Tabel 3.35 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het % inkomen uit sociale zekerheid t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen en naar geslacht
- Tabel 3.36 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van inkomen uit sociale zekerheid en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.37 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het inkomen uit sociale zekerheid (in klassen) en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.38 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het percentage inkomen uit sociale zekerheid t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.39 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van inkomen uit sociale zekerheid en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.40 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het inkomen uit sociale zekerheid (in klassen) en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.41 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het percentage inkomen uit sociale zekerheid t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.42 : Het netto maandelijkse inkomen vanwege privé-instanties van huishoudingen van alleenstaande ouders.
- Tabel 3.43 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van inkomen uit privé-instanties en naar geslacht
- Tabel 3.44 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het inkomen uit privé-instanties (in klassen) en naar geslacht

- Tabel 3.45 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het % inkomen uit privé-instanties t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen en naar geslacht
- Tabel 3.46 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van inkomen uit privé-instanties en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.47 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het inkomen uit privé-instanties (in klassen) en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.48 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het % inkomen uit privé-instanties t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.49 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van inkomen uit privé-instanties en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.50 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het inkomen uit privé-instanties (in klassen) en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.51 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het % inkomen uit privé-instanties t.o.v. het totale netto maandelijkse inkomen en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.52 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het netto maandelijkse inkomen uit bezit van de huishouding
- Tabel 3.53 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar aantal en aard van de personen in de huishouding die bijdragen tot het gezinsinkomen
- Tabel 3.54 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet bijdragen tot het inkomen door de partner en naar geslacht
- Tabel 3.55 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet bijdragen tot het inkomen door de partner en naar burgerlijke staat

- Tabel 3.56 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet bijdragen tot het inkomen door de kinderen en naar geslacht
- Tabel 3.57 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet bijdragen tot het inkomen door de kinderen en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.58 : Verdeling van gescheiden alleenstaande ouders naar het al of niet ontvangen van alimentatie en naar scheidingstoestand
- Tabel 3.59 : Verdeling van de wettelijk gescheiden vrouwen naar redenen opgegeven voor het niet ontvangen van alimentatie
- Tabel 3.60 : Verdeling van gescheiden alleenstaande ouders naar het al of niet ontvangen van onderhoudsgeld en naar scheidingstoestand
- Tabel 3.61 : Verdeling van de verweduwde alleenstaande moeders naar het al of niet ontvangen van een overlevingspensioen
- Tabel 3.62 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de aard van de moeilijkheden die zij vroeger hadden m.b.t. het krijgen van kinderbijslag
- Tabel 3.63 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de redenen voor het niet ontvangen van kinderbijslag ten tijde van het interview
- Tabel 3.64 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van problemen met de kinderbijslag en naar geslacht
- Tabel 3.65 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van problemen met de kinderbijslag en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.66 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van financiële problemen en naar geslacht
- Tabel 3.67 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van financiële problemen en naar burgerlijke staat

- Tabel 3.68 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben financiële problemen en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.69 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet hebben van financiële problemen en naar inkomensklassen
- Tabel 3.70 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het aantal posten waarop moet bespaard worden in de huishouding
- Tabel 3.71 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet moeten besparen en naar geslacht
- Tabel 3.72 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet moeten besparen en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.73 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet moeten besparen en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.74 : Het aantal alleenstaande ouders volgens de post waarop het meest moet worden bespaard
- Tabel 3.75 : Verdeling van de alleenstaande ouders volgens de perceptie van de ouder van de mogelijkheden van hun kind(eren) t.o.v. andere kinderen en naar geslacht
- Tabel 3.76 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de perceptie van de ouder van de mogelijkheden van hun kind(eren) t.o.v. andere kinderen en naar burgerlijke staat
- Tabel 3.77 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de perceptie van de ouder van de mogelijkheden van hun kind(eren) t.o.v. andere kinderen en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.78 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de perceptie van de ouder van de mogelijkheden van hun kind(eren) t.o.v. andere kinderen en naar het netto inkomen (in klassen)

- Tabel 4.1 : Percentage alleenstaande ouders dat sinds het alleen staan contact heeft gehad met elk der vermelde diensten
- Tabel 4.2 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar contacten met rechtsbedelingsinstanties en burgerlijke staat van de alleenstaande ouder
- Tabel 4.3 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de redenen waarom de alleenstaande ouder geen aanvraag tot gezinshulp deed op het ogenblik dat hij/zij alleen kwam te staan
- Tabel 4.4 : Verdeling van de één-oudergezinnen naar persoon die het meeste huishoudelijk werk doet in het gezin
- Tabel 4.5 : Verdeling van de beroepsactieve alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet zelf doen van het meeste huishoudelijk werk
- Tabel 4.6 : Verdeling van de niet-beroepsactieve alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet zelf doen van het meeste huishoudelijk werk
- Tabel 4.7 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet zelf doen van het meeste huishoudelijk werk en de samenstelling van de huishouding
- Tabel 4.8 : Verdeling van de huishoudens waar de alleenstaande ouder het meeste huishoudelijk werk verricht naar personen die helpen
- Tabel 4.9 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar aard vervanger in de huishouding bij ziekte van de alleenstaande ouder
- Tabel 4.10 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet kennen van iemand die de ouder kan vervangen in het gezin bij ziekte en de samenstelling van de huishouding
- Tabel 4.11 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en al dan niet zelf invullen van de belastingsbrief
- Tabel 4.12 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en het al dan niet zelf doen van kleine herstellingen in en rond de woning.

- Tabel 4.13 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar aard personen of instanties die voor hun kinderen zorgen na de schooluren
- Tabel 4.14 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet steeds zelf zorgen voor de kinderen na de school en naar geslacht
- Tabel 4.15 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet steeds zelf zorgen voor de kinderen na de school en naar burgerlijke staat
- Tabel 4.16 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar aard personen of instanties die voor de kinderen zorgden tijdens de laatste grote vakantie
- Tabel 4.17 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet zelf gezorgd hebben voor de kinderen tijdens de laatste grote vakantie
- Tabel 4.18 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet zelf gezorgd hebben voor de kinderen tijdens de laatste grote vakantie en naar burgerlijke staat
- Tabel 4.19 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet zelf gezorgd hebben voor de kinderen tijdens de laatste grote vakantie en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 4.20 : Verdeling van de één-oudergezinnen naar persoon of instantie die zich het meest met de kinderen bezighoudt buiten de alleenstaande ouder
- Tabel 4.21 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en naargelang er al dan niet iemand is buiten de alleenstaande ouder, die zich bezighoudt met de kinderen
- Tabel 4.22 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en naargelang er al dan niet iemand is buiten de alleenstaande ouder die zich bezighoudt met de kinderen
- Tabel 4.23 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar samenstelling van de huishouding en naargelang er al dan niet iemand is buiten de alleenstaande ouder die zich bezighoudt met de kinderen

- Tabel 4.24 : Het percentage alleenstaande ouders dat zijn problemen kan bespreken met elk der in tabel vermelde personen
- Tabel 4.25 : Het aantal alleenstaande ouders dat zijn problemen kan bespreken met minstens één der verwanten, vrienden of secundaire relaties
- Tabel 4.26 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet bespreken van problemen met verwanten en naar geslacht
- Tabel 4.27 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet bespreken van problemen met verwanten en naar de burgerlijke staat
- Tabel 4.28 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet bespreken van problemen met verwanten en naar de samenstelling van de huishouding
- Tabel 4.29 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet bespreken van problemen met vrienden en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 4.30 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet bespreken van problemen met secundaire relaties en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 4.31 : Verdeling van de één-oudergezinnen naar personen die de alleenstaande ouder opvangen wanneer deze moedeloos of gedeprimeerd is
- Tabel 4.32 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en naar het al dan niet kennen van iemand die hen kan opvangen wanneer ze moedeloos of gedeprimeerd zijn
- Tabel 5.1 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de duur sinds de laatste coïtus
- Tabel 5.2 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en duur sinds de laatste coïtus
- Tabel 5.3 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar leeftijd en duur sinds de laatste coïtus

- Tabel 5.4 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar samenstelling van de huishouding en duur sinds de laatste coïtus
- Tabel 5.5 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en gewenst sexueel verkeer in vgl. met actuele toestand
- Tabel 5.6 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar gewenst sexueel verkeer in vgl. met actuele toestand en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 5.7 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar evaluatie van het persoonlijk sexueel leven in vergelijking met dat van anderen en naar burgerlijke staat
- Tabel 5.8 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar evaluatie van het persoonlijk sexueel leven in vgl. met dat van anderen en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 5.9 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de burgerlijke staat en het al dan niet hebben van een partner
- Tabel 5.10 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet hebben van een partner en perceptie van de huwelijkskansen
- Tabel 5.11 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar geslacht en perceptie van de huwelijkskansen
- Tabel 5.12 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en perceptie van de huwelijkskansen
- Tabel 5.13 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar samenstelling van de huishouding en perceptie van de huwelijkskansen
- Tabel 5.14 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar kindertal en perceptie van de huwelijkskansen
- Tabel 5.15 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar leeftijd en perceptie van de huwelijkskansen
- Tabel 5.16 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet beroepsactief zijn en perceptie van de huwelijkskansen

- Tabel 5.17 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de redenen waarom zij de kans op een huwelijk negatief kwalificeren
- Tabel 5.18 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de redenen waarom zij de kans op een huwelijk positief evalueren
- Tabel 5.19 : Verdeling van de alleenstaande ouders, volgens de perceptie van de noodzaak van een huwelijk, en naar geslacht
- Tabel 5.20 : Verdeling van de alleenstaande ouders, volgens de perceptie van de noodzaak van een huwelijk, naar burgerlijke staat
- Tabel 5.21 : Verdeling van de alleenstaande ouders, volgens de gedefinieerde huwelijksmogelijkheid, naar de perceptie van de noodzaak van het gehuwd zijn
- Tabel 5.22 : Percentage van de alleenstaande ouders, actief in elk der vermelde categorieën van verenigingen
- Tabel 5.23 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet actief zijn in één of meer verenigingen en het geslacht van de alleenstaande ouder
- Tabel 5.24 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet actief zijn in één of meer verenigingen en de burgerlijke staat van de alleenstaande ouder
- Tabel 5.25 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet actief zijn in één of meer verenigingen en de leeftijd (in klassen) van de alleenstaande ouder
- Tabel 5.26 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar al dan niet actief zijn in het verenigingsleven en samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder
- Tabel 5.27 : Verdeling van de alleenstaande ouders, volgens het al of niet met vakantie geweest zijn sinds het alleenstaan, naar het inkomensniveau van de respondent

- Tabel 5.28 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet met vakantie geweest zijn dit jaar en het al of niet ontvangen hebben van vakantiegeld
- Tabel 5.29 : Verdeling van de alleenstaande ouders die uitgaan, naar de personen met wie zij dit vooral doen
- Tabel 5.30 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, naar het al of niet uitgaan en naar geslacht
- Tabel 5.31 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, naar het al of niet uitgaan en naar burgerlijke staat
- Tabel 5.32 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet uitgaan en naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 5.33 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al of niet uitgaan en naar leeftijd
- Tabel 5.34 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, naar het al of niet uitgaan en naar het al of niet beroepsactief zijn
- Tabel 5.35 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de frequentie van het contact met hun ouders
- Tabel 5.36 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met de ouder(s), naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 5.37 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de frequentie van het contact met broers en/of zusters
- Tabel 5.38 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de frequentie van het contact met broers, zusters en naar de samenstelling van de huishouding
- Tabel 3.39 : Verdeling van de alleenstaande ouders 1) naar hun evaluatie van de relatie met hun ouders sinds het alleenstaan 2) naar hun evaluatie van de relatie met hun broers, zusters sinds het alleenstaan
- Tabel 5.40 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de frequentie van het contact met de gehuwde kinderen
- Tabel 5.41 : De frequentie contact met andere familieleden dan ouders, broers, zusters of kinderen van alleenstaande ouders

- Tabel 5.42 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met andere familieleden dan ouders, broers, zusters of kinderen en naar burgerlijke staat
- Tabel 5.43 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders volgens de frequentie van contact met andere familieleden dan ouders, broers, zusters of kinderen naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 5.44 : Verdeling van het aantal gescheiden alleenstaande ouders volgens de frequentie van contact met de vroegere partner, en naar burgerlijke staat
- Tabel 5.45 : Verdeling van het aantal gescheiden alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met de vroegere partner, naar anciënniteit van het alleenstaand ouderschap
- Tabel 5.46 : Verdeling van het aantal verweduwde en gescheiden (wettelijk of feitelijk) alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met de ouders van de vroegere partner en naar geslacht
- Tabel 5.47 : Verdeling van het aantal verweduwde en feitelijke of wettelijke gescheiden alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met de ouders van de vroegere partner en naar burgerlijke staat
- Tabel 5.48 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de evaluatie van de relatie met de ouders van de vroegere partner en naar burgerlijke staat
- Tabel 5.49 : De frequentie van contact met vrienden en vriendinnen van de alleenstaande ouder
- Tabel 5.50 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de evaluatie van hun relaties met vrienden sinds het alleenstaan
- Tabel 5.51 : De frequentie van contact van alleenstaande ouders, met burens
- Tabel 5.52 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met burens, naar burgerlijke staat

- Tabel 5.53 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens de frequentie van contact met burens, naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 5.54 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar de evaluatie van hun relaties met burens of kennissen sinds het alleenstaan
- Tabel 5.55 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar hun evaluatie van de houding van de familie, het werkmilieu, de buurt en katholieke milieus
- Tabel 5.56 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet zichzelf eenzamer beschouwen dan andere mensen, naar burgerlijke staat
- Tabel 5.57 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet zichzelf eenzamer beschouwen dan andere mensen, naar samenstelling van de huishouding
- Tabel 5.58 : Verdeling van het aantal alleenstaande ouders, volgens het al of niet zichzelf definiëren als een aparte categorie in de samenleving naar burgerlijke staat
- Tabel 5.59 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar het al dan niet zichzelf definiëren als een aparte categorie in de samenleving en naar samenstelling van de huishouding van de alleenstaande ouder

Lijst van grafieken

- Grafiek 2.1 : Verdeling van de alleenstaande ouders naar leeftijd
- Grafiek 2.2 : Alleenstaande ouders naar geslacht en leeftijd
- Grafiek 2.3 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en leeftijd
- Grafiek 2.4 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en type huishouding
- Grafiek 2.5 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en aantal kinderen in de huishouding
- Grafiek 2.6 : Alleenstaande ouders naar leeftijd en naar gemiddelde leeftijd van de kinderen
- Grafiek 2.7 : Alleenstaande ouders naar beroepsactiviteit, burgerlijke staat en geslacht
- Grafiek 2.8 : Alleenstaande ouders die ooit gehuwd waren naar burgerlijke staat en huwelijksduur op het moment van de feitelijke scheiding
- Grafiek 2.9 : Alleenstaande ouders naar burgerlijke staat en naar anciënniteit als alleenstaande ouder
- Grafiek 3.1 : Verdeling van de alleenstaande ouders (percentages) naar het totale netto maandelijks inkomen, bevestigd via een inkomenschaal en via inkomensbronnen, van de huishouding
- Grafiek 3.2 : Verdeling van de alleenstaande ouders (percentages) naar het totale netto maandelijks inkomen van de huishouding (in categorieën) - bevestiging via de inkomstenbronnen

Bijlagen

Vragenlijst onderzoek
alleenstaande ouders.

1.	<u>INTERVIEWER : registreer geslacht van de respondent</u> 0 man 1 vrouw
2.	<u>INTERVIEWER : registreer in welke gemeente de respondent woont</u> gemeente :
3.	Wat is op dit ogenblik uw burgerlijke staat (cfr. identiteitskaart) ? <u>INTERVIEWER : lees ALLE categorieën voor</u> 0 gehuwd 1 herhuwd <u>OVER NAAR 13</u> 2 wettelijk/wolvenwettelijk <u>OVER NAAR 23</u> 3 uit de echt gescheiden <u>OVER NAAR 30</u> 4 gescheiden van tafel en bed <u>OVER NAAR 39</u> 5 ongehuwd <u>OVER NAAR 52</u>
4.	Sinds wanneer bent u gehuwd ? dag maand jaar huwelijksdatum :/. 9 geen antwoord
5.	Leeft u samen met de persoon met wie u gehuwd bent ? 0 ja, helemaal <u>OVER NAAR 53</u> 1 ja, gedeeltelijk of af en toe 2 neen 9 geen antwoord

6.	Hoelang leeft u feitelijk gescheiden of gedeeltelijk gescheiden ? jaren en maanden 7 weet niet 9 geen antwoord
7.	Bent u momenteel betrokken in een procedure tot scheiding ? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 10</u> 9 geen antwoord
8.	Wie heeft de scheiding aangevraagd ? 0 uzelf <u>OVER NAAR 10</u> 1 echtgenoot/ote <u>OVER NAAR 10</u> 2 beiden 9 geen antwoord
9.	Is de scheiding aangevraagd 0 met wederzijdse toestemming 1 op grond van bepaalde feiten 9 geen antwoord
10.	Bent u momenteel betrokken in een andere juridische procedure met of tegen uw vroegere partner ? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 12</u> 9 geen antwoord

11.	Om welke procedure gaat het ?
	0 ontkenning van vaderschap
	1 veroordeling wegens familieverlating
	2 dringende en voorlopige maatregelen <u>OVER NAAR 41</u>
	3 loonsdelegatie
	4 andere, specificer :
	7 weet niet
	9 geen antwoord
12.	Is er een regeling getroffen in verband met het hoederecht en het bezoekrecht ten opzichte van de kinderen ?
	0 ja <u>OVER NAAR 41</u>
	0 neen <u>OVER NAAR 52</u>
	0 geen antwoord <u>OVER NAAR 52</u>
13.	Vóór u herhuwde, was u toen :
	0 weduwe/weduwnaar
	1 gescheiden
	9 geen antwoord
14.	Sinds wanneer bent u herhuwd ?
	dag maand jaar
	huwelijksdatum huidig huwelijk :/...../.....
	9 geen antwoord
15.	Hoelang hebt u feitelijk alleen gestaan voor u herhuwde ?
	 jaar en maanden
	7 weet niet
	9 geen antwoord

16.	Leeft u samen met de persoon met wie u nu gehuwd bent ?
	0 ja, helemaal
	<u>INTERVIEWER CHECK : indien code 0 op vraag 13 en code 0 op vraag 16, OVER NAAR 51; indien code 1 op vraag 13 en code 0 op vraag 16, OVER NAAR 48</u>
	1 ja, gedeeltelijk of af en toe
	2 neen
	9 geen antwoord
17.	Hoelang leeft u nu feitelijk gescheiden of gedeeltelijk gescheiden ?
	 jaren en maanden
	9 geen antwoord
18.	Bent u momenteel betrokken in een procedure tot scheiding ?
	0 ja
	1 neen <u>OVER NAAR 21</u>
	9 geen antwoord
19.	Wie heeft de scheiding aangevraagd ?
	0 uzelf <u>OVER NAAR 21</u>
	1 echtgenoot/ote <u>OVER NAAR 21</u>
	2 beiden
	9 geen antwoord
20.	Is de scheiding aangevraagd
	0 met wederzijdse toestemming
	1 op grond van bepaalde feiten
	9 geen antwoord

21.	Bent u momenteel in een andere juridische procedure betrokken met of tegen uw vroegere partner ? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 40</u> geen antwoord
22.	Op welke procedure gaat het ? 0 ontkenning van vaderschap 1 veroordeling wegens familieoverlating 2 dringende en voorlopige maatregelen <u>OVER NAAR 41</u> 3 loonsdelegatie 4 andere, specificeer : 7 weet niet 9 geen antwoord
	<u>INTERVIEWER OVER NAAR 40</u>
23.	In welk jaar is uw echtgenoot/ote overleden ? jaartal : 9 geen antwoord
24.	Sinds wanneer was u gehuwd vóór uw echtgenoot/ote is overleden ? dag maand jaar huwelijksdatum : / / 9 geen antwoord

25.	Waarom is uw echtgenoot/ote overleden ? Was dat ten gevolge van : <u>INTERVIEWER : lees ALLE categorieën voor</u> 0 ziekte 1 beroepsziekte 2 ongeval 3 arbeidsongeval 4 overige (specificeer indien mogelijk) 7 weet niet 9 geen antwoord
26.	Hoelang is uw echtgenoot/ote ziek of invalide geweest vóór het overlijden ? <u>INTERVIEWER : overhandig kaart 1 met frequentie categorieën</u> 0 plotseling overleden 1 minder dan één week 2 van 1 week tot minder dan 1 maand 3 van 1 maand tot minder dan 3 maanden 4 van 3 maanden tot minder dan 6 maanden 5 van 6 maanden tot minder dan 1 jaar 6 1 jaar of langer, specificeer : 7 weet niet 9 geen antwoord
27.	Liet uw overleden echtgenoot/ote een testament na ? 0 ja 1 neen 7 weet niet 9 geen antwoord

28.	Zijn er problemen geweest met de erfenis ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord		33. In wiens voordeel is de scheiding uitgesproken ? 0 uzelf 1 echtgenoot/ote 2 beiden 9 geen antwoord
29.	Welke problemen waren dat ? 9 geen antwoord		34. Hoeveel tijd is er verlopen tussen het ogenblik dat u feitelijk gescheiden bent gaan leven en het vonnis van scheiding ? jaren en maanden 7 weet niet 9 geen antwoord
	INTERVIEWER OVER NAAR 52		
30.	Van welk jaar dateert uw vroeger huwelijk ? jaartal : 9 geen antwoord		35. Van wanneer dateert het eindvonnis van scheiding ? dag maand jaar datum :/...../..... 9 geen antwoord
31.	Wie heeft de scheiding aangevraagd ? 0 uzelf 1 echtgenoot/ote 2 beiden 9 geen antwoord	OVER NAAR 33 OVER NAAR 33	36. Bent u momenteel nog in een andere juridische procedure betrokken samen met of tegen uw vroegere echtgenoot/ote ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
32.	Was de scheiding aangevraagd 0 met wederzijdse toestemming 1 op grond van bepaalde feiten 9 geen antwoord	OVER NAAR 34	37. Om welke procedure gaat het ? 7 weet niet 9 geen antwoord

38.	Bent u vroeger nog in andere juridische procedures betrokken geweest in verband met uw vroegere echtgenoot/ote ?
	0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 40</u> 9 geen antwoord
39.	Om welke procedure(s) ging het ?
	0 ontkenning van vaderschap 1 veroordeling wegens familieverlating 2 dringende en voorlopige maatregelen 3 loonsdelegatie 4 andere, specificeer : 7 weet niet 9 geen antwoord
40.	Is er een regeling getroffen in verband met het hoederecht en het bezoekrecht ten opzichte van de kinderen ?
	0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 52</u> 9 geen antwoord
41.	Wie heeft het hoederecht over de kinderen ?
	0 uzelf over alle kinderen <u>OVER NAAR 45</u> 1 vroegere echtgenoot/ote over sommige kinderen 2 iemand anders over sommige kinderen, specificeer (relatie tot respondent) 9 geen antwoord

42.	Hebt u zelf bezoekrecht ten opzichte van de kinderen die aan iemand anders hoede zijn toevertrouwd ?
	0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 45</u> 9 geen antwoord
43.	Waaruit bestaat dit bezoekrecht ?
	 9 geen antwoord
44.	Oefent u dat bezoekrecht uit ?
	0 regelmatig 1 onregelmatig 2 vroeger wel, nu niet meer 3 helemaal niet 9 geen antwoord
45.	Is er een juridische uitspraak geweest over het hoederecht/bezoekrecht ?
	0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 45</u> 7 weet niet 9 geen antwoord
46.	Is deze uitspraak in de loop der jaren veranderd ?
	0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 49</u> 7 weet niet 9 geen antwoord

47.	In welke zin is er wat veranderd ? 7 weet niet 9 geen antwoord
48.	Wie heeft die verandering aangevraagd ? 0 uzelf 1 vroegere echtgenoot/ote 2 iemand anders, specificeer (relatie tot respondent) 7 weet niet 9 geen antwoord
49.	Heeft uw vroegere echtgenoot/ote bezoekrecht ten opzichte van de kinderen ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
50.	Waaruit bestaat dit bezoekrecht ? 7 weet niet 9 geen antwoord

51.	Wordt dit bezoekrecht ook uitgeoefend ? 0 regelmatig 1 onregelmatig 2 vroeger wel, nu niet meer 3 helemaal niet 7 weet niet 9 geen antwoord
-----	---

52. Mensen die alleen komen te staan met hun kinderen, ondervinden weleens moeilijkheden met de administratie, met juridische regelingen, met het gerecht, de politie, de bank.
Hebt u zelf dergelijke administratieve en juridische moeilijkheden gehad?

53. Woonde u als kind hoofdzakelijk samen :

- 0 met uw vader en uw moeder OVER NAAR 59
1 met uw vader alleen
2 met uw moeder alleen OVER NAAR 56
3 met iemand anders, specificeer OVER NAAR 59
(relatie tot respondent)
.....
4 in een instelling, welke ? OVER NAAR 58
NAAM :
ADRES:
.....
9 geen antwoord

54. Was uw moeder overleden ?

- 0 ja
1 neen
9 geen antwoord

55. Hebt u een stiefmoeder/tweede moeder gehad ?

- 0 ja OVER NAAR 59
1 neen OVER NAAR 59
9 geen antwoord

56. Was uw vader overleden ?

- 0 ja
1 neen
9 geen antwoord

57.	Hebt u een stiefvader/tweede vader gehad ? 0 ja <u>OVER NAAR 59</u> 1 neen <u>OVER NAAR 59</u> 9 geen antwoord
58.	Sinds welke leeftijd woonde u daar ? jaar 7 weet niet 9 geen antwoord
59.	Zou u uw kindertijd en jeugdjaren bestempelen als 0 erg gelukkig 1 tamelijk gelukkig 2 tamelijk ongelukkig 3 erg ongelukkig 7 weet niet 9 geen antwoord <u>INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar</u>
60.	Zou u de relatie tussen uw ouders onderling bestempelen als : 0 erg gelukkig 1 tamelijk gelukkig 2 tamelijk ongelukkig 3 erg ongelukkig 7 weet niet 9 geen antwoord <u>INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar</u>

61.	Toen u nog thuis was, hadden uw ouders of de personen die voor u zorgden, het financieel : 0 zeer moeilijk 1 moeilijk 2 eerder moeilijk 3 eerder gemakkelijk 4 gemakkelijk 5 zeer gemakkelijk 7 weet niet 9 geen antwoord
62.	Hoeveel kinderen telde uw ouderlijk gezin ? totaal aantal kinderen : 9 geen antwoord
63.	Welk was uw rangnummer in het ouderlijk gezin ? (1 = oudste) rangnummer : 9 geen antwoord

64. Met wie leeft u allemaal in deze woning?
INFORMANT: vul onderstaande tabel in.
Doorzien.

Relatie tot respondent	Geslacht	Leeftijd	Burgerlijke staat
1. respondent			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9. "			
10.			
11.			
12.			

65. Kunt u me voor elk kind zeggen welk zijn juridisch statuut is?
INFORMANT: lees de categorieën voor en kruis aan op onderstaande tabel

Kind 1 = oudste		Kind 2		Kind 3		Kind 4		Kind 5	
statuut	hoe oud	statuut	hoe oud	statuut	hoe oud	statuut	hoe oud	statuut	hoe oud
Gewettigd door huwelijk	...	...	...	...	...	...	...	...	...
- van zijn biologische vader met zijn biologische moeder	...	...	...	...	...	...	...	...	...
- van zijn biologische vader met iemand anders	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Gewettigd door adoptie	...	...	...	...	...	...	...	...	...
gewoon gedoopt	...	...	...	...	...	...	...	...	...
erkend	...	...	...	...	...	...	...	...	...
- door zijn vader alleen	...	...	...	...	...	...	...	...	...
- door zijn moeder alleen	...	...	...	...	...	...	...	...	...
- door zijn vader en zijn moeder	...	...	...	...	...	...	...	...	...
geen antwoord	...	...	...	...	...	...	...	...	...

66. INFORMATIE: voor alle kinderen die niet wettig zijn, vul in: hoe oud was het kind toen?
INFORMATIE: vul in op onderstaande tabel de leeftijd in jaren en maanden.

	Kind 6	Kind 7	Kind 8	Kind 9	Kind 10
statuut	statuut	statuut	statuut	statuut	statuut
hoe oud	hoe oud	hoe oud	hoe oud	hoe oud	hoe oud
geregteerd door huwelik	...	...	...	...	...
van zijn biologische vader met zijn bio-logische moeder	...	...	...	...	...
van zijn biologische vader met iemand anders	...	...	...	...	...
van zijn biologische moeder met iemand anders	...	...	...	...	...
geregteerd door adoptie	...	...	...	...	...
gevoon geadopteerd	...	...	...	...	...
erkend	...	...	...	...	...
- door zijn vader alleen	...	...	...	...	...
- alleen	...	...	...	...	...
- door zijn moeder	...	...	...	...	...
- door zijn vader en zijn moeder	...	...	...	...	...
geen antwoord	...	...	...	...	...

INTERVIEWER: voor alje kinderen die niet wetlig zijn, vraag:
 Hoe oud was het kind toen?
 INTERVIEWER: vul in op bovenstaande tabel de leeftijd in jaren en maanden.

INTERVIEWEER: voor alle kinderen die niet vertigd zijn, vraag:
Hoe oud was het kind toen?

INTERVIEWEER: val in op bovenstaande tabel de leeftijd in jaren

INTERVIEWER: vul in op bovenstaande tabel de leeftijd in jaren en maanden.

...het is nog andere kinderen die elders leven?

0	ja
1	neen

OVER MAR 77

	Kind 1	Kind 2	Kind 3	Kind 4
68. Weik is hun leeftijd ?				
69. Geslacht ?				
70. Burgerlijke staat ?				
71. Waar leeft het kind ? Is dat 0 bij verananten (specifieer)				
1 in pleeggezin				
2 in kindertehuis				
3 eigen huishouden				
4 andere (specifieer)				
72. Hoeveel is dat van hier ? Hoeveel tijd neemt het normaal in beslag om daar naar toe te gaan ?				

	Kind 1	Kind 2	Kind 3	Kind 4
73. Hoe vaak ziet u dit kind ? is dat:				
0 minstens 1 x per week				
1 minstens 1 x per maand				
2 minstens 1 x per 2 of 3 maanden				
3 enkel tijdens de schoolvakanties				
4 minstens vaak				
5 nooit				
7 weet niet				
9 geen antwoord				
74. Hoe lang is het kind al weg van huis ? (in jaren en maanden)				

75. Kunt u me voor elk van de kinderen die elders wonen, zeggen wat hun juridisch statuut is?

INTERVIEWER: lees de categorieën voor en kruis aan op onderstaande tabel

	Kind 1		Kind 2		Kind 3		Kind 4	
	statuut	hoe oud	statuut	hoe oud	statuut	hoe oud	statuut	hoe oud
wettig								
gewettigd door huwelijk								
- van zijn biologische vader met zijn biologische moeder		... j ... m		... j ... m		... j ... m		... j ... m
- van zijn biologische vader met iemand anders		... j ... m		... j ... m		... j ... m		... j ... m
- van zijn biologische moeder met iemand anders		... j ... m		... j ... m		... j ... m		... j ... m
gewettigd door adoptie		... j ... m		... j ... m		... j ... m		... j ... m
gewoon geadopteerd		... j ... m		... j ... m		... j ... m		... j ... m
erkend		... j ... m		... j ... m		... j ... m		... j ... m
- door zijn vader alleen		... j ... m		... j ... m		... j ... m		... j ... m
- door zijn moeder alleen		... j ... m		... j ... m		... j ... m		... j ... m
- door zijn vader en zijn moeder		... j ... m		... j ... m		... j ... m		... j ... m
geen antwoord								

76. INTERVIEWER: voor alle kinderen die niet wettig zijn, waarom?

Hoe oud van het kind toen?

INTERVIEWER: vul in op bovenstaande tabel de leeftijd in jaren en maanden.

01.
(ver-
volg)

	Huidig inkomen			Inkomen toen u alleen kwam te staan		
	1 bron	2 bedrag per week	3 bedrag per maand	4 bron	5 bedrag per week	6 bedrag per maand
11. ziekengeld/ziekte- of invaliditeitsvergoeding specificeer van wie						
12. rente voor arbeidsongeschiktheid wegens arbeidsongevallen; specificeer van wie						
13. rente voor arbeidsongeschiktheid wegens beroepsziekten; specificeer van wie						
14. ouderdoms- of rustpensioen						
15. overlevingspensioen						
16. bruggpensioen						
17. gewaarborgd inkomen voor bejaarden						
18. aanpassingsuitkering						
19. arbeidsongevallenrente aan de wezen						
20. bijkomende toelagen van het Fonds voor Arbeidsongevallen						
21. gewone kinderbijslag						
22. verhoogde kinderbijslag voor wezen						
23. verhoogde kinderbijslag voor kinderen van invaliden						

81.
(ver-
volg)

	Huidig inkomen			Inkomen toen u alleen kwam te staan		
	1 bron	2 bedrag per week	3 bedrag per maand	4 bron	5 bedrag per week	6 bedrag per maand
24. verhoogde kinderbijslag voor mindervalide kinderen						
25. gewaarborgde kinderbijslag						
26. tegemoetkomingen voor mindervaliden						
27. bestaansminimum						
28. toelagen C.O.O.						
29. studiebeurzen						
30. militiegeld						
31. tussenkomsten van het Nationaal Werk voor oorlogsinvaliden						
32. onderhoudsgeld voor de kinderen						
33. alimentatie voor uzelf						
34. inkomen uit individuele verzekering						
35. inkomen uit groepsverzekering						
36. vroegere partner draagt bij (buiten onderhoudsgeld en alimentatie)						
37. familieleden dragen bij; wie? (specificeer relatie tot respondent)						

81.
(vervolg)

	Huidig inkomen			Inkomen toen u alleen kwam te staan		
	1 bron	2 bedrag per week	3 bedrag per maand	4 bron	5 bedrag per week	6 bedrag per maand
38. verhuur van kamer(s)						
39. verhuur van huis of appartement						
40. inkomen uit aandelen, obligaties, ander privé-bezit						
41. andere; specificer:						

82. Kunt u me voor elke bron waarvan u inkomen hebt, zeggen hoeveel ongeveer het netto inkomen is dat u daaruit per week of per maand gemiddeld hebt.

INTERVIEWER: vul het bedrag in in kolom 2 of 3 van het schema. Indien de respondent antwoordt "ik weet het niet", vult u de letter A in; indien de respondent weigert het bedrag op te geven, vult u de letter B in.

83. Over welke bronnen van inkomsten beschikte u vlak nadat u alleen kwam te staan met uw kind(eren)?

INTERVIEWER: kruis aan op het schema in kolom 4

84. Kunt u me voor elke bron, waaruit u toen inkomen had, zeggen hoeveel netto inkomen u daaruit ongeveer per week of per maand gemiddeld had?

INTERVIEWER: vul het bedrag in in kolom 5 of 6 van het schema. Indien de respondent antwoordt "ik weet het niet", vult u de letter A in; indien de respondent weigert het bedrag op te geven vult u de letter B in.

85. INTERVIEWER CHECK: Indien de respondent uit bepaalde bron(nen) vroeger wel een inkomen had en nu niet meer, dus indien kolom 4 aangekruist is en kolom 1 niet, vraag:

Waarom ontvangt U daar nu geen inkomen meer van?

bron nr:

7 weet niet

9 geen antwoord

bron nr:

7 weet niet

9 geen antwoord

bron nr:

7 weet niet

9 geen antwoord

bron nr:

7 weet niet

9 geen antwoord

INTERVIEWER CHECK : Indien de respondent uit de recht on-
scheid is en geen alimentatie ontvangt (bron nr. 92)

vraag :

Waarom krijgt u geen alimentatie ? Is dat

- 0 omdat u geen alimentatie gevraagd hebt
- 1 omdat de echtscheiding in uw nadeel is uitgesproken
- 2 omdat u niet aangevraagd hebt op uitbetaling
- 3 omdat u zelf genoeg verdient
- 4 omdat uw vroegere partner niet genoeg verdient
- 5 om een andere reden; specificeer

.....
.....

- 7 weet niet
- 9 geen antwoord

90. Hebt u dit jaar vakantiegeld gekregen ?

- 0 ja
- 1 neen
- 7 weet niet
- 9 geen antwoord

OVER NAAR 92

91. Wat was het netto bedrag van het vakantiegeld ?

-
- 7 weet niet
- 9 geen antwoord

92. Hebt u voor elk van de kinderen een geboortepremie gekregen ?

- 0 ja, voor alle kinderen
- 1 voor sommige kinderen wel, andere niet
- 2 voor geen enkel kind
- 7 weet niet
- 9 geen antwoord

OVER NAAR 92

86. Zijn er bij deze bronnen van inkomsten één of meerdere die u hebt aangevraagd maar niet of nog niet gekregen?

- 0 ja
- 1 neen

OVER NAAR 89

9 geen antwoord

87. Op welke bronnen van inkomsten gaat het?

INTERVIEWER: vul het nummer van de bron(nen) in

bron nr.:

88. Waarom hebt u deze bron(nen) van inkomsten niet gekregen?

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

bron nr.

93. Waarom hebt u toen geen geboortepriemie gekregen?

7 weer niet
9 geer antwoord

94. Hebt u ooit moeilijkheden gehad bij het krijgen van de Kinderbijslag?

0	ja	.	.
1	neen	.	.
			<u>OVER NAAR 96</u>

95. Welke moeilijkheden hebt u gehad ?

95. Krijgt u nu kinderbijslag?

0 ja
1 neen
9 geen antwoord

97. Waarom krijgt u nu geen kinderbijslag?

INTERVIEWER CHECK : Indian respondent purchase of household
need over brot 15 : over interview period, from 10-11-78
household, brot 33 : alienation, 39% violent victim.
Answers OVER NEAR 105

Hebt u moeite gehad om recht te krijgen op :

	JA	NEEN	over- all average
overlevingsperspectief			
onderhoudsgeld			
alimentatie			

99. Hebt u moeite gehad om het bedrag te laten vaststellen van:

	JA	NEEN	Geen antwoord
overlevingspensioen			
ontroerendsgeld			
alimentatie			

109. Hebt u moeite gehad om uiteindelijk het bedrag te ontvangen van

	JA	NEEN	geen antwoord
overlevingspensioen			
orderhandgeld			
alimentatie			

101.	Hoelang stond u eigenlijk al alleen met uw kind(eren) vóór dat u de eerste uitbetaling kreeg van : overlevingspensioen maanden weken onderhoudsgeld maanden weken alimentatie maanden weken 7 weet niet 9 geen antwoord
102.	Is er iemand die u geholpen heeft bij het bekomen van overlevingspensioen/onderhoudsgeld/alimentatie 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 105</u> 9 geen antwoord
103.	Wie was dat ? (specificeer) 9 geen antwoord
104.	Wat heeft die persoon voor u gedaan ? 9 geen antwoord

105.	<u>INTERVIEWER CHECK : indien respondent weduwe of weduwnaar is, stel volgende vraag. Anders skip naar 106</u> Is er een tussenkomst geweest in de begrafeniskosten vanwege : 00 C.O.O. 01 mutualiteit 02 fonds voor arbeidsongevallen 03 fonds voor beroepsziekten 04 fonds voor bestaanszekerheid 05 gemeente 06 familieleden 07 andere (specificeer) 97 weet niet 99 geen antwoord
106.	<u>INTERVIEWER : overhandig kaart 3</u> Indien u de volgende schaal van inkomens bekijkt, in welke categorie bevindt zich dan het totale netto inkomen, alles inbegrepen, van deze huishouding hier, per maand 00 minder dan 5.000 F 01 van 5.000 tot minder dan 10.000F 02 van 10.000 tot minder dan 15.000F 03 van 15.000 tot minder dan 20.000F 04 van 20.000 tot minder dan 25.000F 05 van 25.000 tot minder dan 30.000F 06 van 30.000 tot minder dan 35.000F 07 van 35.000 tot minder dan 40.000F 08 van 40.000 tot minder dan 45.000F 09 van 45.000 tot minder dan 50.000F 10 50.000F of meer 97 weet niet 99 geen antwoord

107.	Valt u voor de sociale zekerheid onder het stelsel van werknemers (arbeiders en bedienden) of onder het stelsel van de zelfstandigen, of onder de dienstboden ? 0 werknemers <u>OVER NAAR 110</u> 1 zelfstandigen <u>OVER NAAR 109</u> 2 dienstboden <u>OVER NAAR 110</u> 3 andere verplicht verzekerden <u>OVER NAAR 110</u> 4 niet verplicht verzekerden 7 weet niet 9 geen antwoord	
108.	Bent u aangesloten bij een mutualiteit ? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 114</u> 9 geen antwoord	
109.	Bent u bij de mutualiteit verzekerd voor alle risico's of enkel voor de grote risico's ? 0 alle risico's 1 enkel voor grote risico's 7 weet niet 9 geen antwoord	
110.	Hebt u een eigen boekje bij de mutualiteit ? 0 ja <u>OVER NAAR 112</u> 1 neen 9 geen antwoord	
111.	Op wiens boekje staat u dan ? <u>INTERVIEWER : noteer relatie tot respondent</u> 9 geen antwoord	
112.	Bent u door de mutualiteit erkend als WIGW ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord	
113.	Bent u erkend door het Rijksfonds voor Sociale Reclassering van Minder-Validen ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord	
114.	Zijn er periodes geweest in uw leven dat u het financieel moeilijk had ? 0 ja 1 neen <u>INTERVIEWER : noteer eventuele oorzaken</u> 9 geen antwoord	

De meeste mensen hebben in de loop van hun leven wel eens bepaalde vragen of moeilijkheden waarvoor ze te staan met uw kind(eren) ?

Ik heb hier een kaart. Daarop staan verschillende namen van instellingen. Wilt u mij voor elke instelling op deze kaart zeggen of u er wel eens contact mee gehad hebt sinds u alleen samen te praten. Ik heb hier een kaart. Daarop staan verschillende namen van instellingen. Wilt u mij voor elke instelling op deze kaart zeggen of u er wel eens contact mee gehad hebt sinds u alleen samen te praten.

INSTRUCTIE : overhandig kaart 4. Zet de antwoorden aan in de kolommen A en B van het schema.

1. centrum voor maatschappelijk werk	A	contact	hoe in contact gekomen	C	D
		gehad			
		neen			
2. teldienst - tele-onthaal					
3. jongeren advies centrum					
4. jongeren informatie centrum					
5. consultatiebureau voor levens- en gezinsmogelijkheden					
6. buurtwerk					
7. centrum geestelijke gezondheidszorg					
8. gemeentelijke sociale dienst					
9. sociale dienst van mutualiteit					
10. dienst voor plaatsing in pleeggezin					

115. (vervolg)

11. adoptiewerk	A	contact	hoe in contact gekomen	C	D
		gehad			
		neen			
12. psycho-medisch-sociaal centrum/dienst voor studie- en beroepsoriëntering					
13. tehuis voor ongeschikte ouders					
14. consultatie van het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn					
15. politie					
16. jeugdbeschermingscomité					
17. jeugtrechter					
18. centrum voor gezinsplanning en seksuele opvoeding					
19. Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling					
20. kolonie - verblijf					
21. dienst voor thuiswerplegging					
22. A.A.					
23. alcohol/verslaving					

INSTRUCTIE : Indien het geven voldoende is, teken het contact gebied, OVER NARE 118

	116. INTERVIEWER : welke voor U bij instantie waarmee respondent ooit contact had : Heeft u met deze instantie in contact gekomen ? 0 zelf contact gezocht 1 op advies van anderen 2 instantie zoekt zelf contact 7 weet niet 9 geen antwoord INTERVIEWER : vul het overeenkomstige cijfer in in kolom C van het schema	
	117. INTERVIEWER : waarvoor UKE instantie waarmee respondent ooit contact had Wat was de moeilijkheid waarvoor u met deze instantie contact heeft opgenomen ? INTERVIEWER : vul het antwoord in in kolom D van het schema	

118. Hebt u ooit van gezins hulp gehoord ? 0 ja 1 neen OVER NAAR 145	
119. Hebt u op het ogenblik dat u alleen kwam te staan met uw kind(eren) een aanvraag gedaan om gezins hulp te krijgen ? 0 ja 1 neen OVER NAAR 141	
120. Waarom niet ? 0 geen behoefte 1 dacht er geen recht op te hebben 2 andere reden; specificeer : 7 weet niet 9 geen antwoord OVER NAAR 132	
121. Hebt u ten oek een gezins hulpster gekregen ? 0 ja 1 neen OVER NAAR 123	
122. Waarom niet ? 7 weet niet 9 geen antwoord OVER NAAR 132	

123.	Hoe lang heeft het geduurd vóór dat u gezinshulp heeft gekregen ? 0 minder dan één week 1 één week tot minder dan twee weken 2 twee weken tot minder dan drie weken 3 drie weken tot minder dan één maand 4 één maand of langer 7 weet niet 9 geen antwoord
124.	Hoeveel uren per week kwam de gezinshelpster ? 7 weet niet 9 geen antwoord
125.	Hoe lang hebt u gezinshulp gekregen ? 7 weet niet 9 geen antwoord
126.	Waarom had u voornamelijk een gezinshelpster nodig ? Was dat 0 voornamelijk om het huishouden te doen 1 voornamelijk om voor uw kind(eren) te zorgen 2 andere reden; specificeer : 9 geen antwoord
127.	Hebt u nu nog gezinshulp ? 0 ja 1 neen

OVER NAAR 129

128.	Waarom werd de gezinshulp stopgezet ? 7 weet niet 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 130</u>
129.	Hoe lang denkt u nog gezinshulp nodig te zullen hebben ? 7 weet niet 9 geen antwoord
130.	Zijt (of waart) u tevreden over de geboden hulp ? 0 ja 1 neen
131.	Waarom is (was) dat vooral ? 7 weet niet 9 geen antwoord
132.	Hebt u sindsdien nog een aanvraag gedaan om gezinshulp te krijgen ? 0 ja 1 nee

OVER NAAR 134

133.	Waarom niet ? Was dat omdat u 0 er geen behoefte aan had 1 dacht er geen recht op te hebben 2 andere reden; specificeer : 7 weet niet 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 145</u>	137.	Hoeveel uren per week kwam de gezinshulpster ? uren 7 weet niet 9 geen antwoord	
134.	Hebt u toen ook een gezinshulpster gekregen ? 0 ja <u>OVER NAAR 136</u> 1 neen	138.	Hoe lang hebt u gezinshulp gekregen ? 7 weet niet 9 geen antwoord	
135.	Waarom niet ? 7 weet niet 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 145</u>	139.	Waarom had u voornamelijk een gezinshulpster nodig ? Was dat 0 voornamelijk om het huishouden te doen 1 voornamelijk om voor uw kind(eren) te zorgen 2 andere reden; specificeer : 9 geen antwoord	
136.	Hoe lang heeft het geduurd vóór dat u gezinshulp hebt gekregen ? 0 minder dan één week 1 één week tot minder dan twee weken 2 twee weken tot minder dan drie weken 3 drie weken tot minder dan één maand 4 één maand of langer 7 weet niet 9 geen antwoord	140.	Hebt u nu nog gezinshulp ? 0 ja <u>OVER NAAR 142</u> 1 neen	
		141.	Waarom werd de gezinshulp stopgezet ? 7 weet niet 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 143</u>	
		142.	Hoelang denkt u nog gezinshulp nodig te zullen hebben ? 7 weet niet 9 geen antwoord	

143. Zijt (of waart) u tevreden over de geboden hulp ?

- 0 ja
1 neen

144. Waarom is (was) dat vooral ?

.....
.....

145.

Iedereen heeft van tijd tot tijd weleens moeilijkheden en problemen die hij dan bespreekt met iemand anders. Ik heb hier een kaartje met een aantal personen erop met wie mensen zoal hun eigen moeilijkheden weleens bespreken.

INTERVIEWER: overhandig kaart 5

Kunt u me zeggen met welke mensen u de laatste tijd weleens over uw problemen of moeilijkheden hebt gesproken en kunt u me zeggen of u daar dan ook iets aan hebt of niets aan hebt?

	kan bespreken	heb er iets aan	heb er niets aan
01 echtgenoot/ote			
02 huidige partner			
03 vader			
04 moeder			
05 zoon			
06 dochter			
07 broer			
08 zuster			
09 schoonvader			
10 schoonmoeder			
11 opa			
12 oma			
13 nicht/ochter			
14 neef/nichte			
15 vriend			
16 vriendin			
17 kennissen			
18 buren			
19 iemand van het werk van de echtgenoot/ote of huidige partner			
20 iemand van het eigen werk			
21 iemand van de school van de kinderen			
22 geestelijke			

	kan bespreken iets aan	heb er niets aan
23 huisarts		
24 schrijven naar een hartstrik		
25 deskundige bv. maat- schappelijk assistent, psycholoog, specificeer ook naar de instelling toe:		
26 andersspecificeer:		
146.	In het geval u ziek bent of zouwt worden, is er dan iemand die u zou kunnen vervangen, die zou kunnen inspringen in het gezin? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 148</u> 7 weet niet 9 geen antwoord	
147.	Wie is dat dan? <u>INTERVIEWER: specificeer relatie tot respondent</u> 9 geen antwoord	
148.	Als u eens in de put zit, moedeloos of gedeprimeerd bent, zijn er dan mensen op wie u kunt terugvallen, die u kunnen opbeuren? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 150</u> 7 weet niet 9 geen antwoord	

149.	Wie is dat dan of wie zijn dat vooral? <u>INTERVIEWER: specificeer relatie tot respondent</u> 9 geen antwoord
150.	Wanneer is u voor het laatst met vakantie geweest en tenminste 4 nachten van huis wege-bleven? 0 dit jaar 1 vorig jaar (1975) 2 1974 3 1973 4 vroeger, geef jaartal op: 5 nooit <u>OVER NAAR 152</u> 7 weet niet 9 geen antwoord
151.	Maar logeerd u toen? 0 bij familie thuis 1 in hotel of vakantiehuis van een organisatie, naam van de organisatie: 2 op camping 3 in privé-hotel of pension 4 had iets gehuurd 5 andere, specificeer: 7 weet niet 9 geen antwoord

152. Wanneer is elk van de kinderen voor het laatst met vakantie geweest en tenminste 4 nachten van huis weggebleven?

BUTEPWIJZER: controleer aantal kinderen opgegeven bij de huishoudaarsomschrijving.

	VOORNAAM KINDEREN	JAARTAL OPGEVEN
(oudste) 1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		

153. Waar hebben de kinderen toen gelogeerd?

	1ste	2de	3de	4de	5de	6de	7de	8ste	9de
00 familie									
01 hotel of vakantiehuis organisatie									
02 camping									
03 privé-hotel of pension									
04 iets gehuurd									
05 vakantiekolonie									
06 jeugdkamp of bivak									
07 jeugdbierberg									
08 andere, specificeer									
97 weet niet									
99 geen antwoord									

154. Met wie zijn de kinderen toen op vakantie geweest?

	1ste	2de	3de	4de	5de	6de	7de	8ste	9de
0 met u									
1 met vroegere partner									
2 met familie									
3 met vrienden									
4 met anderen; specificeer									
.....									
.....									
9 weet niet									
9 geen antwoord									

155. Kunt u aangeven of u volgende activiteiten doet of niet en voor sommige ervan met wie u ze vooral doet?

	JA	NEEM	WET NIET
01 krant/dagblad lezen			
02 tijdschrift/weekblad lezen			
03 boeken lezen			
04 T.V. kijken			
05 radio beluisteren			
06 platen dancen			
07 naar de film gaan			
08 in een restaurant eten			
09 naar een bal gaan			
10 naar een familiefeest gaan			
11 naar een ander feest(je) gaan			
12 op bezoek gaan bij uw familie			
13 op bezoek gaan bij uw vrienden			
14 op bezoek gaan bij uw burens of kennissen			
15 bezoek ontvangen van uw familie			
16 bezoek ontvangen van uw vrienden			
17 bezoek ontvangen van uw burens of kennissen			

155.
(vervolg)

	JA	NEEN	MET WIE
19 sport(en) beoefenen, welke			
20 naar de kermis gaan			
21 uitstapjes met de kinderen			
22 breien, naaien			
23 knutselen			
24 een cursus volgen, welke.....			
25 naar een vergadering gaan			

156. Is er een vereniging waarin u actief bent of een
verantwoordelijke functie uitoefent?

0 ja

1 neen OVER NAAR 158

9 geen antwoord

157. In welke soorten verenigingen bent u actief?

INTERVIEWER: overhandig kaart 6

	u zelf	huidige partner	vroegere partner	kinderen
00 gezinsorganisatie				
01 vrouwenorganisatie				
02 mannenorganisatie				
03 oudervereniging van de school				
04 studentenvereniging				
05 syndicaat, vakver- eniging				
06 liefdadigheidsver- eniging				

157.
(vervolg)

	u zelf	huidige partner	vroegere partner	kinderen
07 politieke partij				
08 godsdienstige orga- nisatie/parochiaal werk				
09 culturele vereniging				
10 hobbyclub				
11 sportvereniging				
12 gemeentelijke vere- niging, buurtwerk, plaatselijke organi- satie				
13 beroepsorganisatie				
14 handhewaring				
15 jeugdclub				
16 jeugdgroep				
17 actieroep				
18 andere; specificeer				

158. Uw huidige partner, is die actief bij een vereniging betrokken
of oefent hij/zij daar een verantwoordelijke functie uit?

0 ja

1 neen OVER NAAR 160

7 weet niet

8 niet van toepassing,
geen huidige partner OVER NAAR 160

9 geen antwoord

159. In welk soort(en) vereniging(en) is uw huidige partner
actief?INTERVIEWER: kruis aan op schema bij vraag 157

160. Uw vroegere partner, was die actief bij een vereniging betrokken of oefende hij/zij daar een verantwoordelijke functie uit in de tijd toen u nog samenwoonde?
- 0 ja
1 neen OVER NAAR 162
7 weet niet
9 geen antwoord
161. In welke soort(en) vereniging(en) was uw vroegere partner actief?
- INTERVIEWER: kruis aan op schema bij vraag 157
162. Zijn één of meer van uw kinderen actief betrokken bij een vereniging of oefenen zij daar een verantwoordelijke functie uit?
- 0 ja
1 neen OVER NAAR 164
7 weet niet
9 geen antwoord
163. In welke soort(en) vereniging(en) zijn één of meer van uw kinderen actief?
- INTERVIEWER: kruis aan op schema bij vraag 157
164. Hoeveel tijd besteedt u in het kader van het verenigingsleven?
- 0 enkele uren per dag
1 enkele uren per week
2 enkele uren per maand
3 enkele uren per jaar
4 heel uitzonderlijk, bijna nooit
9 geen antwoord

165. Over 't algemeen beschouwd, doen uw kinderen de volgende activiteiten?

	JA	NEEN	Weet niet
01 TV-kijken			
02 lezen			
03 radio beluisteren			
04 plaatjes draaien			
05 zwemmen			
06 turnen			
07 voetballen			
08 andere sporten; welke			
.....			
.....			
.....			
09 naar de film gaan			
10 op straat spelen			
11 vrienden/vriendinnen meebrengen bij u thuis			
12 meegaan met vrienden/vriendinnen bij hun thuis			
13 samen de koudwaterpijp ran			
14 samen de koudwaterpijp ran			
15 uitgaan (gaan sluiten)			
16 naar een bal gaan			
17 naar een bal gaan			
18 op een bal gaan			
19 naar restaurant gaan			
20 broden/waaien/baken			
21 knutselen			
22 verzamelen (prenten, postzegels, munten...)			

186. Hoe vaak ziet u volgende personen alleen, zonder de kinderen, hoe vaak samen met de kinderen en hoe vaak zien de kinderen alleen volgende personen?

Interactie: overhandig kaart 7 met de frequentie-
categorieën en vul in op onderstaand schema met
volgende frequentiecodes:

- 0 iedere dag
- 1 minstens eens per week
- 2 minstens eens per maand
- 3 verscheidene keren per jaar
- 4 eens per jaar
- 5 uitzonderlijk
- 6 nooit
- 7 weet niet
- 8 niet van toepassing (is er geen, is overleden)
- 9 geen antwoord

	zelf met de kinderen	alleen
01 huidige partner		
02 voorgaande partner		
03 uw ouders		
04 de ouders van uw huidige partner		
05 de ouders van uw voorgaande partner		
06 iemand anders, specificeer:		
07 sommige broers en zusters van uw huis- vrouw		
08 sommige broers en zusters van uw voor- gaande partner		
09 andere personen		
10 andere kinderen		
11 anderen van uw familie		
12 uw vrienden/vriendinnen		
13 uw buren		

187. Als u denkt aan de drie personen of (echt)paren die u het best kent of uw beste vrienden zijn buiten uw familie, wie lag er dan vooral aan de oorsprong van deze vriendschap?

INTERVIEWER: Lees ALLE onderstaande voor

	1 ^o vrienden- relatie	2 ^o vrienden- relatie	3 ^o vrienden- relatie
0 uzelf			
1 uw huidige partner			
2 uw voorgaande partner			
3 uzelf en uw huidige partner			
4 uzelf en uw voorgaande part- ner			
5 de kinderen			
6 iemand anders, specificeer:....			
7 weet niet			
9 geen antwoord			

188. Ghis weet u het u al met deze personen of
(echt)paren vrienden?

	1	2	3
01 uw huidige partner			
02 andere uw huidige partner			
03 andere uw huidige partner			
04 sinds u alleen naar te staan			
05 weet niet			
06 geen antwoord			

169. De meeste mensen gaan af en toe weleens uit of weg, al zijn er verschillende redenen waarom dat niet zo vaak gebeurt. Wat zijn voor u de redenen waarom u niet vaker uitgaat dan u doet? Is dat:

- 00 omdat u de kans niet hebt
- 01 omdat u er geen zin in hebt
- 02 omdat u de tijd niet hebt
- 03 omdat u niemand hebt om op de kinderen te passen
- 04 omdat u te moe bent om uit te gaan
- 05 omdat uw partner geen zin heeft
- 06 omdat de kinderen erop tegen zijn
- 07 om andere redenen; specificeer.....
- 97 weet niet
- 99 geen antwoord

170. Sinds u alleen kwam te staan met uw kind(eren), vindt u uw relaties met volgende personen dan verbeterd, verslechterd of niet veranderd?

	ver- be- terd	ver- slech- terd	niet ver- an- derd	weet niet	niet van toep.	geen ant- woord
0 uw ouders						
1 uw broers en zusters						
2 ouders van vroegere partner						
3 broers en zusters van vroegere partner						
4 vrienden/ vriendinnen						
5 buren en kennissen						

INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar

INTERVIEWER : indien respondent weduwe/wed. is: OVER
NAAR 173

171.	Als het nodig was, zou u dan weten hoe in contact te komen met de andere ouder van de kinderen ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 173</u>
172.	Hoe zou u in contact komen ? 0 telefoneren bij andere ouder thuis 1 telefoneren bij andere ouder op het werk 2 schrijven 3 via familie andere ouder 4 advocaat raadplegen 5 andere; specificer : 9 geen antwoord
173.	<u>INTERVIEWER LEES VOOR</u> De vragen die nu volgen kunt u schriftelijk beantwoorden. U vult uw antwoord in op de kaart die ik u nu zal geven, steekt ze dan in deze omslag en plekt die omslag dicht. <u>INTERVIEWER : overhandig kaart 1 en omslag. Gun de respondent voldoende tijd en in stilte.</u>
174. (1)	De eerste vraag is een lijst met enkele uitspraken. Kunt u voor elke uitspraak aankruisen of u er in sterke mate mee eens zijt, min of meer mee eens, min of meer mee oneens, of in sterke mate mee oneens ?

	in sterke mate mee eens	min of meer mee eens	min of meer mee oneens	in sterke mate mee oneens	weet niet
1. Ware liefde leidt tot bijna volmaakt geluk					
2. Er is maar één grote liefde in je leven mogelijk					
3. Ware liefde voel je beiden onmiddellijk aan als je van elkaar houdt					
4. Zelfs al was een eerdere liefde niet zo hevig als die van nu, dan kan het toch wel echte liefde geweest zijn					
5. In echte liefde kan twijfel binnensluipen					
6. Ware liefde duurt eeuwig					
7. Ook razie houdt bij echte liefde					
8. Als je van iemand houdt, wordt die persoon het enige doel in je leven. Je leeft bijna alleen voor die ander					

175. (2)	<u>Omkring bij de volgende vragen het cijfer bij het antwoord dat op u van toepassing is.</u> Is er de laatste zes maanden 0 geen enkele persoon met wie u vrijt ? 1 één enkele persoon met wie u vrijt ? 2 meerdere personen met wie u vrijt ?
176. (3)	Zou u met deze persoon of met één van deze personen kunnen trouwen ? 0 ja 1 neen
177. (4)	Voelt u zich meer aangetrokken tot personen van hetzelfde geslacht of meer tot personen van het andere geslacht ? 0 voel me uitsluitend aangetrokken tot personen van hetzelfde geslacht 1 voel me overwegend aangetrokken tot personen van hetzelfde geslacht 2 voel me aangetrokken tot beide geslachten 3 voel me overwegend aangetrokken tot personen van het andere geslacht 4 voel me uitsluitend aangetrokken tot personen van het andere geslacht
178. (5)	Van de seksuele relaties die u tot hertoe hebt gehad, zou u zeggen : 0 dat ze zeer onbevredigend zijn geweest en voor u on-aangename ervaringen waren 1 dat ze niet on-aangenaam waren maar in hun geheel genomen ook niet bevredigend 2 dat ze in hun geheel genomen voor u aangename ervaringen waren 3 dat ze in hun geheel genomen voor u bijzonder mooie ervaringen waren

179. (6)	Hebt u het gevoel dat uw persoonlijk seksueel leven tot hertoe 0 gemiddeld minder goed is geweest dan dat van andere mensen 1 gemiddeld even goed is geweest als dat van andere mensen 2 gemiddeld beter is geweest dan dat van andere mensen
180. (7)	Zou u veel meer, meer, evenveel, minder of veel minder seksueel verkeer wensen dan u nu hebt ? 0 veel meer 1 meer 2 evenveel 3 minder 4 veel minder
181. (8)	Hoe lang is het geleden dat u nog geslachtsgemeenschap of coïtus hebt gehad ? Is dat : 0 minder dan een week geleden 1 minder dan twee weken, maar een week of langer geleden 2 minder dan een maand, maar twee weken of langer geleden 3 minder dan drie maanden, maar een maand of langer geleden 4 minder dan zes maanden, maar drie maanden of langer geleden 5 minder dan een jaar, maar zes maanden of langer geleden 6 een jaar of langer geleden

182. (9)	In alle gezinnen zijn er wel eens spanningen en discussies tussen man en vrouw. Hoe dikwijls maakt u ruzie ? Is dat : 0 zeer dikwijls (iedere dag) 1 dikwijls (eens per week) 2 soms (eens per maand) 3 zelden (enkele keren per jaar) 4 nooit 8 niet van toepassing (heb noch echtgenoot, noch partner)
183. (10)	Denkt u dat uw opvattingen over wat in seksueel opzicht goed en toelaatbaar is, dezelfde zijn als die van mensen van uw leeftijd ? 0 helemaal dezelfde 1 grotendeels dezelfde 2 enigszins verschillend 3 grotendeels verschillend 4 helemaal verschillend
184.	<u>INTERVIEWER : vanaf hier terug mondelinge vragen</u> Denkt u dat ruzies tussen man en vrouw 0 een positief element zijn voor een paar 1 noch goed noch slecht zijn 2 liever te vermijden zijn 3 absoluut te vermijden zijn 7 weet niet 9 geen antwoord

185.	Acht u een huwelijk voor uzelf 0 vrijwel uitgesloten 1 onwaarschijnlijk 2 mogelijk 3 waarschijnlijk 4 zo goed als zeker 7 weet niet 9 geen antwoord
186.	Waarom vindt u dat ?
187.	Samenige echtgenoten die niet langer met elkaar kunnen opschieten, blijven toch samenwonen na afgesproken te hebben dat elk zijn eigen leven zal hebben. Denkt u dat deze oplossing 0 beter is dan echtscheiding in alle gevallen 1 beter is dan echtscheiding wanneer er kinderen zijn 2 slechter is dan echtscheiding in alle gevallen 3 slechter is dan echtscheiding wanneer er kinderen zijn 4 ander antwoord; specificer : 7 weet niet 9 geen antwoord

188. Welke houding neemt uw familie aan tegenover u ?

- 0 uitsluitend positief
- 1 onverschillig
- 2 uitsluitend negatief
- 3 sommigen positief, anderen negatief
- 7 weet niet
- 9 geen antwoord

INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar

.....

190. Welke houding van anderen ondervindt u in uw buurt ?

- 0 uitsluitend positief
- 1 onverschillig
- 2 uitsluitend negatief
- 3 sommigen positief, anderen negatief
- 7 weet niet
- 9 geen antwoord

INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar

.....

189. Welke houding van anderen ondervindt u in uw werkmilieu ?

- 0 uitsluitend positief
- 1 onverschillig
- 2 uitsluitend negatief
- 3 sommigen positief, anderen negatief
- 7 weet niet
- 8 niet van toepassing : geen werkmilieu
- 9 geen antwoord

INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar

.....

191. Welke houding ondervindt u van mensen die u niet kent, zoals winkeliers, loketbedienden, e.d. ?

- 0 uitsluitend positief
- 1 onverschillig
- 2 uitsluitend negatief
- 3 sommigen positief, anderen negatief
- 7 weet niet
- 9 geen antwoord

INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar

.....

192. Welke houding ondervindt u in katholieke milieu's ? 0 uitsluitend positief 1 onverschillig 2 uitsluitend negatief 3 sommigen positief, anderen negatief 7 weet niet 8 niet van toepassing : geen contact met katholiek milieu 9 geen antwoord <u>INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar</u> 	194. Vindt u het soms vervelend om uw burgerlijke staat op te geven ? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 195</u> 9 geen antwoord 195. In welke omstandigheden vindt u dat vervelend ? 0 bij administratieve formaliteiten 1 op het werk 2 op de school die de kinderen volgen 3 bij de dokter 4 op vakantie, hotel, bij de huur van iets 5 andere, specificeer : 9 geen antwoord
193. Onder welke naam leeft u ? 0 uw eigen naam 1 naam van vroegere partner 2 naam van huidige partner 3 soms onder uw eigen naam, soms onder een andere naam 4 andere, specificeer : 9 geen antwoord <u>INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar</u> 	196. Gebeurt het wel eens dat u iets verzint om uw burgerlijke niet te hoeven opgeven of verzwijgt u wel eens uw burgerlijke staat ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord <u>INTERVIEWER : noteer eventuele commentaar</u>
	197. Vindt u dat u behoort tot een aparte categorie in de samenleving ? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 199</u> 7 weet niet 9 geen antwoord

	akkoord	niet akkoord	weet niet
12. Als je je tegenwoordig in onze maatschappij ergens voor wil inzetten, kom je meestal behoren uit			
13. Er gebeuren tegenwoordig te veel dingen die helemaal langs je heen gaan			
14. Zoals de maatschappij er tegenwoordig uitziet, kun je je er beter niet mee bemoeien			
15. De meeste mensen kun je vertrouwen			
16. Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn in je omgang met andere mensen			
17. De meeste mensen zijn bereid niet alleen zichzelf maar ook anderen te helpen			
18. Als het erop aankomt wil er niemand voor je opkomen			
19. Ik vind dat ik evenveel waard ben als andere mensen			
20. Ik heb het gevoel dat ik een aantal goede eigenschappen heb			
21. Ik kan vele dingen net zo goed als de meeste andere mensen			
22. Al met al heb ik het gevoel dat ik mislukt ben in mijn leven			
23. Ik vind dat ik niet veel heb om trots op te zijn			
24. In het algemeen ben ik tevreden over mezelf			
25. Soms heb ik het gevoel dat ik nergens goed voor ben			

	akkoord	niet akkoord	weet niet
26. Van plannen maken voor de toekomst wordt een mens maar ongelukkig, omdat plannen maar zelden te verwezenlijken zijn			
27. Het heeft weinig zin om te denken of ander speciaal doel te willen bereiken, omdat er toch altijd wel wat tussen zal komen waar je niet op rekent			
28. Alles komt toch altijd anders uit dan je denkt; je kunt je eigenlijk op niets verlaten			
29. Ik geloof dat niemand zijn lot kan ontlopen; in het leven komt alles zoals het komen moet			

201.	Vindt u dat u zelf veranderd bent sinds u alleen kwam te staan met uw kind(eren) ? 0 ja 1 neen 7 weet niet 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 203</u>		206. Hoeveel dagen per week gebruikt u een warme maaltijd ? dagen 7 weet niet 9 geen antwoord
202.	In welke zin bent u veranderd ? 9 geen antwoord		207. Wanneer hebt u voor het laatst een warme maaltijd gebruikt ? dagen geleden 7 weet niet 9 geen antwoord
203.	Vindt u dat de kinderen veranderd zijn sinds u alleen kwam te staan ? 0 ja 1 neen 7 weet niet 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 205</u>		208. Waaruit bestond uw laatste warme maaltijd ? 7 weet niet 9 geen antwoord
204.	In welke zin zijn ze veranderd ? 9 geen antwoord		209. Het u dagelijks groenten of fruit ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
205.	Gebruikt u dagelijks een volledig warme maaltijd ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 208</u>		210. Waar gebruikt u op de weekdagen doorgaans de warme maaltijd ? 0 thuis 1 op het werk 2 in een restaurant 3 elders, specificeer bij wie: 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 212</u> <u>OVER NAAR 212</u>

211.	Wie maakt de maaltijd klaar ? 9 geen antwoord
212.	<u>INTERVIEWER : indien code 0 op vraag 210 OVER NAAR 213</u> Hoeveel kost u dat per dag of per week of per maand ? F per dag F per week F per maand 7 weet niet 8 niet van toepassing : gratis maaltijden 9 geen antwoord
213.	Waar gebruikt u tijdens het week-end doorgaans de warme maaltijd ? 0 thuis 1 op restaurant <u>OVER NAAR 215</u> 2 elders, specificeer bij wie: 9 geen antwoord
214.	Wie maakt deze maaltijden klaar ? 9 geen antwoord <u>INTERVIEWER : indien code 0 op vraag 213 OVER NAAR 216</u>

215.	Hoeveel kost u dat per dag of per week of per maand ? F per dag F per week F per maand 7 weet niet 8 niet van toepassing : gratis maaltijden 9 geen antwoord
216.	Gebruiken uw kinderen dagelijks een volledige warme maaltijd ? 0 ja <u>OVER NAAR 219</u> 1 neen 9 geen antwoord
217.	Hoeveel dagen per week gebruiken ze een warme maaltijd ? dagen 7 weet niet 9 geen antwoord
218.	Wanneer hebben ze voor het laatst een warme maaltijd gebruikt ? dagen geleden 7 weet niet 9 geen antwoord
219.	Eten de kinderen dagelijks groenten of fruit ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord

220. Waar gebruiken de kinderen op de weekdays doorgaans de warme maaltijd ?

aantal kinderen

- 0 thuis
 1 kribbe, peuterspeelplaats OVER NAAR 222
 2 op school OVER NAAR 222
 3 op het werk OVER NAAR 222
 4 elders, specificeer bij wie

 9 geen antwoord

221. Wie maakt de maaltijden thuis of elders genomen klaar ?

- thuis :

 elders :

 9 geen antwoord

INTERVIEWER : indien code 0 op vraag 220 OVER NAAR 223

222. Hoeveel kosten deze maaltijden u per dag of per week of per maand voor alle kinderen samen ?

- F per dag
 F per week
 F per maand
 7 weet niet
 8 niet van toepassing : gratis maaltijden
 9 geen antwoord

223. Waar gebruiken de kinderen tijdens het week-end doorgaans de warme maaltijd ?

aantal kinderen

- 0 thuis
 1 op restaurant OVER NAAR 225
 2 elders, specificeer bij wie

 9 geen antwoord

224. Wie maakt de maaltijden thuis of elders genomen klaar ?

- thuis :

 elders :
 9 geen antwoord

INTERVIEWER : indien code 0 op vraag 223 OVER NAAR 225

225. Hoeveel kost u dit per dag of per week of per maand voor alle kinderen samen ?

- F per dag
 F per week
 F per maand
 7 weet niet
 8 niet van toepassing : gratis maaltijden
 9 geen antwoord

226. Wie doet het meest huishoudelijk werk in uw gezin ? (specificeer relatie tot respondent)

-

 9 geen antwoord

227.	Zijn er personen die daar bij helpen en waaruit bestaat die hulp ? (specificeer relatie tot respondent) aard van de geboden hulp
228.	Wie vult in uw gezin de belastingsbrief in ? 9 geen antwoord
229.	Wie voert de betaling uit van de rekening van gas/electriciteit ? 9 geen antwoord
230.	Wie doet de kleine herstellingen in en rond de woning ? 9 geen antwoord
231.	Hoeveel van uw kinderen gaan nog niet naar school ? kinderen 9 geen antwoord <u>INTERVIEWER : indien geen kinderen die nog niet naar school gaan. OVER NAAR 235</u>

232.	Wie zorgt overdag voor dit kind (deze kinderen) ? 0 uzelf thuis <u>OVER NAAR 235</u> 1 uzelf bij iemand anders specificeer bij wie 2 iemand anders bij u thuis specificeer wie 3 kribbe, peuterspeelplaats 4 onthaalgezin 5 iemand van de familie bij hen thuis specificeer wie 6 iemand anders, specificeer 9 geen antwoord
233.	Wat kost u dat per dag of per week of per maand voor alle niet schoolgaande kinderen samen ? F per dag F per week F per maand 7 weet niet 8 niet van toepassing : gratis 9 geen antwoord
234.	Wat vindt u van deze regeling ? 9 geen antwoord

235.	Hoeveel van uw kinderen gaan er naar school ? kinderen 9 geen antwoord <u>INTERVIEWER : indien geen schoolgaande kinderen, OVER NAAR 242</u>
236.	Wie zorgt voor dit kind (deze kinderen) na de schooluren ? 0 uzelf thuis <u>OVER NAAR 239</u> 1 uzelf bij iemand anders specificeer bij wie : 2 iemand anders bij u thuis specificeer wie : 3 school 4 onthaalgezin 5 iemand van de familie bij hen thuis specificeer wie : 6 kind zorgt voor zichzelf <u>OVER NAAR 238</u> 7 iemand anders, specificeer 9 geen antwoord
237.	Wat kost u dat per dag of per week of per maand voor alle schoolgaande kinderen samen ? F per dag F per week F per maand 7 weet niet 8 niet van toepassing : gratis 9 geen antwoord

238.	Wat vindt u van deze regeling ? 9 geen antwoord
239.	Wie zorgt voor dit kind (deze kinderen) tijdens de laatste grote vakantie ? 0 uzelf thuis <u>OVER NAAR 242</u> 1 uzelf bij iemand anders specificeer bij wie : 2 iemand anders bij u thuis specificeer wie : 3 speelplein, vakantiekolonie 4 onthaalgezin 5 iemand van de familie bij hen thuis specificeer wie : 6 kind zorgt voor zichzelf <u>OVER NAAR 241</u> 7 iemand anders, specificeer 9 geen antwoord
240.	Wat kostte u dat per dag of per week of per maand voor alle schoolgaande kinderen tijdens de laatste grote vakantie ? F per dag F per week F per maand 7 weet niet 8 niet van toepassing : gratis 9 geen antwoord
241.	Wat vond u van deze regeling ? 9 geen antwoord

242. Ik heb hier weer een aantal uitspraken. Kunt u me voor elke uitspraak zeggen of u met deze uitspraak akkoord gaat dan wel of u met deze uitspraak niet akkoord gaat?

	akkoord	niet akkoord	weet niet
1. Ik vind dat de dagelijkse zorg voor de kinderen vooral een taak van de vrouw is			
2. Ik vind dat de man de huishoudelijke taken aan de vrouw moet overlaten			
3. Ik vind dat zoŕra een vrouw trouwt, zij haar werkkring moet achterstellen bij haar huishouden			
4. Ik vind dat een vrouw zich in de eerste plaats op haar huishouden moet richten			
5. Ik vind dat een vrouw haar ontplooiing in het gezin moet zoeken			
6. Ik vind dat de uiteindelijke beslissingen in belangrijke gezinsangelegenheden door de man dienen genomen te worden			
7. Ik vind dat de vrouw zich bij de beslissingen van haar man moet neerleggen			
8. Ik vind dat de vader de uiteindelijke beslissingen over de opvoeding van de kinderen hoort te nemen			
9. Ik vind dat de vader meer te zeggen moet hebben over de opvoeding van de kinderen dan de moeder			

243. Tot welke leeftijd hebt u dagonderwijs (met volledig leerplan) gevolgd?

..... jaar

9 geen antwoord

244. Welk is het hoogste onderwijs dat u gevolgd hebt?

INTERVIEWER : Kruis aan in de tabel

	gevolgd	diploma
00 lager onderwijs		
01 lager secundair onderwijs : algemeen vormend		
02 lager secundair onderwijs : technisch of beroepsoponderwijs		
03 hoger secundair onderwijs : algemeen vormend		
04 hoger secundair onderwijs : technisch of beroepsoponderwijs		
05 lager normalonderwijs of freebelschool		
06 middelbaar normalonderwijs, regententent		
07 hoger niet universitair onderwijs		
08 universitair onderwijs of gelijkwaardig niveau		
09 kunstonderwijs		
99 geen antwoord		

245.

Wat is uw hoogst behaalde onderwijsdiploma of diploma ?
INTERVIEWER : Kruis aan in de tabel bij de vorige vraag (244)

246.	Volgt u of hebt u onderwijs voor sociale promotie gevolgd (bedoeld wordt middelbaar en hoger onderwijs 's avonds en/of tijdens het week-end gegeven) ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
247.	Volgt u of hebt u schriftelijk onderwijs gevolgd dat georganiseerd wordt door het Ministerie van Nationale Opvoeding ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
248.	Volgt u of hebt u herscholingscursussen gevolgd georganiseerd door de R.V.A. ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
249.	Volgt u momenteel nog andere cursussen ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
250.	Op welke cursussen gaat het ? 9 geen antwoord
251.	Tot welke leeftijd heeft uw vroegere partner dagonderwijs (met volledig leerplan) gevolgd ? jaar 7 weet niet 9 geen antwoord

252.	Welk is het hoogste onderwijs dat uw vroegere partner gevolgd heeft ? <u>INTERVIEWER : kruis aan in de tabel</u>																																							
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>gevolgd</th> <th>diploma</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>00 lager onderwijs</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>01 lager secundair onderwijs : algemeen vormend</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>02 lager secundair onderwijs : technisch of beroeps onderwijs</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>03 hoger secundair onderwijs : algemeen vormend</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>04 hoger secundair onderwijs : technisch of beroeps onderwijs</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>05 lager normaal onderwijs of fröebel</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>06 middelbaar normaal onderwijs, regeert</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>07 hoger niet universitair onderwijs</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>08 universitair onderwijs of gelijkgesteld niveau</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>09 kunst onderwijs</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>57 weet niet</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>99 geen antwoord</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		gevolgd	diploma	00 lager onderwijs			01 lager secundair onderwijs : algemeen vormend			02 lager secundair onderwijs : technisch of beroeps onderwijs			03 hoger secundair onderwijs : algemeen vormend			04 hoger secundair onderwijs : technisch of beroeps onderwijs			05 lager normaal onderwijs of fröebel			06 middelbaar normaal onderwijs, regeert			07 hoger niet universitair onderwijs			08 universitair onderwijs of gelijkgesteld niveau			09 kunst onderwijs			57 weet niet			99 geen antwoord		
	gevolgd	diploma																																						
00 lager onderwijs																																								
01 lager secundair onderwijs : algemeen vormend																																								
02 lager secundair onderwijs : technisch of beroeps onderwijs																																								
03 hoger secundair onderwijs : algemeen vormend																																								
04 hoger secundair onderwijs : technisch of beroeps onderwijs																																								
05 lager normaal onderwijs of fröebel																																								
06 middelbaar normaal onderwijs, regeert																																								
07 hoger niet universitair onderwijs																																								
08 universitair onderwijs of gelijkgesteld niveau																																								
09 kunst onderwijs																																								
57 weet niet																																								
99 geen antwoord																																								
253.	Wat is het hoogste onderwijsgetuigschrift of diploma dat uw vroegere partner behaald heeft ? <u>INTERVIEWER : kruis aan in de tabel bij de vorige vraag (252)</u>																																							

INTERVIEWER : de volgende vragen enkel stellen aan respondenten die momenteel een partner hebben. Indien de respondent momenteel geen partner heeft, OVER NAAR 257

254. Tot welke leeftijd heeft uw huidige partner dagonderwijs (met volledig leerplan) gevolgd ?

..... jaar

7 weet niet

9 geen antwoord

255. Welk is het hoogste onderwijs dat uw huidige partner gevolgd heeft ?

INTERVIEWER : kruis aan in de tabel

	gevolgd	diploma
00 lager onderwijs		
01 lager secundair onderwijs : algemeen vormend		
02 lager secundair onderwijs : technisch of beroepsonderwijs		
03 hoger secundair onderwijs : algemeen vormend		
04 hoger secundair onderwijs : technisch of beroepsonderwijs		
05 lager normaalonderwijs of kroebel		
06 middelbaar normaalonderwijs, regent		
07 hoger niet universitair onderwijs		
08 universitair onderwijs of gelijkgesteld niveau		
09 hantonderwijs		
97 weet niet		
99 geen antwoord		

256. Wat is het hoogste onderwijsgetuigschrift of diploma dat uw huidige partner behaald heeft ?

INTERVIEWER : kruis aan in de tabel bij de vorige vraag (255)

257. Werkt u momenteel ?

0 ja

1 neen

OVER NAAR 270

9 geen antwoord

258. Welk soort beroep oefent u uit ? (specificeer)

9 geen antwoord

259. Oefent u dat beroep uit als

0 arbeider/arbeidster

1 bediende

2 zelfstandige zonder personeel

3 zelfstandige met personeel

4 helper/helpster

5 andere, specificeer:

.....

9 geen antwoord

260. Voor welk soort bedrijf werkt u ?

9 geen antwoord

261. In welke gemeente is het bedrijf waar u werkt, gelegen ?

9 geen antwoord

262.	Oefent u uw beroep part-time of full-time uit ? 0 full-time <u>OVER NAAR 264</u> 1 part-time 9 geen antwoord
263.	Hoeveel uren werkt u per week ? uren 9 geen antwoord
264.	Hoeveel uren bent u dagelijks weg van huis voor uw werk ? uren 9 geen antwoord
265.	Hoeveel tijd hebt u in de regel nodig om van uw huis tot op uw werk te komen ? minuten 9 geen antwoord
266.	Werkt u in 0 een gewoon dagstelsel 1 een tweeploegenstelsel 2 een drieploegenstelsel 3 een vaste nachtploeg 4 een semi-kontinustelsel (4-ploegenstelsel van 6 dagen) 5 een kontinustelsel (4-ploegenstelsel van 7 dagen) 6 andere, specificeer 9 geen antwoord

267.	Werkt u in een systeem met 0 vaste werkuren 1 glijdende werkuren 2 andere, specificeer: 9 geen antwoord
268.	Doet u wel eens overuren ? 0 altijd 1 vaak 2 af en toe 3 zelden 4 nooit 9 geen antwoord
269.	Hoe verplaatst u zich gewoonlijk naar uw werk ? 0 per trein 1 per autobus of tram 2 met de auto als bestuurder 3 met de auto als medereiziger 4 met motor of scooter 5 met fiets of bromfiets 6 personeelsvervoer door de werkgever georganiseerd 7 te voet 8 andere, specificeer 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 276</u>

270.	<u>Voor wie geen beroep uitoefent :</u> 0 werkt u thuis in de huishouding (huisvrouw, huisman) 1 bent u leerling, student 2 leert u een beroep aan onder leerkontraakt 3 bent u volledig werkloos wegens invaliditeit 4 bent u volledig werkloos om andere redenen 5 bent u gepensioneerd 6 bent u dienstplichtig 7 andere, specificeer: 9 geen antwoord		275. Waarom bent u gestopt met werken ? 9 geen antwoord
271.	Hebt u vroeger ooit gewerkt ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 279</u>		276. Werkte u op het ogenblik dat u alleen kwam te staan met de kinderen ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 279</u>
272.	Welk soort beroep hebt u uitgeoefend ? (specificeer) 9 geen antwoord		277. Bent u gaan werken nadat u alleen kwam te staan met uw kinderen ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 279</u>
273.	Oefende u dat beroep uit als 0 arbeider/arbeidster 1 bedierde 2 zelfstandige zonder personeel 3 zelfstandige met personeel 4 andere, specificeer: 9 geen antwoord		278. Hoelang stond u al alleen met uw kinderen toen u begon te werken ? maanden 9 geen antwoord
274.	Wanneer bent u gestopt met werken ? maand jaar 9 geen antwoord		279. Werkt uw huidige partner momenteel ? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 282</u>

INTERVIEWER : de volgende vragen enkel stellen aan respondenten die momenteel een partner hebben. Indien de respondent momenteel geen partner heeft, OVER NAAR 283

280. Welk soort beroep oefent uw partner uit ? (specifieer)

-

 7 weet niet
 9 geen antwoord

281. Oefent uw partner dit beroep uit als

- 0 arbeider/arbeidster
 1 bediende
 2 zelfstandige zonder personeel
 3 zelfstandige met personeel
 4 helper/helpster
 5 andere, specificeer

- 7 weet niet
 9 geen antwoord

OVER NAAR 283

282. Wat doet uw huidige partner ?

- 0 werkt thuis in de huishouding (huisvrouw, huisman)
 1 is leerling, student
 2 leert een beroep aan onder leerkontraat
 3 is volledig werkloos wegens invaliditeit
 4 is volledig werkloos om andere redenen
 5 is gepensioneerd
 6 is dienstplichtig
 7 andere, specificeer

 9 geen antwoord

283. Werkte uw vroegere partner toen u nog met hem/haar samenwoonde ?

- 0 ja
 1 neen
 9 geen antwoord

OVER NAAR 286

284. Wat soort beroep oefende uw vroegere partner toen uit ? (specifieer)

-

 7 weet niet
 9 geen antwoord

285. Oefende uw vroegere partner dit beroep uit als

- 0 arbeider/arbeidster
 1 bediende
 2 zelfstandige zonder personeel
 3 zelfstandige met personeel
 4 helper/helpster
 5 andere, specificeer

- 7 weet niet
 9 geen antwoord

OVER NAAR 287

286. Wat deed uw vroegere partner toen ?

- 0 werkte thuis in de huishouding (huisvrouw, huisman)
 1 was leerling, student
 2 leerde een beroep aan onder leerkontraat
 3 was volledig werkloos wegens invaliditeit
 4 was volledig werkloos om andere redenen
 5 was gepensioneerd
 6 was dienstplichtig
 7 andere, specificeer

 9 geen antwoord

287. Hebt u bepaalde gezondheidsklachten ?

0 ja

1 neen

OVER NAAR 290

9 geen antwoord

288. Ondervindt u moeilijkheden bij uw dagelijkse bezigheden omwille van deze gezondheidsklachten ?

0 heel veel moeilijkheden

1 tamelijk veel moeilijkheden

2 enige moeilijkheden

3 vrijwel geen moeilijkheden

4 helemaal geen moeilijkheden

9 geen antwoord

289. Hebt u veel onkosten omwille van uw gezondheidstoestand ?

0 ja

1 neen

7 weet niet

9 geen antwoord

290. Is uw gezondheidstoestand verbeterd, verslechterd of gelijk gebleven sinds u alleen kwam te staan met de kinderen ?

0 verbeterd

1 verslechterd

2 gelijk gebleven

9 geen antwoord

291.

	JA	NEEN	geen antwoord
1. Slaapt u goed ?			
2. Bent u vaak ziek ?			
3. Hebt u vaak last van hoofdpijn ?			
4. Voelt u zich dikwijls moe ?			
5. Piekert u vaak ?			
6. Is uw maag nogal eens van streek ?			
7. Voelt u zich gauw geprikkeld ?			
8. Hebt u een goede eetlust ?			
9. Voelt u zich de laatste tijd fit ?			
10. Hebt u rugklachten ?			

292. Zijn uw kinderen allemaal goed gezond of hebt u kinderen met gezondheidsklachten of hebt u gehandicapte kinderen ?

0 allemaal goed gezonde kinderen OVER NAAR 296

1 sommige kinderen met gezondheidsklachten
aantal

2 sommige kinderen zijn gehandicapt
aantal

9 geen antwoord

293. Hebben deze kinderen omwille van hun gezondheidstoestand of hun handicap speciale zorgen nodig ?

0 ja

1 neen

OVER NAAR 296

9 geen antwoord

294. Wat moet u daar allemaal voor doen ?

9 geen antwoord

295. Hebt u veel onkosten omwille van de gezondheidstoestand of de handicap van de kinderen ?

0 ja

1 neen

9 geen antwoord

296. Ik heb nu een belangrijke vraag waaraan in dit onderzoek veel aandacht wordt besteed. Ik heb hier een kaart, waarop een aantal dingen staan waaraan mensen hun inkomsten kunnen besteden. Nu komt iedereen van tijd tot tijd wel eens iets tekort, maar staan er nu op deze kaart posten waarvan ge zegt, daar kan ik nu echt minder aan uitgeven dan ik zelf beslist noodzakelijk vind, daar zou ik meer moeten kunnen aan besteden dan ik nu kan.

INTERVIEWER: overhandig kaart 9 en overloop het schema samen met de respondent. Kruis dan in kolom A van het schema

	A	B	C
01 voeding			
02 onderhoud en reparaties aan woning			
03 rookwaar, drank, snoep			
04 vervoer, fiets, auto			
05 cosmetica, kapper			
06 kleding of schoeisel voor uzelf			
07 kleding of schoeisel voor de kinderen			
08 huishoudelijke apparaten en reparaties daarvan			
09 meubilair en stoffering			
10 vrije tijd kinderen (clubs, sport, speelgoed)			
11 zakgeld kinderen			
12 cadeautjes, bloemetje			
13 krant, radio, T.V., tijdschriften, boeken			
14 studies van de kinderen			
15 ontspanning, uitgaan, sport en verenigingsleven			
16 vakantie en weekenduitstapjes			
98 niet van toepassing: hoeft niet te bezuinigen			
99 geen antwoord			

297.	Hebt u de laatste tijd wel eens geleend of op afbetaling gekocht voor bepaalde uitgaven op deze kaart?	INTERVIEWER: Jouis aan in kolom B van het schema Bijv. waar?
298.	Hebt u de laatste tijd wel eens de rekening voor bepaalde uitgaven moeten laten staan bij uw leverancier?	INTERVIEWER: Jouis aan in kolom C van het schema Bijv. waar? 296
299.	Als u nog een keer het kaartje wilt bekijken dat ik u gegeven heb, wat is dan de belangrijkste post waar u het meest op moet letten?	post nr. 7 weet niet 8 niet van toepassing: heeft niet te be- zinnen 9 geen antwoord INTERVIEWER: noteer eventuele commentaar

300. Welk soort onderwijs volgen de kinderen en indien ze geen onderwijs meer volgen welk is het hoogste niveau dat ze gevolgd hebben. Deze vraag geldt voor al uw kinderen, ook de gehuwde.

INTERVIEWER: Deze vraag betreft alle kinderen van de respondent, ook de gehuwde. Vanaf secundair niveau, vraag een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving van studierichting en eventueel behaald diploma. Noteer ook studiejaar. Vanaf secundair niveau, stel ook volgende vraag: "Is dat het soort studies dat u wenst(c) voor dit kind of had u dit kind liever iets anders zien doen?"
Noteer de bedenkingen van respondent hieromtrent zo volledig mogelijk onderaan de kolom.

	kind 1 (= oudste)	kind 2	kind 3	kind 4
	leeftijd: geslacht: burg.staat:	leeftijd: geslacht: burg.staat:	leeftijd: geslacht: burg.staat:	leeftijd: geslacht: burg.staat:
kleuteronderwijs				
lager onderwijs: noteer het studiejaar				
secundair onderwijs: studiejaar, studierichting, diploma (1 = eerste jaar middelbaar onderwijs; 6 = laatste jaar middelbaar onderwijs)				
lager onderwijs niet universitair				
lager onderwijs, universitair				
wensen respondent/beslenkingen				

Kind 5	Kind 6	Kind 7	Kind 8
leeftijd: geslacht: burg. staat: ...	leeftijd: geslacht: burg. staat: ...	leeftijd: geslacht: burg. staat: ...	leeftijd: geslacht: burg. staat: ...
kleuteronderwijs			
lager onderwijs: noteer het studie-jaar			
secundair onderwijs: studiejaar, studietoelating, diploma (1 = eerste jaar middelbaar onderwijs; 6 = laatste jaar)			
hoger onderwijs: niet universitair			
hoger onderwijs: universitair			
mens en respondent/bedenklingen:			

301.	Bent u over het algemeen genomen: 0 zeer tevreden over de studieresultaten van de kinderen 1 eerder tevreden over de studieresultaten van de kinderen 2 eerder ontevreden over de studieresultaten van de kinderen 3 zeer tevreden over de studieresultaten van de kinderen 7 weet niet 8 niet van toepassing, kinderen nog niet of niet naar schoolgaand of in kleuteronderwijs <u>OVER NAAR 311</u> 9 geen antwoord
302.	Habben sommige van uw kinderen studiemoeilijkheden? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 307</u> 9 geen antwoord
303.	Welke studiemoeilijkheden zijn dat dan? 9 geen antwoord
304.	Gaat één van de kinderen naar een M.P.I.? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord

305. Volgt één van de kinderen het bijzonder onderwijs?

- 0 ja
1 neen
9 geen antwoord

306. Volgt één van de kinderen een aanpassingsklas?

- 0 ja
1 neen
9 geen antwoord

307. Praat u weleens over de schoolproblemen van de kinderen met volgende personen en is dat dan dikwijls, af en toe of nooit?

	dikwijls	af en toe	nooit	geen antwoord
0 uw vroegere partner				
1 uw huidige partner				
2 leraar/lerares/ schoolhoofd				
3 een deskundige van P.M.S. of S.B.O.				
4 familie, wie? specifieer relatie tot respondent:....				
5 vrienden/kennissen				
6 anderen, specificeer:				

308. Worden in de school waar de kinderen naartoe gaan weleens open-klas-dagen of oudervergaderingen georganiseerd?

- 0 ja
1 neen OVER NAAR 311
7 weet niet
9 geen antwoord

309. Bent u daar verleden schooljaar weleens naartoe geweest?

- 0 ja
1 neen
9 geen antwoord

310. Waarom of waarom niet?

.....
.....
.....
.....
9 geen antwoord

311. Hebt u met één of meerdere van uw kinderen problemen andere dan gezondheidsproblemen of schoolproblemen?

- 0 ja
1 neen OVER NAAR 314
9 geen antwoord

312. Met welke kinderen hebt u problemen?

.....
.....
.....
9 geen antwoord

313.	Welk soort problemen zijn dat? 9 geen antwoord
314.	Staan uw kinderen onder toezicht van een voogd? 0 ja 1 neen <u>OVER NAAR 317</u> 9 geen antwoord
315.	Wie is de voogd? Specificeer relatie tot respondent: 9 geen antwoord
316.	<u>INTERVIEWER: indien iemand anders dan respondent zelf, voegt is:</u> Hoe is uw relatie met de voogd? 9 geen antwoord
317.	Wie houdt zich het meest met de kinderen bezig buiten u zelf? 9 geen antwoord

318.	Welke invloed heeft dat contact op de kinderen? 9 geen antwoord
319.	Hoeveel kinderen hebt u die niet meer naar school gaan, gehuwde kinderen inbegrepen? kinderen 9 geen antwoord <u>INTERVIEWER: indien geen kinderen die niet meer naar school gaan, OVER NAAR 321</u>

INTERVIEWER: Woonde elk kind dat niet meer een school kind, niet volijde vrouwen (scholke kinderen interviewen)	1. Hoe oud is dit kind nu?	2. Is dat een jongen of een meisje INTERVIEWER: wil in d of H	3. Wat is de burgerlijke staat van dit kind?	4. Hoe oud was dit kind toen het de school verliet?	5. Hoe oud was dit kind toen het voor het eerst ging werken?	INTERVIEWER: Invlien er een verschil is tussen de antwoorden op de vragen 4 en 5 of invlien want 5 niet invlie-	6. Wat heeft dit kind daartussen (daarwa) gegaan?
kind ¹⁰							
kind ⁶							
kind ⁵							
kind ⁴							
kind ³							
kind ²							
kind ¹							

321.	Hebt u het idee dat u uw kinderen overveel kunt geven als wat hun vrienden en vriendinnen hebben, of vindt u dat ze minder hebben en kunnen doen dan hun vrienden en vriendinnen of vindt u dat u zo meer kunt geven en kunt laten doen dan hun vrienden of vriendinnen?	0 evenveel 1 minder 2 meer 7 weet niet 9 geen antwoord
322.	In ieder gezin zijn er wel eens moeilijkheden met de kinderen. Wanneer u nu eens kijkt naar uw gezin, zou u dan zeggen dat er geen moeilijkheden zijn met de kinderen, of alleen maar af en toe, of vaak, of dat er voortdurend moeilijkheden zijn met de kinderen?	0 geen moeilijkheden 1 af en toe 2 vaak 3 voortdurend 9 geen antwoord
323.	Welke soort moeilijkheden zijn dat dan?	9 geen antwoord
324.	Waarom zijn die moeilijkheden volgens u te wijten?	9 geen antwoord

325.	Bent U 0 alleen eigenaar van de woning waarin U woont 1 eigenaar samen met anderen; specificeer: 2 huurder ongemeubeld 3 huurder gemeubeld 4 woont in een dienstwoning of andere vrije woning (vb. van de familie) 5 andere, specificeer: 9 geen antwoord
326.	Hoeveel betaalt u per maand voor deze woning? 9 geen antwoord
327.	Wat is het bouwjaar van uw woning? jaartal: Indien U dit niet exact kunt zeggen, in welke van volgende categorieën meent u het dan te moeten plaatsen? 0 vóór 1919 1 tussen 1919 en 1945 2 tussen 1946 en 1961 3 1962 en later 7 weet niet 9 geen antwoord
328.	Is uw woning centraal verwarmd (centrale verwarming en ermee gelijkgestelde vormen)? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord

329.	Is uw woning aangesloten op de openbare waterleiding? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
330.	Is uw woning aangesloten op het openbare rioolnet? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
331.	Beschikt uw woning over een toilet met waterspoeling? 0 ja, binnen de woning 1 ja, buiten de woning 2 neen 9 geen antwoord
332.	Beschikt uw woning over een badkamer of stortbad? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
333.	Is uw woning elektrisch verlicht? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord
334.	Heeft u telefoon? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord

335.	Hoeveel slaapkamers telt uw woning? slaapkamers 9 geen antwoord																												
336.	Slaapt één van de kinderen in dezelfde kamer als een volwassene? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord																												
337.	Slaapt iemand van de huishouding doorgaans in de woonkamer? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord																												
338.	Beschikt u in uw gezin over: <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>ja</th> <th>neen</th> <th>geen antwoord</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 stofzuiger</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2 een automatische wasmachine</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3 een koelkast en/of diepvriezer</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4 een vaatwasmachine</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5 een televisietoestel</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>6 een auto</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		ja	neen	geen antwoord	1 stofzuiger				2 een automatische wasmachine				3 een koelkast en/of diepvriezer				4 een vaatwasmachine				5 een televisietoestel				6 een auto			
	ja	neen	geen antwoord																										
1 stofzuiger																													
2 een automatische wasmachine																													
3 een koelkast en/of diepvriezer																													
4 een vaatwasmachine																													
5 een televisietoestel																													
6 een auto																													
339.	Hoelang woont u op dit adres? jaar 9 geen antwoord																												

340.	Bent u, sinds u alleen kwam te staan met uw kind(eren) weleens verhuisd? 0 ja 1 neen 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 342</u>
341.	Waarom bent u verhuisd? Was dat vanwege de woning, of vanwege de buurt, of omdat u liever in een andere gemeente woonde of om een andere reden? 0 vanwege de woning 1 vanwege de buurt 2 liever andere gemeente 3 andere reden; specificeert:..... 9 geen antwoord
342.	Bent u tevreden over uw woonsituatie of zou u hier graag weg willen? 0 tevreden 1 wil weg 7 weet niet 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 344</u>
343.	Wat bevalt u hier? 7 weet niet 9 geen antwoord <u>OVER NAAR 345</u>
344.	Waarom zou u hier weg willen? 9 geen antwoord

345.	Vindt u dat u in onze samenleving eigenlijk getrouwd zou moeten zijn of vindt u dat u even goed ongetrouwd kan blijven?
	0 moet eigenlijk getrouwd zijn 1 kan even goed ongetrouwd blijven 7 weet niet 9 geen antwoord
346.	Waarom vindt u dat?
	 9 geen antwoord
347.	Uw situatie zoals die nu is, denkt u dat die zal blijven bestaan of dat die zal veranderen?
	0 zal blijven bestaan <u>OVER NAAR 350</u> 1 zal veranderen 7 weet niet 9 geen antwoord
348.	Binnen hoeveel tijd denkt u dat uw situatie zal veranderen?
	0 binnen de maand 1 binnen de 6 maand 2 binnen het jaar 3 binnen de 2 jaar 4 binnen de 5 jaar 5 na 5 jaar of langer 6 andere antwoorden; specificeer: 7 weet niet 9 geen antwoord

349.	In welke zin denkt u dat uw situatie zal veranderen?
	 9 geen antwoord
350.	Welke zijn volgens u de problemen en moeilijkheden van alleenstaande ouders met kinderen?
	 9 geen antwoord
351.	Denkt u dat de overheid maatregelen zou kunnen treffen om tegemoet te komen aan de moeilijkheden en problemen van alleenstaande ouders?
	0 ja 1 neen 7 weet niet 9 geen antwoord
352.	Welke maatregelen zou de overheid kunnen nemen?
	 7 weet niet 9 geen antwoord
	DANK U VOOR UW MEDEWERKING

VRAGEN DOOR DE INTERVIEWER IN TE VULLEN:

- Uw naam:
- Datum van het interview: / /
- Duur van het interview:
- Hebt u meerdere malen contact moeten zoeken?
JA 0 NEEN 0
- Zo ja, hoe dikwijls:
- Kon u de respondent alleen ondervragen?
JA 0 NEEN 0
- Zo neen, wie was er nog aanwezig?
.....
.....
- Zo neen, kwamen deze personen tussen in het interview?
JA, dikwijls 0
JA, nogal 0
JA, soms 0
NEEN 0
- Heeft de respondent naar uw mening betrouwbaar geantwoord op de vragen?
0 ja, op alle vragen
0 ja, maar niet op een aantal vragen
welke?
.....
0 neen
0 geen idee
- Is de woning waarin de respondent woont:
00 een (enkele) kamer
01 een studio
02 een appartement in een flatgebouw
03 een appartement in een (burgers)huis
04 een rijhuis
05 een alleenstaand huis (uitgezonderd villa's en bungalows en boerderijen)
06 een villa of bungalow
07 een boerderij

- 08 een tehuis of inrichting, welke?
.....
.....
- 09 andere, specificeer:
- Hebt u, op basis van uw gesprek met de respondent, de indruk dat deze huishouding
0 omzeggens geen moeilijkheden heeft
1 enkele moeilijkheden, wellicht van voorbijgaande aard
2 geconfronteerd wordt met een complexiteit van probleemsituaties
7 geen idee van
- Persoonlijke aantekeningen:

d/1978/1191/5/15P - Druk./Impr.: Van Muyswinkel 1140 Bru.